

**ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΑΠΟΦΟΙΤΩΝ Β΄ ΚΥΚΛΟΥ
ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ
ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΩΝ.
ΠΕΜΠΤΗ 21 ΙΟΥΝΙΟΥ 2001
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΠΕΝΤΕ (5)**

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ε. Παπανούτσου *Ο άνθρωπος και το φόρεμα*

Το φόρεμα (ανθρώπινη επινόηση και φροντίδα) ως προστασία και στολισμός αποτελείώνει και επισφραγίζει το "πρόσωπό" μας, το συμπληρώνει και το παρουσιάζει. Το πώς ντύνουμε το σώμα μας (από την κεφαλή έως τα πόδια), με τι υλικά και με ποιο τρόπο, δεν είναι καθόλου ασήμαντο ή τυχαίο γεγονός για την υπόστασή μας, τη "δημόσια" και την "ιδιωτική". Αποτελεί μέρος του εαυτού μας, την προβολή του προς τα έξω, και εκφράζει την προσωπική μας υφή: το πώς θέλουμε να μας βλέπουν οι άλλοι και τα δικά μας μάτια. Γδύνετε έναν άνθρωπο (στο ιατρείο, στο στρατόπεδο, στη φυλακή) και χάνει αμέσως την αυτοπεποίθηση, τη δύναμη, το γόητρό του. Έχει την εντύπωση ότι του αφαιρέσατε και κρατάτε στα χέρια σας όχι απλώς το περίβλημα, αλλά ένα μεγάλο μέρος από την ουσία του. Ότι τον ακρωτηριάσατε. Φαντάζεστε ότι μπορεί να επιβληθεί, να έχει συνείδηση του εαυτού του "πλήρη", να ασκήσει την εξουσία ή την αποστολή του ένας αξιωματικός χωρίς στολή, ένας παπάς δίχως ράσο, ένας δικαστής ντυμένος όπως ο κατηγορούμενος;

Στις αρχαίες κοινωνίες, στους λαούς τους πρωτόγονους όχι μόνο το επίσημο φόρεμα (του φύλαρχου, του ιερέα, του μάντη κτλ.), αλλά και το καθημερινό λογαριάζεται πολύ. Πιστεύεται ότι είναι μέρος του ανθρώπου που το φορεί, συνέχεια, απόληξή του· ότι μετέχει στην ουσία του, έχει εμποτισθεί απ' αυτήν, όπως οι τρίχες του σώματος ή τα νύχια. Και γι' αυτό, εάν κατορθώσει κανείς να προμηθευτεί έστω και ένα κομματάκι από το ρούχο του εχθρού ή του αγαπημένου του, μπορεί να τον κάνει (με τη δύναμη της

μαγείας) υποχείριό του. Ο πρωτόγονος (και με τη νοοτροπία του σκέπτονται και ενεργούν παρά πολλοί, ακόμη και μέσα στις πιο εξελιγμένες κοινωνίες) φοβάται και "φυλάει" τα ρούχα του. Όπως και την απεικόνιση, το είδωλό του. Περιέχουν, κατά κάποιο τρόπο, την υπόστασή του, και όταν τα παραδίνει ή του τα αρπάζουν, πιστεύει ότι έχει εκχωρήσει ένα μέρος του εαυτού του στη διάκριση του άλλου και βρίσκεται πια κάτω από τον έλεγχό του.

Όχι λοιπόν δεν κάνει, αλλά ίσα-ίσα το ράσο κάνει τον παπά. Όταν αλλάζετε το φόρεμά σας, αισθάνεστε διαφορετικός. Βάζετε τα γιορτινά σας και αμέσως διάθεση και συμπεριφορά γίνεται πανηγυρική· ντύνεστε στο χακί, και ένας άλλος τύπος ανθρώπου σχηματίζεται μέσα σας: ο στρατιώτης· τα μαύρα ρούχα δεν ταιριάζουν απλώς, συνθέτουν το πένθος σας· για να νιώσετε την εξοχή, το βουνό, τη θάλασσα, πρέπει να πετάξετε το συνηθισμένο και να βάλετε το εκδρομικό σας κοστούμι. Με την ίδια αμφίεση δεν μπορείτε να ζήσετε διαφορετικές καταστάσεις ζωής. Στην ανάγκη, μεταβάλλετε μια λεπτομέρεια (ανασηκώνετε το καπέλο ή τα μανίκια σας, πετάτε το σακάκι ή ξεκουμπώνετε το πουκάμισό σας) και βρίσκετε την αντιστοιχία του εσωτερικού με το εξωτερικό σας.

Πόσο η εξωτερική εμφάνιση (φόρεμα προπάντων αλλά και κόμμωση, στάση, περπάτημα) είναι συνάρτηση της εσωτερικής μας δομής, φαίνεται από το γεγονός ότι και μόνο από τον τρόπο που ντύνεται ένας άνθρωπος μπορεί να μαντέψει κανείς το επάγγελμα, την κοινωνική θέση, την παιδεία του, αλλά και πολλές πτυχές του χαρακτήρα του: το βάθος της ψυχής του, τις βλέψεις και τις επιδιώξεις του, τις διαστάσεις του αισθηματικού του κόσμου, το τι θέλει και μπορεί να πάρει και να δώσει στη ζωή, το πόσο εμπιστεύεται τον εαυτό του και άλλους ανθρώπους, αν λογαριάζει ή όχι τα μέτρα και τις συνήθειες του συλλογικού βίου.

Ακόμα και όταν συμβεί μια βαθιά και απότομη μεταβολή στη δημόσια ή στην ιδιωτική ζωή ενός ανθρώπου, μια περιπλοκή απροσδόκητη, μια κρίση (όταν κλείσει π.χ. μια πόρτα και σκοτεινιάσει ή ανοίξει ένα παράθυρο και φωτιστεί, ευωδιάσει ο αισθηματικός του κόσμος), η αλλαγή

θα σημειωθεί και στην αμφίεσή του: το φόρεμα βαραίνει ή ελαφρώνει, εγκαταλείπεται ή γίνεται αντικείμενο ιδιαίτερης φροντίδας, προσαρμόζεται στη νέα κατάσταση ή ετοιμάζεται να την απεικονίσει. Τις πιο πολλές φορές οι μεταπτώσεις αυτές γίνονται χωρίς να τις επιδιώξουν εμπρόθετα ή και να τις προσέξουν οι φορείς του. Η παρόρμηση έρχεται μόνη της, από "μέσα", και το αποτέλεσμα γίνεται αντιληπτό άμα οριστικοποιηθεί.

Μια τελευταία παρατήρηση: την προσδιοριστική, την περιοριστική δύναμη του φορέματος την αισθανόμαστε όταν ανταλλάσσουμε το αληθινό μ' ένα ψεύτικο—που μας κρύβει, π.χ. την αποκριάτικη αμφίεση. Τότε έχουμε το αίσθημα ότι αποδεσμευτήκαμε, αποβάλαμε ένα μέρος του εαυτού μας, εκείνο που έχουμε συνθέσει για να το θεωρούν οι άλλοι (και μεις οι ίδιοι) πρόσωπό μας, και μπορούμε πια να παίζουμε ένα ρόλο—αυτόν που δεν έχουμε καθόλου ή συχνά το θάρρος ή την ευκαιρία να υποδυθούμε στην καθημερινή ζωή. Εάν μας αποσπάσουν την ψεύτικη περιβολή, ξαναγυρίζουμε στην τάξη και στη νηφαλιότητα—η παρένθεση έχει κλείσει...

"ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ" 2ου ΚΥΚΛΟΥ σ.σ. 118-120

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ:

A1. Για καθεμιά από τις παρακάτω προτάσεις να γράψετε στο τετράδιό σας το γράμμα αρίθμησης της πρότασης και δίπλα την ένδειξη **Σωστό** ή **Λάθος**, σύμφωνα με το νόημα του κειμένου.

- α)** Ο τρόπος που ντυνόμαστε είναι γεγονός ασήμαντο.
- β)** Ένας αξιωματικός χωρίς στολή δεν μπορεί να ασκήσει εξουσία.
- γ)** Ο πρωτόγονος φοβάται και "φυλάει" τα ρούχα του.
- δ)** Ο τρόπος που ντύνεται ένας άνθρωπος δεν αποκαλύπτει οπωσδήποτε και το χαρακτήρα του.
- ε)** Μια μεταβολή στη δημόσια ή ιδιωτική ζωή ενός ατόμου επιφέρει αλλαγή και στην αμφίεσή του.

Μονάδες 10

- A2.** Τι πετυχαίνει σύμφωνα με το συγγραφέα ο άνθρωπος όταν ανταλλάσσει το αληθινό του πρόσωπο με ένα ψεύτικο που τον κρύβει π.χ. την αποκριάτικη αμφίεση;

Μονάδες 10

- B1.** Να εντοπίσετε τις νοηματικές ενότητες του κειμένου και να δώσετε ένα τίτλο στην καθεμιά.

Μονάδες 10

- B2. α.** Να δώσετε ένα συνώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις:

**επινόηση-αμφίεση-επιδίωξη-μεταβολή-
νηφαλιότητα**

Μονάδες 5

- β.** Να γράψετε μια δική σας πρόταση με καθεμιά από τις λέξεις που σας δόθηκαν.(**B.2.α**).

Μονάδες 5

- Γ.** Να γράψετε στο τετράδιό σας την περίληψη του παραπάνω κειμένου του Ε. Παπανούτσου χωρίς δικά σας σχόλια σε 80-100 λέξεις.

Μονάδες 20

- Δ.** Οι νέοι κάθε εποχής αντιλαμβάνονται την πραγματικότητα διαφορετικά από ότι οι μεγαλύτεροι. Το στοιχείο αυτό διακρίνεται και στον τρόπο ζωής και ειδικότερα στην αμφίεση της νεολαίας.

Σε ένα κείμενο 450-500 λέξεων έχετε την ευκαιρία να εκθέσετε τους λόγους που κάνουν τους νέους να ντύνονται και να συμπεριφέρονται με το δικό τους τρόπο. Το κείμενό σας θα δημοσιευτεί σε ένα σύγχρονο περιοδικό για νέους.

Μονάδες 40

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζόμενους)

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). Τα θέματα να μην τα αντιγράψετε στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. Δεν επιτρέπεται να γράψετε καμιάν άλλη σημείωση. Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας σε όλα τα θέματα.**
4. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
6. Χρόνος δυνατής αποχώρησης : Μία (1) ώρα μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

**ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΑΠΟΦΟΙΤΩΝ Β΄ ΚΥΚΛΟΥ
ΕΣΠΕΡΙΩΝ
ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΩΝ.
ΠΕΜΠΤΗ 21 ΙΟΥΝΙΟΥ 2001
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΠΕΝΤΕ (5)**

ΚΕΙΜΕΝΟ

Κοινωνία της αφθονίας

Επιτακτική σήμερα προβάλλει η ανάγκη για κατάκτηση και διατήρηση μιας υψηλής ποιότητας ζωής. Επειδή μπήκαμε αργά στον κόσμο της τεχνικής κι αποκτήσαμε καθυστερημένα ό,τι αγαθά αυτός εξασφαλίζει, είναι δικαιολογημένο να πέφτουμε σε μια σειρά από συγχύσεις.

Η βασικότερη σύγχυση είναι ότι πιστεύουμε ότι το αυτοκίνητο, η τηλεόραση, οι χίλιες δυο ηλεκτρικές συσκευές μας εξασφαλίζουν ποιότητα ζωής.

Τώρα που η δίψα γι' αυτά τα πράγματα έχει σε μεγάλο βαθμό ικανοποιηθεί κι άρχισαν να εμφανίζονται σημάδια κορεσμού, είμαστε υποχρεωμένοι ν' αναθεωρήσουμε τις αντιλήψεις μας αυτές.

Τα αντικείμενα, οι επιτεύξεις της τεχνολογίας αποτελούν προϋποθέσεις για μια ανώτερη ποιότητα ζωής όταν και εφ' όσον χρησιμοποιούνται ορθολογικά και προς την κατεύθυνση της βελτίωσης των όρων ζωής ώστε να μένει στον άνθρωπο και περισσότερος χρόνος και καλύτερη διάθεση για ν' ασχοληθεί με κάτι ουσιαστικότερο. Από τη στιγμή όμως, που χωρίς να το καταλαβαίνουμε υποδουλωνόμαστε στ' αντικείμενα κι υπάρχουμε γι' αυτά, η ζωή μας φτωχαίνει, δεν πλουτίζει. Καταντάμε να ζούμε με το άγχος της απόκτησης πραγμάτων και φυραίνουν οι ανθρώπινες σχέσεις μας, εξαφανίζονται σιγά-σιγά πολύτιμες ανθρώπινες αξίες, εκφράσεις και εκδηλώσεις, που αυτές και μόνο αυτές, δίνουν τη βάση και το θεμέλιο για την ανάπτυξη μιας ανώτερης ποιότητας ζωής.

Ακριβώς γι' αυτό συμβαίνει σήμερα, που έχουμε τόσα και τόσα πράγματα που μας έλειπαν στο παρελθόν, να πλήττουμε όσο ποτέ, να είμαστε τόσο αδιάφοροι, τόσο αλλοτριωμένοι, τόσο αποξενωμένοι ο ένας από τον άλλο. Ακριβώς γι' αυτό συμβαίνει η ευημερία μας να μην συνοδεύεται με αντίστοιχη πνευματική ανάπτυξη και ψυχική ολοκλήρωση. Ακριβώς γι' αυτό συμβαίνει να αποδυναμώνεται και φθείρεται ό,τι δεν είναι στενά ατομικό και κάθε μορφή γνήσιας και αυθόρμητης συλλογικότητας έχει σχεδόν εξαφανιστεί.

Μας δίνει αλήθεια ο κόσμος αυτός των πάμπολλων αντικειμένων, που αγοράζουμε για μας ή χαρίζουμε στους άλλους ή χαρίζουν εκείνοι σε μας μια πλουσιότερη αίσθηση ζωής: Γίνεται η ζωή μας ανθρωπινότερη και ουσιαστικότερη;

Μέσα σε μια φρενίτιδα "νεωτερισμού" ξεχάσαμε την αξία της ανθρώπινης χειρονομίας κι επικοινωνούμε με δώρα, "αποδεικτικά" των καλών μας αισθημάτων και προθέσεων εκεί, που μια γνήσια επαφή έχει πια εκλείψει. Εκείνο, που τελικά αποδεικνύουμε είναι βέβαια ότι είμαστε άνθρωποι "φτιαγμένοι" κι "επιτυχημένοι", επομένως σε θέση να κάνουμε δώρα ανάλογα με τη θέση μας.

Άλλο αν γ' αυτή την "επιτυχία" δεν μας μένει χρόνος να διαβάσουμε ένα βιβλίο, να χαρούμε ένα λουλούδι, να καλλιεργήσουμε μια γλάστρα.

Η σιωπή, η έλλειψη επικοινωνίας απλώνεται ανάμεσά μας όλο και περισσότερο και το κενό που δημιουργείται προσπαθούμε να το καλύψουμε μ' έναν ανταγωνισμό καταναλωτικής επίδειξης κι απλοχεριάς εκεί όπου πραγματική αρχοντιά και ουσιαστικός σεβασμός του άλλου έχουν πια χαθεί.

Στεκόμαστε βουβοί και παθητικοί μπροστά στην τηλεόραση και δεχόμαστε κάθε ανόητη φαντασμαγορία, κάθε ηλίθιο φιλμ και κάθε ασυνάρτητο "σόου" σαν ευχαρίστηση. Οι έμποροι του ελεύθερου χρόνου σεργιάρουν αποβλακωτικά "υπερθεάματα", που μας φαίνονται διασκεδαστικά, επειδή ξεμάθαμε να επικοινωνούμε φυσιολογικά και νιώθουμε την απειλή της πλήξης και της μοναξιάς να μας κυκλώνει από παντού.

Σημεία των καιρών, ενδεικτικά μιας γιγάντιας πολιτιστικής κρίσης κι ενός γενικευμένου κλίματος παρακμής. Αναμφισβήτητα, και το τίμημα, που πληρώνει ο καθένας μας ατομικά και η κοινωνία στο σύνολό της είναι πολύ μεγάλο για να μπορέσει ν' αγνοηθεί. Από κάπου πρέπει ν' αρχίσει η αντίδραση προς αυτή την καθολική πορεία εκχυδαϊσμού και αλλοτρίωσης, που χαρακτηρίζει την εποχή μας.

Οι νέοι και οι σκεπτόμενοι άνθρωποι είναι η ελπίδα. Οι νέοι, γιατί διατηρούν μέσα τους ζωντανό το όνειρο και τη μεγάλη προσδοκία και δεν έχουν ακόμα παραιτηθεί ούτε συμβιβαστεί και οι σκεπτόμενοι γιατί αρνούνται τη θυσία των γνήσιων ανθρωπίνων αξιών στο Μολώχ της καταναλωτικής "ευδαιμονίας".

**Διασκευή κειμένου από το βιβλίο του
Βασίλη Φίλια: "Κοινωνιολογικές Προσεγγίσεις"**

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ:

A1. Κάτω από ποιες προϋποθέσεις σύμφωνα με το συγγραφέα οι επιτεύξεις της τεχνολογίας συντελούν σε μία ανώτερη ποιότητα ζωής.

Μονάδες 10

A2. Για καθεμιά από τις παρακάτω προτάσεις να γράψετε στο τετράδιό σας το γράμμα αρίθμησης της πρότασης και δίπλα την ένδειξη **Σωστό** ή **Λάθος** σύμφωνα με το νόημα του κειμένου.

- α)** Είναι σύγχυση να πιστεύουμε πως το αυτοκίνητο εξασφαλίζει ποιότητα ζωής.
- β)** Τα δώρα αποδεικνύουν συνήθως τα καλά μας αισθήματα.
- γ)** Ο επιτυχημένος άνθρωπος σήμερα δεν έχει χρόνο να διαβάσει ένα βιβλίο ή να χαρεί ένα λουλούδι.
- δ)** Τα "αποβλακωτικά υπερθεάματα" είναι διασκεδαστικά.
- ε)** Η ελπίδα του αύριο είναι οι νέοι και οι σκεπτόμενοι άνθρωποι.

Μονάδες 10

- B1.** Να εντοπίσετε τη βασική θέση του συγγραφέα και τα επιχειρήματα που χρησιμοποιεί για να τη στηρίξει.

Μονάδες 10

- B2. α.** Να δώσετε ένα συνώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις:

πολύτιμες-ευχαρίστηση-βελτίωση-θεμέλιο-έλλειψη

Μονάδες 5

- β.** Να γράψετε μια δική σας πρόταση με καθεμιά από τις λέξεις που σας δόθηκαν παραπάνω στην άσκηση **B.2.α.**

Μονάδες 5

- Γ.** Να αποδώσετε περιληπτικά και χωρίς δικά σας σχόλια το περιεχόμενο του κειμένου "Κοινωνία της αφθονίας" σε 70-80 λέξεις.

Μονάδες 20

- Δ.** Σε μια σχολική εκδήλωση πρόκειται να εκθέσετε τις απόψεις σας για τις επιπτώσεις της κοινωνίας της αφθονίας και του καταναλωτισμού στο σύγχρονο άνθρωπο. Το κείμενο που θα συντάξετε να περιέχει 250-300 λέξεις.

Μονάδες 40

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζόμενους)

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). Τα θέματα να μην τα αντιγράψετε στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. Δεν επιτρέπεται να γράψετε καμιάν άλλη σημείωση. Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας σε όλα τα θέματα.**
4. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
6. Χρόνος δυνατής αποχώρησης : Μία (1) ώρα μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

ΑΡΧΗ 1ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ

ΑΡΧΗ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΑΠΟΦΟΙΤΩΝ ΤΜΗΜΑΤΩΝ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ Τ.Ε.Λ.

ΔΕΥΤΕΡΑ 18 ΙΟΥΝΙΟΥ 2001

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΑΠΟΦΟΙΤΟΥΣ ΟΛΩΝ ΤΩΝ

ΤΟΜΕΩΝ: ΕΚΘΕΣΗ

ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΜΙΑ (1)

ΘΕΜΑ:

Τα τελευταία χρόνια τα οικονομικά, κοινωνικά και πολιτικά προβλήματα γειτονικών κυρίως λαών είναι βασικές αιτίες μετακίνησης πληθυσμών προς τη χώρα μας με όραμα μια καλύτερη ζωή.

- α. Ποιες κατά τη γνώμη σας δυσκολίες αντιμετωπίζουν με τον ερχομό τους και ποια προβλήματα προκύπτουν για τη χώρα μας;
- β. Με ποιους τρόπους θα μπορούσαν να αντιμετωπιστούν τα προβλήματα αυτά, ώστε να επιτευχθεί η ομαλή ένταξη των ανθρώπων αυτών στην ελληνική κοινωνία;

ΟΔΗΓΙΕΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΥΠΟΨΗΦΙΟΥΣ

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). Το θέμα δεν θα το αντιγράψετε στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος του φωτοαντιγράφου αμέσως μόλις σας παραδοθεί.
3. Δεν επιτρέπεται να γράψετε καμιά άλλη σημείωση στο τετράδιο και το φωτοαντίγραφο.
4. Κάθε άποψη που θα υποστηριχθεί στην ανάπτυξη του θέματος είναι αποδεκτή, αρκεί να είναι τεκμηριωμένη.

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

ΤΕΛΟΣ 1ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ

ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΑΠΟΦΟΙΤΩΝ Β΄ ΚΥΚΛΟΥ

ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ

ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΩΝ

ΠΕΜΠΤΗ 13 ΙΟΥΝΙΟΥ 2002

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΠΕΝΤΕ (5)

ΚΕΙΜΕΝΟ

Μαρία Ιορδανίδου

Λωξάντρα

(απόσπασμα)

Η μεγάλη πράσινη πήλινη σόμπα φλοκάριζε¹ με δύναμη σαν μπήκαν στην τραπεζαρία. Μοσχοβολούσε η κάμαρα πεύκο και πρινάρι.² Το τραπέζι ήταν στρωμένο φαρδύ-πλατύ σ' όλο το μάκρος της κάμαρας και το κάτασπρο λινό τραπεζομάντηλο δε φαίνονταν απ' τους πολλούς μεζέδες.

Το καρυδένιο μπουφεδάκι, που σαν λεπτοκόκαλη γυναίκα δεν έδειχνε τον όγκο του, ήταν φορτωμένο με τ' αγιοβασιλιάτικα τα φρούτα: μήλα, αχλάδια, ρόδια, πορτοκάλια, καρύδια, φουντούκια, μύγδαλα, κάστανά, φιστίκια, σταφίδες, σύκα, χαρούπια και γλυκοσούτζουκο³ από χυμό σταφυλιών. Σωστό κέρασ της Αμαλθείας.

-Ευλόγησον την βρώσιν και την πόσιν των δούλων σου ...

Με κατάνυξη κάθισαν όλοι γύρω στο τραπέζι και άρχισαν να δένουν στο λαιμό τους τις πετσέτες τους. Το φαγητό άρχισε αργά, ιεροτελεστικά και βαθυστόχαστα, με τις στερεότυπες ευχές και τα «γεια στα χέρια σου, Λωξάντρα μου».

¹ Φούντωνε, έκαιγε με ζωνρή φλόγα.

² Πουρνάρι.

³ Γλυκό από μούστο και καρύδια.

Την Καμίλλη την είχε καθίσει δίπλα της η Λωξάντρα για να τη νιάζεται. Μπροστά της είχε βάλει μπόλικο μαύρο χαβιάρι, από κείνο που τους είχε φέρει ο καπετάν Γκίκας, τότες που ναυλώθηκε του Θεόδωρου βαπόρι για την Οδησσό.

Η Λωξάντρα έτρωγε και ο νους της ήταν στην Καμίλλη. Με την άκρη του ματιού παρακολουθούσε να δει αν τρώει η νύφη της. Πού και πού κοίταζε και στην άκρη του τραπεζιού το Ντίμη και έκανε νοήματα στην Ελεγκάκη να τον ταΐζει.

«Δεν τρώει η αδικιωρισμένη⁴, και το παιδί της δεν ταΐζει», συλλογιζόταν η Λωξάντρα.

Οι άντρες άνοιξαν συζήτηση.

- Αυτές τις μέρες οι Ευρωπαίοι τα σπίτια τους τα στολίζουν με γκυ, είπε ο Θεόδωρος, και το μετάφρασε γαλλικά στην Καμίλλη.

Εκείνη κάτι του απάντησε γαλλικά.

- Περίεργο πράμα, είπε ο Δημητρός. Το γκυ είναι γουρσουζικό⁵ φυτό σύμφωνα με τη σαξονική μυθολογία. Δεν είναι έτσι, Αγησίλαε;

- Βεβαίως, είπε ο Λογιότατος, με κλώνο από γκυ σκότωσε ο Λόκυ τον ωραίο θεό του φωτός - τον Βαλδούρ.

- Μα, είπε ο Θεόδωρος, μήπως και στην Ελλάδα δε συμβαίνει το ίδιο; Στην Ελλάδα την Πρωτοχρονιά ο λαός κρεμά πάνω απ' την πόρτα του σπιτιού κρεμμύδα. Τι είναι η κρεμμύδα; νεκρολούλουδο. Νεκρολούλουδο δεν είναι ο ασφόδελος;

Ο Κοτκοτίνος σήκωσε το χέρι του:

- Παρακαλώ. Τας λαογραφικά αυτάς επιβιώσεις Μιχαήλ ο Ψελλός τας ...

Επωφελήθηκε η Λωξάντρα που κανένας δεν την κοίταζε κι έχωσε στο στόμα της Καμίλλης ένα κομμάτι παστουρμά.

- Φάτο, φάτο, κακόν-καιρό-να-μην-έχεις, ψιθύρισε σφυριχτά, λες και η λαλιά της έβγαине απ' τη μύτη της.

Η Καμίλλη έγινε κατακόκκινη και έκανε προσπάθεια να χαμογελάσει. Είπε και «μερσί».

⁴ Αυτή που την βρήκε η άδικη ώρα. Κακορίζικη. Εδώ λέγεται χαϊδευτικά.

⁵ Γουρσουζικό, που φέρνει κακοτυχία.

- Η μύτη σου τουρσί, είπε η Ευτέρπη πολύ σιγά, όμως όλοι την άκουσαν, και η Κλειώ την κλώτσησε κάτω απ' το τραπέζι.

Ο Θεόδωρος άρχισε να βήχει. Τ' αυτιά του γίναν κατακόκκινα.

Για να μπαλώσει τα πράματα η Ελεγκάκη άρχισε να λέει τα γαλλικά της για να τους κάνει να γελάσουνε. Από την άλλη άκρη του τραπεζιού φωνάζει μ' όλη της τη δύναμη:

- Καμίλλη, Καμίλλη, Καμίλλη, εκουτέ: Σορτιρέ κι βουρβουλέ, κι όποιον θέλεις φίλησε. Εκουτέ, μπρε, ιπουπιέ α λα διαμά ...⁶

Εκείνη τη στιγμή μπήκε ο Ταρνανάς βαστώντας όσο μπορούσε πιο αψηλά τη μεγάλη πιατέλα με τη γαλοπούλα. Ακούστηκε μουγκρητό. Ήταν η Λουγγρού που προσπαθούσε να ξεκουμπώσει τη ζώνη της.

Έγινε σιωπή. Στο τραπέζι είχε μπει το καινούργιο σερβίτσιο που έφερε ο Θεόδωρος απ' την Αγγλία, χοντρή πορσελάνη και απάνω ζωγραφισμένα δάση, λιβάδια, σπιτάκια εξοχικά, βουνοπλαγιές και πύργοι παραμυθένιοι.

Κόπηκε η γαλοπούλα και μοιράστηκε. Ο καθένας συγκεντρώθηκε στο πιάτο του. Ο Ταρνανάς ξετάπωσε ένα μπουκάλι γαλλικό κρασί και άρχισε να γεμίζει τα ποτήρια. Ο Κοτκοτίνος σηκώθηκε απάνω να κάνει πρόποση. Η Λουγγρού ξεκούμπωσε και το γιακά της. Το ρολόι του τοίχου χτύπησε τέσσερις.

Τρεις ώρες καθόνταν στο τραπέζι. Και βέβαια τρεις ώρες, ποιο ήταν το βιαστικό τους; Όλοι εκεί θα μνήσκαν⁷. Δόξα τω Θεώ στρώματα δεν είχε το σπίτι; Για⁸ παπλώματα; Και εξακολουθούσε το φαγοπότι ως το τέλος. Και όταν πια τελείωσαν, πήρε η Λωξάντρα μια βούκα⁹ ψωμί, το έκοψε με το χέρι της στα τρία, και τίναξε τα κομμάτια πάνω στο τραπέζι.

- Αβράμ, Ισάκ και Ιακώβ, είπε, καλά τρία.

⁶ Γλωσσική ανάμιξη γαλλικών, ελληνικών και τούρκικων λέξεων. Φράσεις που χρησιμοποιούνται εδώ ως αστεϊσμός.

⁷ θα έμεναν

⁸ ή

⁹ Μπουκιά

Και ύστερα ήρθε ένας-ένας να φιλήσει το χέρι της.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ:

- A1.** Ποιο είναι το κύριο πρόσωπο του κειμένου;
Δώστε δύο (2) χαρακτηριστικά του προσώπου αυτού
εντοπίζοντας τα αντίστοιχα αποσπάσματα στο κείμενο.
Μονάδες 10
- A2.** Με βάση το παρακάτω απόσπασμα: «Εκείνη τη στιγμή
μπήκε ο Ταρνανάς ... το φαγοπότι ως το τέλος», πώς
γιόρτασαν τα Χριστούγεννα τα πρόσωπα του κειμένου;
Μονάδες 10
- B1.** Να εντοπίσετε μέσα στο κείμενο τρεις παραγράφους
στις οποίες υπάρχει περιγραφή.
Μονάδες 10
- B2. α.** Να δώσετε ένα συνώνυμο για καθεμιά από τις
παρακάτω λέξεις:
νους - συζήτηση - περίεργο - λαλιά- μεγάλη.
Μονάδες 5
- β.** Να γράψετε μια δική σας πρόταση με καθεμιά από
τις λέξεις που σας δίνονται (σε όποια πτώση και
αριθμό θέλετε):
**όγκος - κατάνυξη - βαθυστόχαστος - νοήματα -
πρόποση.**
Μονάδες 5
- Γ.** Να γράψετε στο τετράδιό σας την περίληψη του
παραπάνω κειμένου της Μ. Ιορδανίδου, χωρίς δικά σας
σχόλια, σε 80-100 λέξεις.
Μονάδες 20
- Δ.** Οι Έλληνες, λαός με μακρόχρονη ιστορία, διατηρούμε
και σεβόμαστε τα ήθη, τα έθιμα και τις παραδόσεις
μας. Σήμερα όμως οι ραγδαίες αλλαγές στην κοινωνία

τείνουν να ανατρέψουν την παραπάνω πραγματικότητα. Πού νομίζετε ότι οφείλεται αυτό; Αν δεχθούμε ότι η διατήρηση της παράδοσης αποτελεί αναγκαιότητα, εσείς, οι νέοι, τι προτείνετε για τη διαφύλαξή της;

Να γράψετε ένα άρθρο 450-500 λέξεων για να δημοσιευθεί στην εφημερίδα του σχολείου σας.

Μονάδες 40

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζόμενους)

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). Τα θέματα να μην τα αντιγράψετε στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. Δεν επιτρέπεται να γράψετε καμιάν άλλη σημείωση. Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας σε όλα τα θέματα.**
4. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
6. Χρόνος δυνατής αποχώρησης : Μία (1) ώρα μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΑΠΟΦΟΙΤΩΝ Β΄ ΚΥΚΛΟΥ

ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ

ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΩΝ

ΠΕΜΠΤΗ 13 ΙΟΥΝΙΟΥ 2002

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΠΕΝΤΕ (5)

ΚΕΙΜΕΝΟ

Η Διατροφή του πλανήτη (Από το περιοδικό *National Geographic*)

Πριν από ένα τέταρτο του αιώνα, ο Αμερικανός Paul Ehrlich, από τους πρωτοπόρους της παγκόσμιας κινητοποίησης για το περιβάλλον, προειδοποιούσε ότι ο πλανήτης μας ήταν στα πρόθυρα «απίστευτα μεγάλης πείνας». Ο πληθυσμός αριθμούσε τότε 3,5 δισεκατομμύρια, αριθμός οριακός κατά τον Ehrlich. «Είναι πρακτικά αδύνατο να χορτάσουν έξι δισεκατομμύρια άνθρωποι», έγραφε το 1976.

Υπολογίζεται ότι ο παγκόσμιος πληθυσμός θα φτάσει τα έξι δισεκατομμύρια τον επόμενο χρόνο. Ωστόσο οι άνθρωποι σε γενικές γραμμές τρέφονται καλύτερα παρά ποτέ. Σύμφωνα με τα στοιχεία των Ηνωμένων Εθνών, πριν τριάντα περίπου χρόνια η παραγωγή τροφίμων στον κόσμο αντιστοιχούσε σε 2.360 θερμίδες κατά κεφαλήν ημερησίως, ενώ σήμερα αντιπροσωπεύει 2.740 θερμίδες. Οι ημερήσιες θερμίδες θα συνεχίσουν να αυξάνονται ταχύτερα από τον πληθυσμό τουλάχιστον ως το 2010, σύμφωνα με τις αισιόδοξες προβλέψεις του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών.

Η αλματώδης αύξηση του πληθυσμού το δεύτερο ήμισυ του αιώνα μας, ώθησε στα ύψη τη συνολική ζήτηση τροφίμων. Παρ' όλα αυτά η προσφορά αυξήθηκε ακόμα περισσότερο, ενώ η τιμή του σιταριού, σε σταθερά δολάρια, έπεσε κατά 61 τοις εκατό και η τιμή του καλαμποκιού κατά 58 τοις εκατό.

Η ικανότητα να παράγουμε ολοένα περισσότερη τροφή κάθε χρόνο οφείλεται σε ένα από τα σημαντικότερα επιτεύγματα στην ιστορία του ανθρώπου: την ανακάλυψη της γεωργίας.

Τα πρώτα εκατό χιλιάδες χρόνια από την εμφάνιση του νεότερου ανθρώπου, οι πρόγονοί μας έτρωγαν καρπούς που συνέλεγαν στη φύση και ζώα που κατάφεραν να σκοτώσουν. Όμως γύρω στο 8000 π.Χ., ο νεολιθικός άνθρωπος και σύμφωνα με κάποιους ειδικούς πιο συγκεκριμένα η νεολιθική γυναίκα, άρχισε να καλλιεργεί τη γη. Οι γυναίκες ανακάλυψαν ότι, αν σκόρπιζαν σπόρους στο χώμα, μετά από μερικούς μήνες αυτοί φύτρωναν.

Η γεωργική επανάσταση επέφερε μια βασική αλλαγή: ο δείκτης γεννητικότητας του ανθρώπου έφτασε και ξεπέρασε το δείκτη θνησιμότητας, και ο πληθυσμός του πλανήτη άρχισε να αυξάνεται σταθερά. Η γεωργία έγινε η κυρίαρχη ανθρώπινη απασχόληση - ακόμα και σήμερα απασχολεί σχεδόν πενήντα τοις εκατό του παγκόσμιου εργατικού δυναμικού.

Η βιομηχανική επανάσταση επέτρεψε σε κάθε γεωργό να καλλιεργεί περισσότερη γη. Αυτό όμως είχε ως ανεπιθύμητο αποτέλεσμα την όλο και μεγαλύτερη κατανάλωση ενέργειας και την επιδείνωση της ατμοσφαιρικής μόλυνσης. Κατά τη διάρκεια της δεκαετίας '60, η χημική γεωργία καθώς και τα υβρίδια αύξησαν πολύ την παραγωγή ανά στρέμμα, αλλά και τα τοξικά κατάλοιπα αυξήθηκαν κατακόρυφα. Παρά τις καινοτομίες, και πολύ συχνά εξαιτίας τους, η υποβάθμιση του εδάφους και η μόλυνση των υδάτων απειλούν τη γεωργική παραγωγή σε πλανητική κλίμακα.

Ταυτόχρονα, η εφαρμογή νέων μεθόδων στη γεωργία διατήρησε την παραγωγή τροφίμων σε αρκετά υψηλά επίπεδα, ώστε να ανταποκρίνεται στην αυξανόμενη παγκόσμια ζήτηση. Η δύναμη της καινοτομίας υπερέκρασε αυτό που ο Malthus είχε αποκαλέσει «πληθυσμιακή πίεση». Σήμερα η Γη παράγει αρκετά τρόφιμα για όλους. Και όμως, εκατοντάδες εκατομμύρια άνθρωποι δεν μπορούν να εξασφαλίσουν το ζωτικό ελάχιστο των 2.200 θερμίδων ημερησίως. Περίπου είκοσι τοις εκατό του πληθυσμού στις

υπό ανάπτυξη χώρες υποφέρει από χρόνιο υποσιτισμό. Πριν τριάντα χρόνια το ποσοστό ήταν διπλάσιο. Με άλλα λόγια προοδεύουμε. Γιατί όμως να μένει πεινασμένος έστω και ένας άνθρωπος στον πλανήτη;

Το πρόβλημα δεν έγκειται τόσο στην παραγωγή όσο στη διανομή. Σήμερα η διατροφή είναι ανεξάρτητη από την τοπική παραγωγή τροφίμων. Μερικοί από τους καλύτερα τρεφόμενους λαούς στον κόσμο έχουν την τύχη να ζουν σε χώρες όπως η Ιαπωνία όπου δεν χρειάζεται να παράγουν οι ίδιοι την τροφή τους. Άλλοι λαοί πεινούν, αν και ζουν σε καταπράσινα εδάφη με συχνές βροχοπτώσεις. Ο κύριος λόγος γι' αυτή τη διαφορά είναι η πολιτική. Οι περισσότερες χώρες διαθέτουν την πολιτική βούληση να εξασφαλίσουν στον λαό τους αξιοπρεπή διατροφή, άλλες όμως όχι.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ:

A1. Ποια αποτελέσματα, θετικά και αρνητικά, είχε η εφαρμογή νέων μεθόδων, σύμφωνα με το κείμενο, στη γεωργία;

Μονάδες 10

A2. Ποια απαισιόδοξη πρόβλεψη του παρελθόντος διαψεύδεται από τη σημερινή πραγματικότητα, σύμφωνα με τον αρθρογράφο;

Μονάδες 10

B1. Να δώσετε έναν πλαγιότιτλο για καθεμιά από τις τέσσερις παρακάτω παραγράφους.

«Πριν από ένα τέταρτο... το 1976».

«Υπολογίζεται ... Ηνωμένων Εθνών»

«Ταυτόχρονα η εφαρμογή ... πλανήτη;»

«Το πρόβλημα ... άλλες όμως όχι».

Μονάδες 10

- B2. α.** Να δώσετε από ένα αντώνυμο (αντίθετο) για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις:
αισιόδοξες - αυξηθηκε - υποβάθμιση - αξιοπρεπή - ζήτηση.

Μονάδες 5

- β.** Να γράψετε μια δική σας πρόταση με καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις (σε οποιοδήποτε γραμματικό τύπο επιλέξετε):
εφαρμογή - μόλυνση - διατροφή - υποσιτισμός - αντιπροσωπεύει.

Μονάδες 5

- Γ.** Να αποδώσετε την περίληψη του κειμένου, χωρίς δικά σας σχόλια, σε 80-100 λέξεις.

Μονάδες 20

- Δ.** Οι αναπτυγμένες χώρες έχουν εξασφαλίσει επάρκεια τροφής για τους λαούς τους. Αντίθετα, οι χώρες του τρίτου κόσμου πάσχουν από έλλειψη τροφής και οι λαοί τους υποφέρουν «αν και ζουν σε καταπράσινα εδάφη με συχνές βροχοπτώσεις».

Γιατί νομίζετε ότι συμβαίνουν αυτά; Να προτείνετε μέτρα βελτίωσης της κατάστασης αυτής για τις χώρες του τρίτου κόσμου.

Να διατυπώσετε τις απόψεις σας σε ένα κείμενο (450-500 λέξεις) με τη μορφή άρθρου, για να δημοσιευθεί στη σχολική σας εφημερίδα.

Μονάδες 40

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζόμενους)

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). Τα θέματα να μην τα αντιγράψετε στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. Δεν επιτρέπεται να γράψετε καμιάν άλλη σημείωση. Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας σε όλα τα θέματα.**
4. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
6. Χρόνος δυνατής αποχώρησης : Μία (1) ώρα μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΑΠΟΦΟΙΤΩΝ
Β΄ ΚΥΚΛΟΥ
ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ
ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΩΝ
ΠΕΜΠΤΗ 12 ΙΟΥΝΙΟΥ 2003
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΠΕΝΤΕ (5)
ΚΕΙΜΕΝΟ

Γιώργος Σεφέρης
Ομιλία στη Στοκχόλμη¹

Τούτη την ώρα αισθάνομαι πως είμαι ο ίδιος μια αντίφαση. Αλήθεια, η Σουηδική Ακαδημία, έκρινε πως η προσπάθειά μου σε μια γλώσσα περιλάλητη επί αιώνες, αλλά στην παρούσα μορφή της περιορισμένη, άξιζε αυτή την υψηλή διάκριση. Θέλησε να τιμήσει τη γλώσσα μου, και να – εκφράζω τώρα τις ευχαριστίες μου σε ξένη γλώσσα. Σας παρακαλώ να μου δώσετε τη συγνώμη που ζητώ πρώτα –πρώτα από τον εαυτό μου.

Ανήκω σε μια χώρα μικρή. Ένα πέτρινο ακρωτήριο στη Μεσόγειο, που δεν έχει άλλο αγαθό παρά τον αγώνα του λαού, τη θάλασσα, και το φως του ήλιου. Είναι μικρός ο τόπος μας, αλλά η παράδοσή του είναι τεράστια και το πράγμα που τη χαρακτηρίζει είναι ότι μας παραδόθηκε χωρίς διακοπή. Η ελληνική γλώσσα δεν έπαψε ποτέ της να μιλιέται. Δέχτηκε τις αλλοιώσεις που δέχεται καθετί ζωντανό, αλλά δεν παρουσιάζει κανένα χάσμα. Άλλο χαρακτηριστικό αυτής της παράδοσης είναι η αγάπη της για την ανθρωπιά, κανόνας της είναι η δικαιοσύνη. Στην αρχαία τραγωδία, την οργανωμένη με τόση ακρίβεια, ο άνθρωπος που ξεπερνά το μέτρο, πρέπει να τιμωρηθεί από τις Ερινύες.

Όσο για μένα συγκινούμαι παρατηρώντας πως η συνείδηση της δικαιοσύνης είχε τόσο πολύ διαποτίσει την ελληνική ψυχή, ώστε να γίνει κανόνας του φυσικού κόσμου. Και ένας από τους διδασκάλους μου, των αρχών του περασμένου αιώνα, γράφει: «... θα χαθούμε γιατί αδικήσαμε ...»². Αυτός ο άνθρωπος ήταν αγράμματος· είχε μάθει να γράφει στα τριάντα πέντε χρόνια της ηλικίας του. Αλλά στην Ελλάδα των ημερών μας, η προφορική παράδοση πηγαίνει μακριά στα περασμένα όσο και η γραπτή. Το ίδιο και η ποίηση. Είναι για μένα σημαντικό το γεγονός ότι η Σουηδία θέλησε να τιμήσει και τούτη την ποίηση και όλη την ποίηση γενικά,

¹ Κατά την απονομή των βραβείων Νόμπελ Λογοτεχνίας στον ποιητή το 1963.

² Γιάννης Μακρυγιάννης

ακόμη και όταν αναβρύζει ανάμεσα σ' ένα λαό περιορισμένο. Γιατί πιστεύω πως τούτος ο σύγχρονος κόσμος όπου ζούμε, ο τυρρανισμένος από το φόβο και την ανησυχία, τη χρειάζεται την ποίηση. Η ποίηση έχει τις ρίζες της στην ανθρώπινη ανάσα – και τι θα γινόμασταν αν η πνοή μας λιγόστευε; Είναι μια πράξη εμπιστοσύνης – κι ένας Θεός το ξέρει αν τα δεινά μας δεν τα χρωστάμε στη στέρηση εμπιστοσύνης.

Παρατήρησαν, τον περασμένο χρόνο γύρω από τούτο το τραπέζι, την πολύ μεγάλη διαφορά ανάμεσα στις ανακαλύψεις της σύγχρονης επιστήμης και στη λογοτεχνία· παρατήρησαν πως ανάμεσα σ' ένα αρχαίο ελληνικό δράμα και ένα σημερινό, η διαφορά είναι λίγη. Ναι, η συμπεριφορά του ανθρώπου δε μοιάζει να έχει αλλάξει βασικά. Και πρέπει να προσθέσω πως νιώθει πάντα την ανάγκη ν' ακούσει τούτη την ανθρώπινη φωνή που ονομάζουμε ποίηση. Αυτή η φωνή που κινδυνεύει να σβήσει κάθε στιγμή από στέρηση αγάπης και ολοένα ξαναγεννιέται. Κυνηγημένη, ξέρει πού να 'βρει καταφύγιο, απαρνημένη, έχει το ένστικτο να πάει να ριζώσει στους πιο απροσδόκητους τόπους. Γι' αυτή δεν υπάρχουν μεγάλα και μικρά μέρη του κόσμου. Το βασίλειό της είναι στις καρδιές όλων των ανθρώπων της γης. Έχει τη χάρη ν' αποφεύγει πάντα τη συνήθεια, αυτή τη βιομηχανία. Χρωστώ την ευγνωμοσύνη μου στη Σουηδική Ακαδημία που ένιωσε αυτά τα πράγματα, που ένιωσε πως οι γλώσσες, οι λεγόμενες περιορισμένης χρήσης, δεν πρέπει να καταντούν φράχτες όπου πνίγεται ο παλμός της ανθρώπινης καρδιάς, που έγινε ένας Άρειος Πάγος ικανός: να κρίνει με αλήθεια επίσημη την άδικη μοίρα της ζωής, για να θυμηθώ τον Σέλλεϋ, τον εμπνευστή, καθώς μας λένε, του Αλφρέδου Νομπέλ, αυτού του ανθρώπου που μπόρεσε να εξαγοράσει την αναπόφευκτη βία με τη μεγαλοσύνη της καρδιάς του.

Σ' αυτό τον κόσμο, που ολοένα στενεύει, ο καθένας μας χρειάζεται όλους τους άλλους. Πρέπει ν' αναζητήσουμε τον άνθρωπο, όπου και να βρίσκεται.

Όταν στο δρόμο της Θήβας, ο Οιδίπους συνάντησε τη Σφίγγα, κι αυτή του έθεσε το αίνιγμά της, η απόκρισή του ήταν: ο άνθρωπος. Τούτη η απλή λέξη χάλασε το τέρας. Έχουμε πολλά τέρατα να καταστρέψουμε. Ας συλλογιστούμε την απόκριση του Οιδίποδα.

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ Β΄ ΚΥΚΛΟΥ σ.σ. 180-183

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ :

ΕΝΟΤΗΤΑ Α΄

- α.** Για καθεμιά από τις παρακάτω αριθμημένες προτάσεις να γράψετε στο τετράδιό σας τον αντίστοιχο αριθμό της πρότασης και δίπλα την ένδειξη **Σωστό** ή **Λάθος**, σύμφωνα με το νόημα του κειμένου.
1. Η ελληνική γλώσσα παρουσιάζει μία συνέχεια.
 2. Στην αρχαία τραγωδία, ο άνθρωπος που ξεπερνά το μέτρο δεν τιμωρείται.
 3. Υπάρχουν μεγάλες διαφορές ανάμεσα σ' ένα αρχαίο ελληνικό δράμα και σ' ένα σημερινό.
 4. Η ποίηση κινδυνεύει να σβήσει από την απουσία της αγάπης.
 5. Ο Σεφέρης χρωστά ευγνωμοσύνη στη Σουηδική Ακαδημία που τίμησε μια γλώσσα περιορισμένης χρήσης όπως η ελληνική.

Μονάδες 10

- β.** Ποιες σκέψεις κάνει ο Γ. Σεφέρης για την ποίηση στο παρακάτω απόσπασμα του κειμένου;
- «Παρατήρησαν, τον περασμένο χρόνο γύρω από τούτο το τραπέζι, την πολύ μεγάλη διαφορά ανάμεσα στις ανακαλύψεις της σύγχρονης επιστήμης και στη λογοτεχνία· παρατήρησαν πως ανάμεσα σ' ένα αρχαίο ελληνικό δράμα και ένα σημερινό, η διαφορά είναι λίγη. Ναι, η συμπεριφορά του ανθρώπου δε μοιάζει να έχει αλλάξει βασικά. Και πρέπει να προσθέσω πως νιώθει πάντα την ανάγκη ν' ακούσει τούτη την ανθρώπινη φωνή που ονομάζουμε ποίηση. Αυτή η φωνή που κινδυνεύει να σβήσει κάθε στιγμή από στέρηση αγάπης και ολοένα ξαναγεννιέται. Κυνηγημένη, ξέρει πού να 'βρει καταφύγιο, απαρνημένη, έχει το ένστικτο να πάει να ριζώσει στους πιο απροσδόκητους τόπους. Γι' αυτή δεν υπάρχουν μεγάλα και μικρά μέρη του κόσμου. Το βασίλειό της είναι στις καρδιές όλων των ανθρώπων της γης. Έχει τη χάρη ν' αποφεύγει πάντα τη συνήθεια, αυτή τη βιομηχανία».

Μονάδες 10

ΕΝΟΤΗΤΑ Β΄

- α. 1.** Ποιο είδος συλλογισμού ακολουθεί ο συγγραφέας στο κείμενό του; (Παραγωγικός – επαγωγικός).
Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.

Μονάδες 5

- 2.** Να γράψετε έναν πλαγιότιτλο για τη δεύτερη παράγραφο του κειμένου που σας δόθηκε: **«Ανήκω σε μια χώρα μικρή ... είναι η δικαιοσύνη».**

Μονάδες 5

- β. 1.** Να δώσετε ένα συνώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις:

τεράστια, σημαντικό, φόβος, ανάσα, απόκριση.

Μονάδες 5

- 2.** Χρησιμοποιώντας καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις, να γράψετε από μία δική σας πρόταση έτσι ώστε να φαίνεται η σημασία της λέξης. (Οι λέξεις μπορούν να χρησιμοποιηθούν σ' όποια πτώση και αριθμό θέλετε):

χάσμα, ανθρωπιά, τραγωδία, ποίηση, παλμός.

Μονάδες 5

ΕΝΟΤΗΤΑ Γ΄

- α.** Να γράψετε στο τετράδιό σας την περίληψη του παραπάνω κειμένου του Γ. Σεφέρη, χωρίς δικά σας σχόλια, σε 80-100 λέξεις.

Μονάδες 20

- β.** Ο Γ. Σεφέρης διαπιστώνει: **«Έχουμε πολλά τέρατα να καταστρέψουμε».** Οι νέοι, στις μέρες μας, βιώνουν ένα από «τα τέρατα» αυτά, τη **βία**, που έχει πάρει μεγάλες διαστάσεις.

Να γράψεις ένα άρθρο στην εφημερίδα του σχολείου σου (450-500 λέξεις) όπου θα προσπαθείς να ερμηνεύσεις τα αίτια που προκαλούν καταστάσεις βίας αναφέροντας παραδείγματα από εμπειρίες σου.

Μονάδες 40

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΥΠΟΨΗΦΙΟΥΣ

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). Τις ερωτήσεις να μην τις αντιγράψετε στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. Δεν επιτρέπεται να γράψετε καμιά άλλη σημείωση. Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα, τα οποία θα καταστραφούν μετά το πέρας της εξέτασης.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας σε όλες τις ερωτήσεις**.
4. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης: Τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
6. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: Μία (1) ώρα μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων και όχι πριν τις 10.00 π.μ.

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΑΠΟΦΟΙΤΩΝ Β΄ ΚΥΚΛΟΥ

ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ

ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΩΝ

ΠΕΜΠΤΗ 10 ΙΟΥΝΙΟΥ 2004

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΕΞΙ (6)

ΚΕΙΜΕΝΟ

Γιώργος Μπαμπινιώτης

Η Ελληνική Γλώσσα, Παρελθόν-Παρόν-Μέλλον

Το θέμα που τίθεται, μετά από το γενικότερο καθορισμό της έννοιας της φυσιогνωμίας της γλώσσας, είναι ειδικότερα αν η φυσιогνωμία της ελληνικής γλώσσας, που ενδιαφέρει εδώ, μπορεί να διατηρηθεί αλώβητη και μετά την ένταξή μας στην ΕΟΚ. Πόσο αποφασιστική για τη μορφή της ελληνικής γλώσσας, κι ίσως και για την ίδια την ύπαρξή της, μπορεί να αποβεί η στενή επαφή της με τις άλλες γλώσσες της Κοινότητας, γλώσσες αντικειμενικά ισχυρότερες, με την έννοια ότι μιλιούνται από περισσότερους ανθρώπους, κι ότι μερικές από αυτές (όπως η αγγλική, η γαλλική ή η γερμανική) έχουν καθιερωθεί ευρύτερα ως «δεύτερες» γλώσσες, ως γλώσσες συνεννόησης στις εμπορικές, κοινωνικοπολιτικές, πολιτιστικές και άλλες μορφές επικοινωνίας; Μ' άλλα λόγια, κινδυνεύει από τη συνθλιπτική επίδραση των γλωσσών αυτών η γλωσσική μας φυσιогνωμία;

Νομίζω ότι αποτελεί απλή καθημερινή διαπίστωση του καθενός μας πως πράγματι υφίσταται άμεσος κίνδυνος. Είναι αυτονόητο δηλαδή πώς, όταν μεγαλώσουν οι ανάγκες κι οι ευκαιρίες επικοινωνίας, θ' αυξηθούν ακόμη περισσότερο και οι πιθανότητες για μια αλλοίωση της ιδιαίτερης φυσιогνωμίας της γλώσσας μας. Όταν, δε, λέω αλλοίωση, εννοώ την αλόγιστη, άκριτη, αβασάνιστη κι αθρόα εισροή λέξεων και τύπων μέσα στη γλώσσα μας, που συσσωρευόμενοι συνιστούν ό,τι έχω αλλού αποκαλέσει

ρ ύ π α ν σ η της γλώσσας μας. Ας συλλογιστούμε πως, χωρίς να υπάρχει ακόμη τόσο έντονη, στενή επαφή και υποχρέωση παράλληλης γνώσεως και χρήσεως των ξένων γλωσσών, η ελληνική κατακλύζεται ήδη από τη σωρεία των μπίζνεσμαν και μπάρμαν και σπόρτσμαν και κάμεραμαν και μπούμαν κ.τ.ό., που δημιουργούν συχνά την εντύπωση ανάμικτης γλώσσας. Ας θυμηθούμε ακόμη τον καταιγισμό που υφίσταται ήδη πάλι η γλώσσα μας, στο χώρο των ονομασιών, από ξενικές γλωσσικές μιμήσεις του τύπου πλυντηρέξ, αφρολέξ κ.τ.ό., που με φρίκη φέρνει στο νου μας την τραγική προφητεία του Σεφέρη πως, αν συνεχιστεί η κακοποίηση της γλώσσας μας, θα φτάσουμε μια μέρα να λεγόμαστε ... Ελληνέξ. Κι όλα αυτά, επαναλαμβάνω, σε μια περίοδο που η επίδραση των ξένων γλωσσών είναι σχετικά, από πλευράς χρήσεως, περιορισμένη.

Το αμέσως επόμενο ερώτημα που ανακύπτει αυτομάτως είναι, φυσικά, αν υπάρχει τρόπος άμυνας έναντι αυτής της απaráδεκτης κι επικίνδυνης καταστάσεως κι αν μπορεί κανείς να είναι αισιόδοξος για το μέλλον της γλώσσας μας. Η δική μου απάντηση είναι πως υπάρχουν ακόμη τρόποι και μηχανισμοί άμυνας που θα επιτρέψουν να αντιμετωπίσουμε αποτελεσματικά τη «νόσο», περιορίζοντας τουλάχιστον τις δυσμενείς της συνέπειες.

Όπως επανειλημμένως, γραπτά και προφορικά, έχω προτείνει (μάλιστα προ ετών αναγγέλθηκε κάποια σχετική πρωτοβουλία του Υπουργείου Πολιτισμού και Επιστημών, χωρίς όμως να δοθεί συνέχεια), θα πρέπει το ταχύτερο να συσταθεί ένα συμβουλευτικό σώμα, από ακαδημαϊκούς, πανεπιστημιακούς καθηγητές κι άλλους ειδικούς επιστήμονες με βαθιά γνώση κι ευαισθησία για τη γλώσσα, που θα έχει ως έργο της να προτείνει λέξεις και επιστημονικούς όρους πλασμένους μέσα από την ελληνική γλώσσα ή προσαρμοσμένους στους κανόνες λειτουργίας της, έτσι ώστε να βοηθούνται πρακτικά κι αποτελεσματικά αυτοί που τώρα αναγκάζονται να χρησιμοποιούν ξένες λέξεις και όρους, ελλείψει αντιστοίχων ελληνικών—που δεν μπορούν, φυσικά, να πλάσουν οι ίδιοι. Μέριμνα της Πολιτείας πρέπει να είναι,

ενσυννεχεία, να γενικεύσει τη χρήση αυτών των λέξεων-όρων, με την καθιέρωσή τους στη Διοίκηση, την Εκπαίδευση, στα κρατικά μέσα ενημέρωσης κτλ.

Ένα δεύτερο μέτρο που είναι ανάγκη αλλά και μακροπρόθεσμος τρόπος προφύλαξης από ξενικές γλωσσικές επιδράσεις είναι, βεβαίως, η καλύτερη—βαθύτερη και συστηματικότερη—διδασκαλία της γλώσσας μας στο σχολείο. Αν διδαχθούμε σωστά και γνωρίσουμε σε βάθος τη νεοελληνική μας γλώσσα, η οποία έχει κληρονομήσει όλα τα προτερήματα της μακραίωνης παράδοσης και καλλιέργειας (μεγάλη ευχέρεια στην παραγωγή και στη σύνθεση, πλούσιο λεξιλόγιο με παραγωγικότητες ρίζες και, συγχρόνως, δυνατότητες θαυμαστής ακριβολογίας και δηλώσεως λεπτών σημασιολογικών αποχρώσεων), δεν θα έχουμε καμιά δυσκολία να εκφράσουμε οποιαδήποτε έννοια.

Τέλος, απ' όλα τα μέλη της Κοινότητας πρέπει να γίνει σεβαστή η αρχή, δημοκρατικό μαζί και επιστημονικό αξίωμα, πως δεν υπάρχουν πρώτες και δεύτερες σε αξία γλώσσες, καλύτερες και χειρότερες, πλούσιες και φτωχές. Κάθε γλώσσα, παρά την τυπολογική της διαφορά από τις άλλες, μπορεί να ανταποκριθεί στις ανάγκες επικοινωνίας των φορέων της με πληρότητα, σαφήνεια και αυτάρκεια. Ο μύθος της υπεροχής ορισμένων γλωσσών βαδίζει στα ίδια ύποπτα και επικίνδυνα αχνάρια της υπεροχής ορισμένων λαών ... Η σύγχρονη γλωσσολογία έχει από καιρό διαλύσει τις ηθελημένες ή αθέλητες αυτές πλάνες. Η επάρκεια κάθε ανθρώπινης φυσικής γλώσσας είναι δεδομένη. Ως προς την Κοινότητα, οι πολίτες των κρατών-μελών που θα ζήσουν σ' αυτήν είναι σωστό να επιδιώξουν—και να διευκολυνθούν—να μάθουν μία ή περισσότερες από τις γλώσσες της. Μαθαίνοντας νέες γλώσσες μπαίνουμε σε νέους κόσμους, γνωρίζουμε καλύτερα τους ανθρώπους, συνδεόμαστε βαθύτερα κι ειλικρινέστερα με τους φορείς των γλωσσών—με τα μέλη της Κοινότητας.

Η αρχή που δεχτήκαμε πιο πάνω καθορίζει και τη θέση μας στο ζήτημα της ύπαρξης ενιαίας γλώσσας της Κοινότητας. Ενιαία γλώσσα ούτε είναι δυνατό να υπάρξει (κι αν καθιερωνόταν τέτοια γλώσσα θα διαφοροποιείτο, με

το χρόνο, σε κάθε χώρα), αλλά ούτε και πρέπει να υπάρξει. Ο σεβασμός της προσωπικότητας κ ά θ ε μέλους της Κοινότητας επιβάλλει και σεβασμό της γλώσσας του. Κάθε σκέψη για καθιέρωση της ελληνικής ως ενιαίας γλώσσας της Κοινότητας, όσο ελκυστική κι αν είναι για μερικούς από μας, είναι εκ των πραγμάτων ανέφικτη. Οι υποστηρικτές αυτής της άποψης ας παρηγορηθούν με τη σκέψη πως η διεθνής επιστημονική ορολογία είναι, για πολλές επιστήμες, κατά τα 2/3 ελληνική ή ελληνογενής. Αλλά και στο λοιπό λεξιλόγιο των γλωσσών της Κοινότητας η παρουσία της ελληνικής είναι έντονη και βαθιά ριζωμένη στην καθημερινή επικοινωνία των ανθρώπων, είτε μιλούν για *democracy* είτε για *architecture*, για *egoism* ή για *photograph*, για *politics* ή, ακόμη, και για *paradox* και *mystery*.

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ Β΄ ΚΥΚΛΟΥ σ.σ. 162-164

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ:

ΕΝΟΤΗΤΑ Α΄

1. Για καθεμιά από τις παρακάτω προτάσεις να γράψετε στο τετράδιό σας το αντίστοιχο γράμμα της πρότασης και δίπλα την ένδειξη **Σωστό** ή **Λάθος**, σύμφωνα με το νόημα του κειμένου.
 - α. Μετά την ένταξή μας στην ΕΟΚ κινδυνεύει η γλωσσική μας φυσιογνωμία.
 - β. Δεν υπάρχει αθρόα εισροή ξένων λέξεων και τύπων στη γλώσσα μας.
 - γ. Η σύσταση συμβουλευτικού οργάνου από την πολιτεία θεωρείται προϋπόθεση για την αντιμετώπιση της «νόσου».
 - δ. Ο ρόλος του σχολείου δεν είναι σημαντικός κατά το συγγραφέα για την προφύλαξη της γλώσσας μας από τις ξενικές επιδράσεις.
 - ε. Δεν είναι δυνατόν να υπάρξει ενιαία γλώσσα για όλα τα κράτη μέλη της Κοινότητας.

Μονάδες 10

2. «Ενιαία γλώσσα ούτε είναι δυνατό να υπάρξει (και αν καθιερωνόταν τέτοια γλώσσα θα διαφοροποιείτο, με το χρόνο, σε κάθε χώρα), αλλά ούτε και πρέπει να υπάρξει». Να σχολιάσετε τη θέση του συγγραφέα σε μια παράγραφο.

Μονάδες 10

ΕΝΟΤΗΤΑ Β΄

1. Να δώσετε ένα πλαγιότιτλο για καθεμιά από τις δύο παρακάτω παραγράφους.
«Τέλος της Κοινότητας»
«Η αρχή mystery»

Μονάδες 10

2. α. Να δώσετε ένα αντώνυμο (αντίθετο) για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις:

δυσμενής, ευχέρεια, υπεροχή, ανέφικτος, άκριτη.

Μονάδες 5

- β. Να δώσετε ένα συνώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις:

μέριμνα, νόσος, αλώβητος, αθρόα, σαφήνεια

Μονάδες 5

ΕΝΟΤΗΤΑ Γ΄

1. Να αποδώσετε την περίληψη του παραπάνω κειμένου χωρίς δικά σας σχόλια σε 100 περίπου λέξεις.

Μονάδες 20

2. Ο Γεώργιος Μπαμπινιώτης τονίζει ότι, ο σεβασμός της προσωπικότητας κάθε μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, επιβάλλει και σεβασμό της γλώσσας του.

- Ποιοι είναι οι λόγοι που καθιστούν αναγκαία την προστασία της ελληνικής γλώσσας από τα φαινόμενα που την απειλούν.
- Ποιοι οι τρόποι με τους οποίους τα μέσα μαζικής επικοινωνίας οφείλουν να δείχνουν σεβασμό απέναντι στη γλώσσα μας.

Να διατυπώσετε τις απόψεις σας για τα παραπάνω με τη μορφή άρθρου σε 450-500 λέξεις για να δημοσιευτεί σε εφημερίδα της περιοχής σας.

Μονάδες 40

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΥΠΟΨΗΦΙΟΥΣ

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). Τις ερωτήσεις να μην τις αντιγράψετε στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. Δεν επιτρέπεται να γράψετε καμιά άλλη σημείωση. Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα, τα οποία θα καταστραφούν μετά το πέρας της εξέτασης.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας σε όλες τις ερωτήσεις.**
4. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης: Τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
6. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: Μία (1) ώρα μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων και όχι πριν τις 10.00 π.μ.

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΑΠΟΦΟΙΤΩΝ Β΄ ΚΥΚΛΟΥ

ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ

ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΩΝ

ΠΕΜΠΤΗ 10 ΙΟΥΝΙΟΥ 2004

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΕΞΙ (6)

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ευάγγελος Παπανούτσος
Πρακτική Φιλοσοφία

Ὁ ἄνθρωπος και το φόρεμα

Το **φόρεμα** (ανθρώπινη επινόηση και φροντίδα) ως προστασία και στολισμός αποτελείώνει και επισφραγίζει το «πρόσωπό» μας, το συμπληρώνει και το παρουσιάζει. Το πώς ντύνουμε το σώμα μας (από την κεφαλή έως τα πόδια), με τι υλικά και με ποιο τρόπο, δεν είναι καθόλου ασήμαντο ή τυχαίο γεγονός για την υπόστασή μας, τη «δημόσια» και την «ιδιωτική». Αποτελεί μέρος του εαυτού μας, την προβολή του προς τα έξω, και εκφράζει την προσωπική μας υφή: το πώς θέλουμε να μας βλέπουν οι άλλοι και τα δικά μας μάτια. Γδύνετε έναν άνθρωπο (στο ιατρείο, στο στρατόπεδο, στη φυλακή) και χάνει αμέσως την αυτοπεποίθηση, τη δύναμη, το γόητρό του. Έχει την εντύπωση ότι του αφαιρέσατε και κρατάτε στα χέρια σας όχι απλώς το περίβλημα, αλλά ένα μεγάλο μέρος από την ουσία του. Ότι τον ακρωτηριάσατε. Φαντάζεστε ότι μπορεί να επιβληθεί, να έχει συνείδηση του εαυτού του «πλήρη», να ασκήσει την εξουσία ή την αποστολή του ένας αξιωματικός χωρίς στολή, ένας παπάς δίχως ράσο, ένας δικαστής ντυμένος όπως ο κατηγορούμενος; Ο Carlyle, θαρρώ, προτείνει κάπου να κάνουμε ένα μικρό «νοερό πείραμα», για να βεβαιωθούμε πόσο αξίζουν οι μεγάλοι τιτλούχοι της κοινωνίας, εκείνοι που η σύμβαση και ο θεσμός τους έχει υψώσει σε θέσεις μεγαλοσύνης και ισχύος: υποθέσετε —λέει—ότι σε μια *soirée de gala*¹ της Όπερας πέφτουν και εξαφανίζονται τα ρούχα όλων των θεατών.

¹ Εορταστική καλλιτεχνική εκδήλωση.

μπορείτε πια να ξεχωρίσετε το βασιλέα από τον ταξιθέτη, τη στρατηγίνα από τη σιδερώτρια της σκηνής; ... Μαζί με το φόρεμα πάει και ο κοινωνικός διαφορισμός· αποτέλεσμα: η πλήρης εξομοίωση, το **αριθμητικό πλήθος**.

Στις αρχαίες κοινωνίες, στους λαούς τους πρωτόγονους όχι μόνο το επίσημο φόρεμα (του φύλαρχου, του ιερέα, του μάντη κτλ.), αλλά και το καθημερινό λογαριάζεται πολύ. Πιστεύεται ότι είναι μέρος του ανθρώπου που το φορεί, συνέχεια, απόληξή του· ότι μετέχει στην ουσία του, έχει εμποτισθεί απ' αυτήν, όπως οι τρίχες του σώματος ή τα νύχια. Και γι' αυτό, εάν κατορθώσει κανείς να προμηθευτεί έστω και ένα κομματάκι από το ρούχο του εχθρού ή του αγαπημένου του, μπορεί να τον κάνει (με τη δύναμη της μαγείας) υποχείριό του. Ο πρωτόγονος (και με τη νοοτροπία του σκέπτονται και ενεργούν πάρα πολλοί, ακόμη και μέσα στις πιο εξελιγμένες κοινωνίες) φοβάται και «φυλάει» τα ρούχα του. Όπως και την απεικόνιση, το είδωλό του. Περιέχουν, κατά κάποιο τρόπο, την υπόστασή του, και όταν τα παραδίνει ή του τα αρπάζουν, πιστεύει ότι έχει εκχωρήσει ένα μέρος του εαυτού του στη διάκριση του άλλου και βρίσκεται πια κάτω από τον έλεγχο του.

Όχι λοιπόν δεν κάνει, αλλά ίσα-ίσα το ράσο κάνει τον παπά. Όταν αλλάζετε το φόρεμά σας, **αισθάνεστε** διαφορετικός. Βάζετε τα γιορτινά σας και αμέσως διάθεση και συμπεριφορά γίνεται πανηγυρική· ντύνεστε στο χακί, και ένας άλλος τύπος ανθρώπου σχηματίζεται μέσα σας: ο στρατιώτης· τα μαύρα ρούχα δεν ταιριάζουν απλώς, συνθέτουν το πένθος σας· για να νιώσετε την εξοχή, το βουνό, τη θάλασσα, πρέπει να πετάξετε το συνηθισμένο και να βάλετε το εκδρομικό σας κοστούμι. Με την ίδια αμφίεση δεν μπορείτε να ζήσετε διαφορετικές καταστάσεις ζωής. Στην ανάγκη, μεταβάλλετε μια λεπτομέρεια (ανασηκώνετε το καπέλο ή τα μανίκια σας, πετάτε το σακάκι ή ξεκουμπώνετε το πουκάμισό σας) και βρίσκετε την αντιστοιχία του εσωτερικού με το εξωτερικό σας.

Πόσο η εξωτερική εμφάνιση (φόρεμα προπάντων αλλά και κόμμωση, στάση, περπάτημα) είναι συνάρτηση της

εσωτερικής μας δομής, φαίνεται από το γεγονός ότι και μόνο από τον τρόπο που ντύνεται ένας άνθρωπος μπορεί να μαντέψει κανείς το επάγγελμα, την κοινωνική θέση, την παιδεία του, αλλά και πολλές πτυχές του χαρακτήρα του: το βάθος της ψυχής του, τις βλέψεις και τις επιδιώξεις του, τις διαστάσεις του αισθηματικού του κόσμου, το τι θέλει και μπορεί να πάρει και να δώσει στη ζωή, το πόσο **εμπιστεύεται** τον εαυτό του και άλλους ανθρώπους, αν λογαριάζει ή όχι τα μέτρα και τις συνήθειες του συλλογικού βίου. Άλλοτε (π.χ. στους μεσαιωνικούς χρόνους της Ευρώπης) υπήρχε **ελευθερία** στο ντύσιμο, και ο καθένας έδειχνε, μαζί με το γούστο, και τη φαντασία του στη μορφή και στα χρώματα των φορεμάτων του. (Κάτι που τώρα θεωρείται μόνο προνόμιο των γυναικών). Αλλά και σήμερα που το φόρεμα έχει σε μεγάλη κλίμακα διεθνοποιηθεί και τυποποιηθεί, υπάρχουν μεγάλα περιθώρια για την πρωτοβουλία μας. Και ένα οξύ βλέμμα μπορεί από την αμφίεση και μόνο να ξεχωρίσει τον φιλάρεσκο από τον αδιάφορο· τον ματαιόδοξο από τον ταπεινό· τον **επιτηδευμένο** και περίπλοκο από τον αφελή και απλό· εκείνον που ζητεί να πάρει από τους άλλους σημασία, απ' αυτόν που γνωρίζει ότι την έχει· τον ασταθή και αβέβαιο από τον ήσυχο και σίγουρο· τον άνθρωπο με θολό και βάνανσο από τον άνθρωπο με λεπτό και καθαρό αισθηματικό κόσμο· τον επιτήδειο, αλλά και επικίνδυνο από τον **αδέξιο** και αγαθό· τον ονειροπόλο από τον πρακτικό· τον άνθρωπο της άμεσης και γρήγορης εντύπωσης από κείνον που ξέρει και προτιμά να περιμένει· αυτόν που δεν εννοεί να παραιτηθεί και επιμένει στις χαρές της ζωής, απ' αυτόν που αποφάσισε ή προσποιείται ότι θέλει να συνθηκολογήσει με τον κάματο, τις απογοητεύσεις ή την **ευπρέπεια**, και ούτω καθεξής.

Ακόμα και όταν συμβεί μια βαθιά και απότομη μεταβολή στη δημόσια ή στην ιδιωτική ζωή ενός ανθρώπου, μια περιπλοκή απροσδόκητη, μια κρίση (όταν κλείσει π.χ. μια πόρτα και σκοτεινιάσει ή ανοίξει ένα παράθυρο και φωτιστεί, ευωδιάσει ο αισθηματικός του κόσμος), η αλλαγή

θα σημειωθεί και στην αμφίεσή του: το φόρεμα βαραίνει ή ελαφρώνει, εγκαταλείπεται ή γίνεται αντικείμενο ιδιαίτερης φροντίδας, προσαρμόζεται στη νέα κατάσταση ή ετοιμάζεται να την απεικονίσει. Τις πιο πολλές φορές οι μεταπτώσεις αυτές γίνονται χωρίς να τις επιδιώξουν εμπρόθετα ή και να τις προσέξουν οι φορείς τους. Η παρόρμηση έρχεται μόνη της, από «μέσα», και το αποτέλεσμα γίνεται αντιληπτό άμα οριστικοποιηθεί.

Μια τελευταία παρατήρηση: την προσδιοριστική, την **περιοριστική** δύναμη του φορέματος την αισθανόμαστε όταν ανταλλάσουμε το αληθινό μ' ένα ψεύτικο—που μας κρύβει, π.χ. την αποκριάτικη αμφίεση. Τότε έχουμε το αίσθημα ότι αποδεσμευτήκαμε, αποβάλαμε ένα μέρος του εαυτού μας, εκείνο που έχουμε συνθέσει για να το θεωρούν οι άλλοι (και μεις οι ίδιοι) πρόσωπό μας, και μπορούμε πια να παίζουμε ένα ρόλο—αυτόν που δεν έχουμε καθόλου ή **συχνά το θάρος** ή την ευκαιρία να υποδυθούμε στην καθημερινή ζωή. Εάν μας αποσπάσουν την ψεύτικη περιβολή, ξαναγυρίζουμε στη τάξη και στη νηφαλιότητα-η παρένθεση έχει κλείσει ...

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ Β΄ ΚΥΚΛΟΥ σ.σ. 118 - 120

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ:

ΕΝΟΤΗΤΑ Α΄

1. Ποια είναι η θέση του συγγραφέα στο κείμενο.

Μονάδες 10

2. Πώς αποδεικνύει στο κείμενο ο συγγραφέας ότι η εξωτερική μας εμφάνιση είναι συνάρτηση της εσωτερικής μας δομής.

Μονάδες 10

ΕΝΟΤΗΤΑ Β΄

1. Ποιος ο τρόπος ανάπτυξης της πρώτης παραγράφου του κειμένου.

«Το φόρεμα αριθμητικό πλήθος».

Μονάδες 10

2. α. Να δώσετε από ένα αντώνυμο (αντίθετο) για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις:

αδέξιο, αποδεσμευτήκαμε, θάρρος, επιτηδευμένο, συχνά.

Μονάδες 5

- β. Να γράψετε μια δική σας πρόταση με καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις: (σε οποιοδήποτε γραμματικό τύπο επιλέξετε).

ευπρέπεια, προσαρμόζεται, ελευθερία, περιοριστική, αισθάνεστε.

Μονάδες 5

ΕΝΟΤΗΤΑ Γ΄

1. Να αποδώσετε περιληπτικά και χωρίς δικά σας σχόλια το περιεχόμενο του κειμένου σε 100 περίπου λέξεις.

Μονάδες 20

2. Κατά την άποψη του Ευάγγελου Παπανούτσου «το πώς ντύνουμε το σώμα μας (από την κεφαλή έως τα πόδια), με τι υλικά και με ποιο τρόπο, δεν είναι καθόλου ασήμαντο ή τυχαίο γεγονός για την υπόστασή μας, τη «δημόσια» και την «ιδιωτική»».

Ποιοι παράγοντες καθορίζουν την αμφίεσή μας, και πόσο καθοριστική είναι η επιρροή της μόδας στις επιλογές μας;

Να διατυπώσετε τις απόψεις σας για τα παραπάνω με τη μορφή άρθρου, σε ένα κείμενο 450-500 λέξεων.

Μονάδες 40

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΥΠΟΨΗΦΙΟΥΣ

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). Τις ερωτήσεις να μην τις αντιγράψετε στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. Δεν επιτρέπεται να γράψετε καμιά άλλη σημείωση. Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα, τα οποία θα καταστραφούν μετά το πέρας της εξέτασης.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας σε όλες τις ερωτήσεις.**
4. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης: Τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
6. Χρόνος δυνατής αποχώρησης : Μία (1) ώρα μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων και όχι πριν τις 10.00 π.μ.

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΑΠΟΦΟΙΤΩΝ Β΄ ΚΥΚΛΟΥ

ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ

ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΩΝ

ΤΕΤΑΡΤΗ 15 ΙΟΥΝΙΟΥ 2005

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΕΞΙ (6)

ΚΕΙΜΕΝΟ

Θουκυδίδης
Ιστορία Γ, 82-82

Με τέτοιες ωμότητες προχώρησε ο εμφύλιος πόλεμος και φάνηκε ακόμα πιο άγριος, καθώς ήταν ο πρώτος στην Ελλάδα· αργότερα βέβαια όλος ο ελληνικός κόσμος, μπορεί να πει κανείς, αναστατώθηκε, καθώς εχθρότητες υπήρχαν σε κάθε τόπο ανάμεσα στους αρχηγούς των δημοκρατικών, που προσκαλούσαν για **υποστήριξη** τους Αθηναίους, και τους ολιγαρχικούς, που απευθύνονταν στους Λακεδαιμονίους. Και όσο ήταν ειρήνη, εκτός που δεν είχαν αφορμές, δεν ήταν κι έτοιμοι να ζητήσουν την επέμβασή τους, τώρα όμως που άρχισαν να πολεμούν μεταξύ τους και κάθε μια παράταξη είχε την υποστήριξη των συμμάχων της, κοίταζε πώς να κάνει κακό στους αντιπάλους και με το χτύπημα αυτό να τους προσεταιριστεί· έτσι χωρίς πια **προσχήματα** παρέχονταν οι ενισχύσεις σ' όσους ήθελαν να προκαλέσουν πολιτικές αναταραχές.

Κι από τον εμφύλιο σπαραγμό έπεσαν στις πόλεις πολλές και **δεινές** συμφορές που, όσο η φύση του ανθρώπου μένει η ίδια, έτσι συμβαίνουν και θα συμβαίνουν πάντα, άλλοτε πιο άγρια κι άλλοτε πιο ήπια, με διαφοροποιήσεις ως προς τις μορφές τους, ανάλογα δηλαδή με το πώς εκδηλώνονται κάθε φορά οι **μεταβολές** των συνθηκών. Γιατί τον καιρό της ειρήνης και σε καλές εποχές και οι πόλεις και τα άτομα σκέφτονται ορθότερα, αφού δεν παρασύρονται σε ακούσιες βιαιότητες· ενώ ο πόλεμος περιορίζοντας σιγά σιγά τις καθημερινές ανέσεις γίνεται δάσκαλος της βίας και τον

ψυχικό κόσμο των πολλών τον διαμορφώνει σύμφωνα με τις συνθήκες που τότε επικρατούν. Απλώνόταν λοιπόν ο εμφύλιος στις πόλεις και όσες για οποιαδήποτε αιτία είχαν αργήσει να μπουν σε τέτοιες αναταραχές, μαθαίνοντας το τι είχε συμβεί αλλού, πήγαιναν ακόμα μακρύτερα σε συλλήψεις νέων σχεδίων, σε επιθετικά τεχνάσματα όσο και ασυνήθιστες εκδικήσεις.

Επίσης την καθιερωμένη σημασία των λέξεων για τις ανθρώπινες πράξεις την άλλαξαν κατά πώς τους βόλευε. Έτσι το παράτολμο θάρρος το ονόμασαν παλικάριά από αγάπη στο σύντροφο, την προνοητική αναβλητικότητα εύσχημη δειλία, τη σωφροσύνη πρόσχημα ανανδρίας και τη συνετή αντιμετώπιση κάθε πράγματος νωθρότητα για το καθετί· την παράφορη ορμή την κατάλεξαν στις αντρικές ιδιότητες και το να κάνει κανείς σχέδια εναντίον του εχθρού παίρνοντας τα μέτρα του το θεωρούσαν εύλογη πρόφαση για να τα εγκαταλείψει. Κι αυτόν που έδειχνε φανερά την αγανάκτησή του τον είχαν για άνθρωπο της παντοτινής τους εμπιστοσύνης, ενώ αυτόν που τον παρατηρούσε για τη συμπεριφορά του, τον έβλεπαν ύποπτα. Κι αν κάποιος μηχανορραφούσε και τα κατάφερνε, τον χαρακτήριζαν έξυπνο, κι ακόμα πιο φοβερό στην έξυπνάδα, όποιον μπορούσε να υποπτευθεί τις επιβουλές των αντιπάλων· αντίθετα αν κανείς κοίταζε από πριν πώς να μη χρειαστεί να κάνει τίποτε απ' αυτά, τον θεωρούσαν διασπαστή της πολιτικής του παράταξης, καταπτοημένο από τους αντιπάλους.

Γενικά επαινούσαν και όποιον πρώτος έκανε το κακό προλαβαίνοντας αυτούς που σκόπευαν να κάνουν τέτοιες πράξεις και όποιον παρακινούσε στο κακό αυτούς που δεν τόχαν καθόλου στο νου τους. Κι ακόμα, η συγγένεια είχε καταντήσει δεσμός πιο ξένος από τον παραταξιακό, επειδή μέσα στην κομματική παράταξη ήταν κανείς πιο πρόθυμος να ριχτεί αδίστακτα στον κίνδυνο· γιατί τέτοιου είδους πολιτικοί συνασπισμοί δεν επιζητούσαν να ωφεληθούν σεβόμενοι τους κείμενους νόμους, αλλά ν' αποκτήσουν περισσότερα οφέλη παραβιάζοντάς τους. Και στερέωναν

τους δεσμούς πίστης μεταξύ τους όχι τόσο με το θείο νόμο όσο με τη συμμετοχή τους στην παράνομη δράση.

Τις ορθές προτάσεις των αντιπάλων για **συνδιαλλαγή** τις δέχονταν, για να προφυλαχτούν από τις αντιδράσεις τους, σε περίπτωση που είχαν οι αντίπαλοι την υπεροχή, και όχι από **γενναιοφροσύνη**. Και προτιμούσε κανείς να πάρει εκδίκηση για το κακό που του έκαναν, παρά να κοιτάξει από πριν να μη γίνει ο ίδιος θύμα. Κι αν καμιά φορά δίνονταν όρκοι συμφιλίωσης, για λίγο μόνο ίσχυαν, επειδή και τα δύο μέρη τους έδιναν μπροστά στο αδιέξοδο, μια και δεν είχαν πού αλλού να στηριχτούν· στην πρώτη όμως ευκαιρία, όποιος από τους αντιπάλους κατάφερε πριν απ' τον άλλο να βρει το θάρρος του, αν τον έβλεπε αφύλακτο, τον εκδικιόταν με μεγαλύτερη ικανοποίηση για την ευπιστία του στους όρκους, παρά αν έπαιρνε την εκδίκησή του ίσια κι αντρίκια και συνάμα υπολόγιζε την ασφάλειά του και το γεγονός ότι νικώντας με δόλο έγραφε στο ενεργητικό του ένα κατόρθωμα εξυπνάδας.

Οι περισσότεροι άνθρωποι προτιμούν να τους αποκαλούν επιτήδειους όταν είναι φαύλοι, παρά αφελείς όταν είναι τίμιοι: για το δεύτερο αισθάνονται ντροπή, ενώ για το πρώτο καμαρώνουν. Αιτία για όλα αυτά είναι η επιθυμία της εξουσίας που προέρχεται από την πλεονεξία και τη φιλοδοξία· κι απ' αυτά τα δύο πάλι απορρέει ο ζήλος των ανθρώπων όταν έχουν μπει σε εμφύλιο πόλεμο. Γιατί όσοι στις πόλεις γίνονταν αρχηγοί των δύο αντίπαλων παρατάξεων, χρησιμοποιώντας ωραία συνθήματα, προβάλλοντας την πολιτική ισότητα του λαού οι μεν και τη σύνεση της αριστοκρατίας οι άλλοι, παρόλο που με τα λόγια υπηρετούσαν τα κοινά, τα θεωρούσαν ως βραβείο που τους ανήκε. Κι επειδή ο αγώνας τους ήταν με κάθε τρόπο να **υπερισχύσει** ο ένας του άλλου, αποτόλμησαν πράξεις φοβερές κι εκτέλεσαν την εκδίκησή τους με ακόμα σκληρότερο τρόπο· και δεν την έδειχναν μέσα στα όρια του δίκαιου και του συμφέροντος της πόλης, αλλά την καθόριζαν σύμφωνα μ' αυτό που πίστευαν ότι κάθε φορά ικανοποιούσε την παράταξή τους· κι ήταν έτοιμοι είτε με άδικες καταδικαστικές αποφάσεις είτε με βίαιη κατάληψη

της εξουσίας να χορτάσουν τη φιλοδοξία της στιγμής. Το αποτέλεσμα ήταν καμία από τις δύο μερίδες να μην κάνει χρήση των άγραφων νόμων της **ευσέβειας**, αλλ' αντίθετα όσους τύχαινε να κάνουν κάτι το μισητό, τους επαινούσαν με εύσημες δικαιολογίες. Όσο για τους πολίτες που βρίσκονταν στο μέσο των δύο παρατάξεων έπεφταν θύματα και των δύο, είτε γιατί δεν αγωνίζονταν με το μέρος τους, είτε από **φθόνο**, στη σκέψη ότι εκείνοι μπορούσαν να επιζήσουν.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

ΕΝΟΤΗΤΑ Α΄

1. Ο Θουκυδίδης χαρακτηρίζει τον πόλεμο «δάσκαλο της βίας». Να σχολιάσετε την άποψη αυτή του ιστορικού σε μια παράγραφο.

Μονάδες 10

2. Σε συνθήκες εμφυλίου πολέμου, κατά τον ιστορικό, οι ανθρώπινες σχέσεις μεταβάλλονται. Να αναφέρετε τρία παραδείγματα μέσα από το κείμενο.

Μονάδες 10

ΕΝΟΤΗΤΑ Β΄

1. Με ποιον τρόπο γίνεται η ανάπτυξη στις παρακάτω παραγράφους:
«Κι από τον εμφύλιο σπαραγμό ... ασυνήθιστες εκδικήσεις». «Οι περισσότεροι άνθρωποι ... μπορούσαν να επιζήσουν». Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

Μονάδες 10

2. α. Να δώσετε ένα συνώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις:

υποστήριξη, δεινές, υπερισχύσει, μεταβολές, φθόνο.

Μονάδες 5

- β. Να γράψετε μια δική σας πρόταση με καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις (οι λέξεις μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε όποια πτώση και αριθμό θέλετε): **ευσέβειας, γενναιοφροσύνη, φιλοδοξία, προσχήματα, συνδιαλλαγή.**

Μονάδες 5

ΕΝΟΤΗΤΑ Γ΄

1. Να αποδώσετε την περίληψη του παραπάνω κειμένου χωρίς δικά σας σχόλια σε 100 περίπου λέξεις.

Μονάδες 20

2. Στο κείμενο αυτό ο Θουκυδίδης επισημαίνει τις καταστροφικές συνέπειες του πολέμου, ο οποίος αποτελεί θανάσιμη απειλή και στην εποχή μας. Ως μέλος μιας φιλειρηνικής οργάνωσης συμμετέχεις σε μια συζήτηση με θέμα την ειρήνη και τον πόλεμο. Στην ομιλία σου να αναφέρεις:

- Ποια είναι η σημασία της ειρήνης στο σύγχρονο κόσμο;
 - Με ποιους τρόπους οι λαοί μπορούν να αντιδράσουν στο ενδεχόμενο ενός πολέμου;
- (450 – 500 λέξεις συνολικά).

Μονάδες 40

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΥΠΟΨΗΦΙΟΥΣ

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). Τις ερωτήσεις να μην τις αντιγράψετε στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. Δεν επιτρέπεται να γράψετε καμιά άλλη σημείωση.

Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα, τα οποία θα καταστραφούν μετά το πέρας της εξέτασης.

3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας σε όλες τις ερωτήσεις**.
4. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης: Τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
6. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: Μία (1) ώρα μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων και όχι πριν τις 10.00 π.μ.

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΑΠΟΦΟΙΤΩΝ Β΄ ΚΥΚΛΟΥ

ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ

ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΩΝ

ΤΕΤΑΡΤΗ 15 ΙΟΥΝΙΟΥ 2005

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΤΕΣΣΕΡΙΣ (4)

ΚΕΙΜΕΝΟ

Μίκης Θεοδωράκης

Μια σκέψη για τον 21^ο αιώνα

Η ανθρωπότητα μπαίνει στη νέα χιλιετία κουβαλώντας τρεις θανάσιμες **αντιθέσεις**. Η πρώτη αντίθεση, σε οικουμενική κλίμακα: τα 2/3 του πληθυσμού της Γης ζουν κάτω από το **όριο** φτώχειας, ενώ το υπόλοιπο 1/3 εντείνει την **καταλήστευση** του Τρίτου Κόσμου, που, ιδιαίτερα στην περίπτωση της **εκμετάλλευσης** των παιδιών, έχει πάρει εγκληματικές διαστάσεις και μορφές. Η δεύτερη αντίθεση, στο δυτικό κόσμο, όπου η Δημοκρατία γίνεται όλο και πιο τυπική, αφού η εξουσία **συγκεντρώνεται** σε όλο και πλουσιότερους, όλο και μικρότερους ολιγαρχικούς κύκλους, κυρίως οικονομικούς, που στηρίζουν κάθε μέρα και περισσότερο τη δύναμή τους στους **εξοπλισμούς**, στο στρατό και στον πόλεμο. Τέλος, η τρίτη αντίθεση αφορά τον ίδιο τον άνθρωπο με την παγκυριαρχία του **λογικού-επιστημονικού** επί του ψυχικού-πνευματικού. Η τεράστια πρόοδος στο χώρο της ηλεκτρονικής τείνει να εξαφανίσει τις ανθρώπινες **κατακτήσεις** του πνεύματος και της τέχνης, ανατρέποντας την **πνευματική** και ψυχική ισορροπία του ανθρώπου, ο οποίος, χωρίς ψυχική και πνευματική τροφή, χωρίς τέχνη και μόνο με τη λογική των κομπιούτερς, κινδυνεύει να μεταβληθεί σε δυστυχισμένο τέρας. Για να εξαλειφθούν έγκαιρα οι τρεις αυτές μεγάλες αντιθέσεις-παγίδες-πληγές, πριν μας οδηγήσουν σε μεγάλες **τραγωδίες**, εύχομαι η αρμονία που εκφράζει τόσο τέλεια η Ακρόπολη

και ο Παρθενώνας να φωτίσει τις επερχόμενες γενιές, ώστε να σκύψουν πάνω στον Άνθρωπο με πνεύμα ευθύνης και δικαιοσύνης, εξασφαλίζοντας τα μέγιστα αγαθά: **ειρήνη και δημοκρατία**.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

ΕΝΟΤΗΤΑ Α΄

1. Ποιές είναι σύμφωνα με τον αρθρογράφο του κειμένου οι τρεις θανάσιμες αντιθέσεις του 21^{ου} αιώνα;

Μονάδες 10

2. Με βάση τη σκέψη του συγγραφέα, πώς μπορεί η σημερινή νεολαία να εξασφαλίσει τα μέγιστα αγαθά: **της ειρήνης και της δημοκρατίας**;

Μονάδες 10

ΕΝΟΤΗΤΑ Β΄

1. Ποιος είναι ο τρόπος ανάπτυξης της παραγράφου: «Η ανθρωπότητα ... ειρήνη και δημοκρατία». Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

Μονάδες 10

2. α. Να δώσετε από ένα συνώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις:

αντιθέσεις, συγκεντρώνεται, κατακτήσεις, όριο, τραγωδίες.

Μονάδες 5

- β. Να γράψετε μια δική σας πρόταση με καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις (σε οποιοδήποτε γραμματικό τύπο επιλέξετε):

εξαλειφθούν, εξοπλισμούς, καταλήστευση, πνευματική, εκμετάλλευσης.

Μονάδες 5

ΕΝΟΤΗΤΑ Γ΄

1. Να αποδώσετε περιληπτικά και χωρίς δικά σας σχόλια το περιεχόμενο του κειμένου σε 60-80 λέξεις.

Μονάδες 20

2. Ο Μίκης Θεοδωράκης επισημαίνει στο κείμενο ότι: «Ο άνθρωπος χωρίς ψυχική και πνευματική τροφή, χωρίς τέχνη και μόνο με τη λογική των κομπιούτερς, κινδυνεύει να μεταβληθεί σε δυστυχισμένο τέρας».

Σύμφωνα με την παραπάνω άποψη:

- Γιατί ο άνθρωπος κινδυνεύει να μεταβληθεί σε «δυστυχισμένο τέρας»;
- Πώς μπορούμε σήμερα παράλληλα με την έκρηξη της τεχνολογικής εξέλιξης να εξασφαλίσουμε την πνευματική και ψυχική ισορροπία του ανθρώπου;

Με τη μορφή ενός άρθρου να διατυπώσετε τις απόψεις σας για τα δύο παραπάνω ερωτήματα σε ένα κείμενο 450-500 λέξεων.

Μονάδες 40

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΥΠΟΨΗΦΙΟΥΣ

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). Τις ερωτήσεις να μην τις αντιγράψετε στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. Δεν επιτρέπεται να γράψετε καμιά άλλη σημείωση.

Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα, τα οποία θα καταστραφούν μετά το πέρας της εξέτασης.

ΑΡΧΗ 4ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ

- 3.** Να απαντήσετε στο τετράδιό σας σε όλες τις ερωτήσεις.
- 4.** Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
- 5.** Διάρκεια εξέτασης: Τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
- 6.** Χρόνος δυνατής αποχώρησης: Μία (1) ώρα μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων και όχι πριν τις 10.00 π.μ.

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΑΠΟΦΟΙΤΩΝ Β΄ ΚΥΚΛΟΥ

ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ

ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΩΝ

ΠΕΜΠΤΗ 15 ΙΟΥΝΙΟΥ 2006

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΠΕΝΤΕ (5)

ΚΕΙΜΕΝΟ

Η διατροφή του πλανήτη

Πριν από ένα τέταρτο του αιώνα, ο Αμερικανός Paul Ehrlich, από τους πρωτοπόρους της παγκόσμιας **κινητοποίησης** για το περιβάλλον, προειδοποιούσε ότι ο πλανήτης μας ήταν στα πρόθυρα «απίστευτα μεγάλης πείνας». Ο πληθυσμός αριθμούσε τότε 3,5 δισεκατομμύρια, αριθμός οριακός κατά τον Ehrlich. «Είναι πρακτικά αδύνατο να χορτάσουν έξι δισεκατομμύρια άνθρωποι», έγραφε το 1976.

Υπολογίζεται ότι ο παγκόσμιος πληθυσμός θα φτάσει τα έξι δισεκατομμύρια τον επόμενο χρόνο. Ωστόσο οι άνθρωποι σε γενικές γραμμές τρέφονται καλύτερα παρά ποτέ. Σύμφωνα με τα στοιχεία των Ηνωμένων Εθνών, πριν τριάντα περίπου χρόνια η παραγωγή τροφίμων στον κόσμο αντιστοιχούσε σε 2.360 θερμίδες κατά κεφαλήν ημερησίως, ενώ σήμερα αντιπροσωπεύει 2.740 θερμίδες. Οι ημερήσιες θερμίδες θα συνεχίσουν να αυξάνονται ταχύτερα από τον πληθυσμό τουλάχιστον ως το 2010, σύμφωνα με τις αισιόδοξες **προβλέψεις** του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών.

Η αλματώδης αύξηση του πληθυσμού το δεύτερο ήμισυ του αιώνα μας, ώθησε στα ύψη τη συνολική ζήτηση τροφίμων. Παρ' όλα αυτά η προσφορά αυξήθηκε ακόμα περισσότερο, ενώ η τιμή του σιταριού, σε σταθερά δολάρια, έπεσε κατά 61 τοις εκατό και η τιμή του καλαμποκιού κατά 58 τοις εκατό.

Η ικανότητα να παράγουμε ολοένα περισσότερη τροφή κάθε χρόνο οφείλεται σε ένα από τα **σημαντικότερα**

επιτεύγματα στην ιστορία του ανθρώπου: την ανακάλυψη της γεωργίας.

Τα πρώτα εκατό χιλιάδες χρόνια από την εμφάνιση του νεότερου ανθρώπου, οι πρόγονοί μας έτρωγαν καρπούς που **συνέλεγαν** στη φύση και ζώα που κατάφεραν να σκοτώσουν. Όμως γύρω στο 8000 π.Χ., ο νεολιθικός άνθρωπος και σύμφωνα με κάποιους ειδικούς πιο συγκεκριμένα η νεολιθική γυναίκα, άρχισε να καλλιεργεί τη γη. Οι γυναίκες ανακάλυψαν ότι, αν σκόρπιζαν σπόρους στο χώμα, μετά από μερικούς μήνες αυτοί φύτρωναν.

Η γεωργική επανάσταση επέφερε μια βασική αλλαγή: ο δείκτης γεννητικότητας του ανθρώπου έφτασε και ξεπέρασε το δείκτη θνησιμότητας, και ο πληθυσμός του πλανήτη άρχισε να αυξάνεται σταθερά. Η γεωργία έγινε η κυρίαρχη **ανθρώπινη** απασχόληση – ακόμα και σήμερα απασχολεί σχεδόν πενήντα τοις εκατό του παγκόσμιου εργατικού δυναμικού.

Η βιομηχανική επανάσταση επέτρεψε σε κάθε γεωργό να καλλιεργεί περισσότερη γη. Αυτό όμως είχε ως ανεπιθύμητο αποτέλεσμα την όλο και μεγαλύτερη κατανάλωση ενέργειας και την επιδείνωση της ατμοσφαιρικής μόλυνσης. Κατά τη διάρκεια της δεκαετίας '60, η χημική γεωργία καθώς και τα υβρίδια αύξησαν πολύ την παραγωγή ανά στρέμμα, αλλά και τα τοξικά κατάλοιπα αυξήθηκαν κατακόρυφα. Παρά τις καινοτομίες, και πολύ **συχνά** εξαιτίας τους, η υποβάθμιση του εδάφους και η μόλυνση των υδάτων απειλούν τη γεωργική παραγωγή σε **πλανητική** κλίμακα.

Ταυτόχρονα, η εφαρμογή νέων μεθόδων στη γεωργία διατήρησε την παραγωγή τροφίμων σε αρκετά **υψηλά** επίπεδα, ώστε να ανταποκρίνεται στην αυξανόμενη παγκόσμια ζήτηση. Η δύναμη της καινοτομίας υπερκέρασε αυτό που ο Malthus είχε αποκαλέσει «πληθυσμιακή πίεση». Σήμερα η Γη παράγει αρκετά τρόφιμα για όλους. Και όμως, εκατοντάδες εκατομμύρια άνθρωποι δεν μπορούν να εξασφαλίσουν το ζωτικό ελάχιστο των 2.200 θερμίδων ημερησίως. Περίπου είκοσι τοις εκατό του πληθυσμού στις υπό ανάπτυξη χώρες υποφέρει από χρόνια υποσιτισμό. Πριν τριάντα χρόνια το ποσοστό ήταν διπλάσιο. Με άλλα λόγια

προοδεύουμε. Γιατί όμως να μένει πεινασμένος έστω και ένας άνθρωπος στον πλανήτη;

Το πρόβλημα δεν έγκειται τόσο στην παραγωγή όσο στη διανομή. Σήμερα η διατροφή είναι ανεξάρτητη από την τοπική παραγωγή τροφίμων. Μερικοί από τους καλύτερα τρεφόμενους λαούς στον κόσμο έχουν την τύχη να ζουν σε χώρες όπως η Ιαπωνία όπου δεν χρειάζεται να παράγουν οι ίδιοι την τροφή τους. Άλλοι λαοί πεινούν, αν και ζουν σε καταπράσινα εδάφη με συχνές βροχοπτώσεις. Ο κύριος λόγος γι' αυτή τη διαφορά είναι η πολιτική. Οι περισσότερες χώρες διαθέτουν την πολιτική βούληση να εξασφαλίσουν στον λαό τους **αξιοπρεπή** διατροφή, άλλες όμως όχι.

(Από το περιοδικό National Geographic)

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

ΕΝΟΤΗΤΑ Α΄

1. Πώς επέδρασε η γεωργική επανάσταση στον πληθυσμό του πλανήτη σύμφωνα με το κείμενο;

Μονάδες 10

2. «Οι περισσότερες χώρες διαθέτουν την πολιτική βούληση να εξασφαλίσουν στον λαό τους αξιοπρεπή διατροφή, άλλες όμως όχι». Να σχολιάσετε αυτή την άποψη σε μία παράγραφο.

Μονάδες 10

ΕΝΟΤΗΤΑ Β΄

- 1.α. Ποιο τρόπο πειθούς χρησιμοποιεί ο συγγραφέας στη δεύτερη παράγραφο του κειμένου: «Υπολογίζεται ... εθνών»;

Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

Μονάδες 5

- β. Με ποιο τρόπο αναπτύσσεται η τελευταία παράγραφος του κειμένου: «Το πρόβλημα ... άλλες όμως όχι»;

Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

Μονάδες 5

- 2.α.** Να δώσετε ένα συνώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις:

κινητοποίησης, προβλέψεις, επιτεύγματα, συνέλεξαν, πλανητική.

Μονάδες 5

- β.** Να γράψετε τα παραθετικά των παρακάτω λέξεων:
σημαντικότερα, συχνά, υψηλά, ανθρώπινη, αξιοπρεπή.

Μονάδες 5

ΕΝΟΤΗΤΑ Γ΄

- 1.** Να αποδώσετε την περίληψη του παραπάνω κειμένου, χωρίς δικά σας σχόλια, σε 100 περίπου λέξεις.

Μονάδες 20

- 2.** Στο κείμενο αναφέρεται ότι η διατροφή του ανθρώπου έχει βελτιωθεί ποσοτικά. Όμως η ποσοτική αυτή βελτίωση δε συμβαδίζει με την ποιότητα της διατροφής μας.

- Για ποιους λόγους οι άνθρωποι οδηγούνται σε μη ποιοτικές διατροφικές συνήθειες;
- Πώς θα μπορούσαν να γίνουν ποιοτικότερες οι διατροφικές μας επιλογές;

Να καταθέσετε τις απόψεις σας για τα παραπάνω σε ένα άρθρο το οποίο θα δημοσιευτεί στο περιοδικό του σχολείου σας (450 -500 λέξεις).

Μονάδες 40

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΥΠΟΨΗΦΙΟΥΣ

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). Τις ερωτήσεις να μην τις αντιγράψετε στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. Δεν επιτρέπεται να γράψετε καμιά άλλη σημείωση.
Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα, τα οποία θα καταστραφούν μετά το πέρας της εξέτασης.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας σε όλες τις ερωτήσεις.**
4. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης: Τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
6. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: Μία (1) ώρα μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων και όχι πριν τις 10.00 π.μ.

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΑΠΟΦΟΙΤΩΝ Β΄ ΚΥΚΛΟΥ

ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ

ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΩΝ

ΠΕΜΠΤΗ 15 ΙΟΥΝΙΟΥ 2006

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΕΞΙ (6)

ΚΕΙΜΕΝΟ

Γιώργος Μπαμπινιώτης

Η Ελληνική Γλώσσα, Παρελθόν-Παρόν-Μέλλον

Το θέμα που τίθεται, μετά από το γενικότερο καθορισμό της έννοιας της φυσιογνωμίας της γλώσσας, είναι ειδικότερα αν η φυσιογνωμία της ελληνικής γλώσσας, που ενδιαφέρει εδώ, μπορεί να διατηρηθεί αλώβητη και μετά την ένταξή μας στην ΕΟΚ. Πόσο αποφασιστική για τη μορφή της ελληνικής γλώσσας, κι ίσως και για την ίδια την ύπαρξή της, μπορεί να αποβεί η στενή επαφή της με τις άλλες γλώσσες της Κοινότητας, γλώσσες αντικειμενικά ισχυρότερες, με την έννοια ότι μιλιούνται από περισσότερους ανθρώπους, κι ότι μερικές από αυτές (όπως η αγγλική, η γαλλική ή η γερμανική) έχουν καθιερωθεί ευρύτερα ως «δεύτερες» γλώσσες, ως γλώσσες συνεννόησης στις εμπορικές, κοινωνικοπολιτικές, πολιτιστικές και άλλες μορφές επικοινωνίας; Μ' άλλα λόγια, κινδυνεύει από τη συνθλιπτική επίδραση των γλωσσών αυτών η γλωσσική μας φυσιογνωμία;

Νομίζω ότι αποτελεί απλή καθημερινή διαπίστωση του καθενός μας πως πράγματι υφίσταται **άμεσος** κίνδυνος. Είναι αυτονόητο δηλαδή πως, όταν μεγαλώσουν οι ανάγκες κι οι ευκαιρίες επικοινωνίας, θ' αυξηθούν ακόμη περισσότερο και οι **πιθανότητες** για μια αλλοίωση της ιδιαίτερης φυσιογνωμίας της γλώσσας μας. Όταν, δε, λέω αλλοίωση, εννοώ την αλόγιστη, άκριτη, αβασάνιστη κι αθρόα εισροή λέξεων και τύπων μέσα στη γλώσσα μας, που

συσσωρευόμενοι **συνιστούν** ό,τι έχω αλλού αποκαλέσει ρύπανση της γλώσσας μας. Ας συλλογιστούμε πως, χωρίς να υπάρχει ακόμη τόσο έντονη, στενή επαφή και υποχρέωση παράλληλης γνώσεως και χρήσεως των ξένων γλωσσών, η ελληνική κατακλύζεται ήδη από τη σωρεία των **μπίζνεσμαν** και **μπάρμαν** και **σπόρτμαν** και **κάμεραμαν** και **μούμαν** κ.τ.ό., που δημιουργούν συχνά την εντύπωση ανάμικτης γλώσσας. Ας θυμηθούμε ακόμη τον καταιγισμό που **υφίσταται** ήδη πάλι η γλώσσα μας, στο χώρο των ονομασιών, από ξενικές γλωσσικές μιμήσεις του τύπου **πλυντηρέξ**, **αφρολέξ** κ.τ.ό., που με φρίκη φέρνει στο νου μας την τραγική **προφητεία** του Σεφέρη πως, αν συνεχιστεί η κακοποίηση της γλώσσας μας, θα φτάσουμε μια μέρα να λεγόμαστε ... *Ελληνέξ*. Κι όλα αυτά, επαναλαμβάνω, σε μια περίοδο που η επίδραση των ξένων γλωσσών είναι σχετικά, από πλευράς χρήσεως, περιορισμένη.

Το αμέσως επόμενο ερώτημα που ανακύπτει αυτομάτως είναι, φυσικά, αν υπάρχει τρόπος άμυνας έναντι αυτής της απαράδεκτης κι επικίνδυνης καταστάσεως κι αν μπορεί κανείς να είναι αισιόδοξος για το μέλλον της γλώσσας μας. Η δική μου απάντηση είναι πως υπάρχουν ακόμη τρόποι και μηχανισμοί άμυνας που θα επιτρέψουν να αντιμετωπίσουμε αποτελεσματικά τη «νόσο», περιορίζοντας τουλάχιστον τις δυσμενείς της συνέπειες.

Όπως επανειλημμένως, γραπτά και προφορικά, έχω προτείνει (μάλιστα προ ετών αναγγέλθηκε κάποια σχετική πρωτοβουλία του Υπουργείου Πολιτισμού και Επιστημών, χωρίς όμως να δοθεί συνέχεια), θα πρέπει το ταχύτερο να συσταθεί ένα συμβουλευτικό σώμα, από ακαδημαϊκούς, πανεπιστημιακούς καθηγητές κι άλλους ειδικούς επιστήμονες με βαθιά γνώση κι ευαισθησία για τη γλώσσα, που θα έχει ως έργο της να προτείνει λέξεις και επιστημονικούς όρους πλασμένους μέσα από την ελληνική γλώσσα ή προσαρμοσμένους στους κανόνες λειτουργίας της, έτσι ώστε να βοηθούνται πρακτικά κι αποτελεσματικά αυτοί που τώρα **αναγκάζονται** να χρησιμοποιούν ξένες λέξεις και όρους, ελλείψει αντιστοίχων ελληνικών—που δεν μπορούν, φυσικά, να πλάσουν οι ίδιοι. Μέριμνα της Πολιτείας πρέπει να είναι,

ενσυννεχεία, να γενικεύσει τη χρήση αυτών των λέξεων-όρων, με την καθιέρωσή τους στη Διοίκηση, την Εκπαίδευση, στα κρατικά μέσα ενημέρωσης κτλ.

Ένα δεύτερο μέτρο που είναι ανάγκη αλλά και μακροπρόθεσμος τρόπος **προφύλαξης** από ξενικές γλωσσικές επιδράσεις είναι, βεβαίως, η καλύτερη—βαθύτερη και συστηματικότερη—διδασκαλία της γλώσσας μας στο σχολείο. Αν διδαχθούμε σωστά και γνωρίσουμε σε βάθος τη νεοελληνική μας γλώσσα, η οποία έχει κληρονομήσει όλα τα προτερήματα της **μακραίωνης** παράδοσης και καλλιέργειας (μεγάλη **ευχέρεια** στην παραγωγή και στη σύνθεση, πλούσιο λεξιλόγιο με παραγωγικότητες ρίζες και, συγχρόνως, δυνατότητες θαυμαστής ακριβολογίας και δηλώσεως λεπτών σημασιολογικών αποχρώσεων), δεν θα έχουμε καμιά δυσκολία να εκφράσουμε οποιαδήποτε έννοια.

Τέλος, απ' όλα τα μέλη της Κοινότητας πρέπει να γίνει σεβαστή η αρχή, δημοκρατικό μαζί και επιστημονικό αξίωμα, πως **δεν υπάρχουν πρώτες και δεύτερες σε αξία γλώσσες, καλύτερες και χειρότερες, πλούσιες και φτωχές**. Κάθε γλώσσα, παρά την τυπολογική της διαφορά από τις άλλες, μπορεί να ανταποκριθεί στις ανάγκες επικοινωνίας των φορέων της με πληρότητα, σαφήνεια και **αυτάρκεια**. Ο μύθος της υπεροχής ορισμένων γλωσσών βαδίζει στα ίδια ύποπτα και επικίνδυνα αχνάρια της υπεροχής ορισμένων λαών ... Η σύγχρονη γλωσσολογία έχει από καιρό διαλύσει τις ηθελημένες ή αθέλητες αυτές πλάνες. Η επάρκεια κάθε ανθρώπινης φυσικής γλώσσας είναι δεδομένη. Ως προς την Κοινότητα, οι πολίτες των κρατών-μελών που θα ζήσουν σ' αυτήν είναι σωστό να επιδιώξουν—και να διευκολυνθούν—να μάθουν μία ή περισσότερες από τις γλώσσες της. **Μαθαίνοντας νέες γλώσσες μπαίνουμε σε νέους κόσμους, γνωρίζουμε καλύτερα τους ανθρώπους, συνδεόμαστε βαθύτερα κι ειλικρινέστερα με τους φορείς των γλωσσών—** με τα μέλη της Κοινότητας.

Η αρχή που δεχτήκαμε πιο πάνω καθορίζει και τη θέση μας στο ζήτημα της ύπαρξης ενιαίας γλώσσας της Κοινότητας. Ενιαία γλώσσα ούτε είναι δυνατό να υπάρξει (κι αν καθιερωνόταν τέτοια γλώσσα θα διαφοροποιείτο, με

ΑΡΧΗ 4ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ

το χρόνο, σε κάθε χώρα), αλλά ούτε και πρέπει να υπάρξει. Ο σεβασμός της προσωπικότητας κ ά θ ε μέλους της Κοινότητας επιβάλλει και σεβασμό της γλώσσας του. Κάθε σκέψη για καθιέρωση της ελληνικής ως ενιαίας γλώσσας της Κοινότητας, όσο ελκυστική κι αν είναι για μερικούς από μας, είναι εκ των πραγμάτων ανέφικτη. Οι υποστηρικτές αυτής της άποψης ας παρηγορηθούν με τη σκέψη πως η διεθνής επιστημονική ορολογία είναι, για πολλές επιστήμες, κατά τα 2/3 ελληνική ή ελληνογενής. Αλλά και στο λοιπό λεξιλόγιο των γλωσσών της Κοινότητας η παρουσία της ελληνικής είναι έντονη και βαθιά ριζωμένη στην καθημερινή επικοινωνία των ανθρώπων, είτε μιλούν για *democracy* είτε για *architecture*, για *egoism* ή για *photograph*, για *politics* ή, ακόμη, και για *paradox* και *mystery*.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

ΕΝΟΤΗΤΑ Α΄

1. Τι προτείνει ο συγγραφέας για την αντιμετώπιση του κινδύνου αλλοίωσης της ελληνικής γλώσσας;

Μονάδες 10

2. Γιατί ο συγγραφέας υποστηρίζει ότι «δεν υπάρχουν πρώτες και δεύτερες σε αξία γλώσσες, καλύτερες και χειρότερες, πλούσιες και φτωχές»;

Μονάδες 10

ΕΝΟΤΗΤΑ Β΄

1. Ποια μέθοδο συλλογισμού χρησιμοποιεί ο συγγραφέας για να τεκμηριώσει τις απόψεις του;
Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

Μονάδες 10

2. α. Να δώσετε από ένα συνώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις:

υφίσταται, προφητεία, αναγκάζονται, μακραίωνης, ευχέρεια.

Μονάδες 5

- β. Να γράψετε μια δική σας πρόταση με καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις (σε οποιοδήποτε γραμματικό τύπο):

άμεσος, πιθανότητες, συνιστούν, προφύλαξης, αυτάρκεια.

Μονάδες 5

ΕΝΟΤΗΤΑ Γ΄

1. Να αποδώσετε την περίληψη του κειμένου, χωρίς δικά σας σχόλια, σε 100 λέξεις.

Μονάδες 20

2. Ο συγγραφέας επισημαίνει ότι: «Μαθαίνοντας νέες γλώσσες μπαίνουμε σε νέους κόσμους, γνωρίζουμε καλύτερα τους ανθρώπους, συνδεόμαστε βαθύτερα κι ειλικρινέστερα με τους φορείς των γλωσσών».

Έχοντας υπόψη τη συγκεκριμένη θέση, να συντάξετε ένα άρθρο για το περιοδικό του σχολείου σας, με θέμα τα οφέλη που προκύπτουν στον κοινωνικό, οικονομικό και πολιτιστικό τομέα από την εκμάθηση ξένων γλωσσών σε ένα συνεχώς μεταβαλλόμενο κόσμο (450-500 λέξεις).

Μονάδες 40

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΥΠΟΨΗΦΙΟΥΣ

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). Τις ερωτήσεις να μην τις αντιγράψετε στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. Δεν επιτρέπεται να γράψετε καμιά άλλη σημείωση.
Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα, τα οποία θα καταστραφούν μετά το πέρας της εξέτασης.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας σε όλες τις ερωτήσεις.**
4. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης: Τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
6. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: Μία (1) ώρα μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων και όχι πριν τις 10.00 π.μ.

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΑΠΟΦΟΙΤΩΝ Β΄ ΚΥΚΛΟΥ

ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ

ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΩΝ

ΤΕΤΑΡΤΗ 13 ΙΟΥΝΙΟΥ 2007

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΕΞΙ (6)

ΚΕΙΜΕΝΟ

**Μάριος Πλωρίτης
Νέοι, ναρκωτικά, βία**

Εκείνο που, φοβάμαι, μας απασχολεί σχετικά λιγότερο, είναι το πρόβλημα που βρίσκεται μέσα στο σπίτι μας: το πρόβλημα των παιδιών μας. Όχι πως οι ελληνο-γονείς δεν νοιάζονται για τη διαβίωση, την εκπαίδευση, την ψυχαγωγία των βλαστών τους. Αλλά, πολλοί τους, πληρώνοντας γι' αυτές, πιστεύουν πως έκαναν το χρέος τους απέναντι στα παιδιά, νανουρίζουν τη συνείδησή τους και τελεία και παύλα. Μόνο που τα αληθινά προβλήματα αρχίζουν ακριβώς μετά τα δίδακτρα και τα χαρτζιλίκια.

Μάρτυρας, τα στοιχεία που κοινολογήθηκαν τις προάλλες (17.12.1999) στο συνέδριο που οργάνωσε το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, με θέμα «Προκλήσεις στη σχολική κοινότητα. Έρευνα-παρέμβαση», και που δείχνουν τρομαχτική έξαρση της χρήσης ναρκωτικών από μαθητές και της άσκησης βίας σε έμψυχα και άψυχα:

Μέσα σε πέντε μόλις χρόνια (1993-98), η χρήση ναρκωτικών (κάνναβης, αμφεταμίνης, LSD, «έκστασης») από μαθητές Γυμνασίων και Λυκείων αυξήθηκε από 6% σε 14%. Ενώ το 63% των μαθητών έχει πάρει μέρος σε πράξεις βανδαλισμού μέσα ή έξω απ' το σχολείο... το 47% έχει δεχθεί επιθέσεις ή απειλές επίθεσης από έναν ή περισσότερους συνομηλίκους τους... το 9% έχει χτυπήσει άτομα έξω απ' το σχολείο... και το 7,1% ανήκει σε κάποια οργανωμένη ομάδα **παραβατικής** δράσης... Μ' άλλα λόγια, ένα μέρος της νεολαίας μας, διόλου ευκαταφρόνητο, απ' τη μια

ναρκώνεται με παραισθησιογόνες ουσίες κι απ' την άλλη «εκτονώνεται» με πράξεις ζημιογόνες για τους άλλους...

Πάμπολλοι είναι εκείνοι που ρίχνουν τον λίθο του αναθέματος στους νεαρούς δράστες –και επαναπαύονται. Θα ήταν λιγότερο μακάριοι, αν πρόσεχαν κάποιους άλλους παράγοντες και παραμέτρους– που βοούν, που έχουν γίνει κοινός τόπος, αλλά παραβλέπονται όσο και ο λεγόμενος «κοινός νους». Ας προσπαθήσουμε να τους θυμηθούμε:

Οι σημερινοί νέοι κατατρύχονται από πολλαπλές αντιφάσεις: Φυσικά, η εποχή μας τους προσφέρει πιο άνετη, πιο ελεύθερη, πιο «κοσμοπολίτικη ζωή», με πολύ περισσότερες δυνατότητες και ευκαιρίες μόρφωσης, επικοινωνίας, ψυχαγωγίας, παρότι η μεσοπολεμική και άμεσα μεταπολεμική Ελλάδα, η αφανισμένη από πολέμους, κατοχές, εμφύλιους, η «επαρχιώτικη» Ελλάδα, με τις **προλήψεις** και προκαταλήψεις της, με τις απαγορεύσεις και τις καταπιέσεις, που μάστιζαν τη νεολαία του καιρού εκείνου. Θα μπορούσαν, οι τωρινοί νέοι, να πουν –όπως ο σαιξπηρικός Πίστολ– «ο κόσμος για μένα είναι ένα στρείδι,/που θα τ' ανοίξω εγώ με το σπαθί μου».

Μόνο που το «σπαθί» είναι δίκοπο. Αυτή ακριβώς η «ανοιχτή» κοινωνία της «αφθονίας» περικλείνει προκλήσεις που, συχνά, μετατρέπονται σε παγίδες.

Η «αφθονία» γίνεται αντικατοπτρισμός, όπως για τους καμηλοβάτες της Σαχάρας, που όσο προσπαθούν να τον αγγίξουν και να τον γευτούν τόσο ξεφεύγει απ' τα χέρια τους...

Η «ανοιχτή κοινωνία» και οι «περισσότερες ευκαιρίες» μεταφράζονται, κατά κανόνα, σε κλειστές πόρτες και σε εμπαιγμούς...

Η αποτίναξη των απαγορεύσεων και της καταπίεσης ισοσταθμίζεται με ρήξη των «δεσμών αίματος» (που δεν είναι δα και «δεσμά») και με ανεμοσκόρπισμα της οικογένειας –όχι εξαιτίας των νεότερων μελών της...

Η απελευθέρωση των ερωτικών σχέσεων τις υποβαθμίζει, πολλές φορές, σε ανούσια σαρκική επαφή, και η ελευθερία κίνησης και **ψυχαγωγίας** τούς κάνει έρμαια των εμπορών «τεχνητών παραδείσων»...

Οι πολλαπλάσιες προσβάσεις σε πλατύτερη μόρφωση, στομώνεται απ' την κακομοιριά και την παπαγαλία της ελληνικής εκπαίδευσης, ενώ η «ιλιγγιώδης **τελειοποίηση** της τεχνολογίας» με τα ΜΜΕ και τα Διαδίκτυα, μετατρέπει τους χρήστες τους σε «βίδες» τους και τους απομονώνει απ' τον γύρω κόσμο...

Ο «κοσμοπολιτισμός» και η ακαριαία επικοινωνία με τα εκτός των τειχών μας, παίρνει μορφή πιθηκισμού ξένων μοντέλων και ηθών (που σπάνια είναι τα καλύτερα) και φτάνει σε μιαν άλλη ξενική κατοχή, χειρότερη απ' την στρατιωτική, επειδή είναι εκούσια...

Όλα αυτά –που κανένας δεν τ' αγνοεί– ενσταλάζουν σε πολλούς νέους ένα οδυνηρό αίσθημα απογοήτευσης απ' όλους κι απ' όλα και, προπάντων, απ' τους εαυτούς τους.

Νιώθουν ανήμποροι μπρος στις Σειρήνες του πολύφερνου κόσμου... ξένοι μέσα στο άδειο σπιτικό τους... ματαιόπονοι στα γρανάζια μιας στείρας παιδείας... αποτυχημένοι και ικανοί μόνο για να πλουτίζουν τις στατιστικές της **ανεργίας**... ανδρείκελα θαυματουργών μηχανών, που βαθαίνουν τη μοναξιά τους...

Κι αν (ή όταν) αναζητήσουν αποκούμπι, βοήθεια, «πρότυπα», στον κόσμο των «μεγάλων», τι εισπράττουν; Κοινωνικό κανιβαλισμό, όπου το μέγα και μοναδικό ζητούμενο αποτελεί η οικονομική «επιτυχία» με κάθε μέσο και με κάθε θυσία (των άλλων)... τερατώδη μητροκτονία της Φύσης, λεηλασία κάθε πηγής ζωής μέχρις αφανισμού κάθε ζωής... πολέμους, γενοκτονίες, ολοκαύτωμα, σφαγές με το παλαιότατο προσωπείο του πατριωτισμού και του εθνικισμού, και με το νεότερο τοιούτο του ανθρωπισμού... φανατική μισαλλοδοξία για ιδέες, πρόσωπα, φυλές, που ιδανικό «τέλος» και σκοπός της είναι ο ολοκληρωτικός αφανισμός των «άλλων»...

Αντίδοτο για τα αδιέξοδα, τις απογοητεύσεις, την πνιγμονή: τα ναρκωτικά, με την τραγική ψευδαίσθηση πως θα τους χαρίσουν διέξοδο, ανάσες, «γοητείες».

Συζητώντας, χρόνια τώρα, με νέους του Κέντρου Θεραπείας Εξαρτημένων Ατόμων, άκουγα πως παίρνοντας τη «δόση» τους, «ένιωθαν να σηκώνονται πάνω απ' τη γη»,

να γίνονται «δυνατοί και μοναδικοί». Και, αυτή την πλασματική «δύναμη», τη δοκιμάζουν σε βία και βανδαλισμούς –εκπαιδευμένοι ήδη από την γύρω τους βιοτική βία, που την υπερπροβάλλουν οι μικρομεγάλες οθόνες, μαζί με αμέτρητες ταινίες, όπου οι πάντες «βιάζουν» τους πάντες, όπου πυρπολούνται και αφανίζονται τα πάντα, εκτός απ' τον Ένα, τον «σταρ» που, επιπλέον, κερδίζει και το «κορίτσι». Τέτοιοι «σούπερμεν» νομίζουν πως γίνονται κι αυτοί. Και, επιπλέον, δικαιωμένοι εκδικητές για όσα τους «ξεγέλασαν» και όσα δεν απόχτησαν...

Αυτό το πλέγμα απογοητεύσεων, ψευδαισθήσεων, εκδίκησης, κενού, γεμίζει τις έρευνες και τις στατιστικές.

Δεν χρειάζεται να πω ότι τα τραγικά τούτα παιδιά αποτελούν ένα ποσοστό μόνο της νεολαίας μας. Τα περισσότερα άλλα μένουν αλώβητα και πασχίζουν, μ' όλες τις αντιξοότητες, να χτίσουν μια υγιή ζωή, να μεταλάβουν όσα γόνιμα μπορεί αυτή να τους προσφέρει. Αλλά αυτοί δεν γίνονται «σταρ» στις μικρές οθόνες και στα «παράθυρα». Απλώς προσπαθούν να είναι «έτοιμοι και ώριμοι». Και, αυτό, είναι το καλύτερο «Millennium»...

Από την εφημερίδα ΤΟ ΒΗΜΑ

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

ΕΝΟΤΗΤΑ Α΄

1. Για καθεμιά από τις παρακάτω προτάσεις να γράψετε στο τετράδιό σας το αντίστοιχο γράμμα της πρότασης και δίπλα την ένδειξη ΣΩΣΤΟ ή ΛΑΘΟΣ, σύμφωνα με το κείμενο.
 - α. Οι ελληνο-γονείς δεν νοιάζονται για τη διαβίωση, την εκπαίδευση, την ψυχαγωγία των βλαστών τους.
 - β. Ένα μέρος της νεολαίας, ευκαταφρόνητο, ναρκώνεται με παραισθησιογόνες ουσίες.
 - γ. Πάμπολλοι ρίχνουν τον λίθο του αναθέματος στους νεαρούς δράστες και επαναπαύονται.

- δ. Το ανεμοσκόρπισμα της οικογένειας γίνεται εξαιτίας των νεότερων μελών της.
- ε. Η τεχνολογία απομονώνει τους χρήστες της από τον γύρω κόσμο.

Μονάδες 10

2. «Δεν χρειάζεται να πω ότι τα τραγικά τούτα παιδιά αποτελούν ένα ποσοστό μόνο της νεολαίας μας. Τα περισσότερα άλλα μένουν αλώβητα και πασχίζουν, μ' όλες τις αντιξοότητες, να χτίσουν μια υγιή ζωή, να μεταλάβουν όσα γόνιμα μπορεί αυτή να τους προσφέρει». Ποιά θέση διατυπώνει ο συγγραφέας στο παραπάνω απόσπασμα;

Μονάδες 10

ΕΝΟΤΗΤΑ Β΄

- 1.α. Να δώσετε έναν άλλο τίτλο στο κείμενο.

Μονάδες 5

- β. Να δώσετε έναν πλαγιότιτλο στην παρακάτω παράγραφο: «Εκείνο που, φοβάμαι, μας απασχολεί ... και τα χαρτζιλίκια».

Μονάδες 5

- 2.α. **Παραβατική - προλήψεις - ψυχαγωγία - τελειοποίηση - ανεργίας:** Να βρείτε και να γράψετε σε ποια συνθετικά μέρη χωρίζονται οι παραπάνω λέξεις. Επίσης για καθεμιά από τις λέξεις αυτές να δώσετε μία σύνθετη που να έχει το ίδιο δεύτερο συνθετικό.

Μονάδες 5

- β. Ποιος είναι ο τρόπος ανάπτυξης της παρακάτω παραγράφου: «Οι σημερινοί νέοι κατατρύχονται ... εγώ με το σπαθί μου».
Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

Μονάδες 5

ΕΝΟΤΗΤΑ Γ΄

1. Να αποδώσετε την περίληψη του παραπάνω κειμένου, σε 120 περίπου λέξεις.

Μονάδες 20

2. Ο συγγραφέας αναφέρει, ότι ένα μέρος της νεολαίας εμφανίζει παραβατική συμπεριφορά, κυρίως με πράξεις βίας και χρήση ναρκωτικών ουσιών.

α. Πού οφείλεται η παραβατική αυτή συμπεριφορά των νέων;

β. Ποιοί μηχανισμοί άμυνας μπορούν να ενεργοποιηθούν προκειμένου να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα της νεανικής παραβατικότητας;

Υποθέστε ότι θα εκφωνήσετε το κείμενό σας σε εκδήλωση που θα πραγματοποιηθεί στο Πνευματικό Κέντρο του Δήμου σας με θέμα «Νεανική παραβατικότητα» (450 – 500 λέξεις).

Μονάδες 40

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΥΠΟΨΗΦΙΟΥΣ

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). Τις ερωτήσεις να μην τις αντιγράψετε στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. Δεν επιτρέπεται να γράψετε καμιά άλλη σημείωση. Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα, τα οποία θα καταστραφούν μετά το πέρας της εξέτασης.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας σε όλες τις ερωτήσεις.**
4. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης: Τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
6. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: Μία (1) ώρα μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων και όχι πριν τις 10.00 π.μ.

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΑΠΟΦΟΙΤΩΝ Β΄ ΚΥΚΛΟΥ

ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ

ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΩΝ

ΤΕΤΑΡΤΗ 13 ΙΟΥΝΙΟΥ 2007

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΠΕΝΤΕ (5)

ΚΕΙΜΕΝΟ

Παντελής Μπουκάλας

Σιγά μην τους τα δώσω...

[...] Και βέβαια, η διαφήμιση μας διδάσκει ηθική, αλλά από άλλους δρόμους και με άλλους τρόπους. Μας εθίζει στην ηθική της επιβολής, της «νίκης», του κέρδους, της φιλαυτίας και της μισανθρωπίας. Τυπικότατο δείγμα, δύο εντελώς πρόσφατα διαφημιστικά «τηλεδράματα» τυχερού παιγνιδιού: Στη μια περίπτωση κάποια γιαγιά και στην άλλη ένα ζευγάρι **κερδίζουν** επιτέλους «τα εκατομμύρια των ονείρων τους», χάρη στην εύνοια της ξυστής τύχης. Ξαφνιασμένοι ακόμη (δηλαδή, όντας ακόμη εντός εαυτού), καταπιάνονται με τη διανομή των κερδών σε συγγενείς και φίλους: τόσα θα πάρει το ένα παιδί, τόσα το άλλο, τόσα τα εγγόνια, τόσα τ' αδέρφια, να μη μείνει κανένας παραπονεμένος, να μη μείνει κανένας **απρόσκλητος** στην καλή την ώρα.

Γρήγορα όμως η επαφή των χεριών τους με τα «σπαρταριστά» πεντοχίλιαρα τους καθιστά έξαλλους, αφού τους κλέβει τον **αυθεντικό** τους εαυτό, τους κλέβει δηλαδή τους συγγενείς και τους φίλους. Παραζαλισμένοι από την Κίρκη των χρημάτων, μεταμορφώνονται σταδιακά και τελικά διακόπτουν τη νοητή διανομή και λένε το μεγάλο όχι: «Σιγά μην τους τα δώσω...». Το χαιρέκακο γελάκι που συνοδεύει αυτή την απόφασή τους αποκαλύπτει ότι αισθάνονται απολύτως **ικανοποιημένοι** από την **έγκαιρη** ανάνηψή τους, χάρη στην οποία διασώθηκαν από την ανοησία της σπατάλης, από τη φρίκη της φιλίας, από το

έγκλημα της γενναιοδωρίας –από τον κατά βάθος εαυτό τους εντέλει.

«Σιγά μην τους τα δώσω...». Έτσι απλά, απλούστατα, με πέντε λέξεις που η σημασία τους προτείνεται σαν **φυσική**, δίκαιη και αυτονόητη, καταπατούνται αισθήματα, περιφρονούνται δεσμοί καρδιακοί, νοθεύεται το αίμα και καταλύονται οι σχέσεις που αυτό καθιερώνει. Υψώνονται λοιπόν (και βέβαια, όχι ανεπαισθήτως¹ παρά εν γνώσει και υπερηφάνως) τείχη γύρω από τον τυχερό, που θα τον χωρίσουν από το πλήθος των δικών του, από την ανάγκη τους αλλά και από την αγάπη τους.

Το ολιγόλεκτο –δήθεν χαριτωμένο– διαφημιστικό σλόγκαν δεν **πρωτοτυπεί** βέβαια, απλώς παραδίδει σε μορφή **εύπεπτη** μιαν ολόκληρη τεχνική βίου. Το εκπεμπόμενο ιδεολογικό μήνυμα δεν έχει τη δυνατότητα να αιφνιδιάσει ή να ξενίσει το ανθρώπινο περιβάλλον, το οποίο εμφανίζεται ήδη έτοιμο να το υποδεχθεί και να το ενστερνιστεί, χάρη και στην έντονη προεργασία που έχει υποστεί από τους πολιτικούς, τις συντεχνίες και τα είδωλα που ασταμάτητα παράγει και ακόρεστα καταναλώνει η γυάλινη οθόνη. Το μοντέλο της «νέας εποχής» –τις ενσαρκώσεις του οποίου τις βλέπουμε και τις ακούμε να κηρύσσουν τα νεοκυνικά διδάγματά τους από ποικίλα πόστα–, δεν συγχωρεί την ευαισθησία, τη γενναιότητα και το δόσιμο, αλλά προτείνει σαν θεμελιακή **προϋπόθεση** της επιτυχίας τον έρωτα του εγώ και την εχθρότητα προς τους άλλους. Αλλά ποιες κοινωνίες, ποιες κοινότητες ανθρώπων μπορεί να συστήσει η «ωμοθυμία»;

Από την εφημερίδα Καθημερινή

1. Αναφορά στο στίχο του Καβάφη για τα τείχη που τον «έκλεισαν ανεπαισθήτως έξω».

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

ΕΝΟΤΗΤΑ Α

1. Εξαιτίας ποιων παραγόντων θεωρεί ο συγγραφέας ότι «το εκπεμπόμενο ιδεολογικό μήνυμα δεν έχει τη δυνατότητα να αιφνιδιάσει ή να ξενίσει το ανθρώπινο περιβάλλον»;

Μονάδες 10

2. Ο αρθρογράφος ολοκληρώνει το κείμενο με τη φράση: «Αλλά ποιες κοινωνίες, ποιες κοινότητες ανθρώπων μπορεί να συστήσει η “ωμοθυμία”».

α. Να εξηγήσετε τη σημασία που αποδίδει ο συγγραφέας στη λέξη “ωμοθυμία”.

Μονάδες 5

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο ολόκληρης της παραπάνω φράσης.

Μονάδες 5

ΕΝΟΤΗΤΑ Β

1. Ποιος είναι ο τρόπος ανάπτυξης της πρώτης παραγράφου του κειμένου: «Και βέβαια ... στην καλή την ώρα».

Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

Μονάδες 10

2. α. Να δώσετε από ένα αντώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις:

Κερδίζουν, ικανοποιημένοι, έγκαιρη, φυσική, εύπεπτη.

Μονάδες 5

β. Να γράψετε μια δική σας πρόταση με καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις (σε οποιοδήποτε γραμματικό τύπο):

διαφήμιση, απρόσκλητος, αυθεντικό, πρωτοτυπεί, προϋπόθεση.

Μονάδες 5

ΕΝΟΤΗΤΑ Γ

1. Να αποδώσετε περιληπτικά το περιεχόμενο του κειμένου σε 80 λέξεις.

Μονάδες 20

2. Ο συγγραφέας αναφέρει ότι: «η διαφήμιση μας διδάσκει ηθική, αλλά από άλλους δρόμους και με άλλους τρόπους. Μας εθίζει στην ηθική της επιβολής, της “νίκης”, του κέρδους, της φιλαυτίας και της μισανθρωπίας». Ωστόσο η διαφήμιση έχει και θετικές πλευρές. Σε μια ομιλία (450 – 500 λέξεις) που θα εκφωνηθεί στο σχολείο σας:
 - α. Να αναπτύξετε τις θετικές επιδράσεις της διαφήμισης στον ενημερωτικό, οικονομικό και κοινωνικό τομέα.
 - β. Να επισημάνετε τρόπους με τους οποίους η πολιτεία, αλλά και ο ίδιος ο πολίτης μπορούν να ελαχιστοποιήσουν τις αρνητικές επιδράσεις της διαφήμισης.

Μονάδες 40

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΥΠΟΨΗΦΙΟΥΣ

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). Τις ερωτήσεις να μην τις αντιγράψετε στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. Δεν επιτρέπεται να γράψετε καμιά άλλη σημείωση.

Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα, τα οποία θα καταστραφούν μετά το πέρας της εξέτασης.

ΑΡΧΗ 5ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ

- 3.** Να απαντήσετε στο τετράδιό σας σε όλες τις ερωτήσεις.
- 4.** Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
- 5.** Διάρκεια εξέτασης: Τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
- 6.** Χρόνος δυνατής αποχώρησης: Μία (1) ώρα μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων και όχι πριν τις 10.00 π.μ.

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΑΠΟΦΟΙΤΩΝ Β΄ ΚΥΚΛΟΥ

ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ

ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΩΝ

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 13 ΙΟΥΝΙΟΥ 2008

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΕΞΙ (6)

ΚΕΙΜΕΝΟ

Άγγελος Τερζάκης
Προσανατολισμός στον αιώνα
Έλεγχος της δημοκρατικής ιδέας

Στη ζωή των λαών έρχεται κάποια στιγμή όπου από έναν αστάθμητο συνειρμό περιστάσεων, το κοινωνικό σύνολο καλείται να δώσει εξετάσεις και ν' αποδείξει αν είναι ώριμο για τη Δημοκρατία. Δεν πρόκειται εδώ για τις ξεκάθαρες εκείνες περιπτώσεις όπου δημοκρατικό και ολιγαρχικό καθεστώς αναμετριώνται, μπαίνουν και τα δύο στην ψηφοδόχο και περιμένουν το αποτέλεσμα της εκλογής. Μήτε για τις άλλο τόσο **ξεκάθαρες**, δυναμικές έστω, αναμετρήσεις των οδοφραγμάτων. Εκεί, ο πολίτης ξέρει καλά ανάμεσα σε τι έχει να διαλέξει. Πρόκειται για τις θολές, τις ύπουλες καταστάσεις, όπου πίσω από τις λέξεις κρύβονται έννοιες φευγαλέες, όπου άλλο ζητάς κι άλλο βρίσκεις, όπου διαλέγεις χωρίς να ξέρεις τι ακριβώς διαλέγεις. Η εποχή μας, μέγας διδάσκαλος στις διαφορούμενες έννοιες, διαπρέπει και σε τέτοιες **απατηλές** προτάσεις εκλογής.

Πολλοί—δεν θα πούμε οι περισσότεροι—νομίζουν πως η Δημοκρατία είναι ένα πολίτευμα. Δεν ξέρουν πως πρόκειται γι' **απόληξη** κι όχι γι' αφετηρία. Δημοκρατία σημαίνει αναβαθμός πολιτισμού. Προϋποθέτει πολλά πράγματα, όχι απλώς έναν ιδεολογικό προσανατολισμό ή μια κατεύθυνση του γούστου. Γίνεσαι άξιος να υψωθείς ως τη δημοκρατική ιδέα, όταν έχεις πριν διανύσει κάποια στάδια εσωτερικού εκπολιτισμού. Μια Δημοκρατία στους Κάφρους είναι αδιανόητη, ενώ είναι νοητά εκεί όλα τ' άλλα καθεστώτα,

ολιγαρχικά, απολυταρχικά, ιδιαίτερα τ' αριστοκρατικά, γιατί η αριστοκρατία είναι έννοια σχετική, εξαρτημένη στενά από τοπικούς όρους και ήθη. Οι φύλαρχοι είναι μια αριστοκρατία. Η Δημοκρατία δεν ξέρει φυλάρχους κι αυτό είναι βέβαιο παρακινδυνευμένο, γιατί μπορεί να **κλονίσει** την έννοια της φυσικής ιεραρχίας, όταν η πειθαρχία δεν είναι εσωτερική, όταν δηλαδή τα άτομα δεν έχουν ακόμα αξιωθεί να φτάσουν στο επίπεδο πολιτισμού όπου ο πολίτης **προσηλώνεται** σε γενικές ιδέες όχι παραμορφωμένες σε φόβητρα.

Κάθε φορά που εκδηλώνεται ή που υποβόσκει μια κρίση της δημοκρατικής ιδέας, πρέπει να ψάχνουμε να βρούμε αν τα αίτια είναι εξωτερικά ή εσωτερικά, μ' άλλα λόγια αν φταίνε οι ιστορικές συνθήκες ή μήπως υπάρχει μια ανεπάρκεια οργανική μέσα στα άτομα-φορείς της ιδέας. Βέβαιο οι συνθήκες αυτές δεν είναι απόλυτες· ιδιαίτερα η δεύτερη. Δεν φταίνε ποτέ όλοι για την **κάμψη** της δημοκρατικής αρετής. Επειδή όμως οι λαοί σαν ιστορικές μονάδες χαρακτηρίζονται από την πλειοψηφία τους, ή –στο πρακτικό επίπεδο–έστω και από τη σχετική πλειοψηφία, σε περίπτωση τέτοια πρέπει ν' αναρωτιόμαστε μήπως υστερεί κάτι στην ίδια την ωριμότητα των λαών αυτών. Μήπως δεν έχει **συμπληρωθεί** η διαδρομή που θα τους έκανε άξιους της Δημοκρατίας.

Είναι πάντοτε επικίνδυνο να γενικεύει κανένας, αλλά και η δειγματοληψία δεν μπορεί να καταργηθεί σα μέθοδος. Μου έχει τύχει πάμπολλες φορές, σε συζήτηση όχι διαλογική αλλά σε κύκλο, ν' ακούσω κάποιον να λέει, όταν οι διαπιστώσεις φαίνονται να φτάνουν σε αδιέξοδο: «Μωρέ εμάς μας χρειάζεται δικτατορία!» –και δυο-τρεις άλλοι γύρω να συμφωνούν, κουνώντας επιδοκιμαστικά τα κεφάλια τους. Τότε κάτι μαραίνεται μέσα μου, με κυριεύει αθυμία. Όχι γιατί οι άνθρωποι αυτοί βρίσκονται, κατά τη γνώμη μου, σε πλάνη. Αλλά γιατί βλέπω πόσο εύκολα απεμπολούν τα άτομα τις ελευθερίες τους, τα ευγενέστερα δικαιώματά τους, ό,τι με τόσους αγώνες έχει κατακτηθεί στο μάκρος της ιστορίας, με τόσο αίμα. Απεμπολούν δηλαδή την ανθρώπινη

αξιοπρέπεια. Και πόσο είναι πρόθυμοι οι άνθρωποι να την ανταλλάξουν με μιαν αβασάνιστη, κοντόθωρη, χαμηλή **αμεριμνησία**, που δεν τους εξασφαλίζει—όπως νομίζουν—τα κεκτημένα, αλλά που τους δίνει την ψευδαίσθηση πως τα εξασφαλίζει. Γιατί κανένας, κι ο πιο ανιστόρητος, δεν μπορεί να μην ξέρει ότι τα τέτοια καθεστώτα, τ' αυταρχικά, τα πιεστικά, έχουν κακό τέλος, και πως τη στιγμή της ανατροπής τους ο σπασμός κλονίζει συθέμελα, συνεπαίρνει τα πάντα, παράνομα και νόμιμα μαζί, ένοχα κι αθώα.

Για να γίνει ένας λαός **άξιος** της Δημοκρατίας, πρέπει να πάψει πρώτα να πιστεύει στο χωροφύλακα. Να βλέπει σ' αυτόν το σύμβολο της εξουσίας κι όχι την ενσάρκωσή της. Να μην τον κρίνει απαραίτητο στο κάθε του βήμα, επιτηρητή και παιδαγωγό. Ένας λαός άξιος της Δημοκρατίας δίνει εξετάσεις καθημερινά, όχι μονάχα μπροστά στην κάλπη· δίνει εξετάσεις στα πιο μικρά πράγματα της καθημερινής ζωής: σέβεται τη θέση του στην «ουρά», προσέχει να μην ενοχλεί το διπλανό του, πιστεύει πως έχει πρώτα καθήκοντα κι έπειτα δικαιώματα. Η κοινωνική αγωγή είναι αναγκαία προϋπόθεση της Δημοκρατίας. Όταν ακούω τους παραπάνω κυρίους να λένε πως τους χρειάζεται δικτατορία, χαμογελώ μέσα μου, παρ' όλη μου την **αθυμία**, γιατί συλλογίζομαι πως δεν το καταλαβαίνουν τι λένε πραγματικά: ότι τους λείπει η αγωγή. Πώς μπορεί να νοηθεί Δημοκρατία δίχως το σεβασμό του διπλανού σου;

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

ΕΝΟΤΗΤΑ Α΄

1. Για καθεμιά από τις παρακάτω προτάσεις να γράψετε στο τετράδιό σας το αντίστοιχο γράμμα της πρότασης και δίπλα την ένδειξη ΣΩΣΤΟ ή ΛΑΘΟΣ, σύμφωνα με το κείμενο.
 - α. Ο συγγραφέας αναφέρει ότι η δημοκρατία προϋποθέτει κάποια στάδια εσωτερικού εκπολιτισμού.
 - β. Η κρίση της δημοκρατικής ιδέας οφείλεται μόνο σε μια εσωτερική ανεπάρκεια των πολιτών.
 - γ. Ο συγγραφέας κυριεύεται από αθυμία όταν τα άτομα εύκολα απεμπολούν τις ελευθερίες και τα δικαιώματά τους.
 - δ. Η κοινωνική αγωγή δεν αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση της δημοκρατίας.
 - ε. Ένας λαός άξιος της δημοκρατίας δίνει εξετάσεις μόνο μπροστά στην κάλπη.

Μονάδες 10

2. «Κάθε φορά που εκδηλώνεται ή υποβόσκει μια κρίση της δημοκρατικής ιδέας, πρέπει να ψάχνουμε να βρούμε τα αίτια». Να επιχειρήσεις να βρεις και να αναφέρεις τουλάχιστον τρία αίτια μελετώντας το κείμενο.

Μονάδες 10

ΕΝΟΤΗΤΑ Β΄

- 1.α. Να δώσετε ένα συνώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις:
απατηλές, κλονίσει, προσηλώνεται, συμπληρωθεί, αθυμία.
- β. Να δώσετε ένα αντώνυμο (αντίθετο) για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις:
απόληξη, ξεκάθαρες, άξιος, κάμψη, αμεριμνησία.

Μονάδες 5

Μονάδες 5

- 2.α.** Ποια συλλογιστική πορεία–παραγωγική ή επαγωγική–ακολουθεί ο συγγραφέας στο παραπάνω κείμενο; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας

Μονάδες 5

- β.** Να δώσετε έναν πλαγιότιτλο για την τρίτη παράγραφο: «Κάθε φορά ...της δημοκρατίας», και έναν πλαγιότιτλο για την τελευταία παράγραφο: «Για να γίνει ... του διπλανού σου;».

Μονάδες 5

ΕΝΟΤΗΤΑ Γ΄

- 1.** Να αποδώσετε την περίληψη του παραπάνω κειμένου, χωρίς δικά σας σχόλια, σε 100-120 λέξεις.

Μονάδες 20

- 2.** Η δημοκρατία θεωρείται το κορυφαίο πολιτικό σύστημα διακυβέρνησης μιας χώρας.
- Ποια η προσφορά του δημοκρατικού πολιτεύματος στο άτομο και στην κοινωνία;
 - Πώς μπορούμε να διαμορφώσουμε πολίτες με δημοκρατική συνείδηση;

Να αναπτύξετε τις απόψεις σας για τα παραπάνω σε ένα άρθρο, που θα δημοσιευτεί στην εφημερίδα του σχολείου σας (450 - 500 λέξεις).

Μονάδες 40

ΟΛΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΥΠΟΨΗΦΙΟΥΣ

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). Τις ερωτήσεις να μην τις αντιγράψετε στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. Δεν επιτρέπεται να γράψετε καμιά άλλη σημείωση. Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα, τα οποία θα καταστραφούν μετά το πέρας της εξέτασης.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας σε όλες τις ερωτήσεις.**
4. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης: Τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
6. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: Μία (1) ώρα μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων και όχι πριν τις 10.00 π.μ.

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΑΠΟΦΟΙΤΩΝ Β΄ ΚΥΚΛΟΥ

ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ

ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΩΝ

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 13 ΙΟΥΝΙΟΥ 2008

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΠΕΝΤΕ (5)

ΚΕΙΜΕΝΟ

Η διατροφή του πλανήτη

Πριν από ένα τέταρτο του αιώνα, ο Αμερικανός Paul Ehrlich, από τους πρωτοπόρους της παγκόσμιας κινητοποίησης για το περιβάλλον, προειδοποιούσε ότι ο πλανήτης μας ήταν στα πρόθυρα «απίστευτα μεγάλης πείνας». Ο πληθυσμός αριθμούσε τότε 3,5 δισεκατομμύρια, αριθμός οριακός κατά τον Ehrlich. «Είναι πρακτικά αδύνατο να χορτάσουν έξι δισεκατομμύρια άνθρωποι», έγραφε το 1976.

Υπολογίζεται ότι ο παγκόσμιος πληθυσμός θα φτάσει τα έξι δισεκατομμύρια τον επόμενο χρόνο. Ωστόσο οι άνθρωποι σε γενικές γραμμές τρέφονται καλύτερα παρά ποτέ. Σύμφωνα με τα στοιχεία των Ηνωμένων Εθνών, πριν τριάντα περίπου χρόνια η παραγωγή τροφίμων στον κόσμο αντιστοιχούσε σε 2.360 θερμίδες κατά κεφαλήν ημερησίως, ενώ σήμερα αντιπροσωπεύει 2.740 θερμίδες. Οι ημερήσιες θερμίδες θα συνεχίσουν να **αυξάνονται ταχύτερα** από τον πληθυσμό τουλάχιστον ως το 2010, σύμφωνα με τις **αισιόδοξες** προβλέψεις του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών.

Η **αλματώδης** αύξηση του πληθυσμού το δεύτερο ήμισυ του αιώνα μας, ώθησε στα ύψη τη συνολική ζήτηση τροφίμων. Παρ' όλα αυτά η προσφορά αυξήθηκε ακόμα περισσότερο, ενώ η τιμή του σιταριού, σε σταθερά δολάρια, έπεσε κατά 61 τοις εκατό και η τιμή του καλαμποκιού κατά 58 τοις εκατό.

Η ικανότητα να παράγουμε ολοένα περισσότερη τροφή κάθε χρόνο οφείλεται σε ένα από τα σημαντικότερα

επιτεύγματα στην ιστορία του ανθρώπου: την ανακάλυψη της γεωργίας.

Τα πρώτα εκατό χιλιάδες χρόνια από την εμφάνιση του νεότερου ανθρώπου, οι πρόγονοί μας έτρωγαν καρπούς που συνέλεγαν στη φύση και ζώα που κατάφερναν να σκοτώσουν. Όμως γύρω στο 8000 π.Χ., ο νεολιθικός άνθρωπος και σύμφωνα με κάποιους ειδικούς πιο συγκεκριμένα η νεολιθική γυναίκα, άρχισε να καλλιεργεί τη γη. Οι γυναίκες ανακάλυψαν ότι, αν σκόρπιζαν σπόρους στο χώμα, μετά από μερικούς μήνες αυτοί φύτρωναν.

Η γεωργική επανάσταση επέφερε μια βασική αλλαγή: ο δείκτης γεννητικότητας του ανθρώπου έφτασε και ξεπέρασε το δείκτη θνησιμότητας, και ο πληθυσμός του πλανήτη άρχισε να αυξάνεται σταθερά. Η γεωργία έγινε η κυρίαρχη ανθρώπινη απασχόληση – ακόμα και σήμερα απασχολεί σχεδόν πενήντα τοις εκατό του παγκόσμιου εργατικού δυναμικού.

Η βιομηχανική επανάσταση επέτρεψε σε κάθε γεωργό να καλλιεργεί περισσότερη γη. Αυτό όμως είχε ως ανεπιθύμητο αποτέλεσμα την όλο και μεγαλύτερη κατανάλωση ενέργειας και την επιδείνωση της ατμοσφαιρικής μόλυνσης. Κατά τη διάρκεια της δεκαετίας '60, η χημική γεωργία καθώς και τα υβρίδια αύξησαν πολύ την παραγωγή ανά στρέμμα, αλλά και τα τοξικά κατάλοιπα αυξήθηκαν κατακόρυφα. Παρά τις **καινοτομίες**, και πολύ συχνά εξαιτίας τους, η υποβάθμιση του εδάφους και η μόλυνση των υδάτων απειλούν τη γεωργική παραγωγή σε πλανητική κλίμακα.

Ταυτόχρονα, η εφαρμογή νέων μεθόδων στη γεωργία διατήρησε την παραγωγή τροφίμων σε αρκετά υψηλά επίπεδα, ώστε να ανταποκρίνεται στην αυξανόμενη παγκόσμια ζήτηση. Η δύναμη της καινοτομίας **υπερκέρασε** αυτό που ο Malthus είχε αποκαλέσει «πληθυσμιακή πίεση». Σήμερα η Γη παράγει αρκετά τρόφιμα για όλους. Και όμως, εκατοντάδες εκατομμύρια άνθρωποι δεν μπορούν να εξασφαλίσουν το ζωτικό ελάχιστο των 2.200 θερμίδων **ημερησίως**. Περίπου είκοσι τοις εκατό του πληθυσμού στις υπό ανάπτυξη χώρες υποφέρει από χρόνια υποσιτισμό. Πριν τριάντα χρόνια το ποσοστό ήταν διπλάσιο. Με άλλα λόγια

προοδεύουμε. Γιατί όμως να μένει πεινασμένος έστω και ένας άνθρωπος στον πλανήτη;

Το πρόβλημα δεν **έγκειται** τόσο στην παραγωγή όσο στη **διανομή**. Σήμερα η διατροφή είναι ανεξάρτητη από την τοπική παραγωγή τροφίμων. Μερικοί από τους καλύτερα τρεφόμενους λαούς στον κόσμο έχουν την τύχη να ζουν σε χώρες όπως η Ιαπωνία όπου δεν χρειάζεται να παράγουν οι ίδιοι την τροφή τους. Άλλοι λαοί πεινούν, αν και ζουν σε καταπράσινα εδάφη με συχνές βροχοπτώσεις. Ο κύριος λόγος γι' αυτή τη διαφορά είναι η πολιτική. Οι περισσότερες χώρες διαθέτουν την πολιτική **βούληση** να εξασφαλίσουν στον λαό τους αξιοπρεπή διατροφή, άλλες όμως όχι.

(Από το περιοδικό National Geographic)

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

ΕΝΟΤΗΤΑ Α

1. Ποιες είναι οι αρνητικές επιπτώσεις της βιομηχανικής επανάστασης, σύμφωνα με το κείμενο;

Μονάδες 10

2. Ποιος είναι ο κύριος λόγος, σύμφωνα με τον αρθρογράφο, για τον οποίο πολλοί λαοί σήμερα πεινούν, μολονότι ζουν σε πλούσια εδάφη;

Μονάδες 10

ΕΝΟΤΗΤΑ Β

1. α. Να δώσετε έναν πλαγιότιτλο στην τελευταία παράγραφο του κειμένου.

Μονάδες 5

- β. «Η γεωργική επανάσταση επέφερε ... εργατικού δυναμικού»: Να βρείτε τον τρόπο ανάπτυξης της παραγράφου και να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

Μονάδες 5

2. α. Να δώσετε ένα συνώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις:

ταχύτερα, καινοτομίες, υπερκέρασε, έγκειται, βούληση.

Μονάδες 5

- β. Να γράψετε μια δική σας πρόταση με καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις (σε οποιονδήποτε γραμματικό τύπο):

αυξάνονται, αισιόδοξες, αλματώδης, ημερησίως, διανομή.

Μονάδες 5

ΕΝΟΤΗΤΑ Γ

1. Να αποδώσετε περιληπτικά το περιεχόμενο του κειμένου, χωρίς δικά σας σχόλια, σε 100 περίπου λέξεις.

Μονάδες 20

2. Σήμερα, με την εφαρμογή νέων μεθόδων καλλιέργειας, έχει αυξηθεί η παραγωγή τροφίμων. Όμως ένα μεγάλο μέρος του πληθυσμού του πλανήτη, κυρίως στις υπό ανάπτυξη χώρες, υποφέρει από υποσιτισμό. Ποια είναι τα κυριότερα αίτια που προκαλούν το πρόβλημα και με ποιους τρόπους μπορεί να αντιμετωπισθεί η έλλειψη τροφίμων στον Τρίτο Κόσμο. Να συντάξετε ένα άρθρο για το περιοδικό του σχολείου σας, σχετικά με το θέμα αυτό. (450-500 λέξεις).

Μονάδες 40

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΥΠΟΨΗΦΙΟΥΣ

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). Τις ερωτήσεις να μην τις αντιγράψετε στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. Δεν επιτρέπεται να γράψετε καμιά άλλη σημείωση.
Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα, τα οποία θα καταστραφούν μετά το πέρας της εξέτασης.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας σε όλες τις ερωτήσεις.**
4. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης: Τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
6. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: Μία (1) ώρα μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων και όχι πριν τις 10.00 π.μ.

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΑΠΟΦΟΙΤΩΝ Β΄ ΚΥΚΛΟΥ

ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ

ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΩΝ

ΤΡΙΤΗ 5 ΜΑΪΟΥ 2009

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΤΕΣΣΕΡΙΣ (4)

ΚΕΙΜΕΝΟ

Παντελής Μπουκάλας
Σιγά μην τους τα δώσω...

[...] Και βέβαια, η διαφήμιση μας διδάσκει ηθική, αλλά από άλλους δρόμους και με άλλους τρόπους. Μας εθίζει στην ηθική της επιβολής, της «νίκης», του κέρδους, της φιλαυτίας και της μισανθρωπίας. Τυπικότατο δείγμα, δύο εντελώς πρόσφατα διαφημιστικά «τηλεδράματα» τυχερού παιγνιδιού: Στη μια περίπτωση κάποια γιαγιά και στην άλλη ένα ζευγάρι κερδίζουν επιτέλους «τα εκατομμύρια των ονείρων τους», χάρη στην εύνοια της ξυστής τύχης. Ξαφνιασμένοι ακόμη (δηλαδή, όντας ακόμη εντός εαυτού), καταπιάνονται με τη **διανομή** των κερδών σε συγγενείς και φίλους: τόσα θα πάρει το ένα παιδί, τόσα το άλλο, τόσα τα εγγόνια, τόσα τ' αδέρφια, να μη μείνει κανένας παραπονεμένος, να μη μείνει κανένας **απρόσκλητος** στην καλή την ώρα.

Γρήγορα όμως η επαφή των χεριών τους με τα «σπαρταριστά» πεντοχίλιαρα τους καθιστά έξαλλους, αφού τους κλέβει τον **αυθεντικό** τους εαυτό, τους κλέβει δηλαδή τους συγγενείς και τους φίλους. Παραζαλισμένοι από την Κίρκη των χρημάτων, μεταμορφώνονται σταδιακά και τελικά **διακόπτουν** τη νοητή διανομή και λένε το μεγάλο όχι: «Σιγά μην τους τα δώσω...». Το χαιρέκακο γελάκι που συνοδεύει αυτή την απόφασή τους **αποκαλύπτει** ότι αισθάνονται απολύτως ικανοποιημένοι από την έγκαιρη ανάνηψή τους, χάρη στην οποία διασώθηκαν από την ανοησία της σπατάλης, από τη φρίκη της φιλίας, από το

έγκλημα της γενναιοδωρίας – από τον κατά βάθος εαυτό τους εντέλει.

«Σιγά μην τους τα δώσω...». Έτσι απλά, απλούστατα, με πέντε λέξεις που η σημασία τους προτείνεται σαν φυσική, δίκαιη και αυτονόητη, καταπατούνται αισθήματα, περιφρονούνται δεσμοί καρδιακοί, **νοθεύεται** το αίμα και **καταλύονται** οι σχέσεις που αυτό καθιερώνει. Ψώνονται λοιπόν (και βέβαια, όχι ανεπαισθήτως¹ παρά εν γνώσει και υπερηφάνως) τείχη γύρω από τον τυχερό, που θα τον χωρίσουν από το πλήθος των δικών του, από την ανάγκη τους αλλά και από την αγάπη τους.

Το ολιγόλεκτο – δήθεν χαριτωμένο – διαφημιστικό σλόγκαν δεν πρωτοτυπεί βέβαια, απλώς **παραδίδει** σε μορφή **εύπεπτη** μιαν ολόκληρη τεχνική βίου. Το εκπεμπόμενο ιδεολογικό μήνυμα δεν έχει τη δυνατότητα να αιφνιδιάσει ή να ξενίσει το ανθρώπινο περιβάλλον, το οποίο εμφανίζεται ήδη έτοιμο να το υποδεχθεί και να το ενστερνιστεί, χάρη και στην έντονη προεργασία που έχει υποστεί από τους πολιτικούς, τις συντεχνίες και τα είδωλα που ασταμάτητα παράγει και ακόρεστα καταναλώνει η γυάλινη οθόνη. Το μοντέλο της «νέας εποχής» –τις ενσαρκώσεις του οποίου τις βλέπουμε και τις ακούμε να κηρύσσουν τα νεοκυνικά διδάγματά τους από ποικίλα πόστα–, δεν συγχωρεί την ευαισθησία, τη **γενναιότητα** και το δόσιμο, αλλά προτείνει σαν θεμελιακή προϋπόθεση της επιτυχίας τον έρωτα του εγώ και την εχθρότητα προς τους άλλους. Αλλά ποιες κοινωνίες, ποιες κοινότητες ανθρώπων μπορεί να συστήσει η «ωμοθυμία»;

Απόσπασμα άρθρου από τον τύπο

1. Αναφορά στο στίχο του Καβάφη για τα τείχη που τον «έκλεισαν ανεπαισθήτως έξω».

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

ΕΝΟΤΗΤΑ Α΄

1. Για καθεμιά από τις παρακάτω προτάσεις να γράψετε στο τετράδιό σας το αντίστοιχο γράμμα της πρότασης και δίπλα την ένδειξη ΣΩΣΤΟ ή ΛΑΘΟΣ, σύμφωνα με το κείμενο.
 - α. Η διαφήμιση σύμφωνα με το συγγραφέα, μεταδίδει ιδεολογικά μηνύματα στους καταναλωτές.
 - β. Η απόκτηση χρημάτων φέρνει τους τυχερούς πιο κοντά σε συγγενείς και φίλους.
 - γ. Το κοινωνικό περιβάλλον είναι έτοιμο να δεχθεί το ιδεολογικό μήνυμα του διαφημιστικού σλόγκαν γιατί έχει προετοιμαστεί από τις συντεχνίες και τα Μ.Μ.Ε.
 - δ. Το μοντέλο της νέας εποχής στηρίζεται στην κατανόηση και αλληλοβοήθεια.
 - ε. Ο έρωτας του εγώ και η εχθρότητα προς τους άλλους μπορούν να αποτελέσουν τη βάση για μια δίκαιη και σωστή κοινωνία.

Μονάδες 10

2. «Σιγά μην τους τα δώσω ...»: Να σχολιάσετε το διαφημιστικό αυτό σλόγκαν.

Μονάδες 10

ΕΝΟΤΗΤΑ Β΄

- 1.α. Να δώσετε ένα συνώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις:
διανομή, αυθεντικό, διακόπτουν, νοθεύεται, καταλύονται.

Μονάδες 5
- β. Να δώσετε ένα αντώνυμο (αντίθετο) για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις:
απρόσκλητος, αποκαλύπτει, παραδίδει, εύπεπτη, γενναιότητα.

Μονάδες 5
- 2.α. Ποιος ο τρόπος ανάπτυξης της πρώτης και της δεύτερης παραγράφου; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

Μονάδες 5

- β. Να δώσετε έναν πλαγιότιτλο για τη δεύτερη παράγραφο: «Γρήγορα ... εντέλει», και έναν πλαγιότιτλο για την τέταρτη παράγραφο: «Το ολιγόλεκτο ... να συστήσει η «ωμοθυμία».

Μονάδες 5

ΕΝΟΤΗΤΑ Γ΄

1. Να αποδώσετε περιληπτικά το παραπάνω κείμενο, χωρίς δικά σας σχόλια, σε 100 περίπου λέξεις.

Μονάδες 20

2. Στο κείμενο ο αρθρογράφος ασκεί αρνητική κριτική στη διαφήμιση, αναφερόμενος στην επίδρασή της στο άτομο.
- Ποιες οι γενικότερες αρνητικές συνέπειες της διαφήμισης;
 - Τι προτείνετε ώστε να περιοριστούν οι αρνητικές αυτές συνέπειες για το άτομο και την κοινωνία;
- Να διατυπώσετε τις απόψεις σας για τα παραπάνω σε ένα άρθρο, που θα δημοσιευτεί στην εφημερίδα του σχολείου σας (450 - 500 λέξεις).

Μονάδες 40

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΥΠΟΨΗΦΙΟΥΣ

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). Τις ερωτήσεις να μην τις αντιγράψετε στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. Δεν επιτρέπεται να γράψετε καμιά άλλη σημείωση. Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα, τα οποία θα καταστραφούν μετά το πέρας της εξέτασης.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας σε όλες τις ερωτήσεις.**
4. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης: Τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
6. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: Μία (1) ώρα μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων και όχι πριν τις 18.00.

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΑΠΟΦΟΙΤΩΝ Β΄ ΚΥΚΛΟΥ

ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ

ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΩΝ

ΤΡΙΤΗ 19 ΜΑΪΟΥ 2009

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΕΠΤΑ (7)

ΚΕΙΜΕΝΟ

Μάριος Πλωρίτης
Νέοι, ναρκωτικά, βία

Εκείνο που, φοβάμαι, μας απασχολεί σχετικά λιγότερο, είναι το πρόβλημα που βρίσκεται μέσα στο σπίτι μας: το πρόβλημα των παιδιών μας. Όχι πως οι ελληνο-γονείς δεν **νοιάζονται** για τη διαβίωση, την εκπαίδευση, την ψυχαγωγία των βλαστών τους. Αλλά, πολλοί τους, πληρώνοντας γι' αυτές, πιστεύουν πως έκαναν το χρέος τους απέναντι στα παιδιά, νανουρίζουν τη συνείδησή τους και τελεία και παύλα. Μόνο που τα αληθινά προβλήματα αρχίζουν ακριβώς μετά τα δίδακτρα και τα χαρτζιλίκια.

Μάρτυρας, τα στοιχεία που κοινολογήθηκαν τις προάλλες (17.12.1999) στο συνέδριο που οργάνωσε το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, με θέμα «Προκλήσεις στη σχολική κοινότητα. Έρευνα-παρέμβαση», και που δείχνουν τρομαχτική έξαρση της χρήσης ναρκωτικών από μαθητές και της άσκησης βίας σε έμψυχα και άψυχα:

Μέσα σε πέντε μόλις χρόνια (1993-98), η χρήση ναρκωτικών (κάνναβης, αμφεταμίνης, LSD, «έκστασης») από μαθητές Γυμνασίων και Λυκείων αυξήθηκε από 6% σε 14%. Ενώ το 63% των μαθητών έχει πάρει μέρος σε πράξεις βανδαλισμού μέσα ή έξω απ' το **σχολείο...** το 47% έχει δεχθεί επιθέσεις ή απειλές επίθεσης από έναν ή περισσότερους συνομηλίκους τους... το 9% έχει χτυπήσει άτομα έξω απ' το σχολείο... και το 7,1% ανήκει σε κάποια οργανωμένη ομάδα παραβατικής δράσης... Μ' άλλα λόγια, ένα μέρος της νεολαίας μας, διόλου ευκαταφρόνητο, απ' τη μια

ναρκώνεται με παραισθησιογόνες ουσίες κι απ' την άλλη «εκτονώνεται» με πράξεις ζημιογόνες για τους άλλους...

Πάμπολλοι είναι εκείνοι που ρίχνουν τον λίθο του αναθέματος στους νεαρούς δράστες - και επαναπαύονται. Θα ήταν λιγότερο μακάριοι, αν πρόσεχαν κάποιους άλλους παράγοντες και παραμέτρους - που βοούν, που έχουν γίνει κοινός τόπος, αλλά παραβλέπονται όσο και ο λεγόμενος «κοινός νους». Ας προσπαθήσουμε να τους θυμηθούμε:

Οι σημερινοί νέοι κατατρύχονται από πολλαπλές αντιφάσεις: Φυσικά, η **εποχή** μας τους προσφέρει πιο άνετη, πιο ελεύθερη, πιο «κοσμοπολίτικη ζωή», με πολύ περισσότερες δυνατότητες και ευκαιρίες μόρφωσης, επικοινωνίας, ψυχαγωγίας, παρόλα η μεσοπολεμική και άμεσα μεταπολεμική Ελλάδα, η αφανισμένη από πολέμους, κατοχές, εμφύλιους, η «επαρχιώτικη» Ελλάδα, με τις προλήψεις και προκαταλήψεις της, με τις απαγορεύσεις και τις καταπιέσεις, που μάστιζαν τη νεολαία του καιρού εκείνου. Θα μπορούσαν, οι τωρινοί νέοι, να πουν - όπως ο σαιξπηρικός Πίστολ - «ο κόσμος για μένα είναι ένα στρείδι,/που θα τ' ανοίξω εγώ με το σπαθί μου».

Μόνο που το «σπαθί» είναι δίκοπο. Αυτή ακριβώς η «ανοιχτή» κοινωνία της «αφθονίας» περικλείνει προκλήσεις που, συχνά, **μετατρέπονται** σε παγίδες.

Η «αφθονία» γίνεται αντικατοπτρισμός, όπως για τους καμηλοβάτες της Σαχάρας, που όσο προσπαθούν να τον αγγίξουν και να τον γευτούν τόσο ξεφεύγει απ' τα χέρια τους...

Η «ανοιχτή κοινωνία» και οι «περισσότερες ευκαιρίες» μεταφράζονται, κατά κανόνα, σε κλειστές πόρτες και σε εμπαιγμούς...

Η αποτίναξη των απαγορεύσεων και της καταπίεσης ισοσταθμίζεται με ρήξη των «δεσμών αίματος» (που δεν είναι δα και «δεσμά») και με ανεμοσκόρπισμα της οικογένειας - όχι εξαιτίας των νεότερων μελών της...

Η απελευθέρωση των ερωτικών σχέσεων τις **υποβαθμίζει**, πολλές φορές, σε ανούσια σαρκική επαφή, και η ελευθερία κίνησης και ψυχαγωγίας τούς κάνει έρμαιο των εμπορών «τεχνητών παραδείσων»...

Οι πολλαπλάσιες προσβάσεις σε πλατύτερη μόρφωση, στομώνεται απ' την κακομοιριά και την παπαγαλία της ελληνικής εκπαίδευσης, ενώ η «ιλιγγιώδης τελειοποίηση της τεχνολογίας» με τα ΜΜΕ και τα Διαδίκτυα, μετατρέπει τους χρήστες τους σε «βίδες» τους και τους απομονώνει απ' τον γύρω κόσμο...

Ο «κοσμοπολιτισμός» και η ακαριαία επικοινωνία με τα εκτός των τειχών μας, παίρνει μορφή πιθηκισμού ξένων μοντέλων και ηθών (που σπάνια είναι τα καλύτερα) και φτάνει σε μιαν άλλη ξενική κατοχή, χειρότερη απ' την στρατιωτική, επειδή είναι εκούσια...

Όλα αυτά - που κανένας δεν τ' αγνοεί - ενσταλάζουν σε πολλούς νέους ένα οδυνηρό αίσθημα απογοήτευσης απ' όλους κι απ' όλα και, προπάντων, απ' τους εαυτούς τους.

Νιώθουν ανήμποροι μπρος στις Σειρήνες του πολύφερνου κόσμου... ξένοι μέσα στο άδειο σπιτικό τους... ματαιόπονοι στα γρανάζια μιας στείρας παιδείας... αποτυχημένοι και ικανοί μόνο για να πλουτίζουν τις στατιστικές της ανεργίας... ανδρείκελα θαυματουργών μηχανών, που βαθαίνουν τη μοναξιά τους...

Κι αν (ή όταν) αναζητήσουν αποκούμπι, βοήθεια, «πρότυπα», στον κόσμο των «μεγάλων», τι εισπράττουν; Κοινωνικό κανιβαλισμό, όπου το μέγα και μοναδικό ζητούμενο αποτελεί η οικονομική «επιτυχία» με κάθε μέσο και με κάθε θυσία (των άλλων)... τερατώδη μητροκτονία της Φύσης, λεηλασία κάθε πηγής ζωής μέχρις αφανισμού κάθε ζωής... πολέμους, γενοκτονίες, ολοκαύτωμα, σφαγές με το παλαιότατο προσωπείο του πατριωτισμού και του εθνικισμού, και με το νεότερο τοιούτο του ανθρωπισμού... **φανατική** μισαλλοδοξία για ιδέες, πρόσωπα, φυλές, που ιδανικό «τέλος» και σκοπός της είναι ο ολοκληρωτικός αφανισμός των «άλλων»...

Αντίδοτο για τα αδιέξοδα, τις απογοητεύσεις, την πνιγμονή: τα ναρκωτικά, με την τραγική ψευδαίσθηση πως θα τους χαρίσουν διέξοδο, ανάσες, «γοητείες».

Συζητώντας, χρόνια τώρα, με νέους του Κέντρου Θεραπείας Εξαρτημένων Ατόμων, άκουγα πως παίρνοντας τη «δόση» τους, «ένιωθαν να σηκώνονται πάνω απ' τη γη»,

να γίνονται «δυνατοί και μοναδικοί». Και, αυτή την **πλασματική** «δύναμη», τη δοκιμάζουν σε βία και βανδαλισμούς – εκπαιδευμένοι ήδη από την γύρω τους βιοτική βία, που την υπερπροβάλλουν οι μικρομεγάλες οθόνες, μαζί με αμέτρητες ταινίες, όπου οι πάντες «βιάζουν» τους πάντες, όπου πυρπολούνται και αφανίζονται τα πάντα, εκτός απ' τον Ένα, τον «σταρ» που, επιπλέον, κερδίζει και «το κορίτσι». Τέτοιοι «σούπερμεν» νομίζουν πως γίνονται κι αυτοί. Και, επιπλέον, δικαιωμένοι εκδικητές για όσα τους «ξεγέλασαν» και όσα δεν απόχτησαν...

Αυτό το πλέγμα απογοητεύσεων, ψευδαισθήσεων, εκδίκησης, κενού, γεμίζει τις έρευνες και τις στατιστικές.

Δεν χρειάζεται να πω ότι τα τραγικά τούτα παιδιά αποτελούν ένα ποσοστό μόνο της νεολαίας μας. Τα περισσότερα άλλα μένουν αλώβητα και πασχίζουν, μ' όλες τις **αντιξοότητες**, να χτίσουν μια υγιή ζωή, να μεταλάβουν όσα γόνιμα μπορεί αυτή να τους προσφέρει. Αλλά αυτοί δεν γίνονται «σταρ» στις μικρές οθόνες και στα «παράθυρα». Απλώς προσπαθούν να είναι «έτοιμοι και ώριμοι». Και, αυτό, είναι το καλύτερο «Millennium»...

Από δημοσίευμα στον τύπο

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

ΕΝΟΤΗΤΑ Α΄

1. Για καθεμιά από τις παρακάτω προτάσεις να γράψετε στο τετράδιο σας το αντίστοιχο γράμμα της πρότασης και δίπλα την ένδειξη ΣΩΣΤΟ ή ΛΑΘΟΣ, σύμφωνα με το κείμενο.

- α.** Σύμφωνα με έρευνα του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου δεν παρατηρείται έξαρση της χρήσης ναρκωτικών και της άσκησης βίας από τους μαθητές.

- β. Η «ανοιχτή» κοινωνία της «αφθονίας» περικλείει προκλήσεις που συχνά μετατρέπονται σε παγίδες.
- γ. Η ρήξη των «δεσμών αίματος» οφείλεται κυρίως στα νεότερα μέλη της οικογένειας.
- δ. Το μεγαλύτερο ποσοστό των νέων δεν αγωνίζεται για μια καλύτερη ζωή.

Μονάδες 10

2. Ποια άποψη εκφράζει ο συγγραφέας, στην πρώτη παράγραφο του κειμένου, για τον τρόπο ανατροφής και διαπαιδαγώγησης των παιδιών από τους Έλληνες γονείς;

Μονάδες 10

ΕΝΟΤΗΤΑ Β΄

1. α. Ποιον τρόπο πειθούς χρησιμοποιεί ο συγγραφέας στην τρίτη παράγραφο: «Μέσα σε πέντε μόλις χρόνια... για τους άλλους». Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

Μονάδες 5

- β. Να βρείτε πέντε μεταφορές στο παρακάτω απόσπασμα του κειμένου: ...Πάμπολλοι είναι εκείνοι... «τεχνητών παραδείσων»...

Μονάδες 5

2. α. Να δώσετε ένα συνώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις:

νοιάζονται, μετατρέπονται, νιώθουν, ανήμποροι, αντιξοότητες.

Μονάδες 5

- β. Να γράψετε μια δική σας πρόταση με καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις:

σχολείο, εποχή, υποβαθμίζει, φανατική, πλασματική.

Μονάδες 5

ΕΝΟΤΗΤΑ Γ΄

1. Να αποδώσετε περιληπτικά το περιεχόμενο του κειμένου, χωρίς δικά σας σχόλια, σε 100-120 λέξεις.

Μονάδες 20

2. Το κείμενο του Μάριου Πλωρίτη αναφέρεται στη χρήση ναρκωτικών ουσιών από τους νέους:

Ποια αίτια οδηγούν, κατά τη δική σας άποψη, ένα ποσοστό της νεολαίας σ' αυτή την επιλογή και ποιες είναι οι συνέπειες της χρήσης των ναρκωτικών για το άτομο και την κοινωνία;

Να υποθέσετε ότι το κείμενό σας αποτελεί εισήγηση σε ημερίδα που οργανώνει το σχολείο σας με θέμα: «Νέοι και ναρκωτικά» (450-500 λέξεις).

Μονάδες 40

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΥΠΟΨΗΦΙΟΥΣ

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). Τις ερωτήσεις να μην τις αντιγράψετε στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. Δεν επιτρέπεται να γράψετε καμιά άλλη σημείωση.
Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα, τα οποία θα καταστραφούν μετά το πέρας της εξέτασης.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας σε όλες τις ερωτήσεις.**
4. Να γράψετε τις απαντήσεις σας **μόνο με μπλε ή μαύρο στυλό διαρκείας και μόνον ανεξίτηλης μελάνης.**
5. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
6. Διάρκεια εξέτασης: Τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
7. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: Μία (1) ώρα μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων και όχι πριν τις **10.00 π.μ.**

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

**ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ (ΟΜΑΔΑ Α΄)
ΚΑΙ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ (ΟΜΑΔΑ Β΄)
ΤΡΙΤΗ 26 ΜΑΪΟΥ 2009
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΠΕΝΤΕ (5)**

ΚΕΙΜΕΝΟ

Για τα παιδιά της ψηφιακής εποχής το κινητό τηλέφωνο ήλθε σαν μια φυσιολογική εξέλιξη. Συνηθισμένα να πληκτρολογούν με τα δύο χέρια σε παιχνιδομηχανές, πήραν στη χούφτα τους το κινητό και ξανάστησαν τη χαμένη γειτονιά. Οι αποστάσεις μέσα από τους κατακλυσμένους με αυτοκίνητα δρόμους **εκμηδενίστηκαν**, οι φίλοι βρέθηκαν δίπλα και οι ξένοι «**κρατιούνται σε απόσταση**» με το να μιλούν σε κάποιον άλλο, όταν δε θέλουν την **προσέγγισή** τους. Όσο για το τι λένε; Δεν χρειάζεται κανείς να το ξέρει, οσοδήποτε επιπόλαιο, ερωτικό ή χυδαίο είναι. Το πληκτρολογούν σε γραπτά μηνύματα, χρησιμοποιώντας συντομογραφίες που μόνο οι ίδιοι γνωρίζουν.

Κοινωνιοψυχολόγοι που προσπάθησαν να αποκρυπτογραφήσουν αυτόν τον επικοινωνιακό κυβερνοχώρο, ανακάλυψαν ότι τα γραπτά μηνύματα των κινητών είναι πολύ πιο εύγλωττα από ό,τι νομίζουμε και χαρακτηρίζουν τους κατόχους τους. Οι δημιουργικοί τύποι παιδιών χρησιμοποιούν καινοτόμες **συντμήσεις** λέξεων και αργκό¹, διαμορφώνουν ειδικά τις ρυθμίσεις και τους ήχους του κινητού τους με μεγάλη ευκολία. Τα παιδιά που έχουν μέλλον ως δάσκαλοι και υπάλληλοι είναι ορθογράφοι, γνωρίζουν πάντα πού έχουν το κινητό τους και συνηθίζουν να το μαγκώνουν μεταξύ σαγονιού και ώμου. Όσα έχουν μέλλον σε επαγγέλματα εξουσίας (στρατιωτικοί, νομικοί), χρησιμοποιούν πάντα κεφαλαία γράμματα, δεν κόβουν τις λέξεις, γράφουν με συντομία, έχουν ηχηρά μηνύματα και μιλούν δυνατά στο κινητό μέσα στο λεωφορείο ή στο μετρό. Τέλος, όσα προδιαγράφονται για κοινωνικό έργο (νοσοκόμοι, βρεφοκόμοι), χρησιμοποιούν πάντα μικρά γράμματα, χαμηλώνουν την ένταση του ήχου ή ενεργοποιούν τη δόνηση για να μην ενοχλούν και προσθέτουν στα μηνύματά τους πολλά γραφιστικά συμπληρώματα – όπως χαμογελαστά προσωπάκια.

Οι λόγοι, λοιπόν, που όλα τα παιδιά θέλουν ένα κινητό είναι, για να χτίζουν τον ιδιαίτερο κόσμο τους, να συμμετέχουν σε ιδεατές² γειτονιές μέσα από τα δίκτυα, να είναι κοινωνικά καταξιωμένα στα μάτια των συνομηλίκων τους, να κάνουν πλάκα – ή και αντιγραφή – την ώρα του μαθήματος, να ξεφεύγουν από το **διαρκή** έλεγχο των γονιών τους. Οι λόγοι που οι γονείς τους σκέπτονται ή προστρέχουν να τους το προμηθεύσουν είναι συνήθως οι ... αντίστροφοι. Οι γονείς της δεκαετίας του 2000 μεγαλώνουν τα παιδιά τους σε έναν διαρκώς πιο αγχωτικό και θυμωμένο κόσμο. Τι πιο φυσικό λοιπόν από το να θέλει ο κάθε γονιός να βρίσκεται άμεσα «κοντά» στο παιδί του, όπου κι αν βρίσκεται αυτό, όποια στιγμή και για ό,τι συμβεί;

Τα παιδιά θα κάνουν το παν να **μετατρέψουν** το κινητό από όργανο ελέγχου σε όργανο απελευθέρωσης. Οι γονείς θα έχουν μεν την ψευδαίσθηση ότι «είναι κοντά», αλλά τα παιδιά θα βρίσκονται όπου θέλουν, με όποιον θέλουν και θα επικοινωνούν ανεξέλεγκτα με άτομα που δε γνωρίζουμε. Αυτό το όργανο που τους δωρίζουμε ως «**συσκευή εντοπισμού**», γίνεται στα χέρια τους μοχλός αντίδρασης, αποσταθεροποίησης του σχολικού περιβάλλοντος και ανάπτυξης μιας προσωπικότητας, που θα αποφεύγει να αντιμετωπίζει τον κόσμο «**πρόσωπο με πρόσωπο**». Οι ειδικοί σε όλες τις μεγαλουπόλεις του κόσμου τονίζουν ότι το κινητό τηλέφωνο στα παιδικά χέρια μετατρέπεται σε εργαλείο προσβολής των συμμαθητών πίσω από την ανωνυμία μηνυμάτων, αλλά και σε δέλεαρ³ για βιαιοπραγία και ληστεία εις βάρος των παιδιών που το φέρουν επιδεικτικά.

Δημοσίευμα από τον ημερήσιο Τύπο σε διασκευή

1. αργκό: συνθηματική γλώσσα που διαφοροποιείται από την κοινώς αποδεκτή και καθιερωμένη γλώσσα
2. ιδεατές: νοητές, ιδανικές, φανταστικές
3. δέλεαρ: αυτό που παρασύρει κάποιον

- A.** Να γράψετε στο τετράδιό σας την περίληψη του κειμένου που σας δόθηκε, χωρίς δικά σας σχόλια (90-110 λέξεις).

Μονάδες 25

- B1.** Για κάθε μία από τις παρακάτω προτάσεις να γράψετε στο τετράδιό σας το αντίστοιχο γράμμα της πρότασης και δίπλα την ένδειξη **ΣΩΣΤΟ** ή **ΛΑΘΟΣ**, σύμφωνα με το κείμενο.

- α) Το κινητό τηλέφωνο αποτελεί για τα παιδιά φυσιολογική εξέλιξη των παιγνιδιών τους.
- β) Οι κοινωνιοψυχολόγοι ανακάλυψαν ότι τα γραπτά μηνύματα των κινητών τηλεφώνων είναι δυσνόητα μεταξύ των παιδιών.
- γ) Τα παιδιά θέλουν το κινητό τηλέφωνο μόνο για να επικοινωνούν και να κάνουν την πλάκα τους.
- δ) Οι γονείς θεωρούν τα κινητά τηλέφωνα όργανα ελέγχου των παιδιών τους.
- ε) Το κινητό τηλέφωνο βοηθά τα παιδιά να αντιμετωπίζουν τον κόσμο «πρόσωπο με πρόσωπο».

Μονάδες 15

- B2.** Με βάση το κείμενο και σε μία παράγραφο 70-80 λέξεων να αιτιολογήσετε με ποιον τρόπο:

«Τα παιδιά θα κάνουν το παν να μετατρέψουν το κινητό από όργανο ελέγχου σε όργανο απελευθέρωσης».

Μονάδες 5

- B3. α)** Να εντοπίσετε και να μεταφέρετε στο τετράδιό σας τα μέρη της δομής της πρώτης παραγράφου.

Μονάδες 6

- β)** Να δώσετε έναν πλαγιότιτλο για τη δεύτερη παράγραφο.

Μονάδες 4

- B4.** Να γράψετε στο τετράδιό σας τις λέξεις της στήλης **A** και δίπλα σε κάθε μία τη συνώνυμή της από τη στήλη **B**.
Δύο λέξεις από τη στήλη **B** περισσεύουν.

ΣΤΗΛΗ A	ΣΤΗΛΗ B
1) εκμηδενίστηκαν	α) συντομεύσεις
2) προσέγγιση	β) τροποποιήσουν
3) συντμήσεις	γ) απλουστεύσεις
4) διαρκή	δ) εξαφανίστηκαν
5) μετατρέψουν	ε) μονομερή
	στ) πλησίασμα
	ζ) συνεχή

Μονάδες 5

- Γ.** Στην εποχή μας το κινητό τηλέφωνο αποτελεί ένα ευρύτατα διαδεδομένο τεχνολογικό αγαθό. Ωστόσο, αρκετές είναι και οι αρνητικές επιδράσεις από τη χρήση του.

Σε ένα άρθρο, που θα δημοσιεύσετε στην εφημερίδα του σχολείου σας, να αναφερθείτε στις αρνητικές συνέπειες της χρήσης του κινητού τηλεφώνου, ιδιαίτερα στα άτομα νεαρής ηλικίας και στους τρόπους με τους οποίους μπορούμε να προστατευθούμε από τις συνέπειες αυτές.

Να αναπτύξετε τις απόψεις σας σε ένα κείμενο 500-600 λέξεων.

Μονάδες 40

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟΥΣ

1. Στο τετράδιο να γράψετε **μόνον** τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). **Να μην αντιγράψετε** τα θέματα στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων, αμέσως μόλις σας παραδοθούν. **Καμιά άλλη σημείωση δεν επιτρέπεται να γράψετε.**
Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας σε όλα** τα θέματα.
4. Να γράψετε τις απαντήσεις σας **μόνον με μπλε ή μόνον με μαύρο στυλό διαρκείας ανεξίτηλης μελάνης.**
5. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
6. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
7. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: **10.00 π.μ.**

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

**ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΑΠΟΦΟΙΤΩΝ Β΄ ΚΥΚΛΟΥ
ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ**

ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΩΝ

ΔΕΥΤΕΡΑ 3 ΜΑΪΟΥ 2010

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΕΞΙ (6)

ΚΕΙΜΕΝΟ

Γιώργος Μπαμπινιώτης

Η Ελληνική Γλώσσα, Παρελθόν-Παρόν-Μέλλον

Το θέμα που τίθεται, μετά από το γενικότερο καθορισμό της έννοιας της φυσιογνωμίας της γλώσσας, είναι ειδικότερα αν η φυσιογνωμία της ελληνικής γλώσσας, που ενδιαφέρει εδώ, μπορεί να διατηρηθεί αλώβητη και μετά την ένταξή μας στην ΕΟΚ. Πόσο **αποφασιστική** για τη μορφή της ελληνικής γλώσσας, κι ίσως και για την ίδια την ύπαρξή της, μπορεί να αποβεί η στενή επαφή της με τις άλλες γλώσσες της Κοινότητας, γλώσσες αντικειμενικά ισχυρότερες, με την έννοια ότι μιλιούνται από περισσότερους ανθρώπους, κι ότι μερικές από αυτές (όπως η αγγλική, η γαλλική ή η γερμανική) έχουν καθιερωθεί ευρύτερα ως «δεύτερες» γλώσσες, ως γλώσσες συνεννόησης στις εμπορικές, κοινωνικοπολιτικές, πολιτιστικές και άλλες μορφές επικοινωνίας; Μ' άλλα λόγια, κινδυνεύει από τη συνθλιπτική επίδραση των γλωσσών αυτών η γλωσσική μας φυσιογνωμία;

Νομίζω ότι αποτελεί απλή καθημερινή διαπίστωση του καθενός μας πως πράγματι υφίσταται άμεσος κίνδυνος. Είναι αυτονόητο δηλαδή πως, όταν μεγαλώσουν οι ανάγκες κι οι ευκαιρίες επικοινωνίας, θ' αυξηθούν ακόμη περισσότερο και οι πιθανότητες για μια **αλλοίωση** της ιδιαίτερης φυσιογνωμίας της γλώσσας μας. Όταν, δε, λέω αλλοίωση, εννοώ την αλόγιστη, άκριτη, αβασάνιστη κι αθρόα εισροή λέξεων και τύπων μέσα στη γλώσσα μας, που συσσωρευόμενοι συνιστούν ό,τι έχω αλλού αποκαλέσει

ρ ύ π α ν σ η της γλώσσας μας. Ας συλλογιστούμε πως, χωρίς να υπάρχει ακόμη τόσο έντονη, στενή επαφή και υποχρέωση παράλληλης γνώσεως και χρήσεως των ξένων γλωσσών, η ελληνική κατακλύζεται ήδη από τη σωρεία των *μπίζνεσμαν* και *μπάρμαν* και *σπόρτσμαν* και *κάμεραμαν* και *μούμαν* κ.τ.ό., που δημιουργούν συχνά την εντύπωση ανάμικτης γλώσσας. Ας θυμηθούμε ακόμη τον καταιγισμό που υφίσταται ήδη πάλι η γλώσσα μας, στο χώρο των ονομασιών, από ξενικές γλωσσικές μιμήσεις του τύπου *πλυντηρέξ*, *αφρολέξ* κ.τ.ό., που με φρίκη φέρνει στο νου μας την τραγική προφητεία του Σεφέρη πως, αν συνεχιστεί η **κακοποίηση** της γλώσσας μας, θα φτάσουμε μια μέρα να λεγόμαστε ... *Ελληνέξ*. Κι όλα αυτά, επαναλαμβάνω, σε μια περίοδο που η επίδραση των ξένων γλωσσών είναι σχετικά, από πλευράς χρήσεως, περιορισμένη.

Το αμέσως επόμενο ερώτημα που ανακύπτει αυτομάτως είναι, φυσικά, αν υπάρχει τρόπος άμυνας έναντι αυτής της απαράδεκτης κι επικίνδυνης καταστάσεως κι αν μπορεί κανείς να είναι αισιόδοξος για το μέλλον της γλώσσας μας. Η δική μου απάντηση είναι πως υπάρχουν ακόμη τρόποι και μηχανισμοί άμυνας που θα επιτρέψουν να αντιμετωπίσουμε αποτελεσματικά τη «νόσο», περιορίζοντας τουλάχιστον τις δυσμενείς της συνέπειες.

Όπως επανειλημμένως, γραπτά και προφορικά, έχω προτείνει (μάλιστα προ ετών αναγγέλθηκε κάποια σχετική πρωτοβουλία του Υπουργείου Πολιτισμού και Επιστημών, χωρίς όμως να δοθεί συνέχεια), θα πρέπει το ταχύτερο να συσταθεί ένα συμβουλευτικό σώμα, από ακαδημαϊκούς, πανεπιστημιακούς καθηγητές κι άλλους ειδικούς επιστήμονες με βαθιά γνώση κι ευαισθησία για τη γλώσσα, που θα έχει ως έργο της να προτείνει λέξεις και επιστημονικούς όρους πλασμένους μέσα από την ελληνική γλώσσα ή προσαρμοσμένους στους κανόνες λειτουργίας της, έτσι ώστε να βοηθούνται πρακτικά κι αποτελεσματικά αυτοί που τώρα αναγκάζονται να χρησιμοποιούν ξένες λέξεις και όρους, ελλείψει αντιστοίχων ελληνικών—που δεν μπορούν, φυσικά, να πλάσουν οι ίδιοι. Μέριμνα της Πολιτείας πρέπει να είναι, ενσυνεχεία, να γενικεύσει τη χρήση αυτών των λέξεων-όρων,

με την καθιέρωσή τους στη Διοίκηση, την Εκπαίδευση, στα κρατικά μέσα ενημέρωσης κτλ.

Ένα δεύτερο μέτρο που είναι ανάγκη αλλά και μακροπρόθεσμος τρόπος προφύλαξης από ξενικές γλωσσικές επιδράσεις είναι, βεβαίως, η καλύτερη—βαθύτερη και συστηματικότερη—διδασκαλία της γλώσσας μας στο σχολείο. Αν διδαχθούμε σωστά και γνωρίσουμε σε βάθος τη νεοελληνική μας γλώσσα, η οποία έχει κληρονομήσει όλα τα **προτερήματα** της μακραίωνης παράδοσης και καλλιέργειας (μεγάλη ευχέρεια στην παραγωγή και στη σύνθεση, πλούσιο λεξιλόγιο με παραγωγικότερες ρίζες και, συγχρόνως, δυνατότητες θαυμαστής ακριβολογίας και δηλώσεως λεπτών σημασιολογικών αποχρώσεων), δεν θα έχουμε καμιά δυσκολία να εκφράσουμε οποιαδήποτε έννοια.

Τέλος, απ' όλα τα μέλη της Κοινότητας πρέπει να γίνει σεβαστή η αρχή, δημοκρατικό μαζί και επιστημονικό αξίωμα, πως δεν υπάρχουν πρώτες και δεύτερες σε αξία γλώσσες, καλύτερες και χειρότερες, πλούσιες και φτωχές. Κάθε γλώσσα, παρά την τυπολογική της **διαφορά** από τις άλλες, μπορεί να ανταποκριθεί στις ανάγκες επικοινωνίας των φορέων της με πληρότητα, σαφήνεια και αυτάρκεια. Ο μύθος της υπεροχής ορισμένων γλωσσών βαδίζει στα ίδια ύποπτα και επικίνδυνα αχνάρια της υπεροχής ορισμένων λαών ... Η σύγχρονη γλωσσολογία έχει από καιρό διαλύσει τις ηθελημένες ή αθέλητες αυτές πλάνες. Η επάρκεια κάθε ανθρώπινης φυσικής γλώσσας είναι δεδομένη. Ως προς την Κοινότητα, οι πολίτες των κρατών-μελών που θα ζήσουν σ' αυτήν είναι σωστό να επιδιώξουν—και να διευκολυνθούν—να μάθουν μία ή περισσότερες από τις γλώσσες της. Μαθαίνοντας νέες γλώσσες μπαίνουμε σε νέους κόσμους, γνωρίζουμε καλύτερα τους ανθρώπους, συνδεόμαστε βαθύτερα κι ειλικρινέστερα με τους φορείς των γλωσσών—με τα μέλη της Κοινότητας.

Η αρχή που δεχτήκαμε πιο πάνω καθορίζει και τη θέση μας στο ζήτημα της ύπαρξης ενιαίας γλώσσας της Κοινότητας. Ενιαία γλώσσα ούτε είναι δυνατό να υπάρξει (κι αν καθιερωνόταν τέτοια γλώσσα θα διαφοροποιείτο, με το χρόνο, σε κάθε χώρα), αλλά ούτε και πρέπει να υπάρξει.

Ο σεβασμός της προσωπικότητας κ α θ ε μέλους της Κοινότητας επιβάλλει και σεβασμό της γλώσσας του. Κάθε σκέψη για καθιέρωση της ελληνικής ως ενιαίας γλώσσας της Κοινότητας, όσο ελκυστική κι αν είναι για μερικούς από μας, είναι εκ των πραγμάτων ανέφικτη. Οι υποστηρικτές αυτής της άποψης ας παρηγορηθούν με τη σκέψη πως η διεθνής επιστημονική ορολογία είναι, για πολλές επιστήμες, κατά τα 2/3 ελληνική ή ελληνογενής. Αλλά και στο λοιπό λεξιλόγιο των γλωσσών της Κοινότητας η παρουσία της ελληνικής είναι έντονη και βαθιά ριζωμένη στην καθημερινή επικοινωνία των ανθρώπων, είτε μιλούν για *democracy* είτε για *architecture*, για *egoism* ή για *photograph*, για *politics* ή, ακόμη, και για *paradox* και *mystery*.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

ΕΝΟΤΗΤΑ Α΄

A1. Στη 2^η παράγραφο («**Νομίζω ότι αποτελεί ... περιορισμένη.**»), να εντοπίσετε ποιες συγκεκριμένες αλλοιώσεις της γλώσσας επισημαίνει ο συγγραφέας, καθώς και τα αντίστοιχα παραδείγματα που χρησιμοποιεί.

Μονάδες 10

A2. Στη 2^η παράγραφο («**Νομίζω ότι αποτελεί ... περιορισμένη.**»), να βρείτε δύο διαφορετικούς τρόπους πειθούς και να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

Μονάδες 10

ΕΝΟΤΗΤΑ Β΄

B1. Να δώσετε έναν πλαγιότιτλο για καθεμιά από τις παρακάτω παραγράφους:

«**Όπως επανειλημμένως ... μέσα ενημέρωσης κτλ.**» (4^η παράγραφος)

«**Ένα δεύτερο μέτρο ... οποιαδήποτε έννοια.**» (5^η παράγραφος).

Μονάδες 10

B2. Λαμβάνοντας υπόψη σας το νόημα του κειμένου, να δώσετε ένα συνώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις:

αποφασιστική, αλλοίωση, προτερήματα,
και ένα αντώνυμο (αντίθετο) για καθεμιά από τις
παρακάτω λέξεις:
κακοποίηση, διαφορά.

Μονάδες 10

ΕΝΟΤΗΤΑ Γ΄

Γ1. Να γράψετε περίληψη του παραπάνω κειμένου, χωρίς δικά σας σχόλια, σε 100 έως 120 λέξεις.

Μονάδες 20

Γ2. Στο κείμενο που διαβάσατε ο συγγραφέας αναφέρεται στην «κακοποίηση» της ελληνικής γλώσσας, φαινόμενο που πράγματι διαπιστώνεται καθημερινά.

Σε ένα άρθρο σας (450 -500 λέξεις), που θα δημοσιευτεί στην εφημερίδα του σχολείου σας, να διατυπώσετε τις απόψεις σας για τα παρακάτω ζητήματα:

- Σε ποιες περιπτώσεις της προφορικής και γραπτής επικοινωνίας μας συντελείται, κατά τη γνώμη σας, «κακοποίηση» της γλώσσας μας;
- Με ποιους τρόπους νομίζετε ότι το σχολείο θα μπορούσε να υποστηρίξει τους νέους στη βελτίωση των γλωσσικών δεξιοτήτων τους;

Μονάδες 40

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΥΠΟΨΗΦΙΟΥΣ

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). Τις ερωτήσεις να μην τις αντιγράψετε στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. Δεν επιτρέπεται να γράψετε καμιά άλλη σημείωση. Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα, τα οποία θα καταστραφούν μετά το πέρας της εξέτασης.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας σε όλες τις ερωτήσεις.**
4. Να γράψετε τις απαντήσεις σας **μόνο με μπλε ή μόνο με μαύρο στυλό διαρκείας ανεξίτηλης μελάνης.**
5. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
6. Διάρκεια εξέτασης: Τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
7. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: Μία (1) ώρα μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων και όχι πριν τις 18.00.

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΑΠΟΦΟΙΤΩΝ Β΄ ΚΥΚΛΟΥ

ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ

ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΩΝ

ΔΕΥΤΕΡΑ 3 ΜΑΪΟΥ 2010

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΕΞΙ (6)

ΚΕΙΜΕΝΟ

Θουκυδίδης
Ιστορία Γ, 82-82

Με τέτοιες ωμότητες προχώρησε ο εμφύλιος πόλεμος και φάνηκε ακόμα πιο άγριος, καθώς ήταν ο πρώτος στην Ελλάδα· αργότερα βέβαια όλος ο ελληνικός κόσμος, μπορεί να πει κανείς, αναστατώθηκε, καθώς εχθρότητες υπήρχαν σε κάθε τόπο ανάμεσα στους αρχηγούς των δημοκρατικών, που προσκαλούσαν για υποστήριξη τους Αθηναίους, και τους ολιγαρχικούς, που απευθύνονταν στους Λακεδαιμονίους. Και όσο ήταν ειρήνη, εκτός που δεν είχαν αφορμές, δεν ήταν κι έτοιμοι να ζητήσουν την επέμβασή τους, τώρα όμως που άρχισαν να πολεμούν μεταξύ τους και κάθε μια παράταξη είχε την υποστήριξη των συμμάχων της, κοίταζε πώς να κάνει κακό στους αντιπάλους και με το χτύπημα αυτό να τους προσεταιριστεί· έτσι χωρίς πια προσχήματα παρέχονταν οι ενισχύσεις σ' όσους ήθελαν να προκαλέσουν πολιτικές αναταραχές.

Κι από τον εμφύλιο παραγκυρώθηκαν οι πόλεις πολλές και δεινές συμφορές που, όσο η φύση του ανθρώπου μένει η ίδια, έτσι συμβαίνουν και θα συμβαίνουν πάντα, άλλοτε πιο άγρια κι άλλοτε πιο ήπια, με διαφοροποιήσεις ως προς τις μορφές τους, ανάλογα δηλαδή με το πώς εκδηλώνονται κάθε φορά οι μεταβολές των συνθηκών. Γιατί τον καιρό της ειρήνης και σε καλές εποχές και οι πόλεις και τα άτομα σκέφτονται ορθότερα, αφού δεν παρασύρονται σε ακούσιες βιαιότητες· ενώ ο πόλεμος περιορίζοντας σιγά σιγά τις καθημερινές ανέσεις γίνεται δάσκαλος της βίας και τον

ψυχικό κόσμο των πολλών τον διαμορφώνει σύμφωνα με τις συνθήκες που τότε επικρατούν. Απλωνόταν λοιπόν ο εμφύλιος στις πόλεις και όσες για οποιαδήποτε αιτία είχαν αργήσει να μπουν σε τέτοιες αναταραχές, μαθαίνοντας το τι είχε συμβεί αλλού, πήγαιναν ακόμα μακρύτερα σε συλλήψεις νέων σχεδίων, σε επιθετικά τεχνάσματα όσο και ασυνήθιστες εκδικήσεις.

Επίσης την καθιερωμένη σημασία των λέξεων για τις ανθρώπινες πράξεις την άλλαξαν κατά πώς τους βόλευε. Έτσι το παράτολμο θάρρος το ονόμασαν παλικάριά από αγάπη στο σύντροφο, την προνοητική αναβλητικότητα εύσχημη **δειλία**, τη σωφροσύνη πρόσχημα ανανδρίας και τη συνετή αντιμετώπιση κάθε πράγματος νωθρότητα για το καθετί· την παράφορη ορμή την κατάλεξαν στις αντρικές ιδιότητες και το να κάνει κανείς σχέδια εναντίον του εχθρού παίρνοντας τα μέτρα του το θεωρούσαν εύλογη πρόφαση για να τα **εγκαταλείψει**. Κι αυτόν που έδειχνε **φανερά** την αγανάκτησή του τον είχαν για άνθρωπο της παντοτινής τους εμπιστοσύνης, ενώ αυτόν που τον παρατηρούσε για τη συμπεριφορά του, τον έβλεπαν ύποπτα. Κι αν κάποιος μηχανορραφούσε και τα κατάφερνε, τον χαρακτήριζαν έξυπνο, κι ακόμα πιο φοβερό στην **εξυπνάδα**, όποιον μπορούσε να υποπτευθεί τις επιβουλές των αντιπάλων· αντίθετα αν κανείς κοίταζε από πριν πώς να μη χρειαστεί να κάνει τίποτε απ' αυτά, τον θεωρούσαν διασπαστή της πολιτικής του παράταξης, καταπτοημένο από τους αντιπάλους.

Γενικά επαινούσαν και όποιον πρώτος έκανε το κακό προλαβαίνοντας αυτούς που σκόπευαν να κάνουν τέτοιες πράξεις και όποιον παρακινούσε στο κακό αυτούς που δεν τόχαν καθόλου στο νου τους. Κι ακόμα, η συγγένεια είχε καταντήσει δεσμός πιο ξένος από τον παραταξιακό, επειδή μέσα στην κομματική παράταξη ήταν κανείς πιο πρόθυμος να ριχτεί αδίστακτα στον κίνδυνο· γιατί τέτοιου είδους πολιτικοί συνασπισμοί δεν επιζητούσαν να ωφεληθούν σεβόμενοι τους κείμενους νόμους, αλλά ν' αποκτήσουν περισσότερα οφέλη παραβιάζοντάς τους. Και στερέωναν

τους δεσμούς πίστης μεταξύ τους όχι τόσο με το θείο νόμο όσο με τη συμμετοχή τους στην παράνομη δράση.

Τις ορθές προτάσεις των αντιπάλων για συνδιαλλαγή τις δέχονταν, για να προφυλαχτούν από τις αντιδράσεις τους, σε περίπτωση που είχαν οι **αντίπαλοι** την υπεροχή, και όχι από γενναιοφροσύνη. Και προτιμούσε κανείς να πάρει εκδίκηση για το κακό που του έκαναν, παρά να κοιτάξει από πριν να μη γίνει ο ίδιος θύμα. Κι αν καμιά φορά δίνονταν όρκoi συμφιλίωσης, για λίγο μόνο ίσχυαν, επειδή και τα δύο μέρη τους έδιναν μπροστά στο αδιέξοδο, μια και δεν είχαν πού αλλού να στηριχτούν· στην πρώτη όμως ευκαιρία, όποιος από τους αντιπάλους κατάφερε πριν απ' τον άλλο να βρει το θάρρος του, αν τον έβλεπε αφύλακτο, τον εκδικιόταν με μεγαλύτερη ικανοποίηση για την ευπιστία του στους όρκους, παρά αν έπαιρνε την εκδίκησή του ίσια κι αντρίκια και συνάμα υπολόγιζε την ασφάλειά του και το γεγονός ότι νικώντας με δόλο έγραφε στο ενεργητικό του ένα κατόρθωμα εξυπνάδας.

Οι περισσότεροι άνθρωποι προτιμούν να τους αποκαλούν επιτήδειους όταν είναι φαύλοι, παρά αφελείς όταν είναι τίμιοι: για το δεύτερο αισθάνονται ντροπή, ενώ για το πρώτο καμαρώνουν. Αιτία για όλα αυτά είναι η επιθυμία της εξουσίας που προέρχεται από την πλεονεξία και τη φιλοδοξία· κι απ' αυτά τα δύο πάλι απορρέει ο ζήλος των ανθρώπων όταν έχουν μπει σε εμφύλιο πόλεμο. Γιατί όσοι στις πόλεις γίνονταν αρχηγοί των δύο αντίπαλων παρατάξεων, χρησιμοποιώντας ωραία συνθήματα, προβάλλοντας την πολιτική ισότητα του λαού οι μεν και τη σύνεση της αριστοκρατίας οι άλλοι, παρόλο που με τα λόγια υπηρετούσαν τα κοινά, τα θεωρούσαν ως βραβείο που τους ανήκε. Κι επειδή ο αγώνας τους ήταν με κάθε τρόπο να υπερισχύσει ο ένας του άλλου, αποτόλμησαν πράξεις φοβερές κι εκτέλεσαν την εκδίκησή τους με ακόμα σκληρότερο τρόπο· και δεν την έδειχναν μέσα στα όρια του δίκαιου και του συμφέροντος της πόλης, αλλά την καθόριζαν σύμφωνα μ' αυτό που πίστευαν ότι κάθε φορά ικανοποιούσε την παράταξή τους· κι ήταν έτοιμοι είτε με άδικες καταδικαστικές αποφάσεις είτε με βίαιη κατάληψη

της εξουσίας να χορτάσουν τη φιλοδοξία της στιγμής. Το αποτέλεσμα ήταν καμία από τις δύο μερίδες να μην κάνει χρήση των άγραφων νόμων της ευσέβειας, αλλ' αντίθετα όσους τύχαινε να κάνουν κάτι το μισητό, τους επαινούσαν με εύσχημες δικαιολογίες. Όσο για τους πολίτες που βρίσκονταν στο μέσο των δύο παρατάξεων έπεφταν θύματα και των δύο, είτε γιατί δεν αγωνίζονταν με το μέρος τους, είτε από φθόνο, στη σκέψη ότι εκείνοι μπορούσαν να επιζήσουν.

Μετάφραση: Εμμ. Τσαγκαράκης, Εμμ. Φραγκίσκος

*Θουκυδίδης (460-400 π.Χ.). Κορυφαίος ιστορικός της Αρχαίας Ελλάδας. Έγραψε την ιστορία του Πελοποννησιακού πολέμου. Εργάστηκε με επιστημονικό τρόπο και επηρέασε τους μεταγενέστερους ιστορικούς.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

ΕΝΟΤΗΤΑ Α΄

A1. Με ποια επιχειρήματα τεκμηριώνει ο Θουκυδίδης την άποψη ότι «... η συγγένεια είχε καταντήσει δεσμός πιο ξένος από τον παραταξιακό»;

Μονάδες 10

A2. «Οι περισσότεροι άνθρωποι προτιμούν ... ενώ για το πρώτο καμαρώνουν». Ποια άποψη διατυπώνεται στο παραπάνω απόσπασμα του κειμένου;

Μονάδες 10

ΕΝΟΤΗΤΑ Β΄

B1. «Επίσης την καθιερωμένη σημασία ... από τους αντιπάλους.» Με ποιο τρόπο αναπτύσσεται η παράγραφος; Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας.

Μονάδες 10

- B2.** Να γράψετε μία δική σας πρόταση με καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις (σε οποιονδήποτε γραμματικό τύπο): **δειλία, εγκαταλείπει, φανερά, εξυπνάδα, αντίπαλοι.**

Μονάδες 10

ΕΝΟΤΗΤΑ Γ΄

- Γ1.** Να δώσετε περιληπτικά το περιεχόμενο του κειμένου, χωρίς δικά σας σχόλια, σε 100 - 120 λέξεις.

Μονάδες 20

- Γ2.** Ο συγγραφέας αναφέρει: «...ο πόλεμος γίνεται δάσκαλος της βίας». Παρατηρούμε, όμως, ότι και σε περιόδους ειρήνης εκδηλώνονται βίαιες συμπεριφορές. Ποιοι παράγοντες ευνοούν την εκδήλωση τέτοιων συμπεριφορών στην κοινωνία; Να υποθέσετε ότι το κείμενό σας θα δημοσιευθεί ως άρθρο σε τοπική εφημερίδα (450-500 λέξεις).

Μονάδες 40

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΥΠΟΨΗΦΙΟΥΣ

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). Τις ερωτήσεις να μην τις αντιγράψετε στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. Δεν επιτρέπεται να γράψετε καμιά άλλη σημείωση. Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα, τα οποία θα καταστραφούν μετά το πέρας της εξέτασης.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας σε όλες τις ερωτήσεις.**
4. Να γράψετε τις απαντήσεις σας **μόνον με μπλε ή μόνον με μαύρο στυλό διαρκείας ανεξίτηλης μελάνης.**

5. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
6. Διάρκεια εξέτασης: Τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
7. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: Μία (1) ώρα μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων και όχι πριν τις 18.00.

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

**ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ
(ΟΜΑΔΑ Α΄)**

**ΚΑΙ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ (ΟΜΑΔΑ Β΄)**

ΤΡΙΤΗ 25 ΜΑΪΟΥ 2010

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

ΕΣΠΕΡΙΝΑ

ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΤΕΣΣΕΡΙΣ (4)

ΚΕΙΜΕΝΟ

ΤΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ

[...] Περισσότερο να προσθέσω ότι το επάγγελμα φτιάχνει και τον εσωτερικό μας κόσμο, **επηρεάζει** τον τρόπο με τον οποίο παρατηρούμε, κρίνουμε, αποτιμούμε τα πράγματα [...].

Αποτυπώνει το επάγγελμα απάνω μας τη σφραγίδα του. Τα ασυμβίβαστα ή τα αταίριαστα παρουσιάζονται σχεδόν κατά κανόνα μόνο στις περιπτώσεις όπου ο άνθρωπος δεν έχει μπει καλά στο επάγγελμά του ή το επάγγελμα δεν έχει καλά εγκατασταθεί μέσα του. **Δυστυχώς** δεν διαλέγει κανείς πάντοτε το επάγγελμα που θα ασκήσει σύμφωνα με τις **κλίσεις** ή τις ικανότητές του. Συχνά, συχνότατα διάφοροι λόγοι (παρορμήσεις, πιέσεις, φαντασιώσεις) μας υποχρεώνουν να ασκήσουμε ένα επάγγελμα που δεν μας ταιριάζει. Αν συμβεί όμως να ευνοηθεί κανείς με την ελευθερία της **εκλογής**, τότε βλέπουμε πόσο καλά του πάει το επάγγελμα που **ασκεί**, και πόσο καλά ταιριάζει κι αυτός στο επάγγελμα που διάλεξε.

Αξίζει να σημειωθεί ιδιαίτερα ότι στον αληθινό επαγγελματία υπάρχει (συνειδητή και όχι σπάνια ασύνειδη) η **πεποίθηση** ότι πέρα από τον απλό βιοπορισμό, πέρα και από την κοινωνική θέση που εξασφαλίζει το επάγγελμα, κάποιος **γενικότερος** κοινωνικός σκοπός εξυπηρετείται με αυτό. Με την επαγγελματική του **δραστηριότητα** το άτομο γίνεται οργανικό μέλος της κοινωνίας και εργάζεται για την ευστάθεια και την πρόοδό της. Ο γιατρός, ο δικηγόρος, ο

μηχανικός, ο πλοίαρχος δίνονται στο επάγγελμά τους ακόμη και όταν δεν το χρειάζονται για βιοπορισμό ή κοινωνική προβολή, γιατί αισθάνονται (συνειδητά ή ασύνειδα) ότι δεν είναι μόνο ο χρόνος της ζωής τους που θα αδειάσει, ούτε μόνο η κοινωνική τους υπόσταση που θα γίνει ανάπηρη αν το εγκαταλείψουν, αλλά ότι κάτι μέσα στο κοινωνικό σώμα θα πάει άσχημα, εάν δεν κάνουν όπως εκείνοι ξέρουν και μπορούν τη δουλειά τους [...].

Όσοι ανώτεροι υπάλληλοι κρατών ή επιχειρήσεων καταλαμβάνονται από το όριο ηλικίας και αποχωρούν από τις διπλωματικές, δικαστικές, διοικητικές, τραπεζιτικές, εκπαιδευτικές, κ.λπ. θέσεις τους, φεύγουν όχι μόνον με την πικρία ότι έτσι μπαίνουν στο περιθώριο της ζωής (γι' αυτό, άλλωστε, πεθαίνουν γρήγορα οι συνταξιούχοι), αλλά και με το φόβο (τον ειλικρινή πολλές φορές, παρά τις αμφιβολίες και τις ειρωνείες των συναδέλφων τους που παραμένουν) ότι αυτό που πιστεύουν πως έχουν δημιουργήσει κατά τη μακρά τους υπηρεσία, όταν απομακρυνθούν αυτοί, θα μείνει απροστάτευτο και θα καταστραφεί. Αυτή ακριβώς η «συνείδηση» χαρακτηρίζει τον γνήσιο «επαγγελματία» και κατά κύριο λόγο τον ξεχωρίζει από τον ερασιτέχνη [...].

(Ε.Π. Παπανούτσου, Πρακτική Φιλοσοφία, Εκδόσεις Νόηση, Αθήνα 2008, σσ. 131-133, Διασκευή)

ΘΕΜΑΤΑ

A1. Να γράψετε στο τετράδιό σας την περίληψη του κειμένου, χωρίς δικά σας σχόλια (80-100 λέξεις).

Μονάδες 25

B1. Να αναπτύξετε σε μια παράγραφο 60 – 80 λέξεων το περιεχόμενο του παρακάτω αποσπάσματος της τρίτης παραγράφου του κειμένου: «Με την επαγγελματική του δραστηριότητα το άτομο γίνεται οργανικό μέλος της κοινωνίας και εργάζεται για την ευστάθεια και την πρόοδό της».

Μονάδες 15

- B2.** Μεταξύ των τρόπων ανάπτυξης της τρίτης παραγράφου του κειμένου «Αξίζει να σημειωθεί ... τη δουλειά τους» είναι το παράδειγμα και η αιτιολόγηση. Να εντοπίσετε τους τρόπους αυτούς στη συγκεκριμένη παράγραφο.

Μονάδες 6

- B3.** Να γράψετε μία δική σας πρόταση με καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις (σε οποιονδήποτε γραμματικό τύπο):

ασκεί, πεποίθηση, ερασιτέχνη.

Μονάδες 6

- B4.** Να βρείτε τα συνώνυμα των παρακάτω λέξεων:

επηρεάζει, κλίσεις, εκλογής, δραστηριότητα

και τα αντώνυμα των παρακάτω λέξεων:

δυστυχώς, γενικότερος, αμφιβολίες, γνήσιο.

Μονάδες 8

- Γ1.** Στο κείμενο ο συγγραφέας στη δεύτερη παράγραφο υποστηρίζει την άποψη ότι: «Δυστυχώς δεν διαλέγει κανείς πάντοτε το επάγγελμα που θα ασκήσει σύμφωνα με τις κλίσεις ή τις ικανότητές του». Ποιοι παράγοντες επηρεάζουν τους νέους στην επιλογή του επαγγέλματός τους και ποιες προϋποθέσεις βοηθούν ώστε η επιλογή αυτή να είναι επιτυχής;

Να υποθέσετε ότι το κείμενό σας (400 – 500 λέξεις) θα δημοσιευθεί ως άρθρο στην εφημερίδα του σχολείου σας.

Μονάδες 40

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟΥΣ

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνον τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). Να μην αντιγράψετε τα θέματα στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. Δεν επιτρέπεται να γράψετε καμιά άλλη σημείωση. Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε στο τετράδιό σας σε όλα τα θέματα.
4. Να γράψετε τις απαντήσεις σας μόνον με μπλε ή μόνον με μαύρο στυλό ανεξίτηλης μελάνης.
5. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
6. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
7. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: **10.00 π.μ.**

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

**ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ
(ΟΜΑΔΑ Α΄)**

**ΚΑΙ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ (ΟΜΑΔΑ Β΄)**

ΤΡΙΤΗ 25 ΜΑΪΟΥ 2010

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

ΗΜΕΡΗΣΙΑ

ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΤΕΣΣΕΡΙΣ (4)

ΚΕΙΜΕΝΟ

ΤΟ ΠΑΘΟΣ ΤΗΣ ΤΑΧΥΤΗΤΑΣ

Ας **φανταστούμε** για μια στιγμή ότι έρχεται στον κόσμο ένας άνθρωπος που έζησε πριν από διακόσια χρόνια σε μια πολιτισμένη χώρα του δυτικού κόσμου, και ότι βρίσκεται ξαφνικά την ώρα της μεγάλης κίνησης στο κέντρο μιας σημερινής μεγαλούπολης. Ποια θα είναι η πρώτη εντύπωση που θα σχηματίσει από την οικουμένη μας;

Κατά τη **γνώμη** μου, θα νοιώσει έκπληξη από την ταχύτητα των κινήσεών μας, των οχημάτων κατά πρώτο λόγο, αλλά και των πεζών στους δρόμους.

Όσοι αναλύουν τις κοινωνικές «δομές» με ιδιαίτερη προσοχή στις οικονομικές συνθήκες θα είναι έτοιμοι να εξηγήσουν το φαινόμενο αυτό με την τελειοποίηση και την κυριαρχία της «μηχανής» σε όλους τους ανθρώπινους χώρους. Από την ώρα που μπήκε θριαμβευτικά στο κύκλωμα της παραγωγής η μηχανή, άλλαξε ο ρυθμός του κόσμου. Τα πάντα άρχισαν να κινούνται ολοένα πιο γρήγορα, για να συμπιεστεί ο χρόνος, με αποτέλεσμα να πολλαπλασιάζονται ταχύτερα τα προϊόντα και να πέφτει η τιμή τους.

Ό,τι, αν γινόταν με το χέρι και με τα ατελή εργαλεία περασμένων εποχών, θα απαιτούσε ημέρες ολόκληρες, ακόμα και εβδομάδες (π.χ. μια δαντέλα ή μια χαλκογραφία), και θα κόστιζε πανάκριβα, σήμερα χάρη στη μηχανή κατασκευάζεται και πολλαπλασιάζεται σε ελάχιστο χρόνο, επομένως στοιχίζει ασύγκριτα πιο φτηνά από πριν. Στην καταναλωτική κοινωνία της αφθονίας, η ταχύτητα παραγωγής των αγαθών είναι ένας από τους σημαντικότερους, αν όχι ο σημαντικότερος παράγοντας που

καθορίζει την ποσότητα και την αξία τους. Το σύνθημα: «καταναλώστε όσο μπορείτε περισσότερα» προϋποθέτει ένα άλλο: «παράγετε όσο μπορείτε περισσότερα και φτηνότερα».

- Καλά οι μηχανές των εργοστασίων, θα πει ο «επισκέπτης μας από το παρελθόν». Αλλά οι άνθρωποι; Εκείνες έχουν λόγο να επιταχύνουν την κίνησή τους, αυτοί όμως γιατί να τρέχουν στους δρόμους με την ψυχή στο στόμα;

Μια λογική απάντηση θα ήταν ότι στους χρόνους μας ο άνθρωπος έγινε πολύ απαιτητικός, χρειάζεται πάρα πολλά πράγματα (μετά το πλυντήριο το διαμέρισμα, και έπειτα το αυτοκίνητο) και για να τα αποκτήσει με έντιμο τρόπο, δε δουλεύει μόνο σκληρά, αλλά αναγκάζεται και να τρέχει από τη μια δουλειά στην άλλη, για να προλάβει. Η μια εργασία, η «κύρια», δεν επαρκεί πλέον για τα έξοδα του σπιτιού, και προπάντων για την ψυχαγωγία που έγινε πανάκριβη στα μεγάλα αστικά κέντρα. Για αυτό το λόγο όλοι αναζητούν και «βοηθητικές» εργασίες για τις ελεύθερες ώρες. Πώς θα τα καταφέρει άμα δεν τρέξει;

Ωστόσο, το να συμπίεσει κανείς το χρόνο που δεν αποτελείται από σημαντικά γεγονότα για να επιμηκύνει κάποιον άλλο χρόνο που τον περιμένει πλούσιο σε βιώματα «ποιότητας», είναι μια καλή τακτική: επιστρέφω με το ταχύτερο μέσο στο σπίτι από τη δουλειά μου, για ν' απολαύσω μουσική μαζί με αγαπητούς φίλους. Τέτοια δεν είναι η βιασύνη του σημερινού ανθρώπου. Αυτή μοιάζει με άγχος. Έτσι το τυχόν κέρδος μας από τη συμπίεση του χρόνου το θυσιάζουμε ανώφελα.

Χρονοκτόνους ονομάζουν μερικοί τους ανθρώπους της αγχώδους βιασύνης. Λάθος. Δε «σκοτώνεται» ο χρόνος, αυτοί «σκοτώνουν» την ψυχή τους όταν την καταδικάζουν σ' ένα ασταμάτητο κυνηγητό. Οι άνθρωποι της εποχής μας διαρκώς φεύγουν. Φεύγουν από ποιόν;

- Από τον εαυτό τους. Τρέχουν για να μη τον συναντήσουν και αναγκαστούν να λογαριαστούν μαζί του. Απόδειξη το γεγονός ότι αποστρέφονται την περιсуλλογή και τον αργό ρυθμό της ζωής [...].

(Ε.Π. Παπανούτσος, Η κρίση του πολιτισμού μας, Εκδόσεις Νόηση, Αθήνα 2009, σσ. 254-259, Διασκευή)

ΘΕΜΑΤΑ

A1. Να γράψετε την περίληψη του κειμένου, που σας δόθηκε, χωρίς δικά σας σχόλια (100-120 λέξεις).

Μονάδες 25

B1. Να αναπτύξετε σε μια παράγραφο 80-100 λέξεων το περιεχόμενο του παρακάτω αποσπάσματος της έκτης παραγράφου του κειμένου: «Η μια εργασία, η «κύρια», δεν επαρκεί πλέον για τα έξοδα του σπιτιού, και προπάντων για την ψυχαγωγία που έγινε πανάκριβη στα μεγάλα αστικά κέντρα. Για αυτό το λόγο όλοι αναζητούν και «βοηθητικές» εργασίες για τις ελεύθερες ώρες.».

Μονάδες 15

B2. Η τέταρτη παράγραφος του κειμένου «Ό,τι, αν γινόταν ... και φτηνότερα» αναπτύσσεται με: α) σύγκριση και αντίθεση και β) με παραδείγματα. Να εντοπίσετε τους τρόπους αυτούς στη συγκεκριμένη παράγραφο.

Μονάδες 6

B3. Να γράψετε ένα συνώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις: **φανταστούμε, γνώμη, δουλεύει, επαρκεί, σημερινού** και ένα αντώνυμο για καθεμιά από τις επόμενες: γρήγορα, επιταχύνουν, λογική, έξοδα, πλούσιο.

Μονάδες 10

B4. Ποια νοηματική σχέση δηλώνουν οι διαρθρωτικές λέξεις – φράσεις του κειμένου: «Για αυτό το λόγο ... » (έκτη παράγραφος), «Ωστόσο, ... » (έβδομη παράγραφος);

Μονάδες 4

Γ1. Η κυριαρχία της μηχανής σε όλους τους χώρους δράσης του ανθρώπου οδήγησε στην άνοδο του βιοτικού του επιπέδου. Ωστόσο, η ραγδαία αυτή τεχνική πρόοδος άλλαξε τους ρυθμούς της ζωής του προκαλώντας του άγχος.

Σε ένα άρθρο που θα δημοσιευτεί στην εφημερίδα του σχολείου σας, να αναφερθείτε στις αρνητικές επιδράσεις του άγχους στους νέους και να προτείνετε τρόπους για την αντιμετώπισή του.

Να αναπτύξετε τις απόψεις σας σε ένα κείμενο 500-600 λέξεων.

Μονάδες 40

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟΥΣ

1. Στο τετράδιο να γράψετε **μόνον** τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). **Να μην αντιγράψετε** τα θέματα στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων, αμέσως μόλις σας παραδοθούν. **Δεν επιτρέπεται να γράψετε** καμιά άλλη σημείωση. Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα.
4. Να γράψετε τις απαντήσεις σας **μόνον με μπλε ή μόνον με μαύρο στυλό ανεξίτηλης μελάνης**.
5. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
6. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
7. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: **10.00 π.μ.**

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

ΑΡΧΗ 1ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ – Α΄ ΕΣΠΕΡΙΩΝ

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ
(ΟΜΑΔΑ Α΄)

ΚΑΙ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ (ΟΜΑΔΑ Β΄)

ΠΕΜΠΤΗ 19 ΜΑΪΟΥ 2011

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

ΕΣΠΕΡΙΝΑ

ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΤΕΣΣΕΡΙΣ (4)

ΚΕΙΜΕΝΟ

Η ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ, ΝΟΜΙΜΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΚΑΙ ΔΕΙΚΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Η ψυχαγωγία έχει τη θέση της, θέση γενικά παραδεκτή, νόμιμη μέσα στη ζωή μας. Αφού του θνητού η μοίρα είναι να βρέχει κάθε του έργο με τον ιδρώτα του προσώπου του, και επειδή αυτός ακριβώς ο κλήρος του έλαχε, δικαίωμά του θεώρησε ο άνθρωπος να κλέβει χρόνο από τη σκληρή θητεία του βιοπορισμού¹ και να τον αφιερώνει στη διασκέδαση, για να ελαφρώνει κάπως το φορτίο της ζωής και να ξεχνάει, για λίγο έστω, τα δεινά της. Το δικαίωμα τούτο το έχει αναγνωρίσει, με τους άγραφους και γραφτούς νόμους της, η κοινωνία.

Όσο και να ψάξουμε σε τόπους άγριους και σε χρόνους αρχαίους, δεν θα βρούμε κοινότητα ανθρώπων που δεν έχει παραδεχτεί και θεσμοθετήσει την ομαδική διασκέδαση, τις παρενθέσεις της ξεκούρασης και της χαράς μέσα στον συχνά μονότονο ατομικό και **συλλογικό** βίο. Όλες οι κοινωνίες, από τις πιο πρωτόγονες έως τις πιο **εξελιγμένες, επινοούν** και καθιερώνουν, σε συνάρτηση με τις θρησκευτικές τελετές και τις πολιτικές συγκεντρώσεις, ευκαιρίες για να ξεσπάει ανεμπόδιστα και να ικανοποιείται η ανάγκη του πλήθους για ψυχαγωγία.

Τρία θέματα δεσπόζουν πάντοτε στα ενδιαφέροντα της μάζας και στις φροντίδες των αρχηγών τους: ο χορτασμός, ο

¹ βιοπορισμός: η εξασφάλιση των υλικών μέσων επιβίωσης μέσω της εργασίας

πόλεμος, και η διασκέδαση. Απόκλιση από τη γραμμή αυτή δεν θα βρει κανείς ούτε στους οικονομικά και πνευματικά πιο ανεπτυγμένους λαούς των χρόνων μας· μόνο που, στη δική τους περίπτωση, το πρόγραμμα ψυχαγωγίας **πλουτίζεται** και διαφοροποιείται ανάλογα.

Αν όχι ο βεβαιότερος, ασφαλώς όμως ο παραστατικότερος δείκτης πολιτισμού μιας κοινότητας ανθρώπων είναι ο τρόπος της ψυχαγωγίας της. Λαοί με ένστικτα ανημέρωτα και χαμηλό επίπεδο μόρφωσης διασκεδάζουν βάνουσα· αντίθετα όσοι ημέρωσαν τα ήθη τους και καλλιέργησαν το πνεύμα τους αγαπούν ευγενείς μορφές και λεπτά μέσα ψυχαγωγίας. Ο ίδιος κανόνας ισχύει και για τον χαρακτηρισμό των ατόμων: «πες μου πώς διασκεδάξεις να σου ειπώ ποιος είσαι». Ο αβρός² στους τρόπους και πνευματικά προικισμένος άνθρωπος είναι και στην ψυχαγωγία του εκλεκτικός και **διακριτικός**· ο βάρβαρος και άξεστος αγαπάει τις διασκεδάσεις που τον αποκτηνώνουν. [...]

Υπογράμμισα ήδη ότι λαοί και πολιτισμοί χαρακτηρίζονται ακόμη και από τους τρόπους ψυχαγωγίας που έχουν επινοήσει και καθιερώσει στους χώρους της ατομικής και της συλλογικής ζωής. Πολύ ορθά λοιπόν ιστορικοί και ανθρωπολόγοι μελετούν τις διασκεδάσεις και τους αστεϊσμούς τους. Δεν είναι λ.χ.³ άσχετο προς τον χαρακτήρα των αρχαίων Ελλήνων και προς τον τύπο του πολιτισμού που δημιούργησαν, το γεγονός ότι από τους ομηρικούς χρόνους έως το δείλι⁴ της ιστορικής τους ζωής είχαν θεσμοθετήσει μαζί με τα αθλητικά και ποιητικά αγωνίσματα, και στις πανηγύρεις τους επευφημούσαν με τον ίδιο ενθουσιασμό τους νικητές των αγώνων του στίβου και του θεάτρου. [...]

Ε.Π. Παπανούτσος, «Πρακτική Φιλοσοφία» (Διασκευή)

² αβρός: ευγενικός, λεπτός

³ λ.χ.: λόγου χάρη

⁴ δείλι: δειλινό

ΘΕΜΑΤΑ

- A1.** Να γράψετε στο τετράδιό σας την περίληψη του κειμένου, χωρίς δικά σας σχόλια. (80-100 λέξεις)

Μονάδες 25

- B1.** Να αναπτύξετε σε μια παράγραφο 60 – 80 λέξεων το περιεχόμενο του παρακάτω αποσπάσματος της πρώτης παραγράφου του κειμένου: «...δικαίωμά του θεώρησε ο άνθρωπος να κλέβει χρόνο από τη σκληρή θητεία του βιοπορισμού και να τον αφιερώνει στη διασκέδαση, για να ελαφρώνει κάπως το φορτίο της ζωής και να ξεχνάει, για λίγο έστω, τα δεινά της».

Μονάδες 15

- B2.** Να εντοπίσετε τα δομικά μέρη της πρώτης παραγράφου του κειμένου: «Η ψυχαγωγία έχει τη θέση της ... η κοινωνία».

Μονάδες 6

- B3.** Μεταξύ των τρόπων ανάπτυξης της τέταρτης παραγράφου του κειμένου: «Αν όχι ο βεβαιότερος ... τον αποκτηνώνουν» είναι η σύγκριση – αντίθεση. Να εντοπίσετε τον τρόπο αυτό στην παράγραφο.

Μονάδες 6

- B4.** Να βρείτε τα συνώνυμα των παρακάτω λέξεων: επινοούν, μάζας, διαφοροποιείται, υπογράμμισα και τα αντώνυμα των παρακάτω λέξεων: συλλογικό, εξελιγμένες, πλουτίζεται, διακριτικός.

Μονάδες 8

- Γ1.** Σ' ένα κείμενο (400-500 λέξεις), που θα δημοσιευθεί ως άρθρο σε νεανικό περιοδικό, να εκθέσετε τους τρόπους ψυχαγωγίας των σημερινών νέων, αιτιολογώντας τις επιλογές τους.

Μονάδες 40

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟΥΣ

1. Στο τετράδιο να γράψετε **μόνον** τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). Να μην αντιγράψετε τα θέματα στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. Δεν επιτρέπεται να γράψετε καμιά άλλη σημείωση. Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε στο τετράδιό σας σε όλα τα θέματα.
4. Να γράψετε τις απαντήσεις σας **μόνον** με μπλε ή **μόνον** με μαύρο στυλό ανεξίτηλης μελάνης.
5. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
6. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
7. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: **10.00 π.μ.**

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

ΑΡΧΗ 1ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ - Γ΄ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ (ΟΜΑΔΑ Α΄)

ΚΑΙ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ (ΟΜΑΔΑ Β΄)

ΠΕΜΠΤΗ 19 ΜΑΪΟΥ 2011

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

ΗΜΕΡΗΣΙΑ

ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΤΕΣΣΕΡΙΣ (4)

ΚΕΙΜΕΝΟ

Περιβάλλον και ρύπανση

Στη διάρκεια της παρουσίας του στη Γη, ο άνθρωπος θεώρησε το φυσικό περιβάλλον ως εχθρό που έπρεπε να υποτάξει, ως υπηρέτη που μπορούσε να χρησιμοποιήσει και ως τροφοδότη από τον οποίο εξαρτιόταν η επιβίωσή του. Έτσι, διαδοχικές γενιές ανθρώπων ασχολήθηκαν με την τιθάσευση¹ ορισμένων στοιχείων της φύσης, την προστασία από πλημμύρες, την αποξήρανση ελών, την εκχέρσωση δασών κ.ο.κ. [...]. Σε ορισμένους πολιτισμούς, όπως σε εκείνους των δυτικών χωρών, ο άνθρωπος ανέπτυξε μια εγωκεντρική νοοτροπία για το φυσικό περιβάλλον και, αντί να θεωρεί τον εαυτό του μέρος του περιβάλλοντος, πίστεψε ότι αυτός **υπερέχει** από όλα τα άλλα πλάσματα της Δημιουργίας και ότι η υπόλοιπη φύση έχει δημιουργηθεί για τη δική του χρήση και απόλαυση. [...]

Μέχρι τα τέλη περίπου της δεκαετίας 1960-70, οι διάφορες κοινωνίες, σαγηνευμένες από το όραμα για ευμάρεια² και υλική απόλαυση που παρείχε η οικονομική ανάπτυξη, παρέβλεπαν τη βαθμιαία **επιδείνωση** του φυσικού περιβάλλοντος. Την **αυξανόμενη** ρύπανση των υδάτων και την ακαταλληλότητά τους για αναψυχή ή άλλες χρήσεις, τη βαθμιαία **απώλεια** της διαύγειας του ατμοσφαιρικού αέρα και τα αυξανόμενα αναπνευστικά προβλήματα και άλλες ενοχλήσεις που προκαλούσε η ατμοσφαιρική ρύπανση, καθώς και τις άλλες αρνητικές επιπτώσεις της ρύπανσης, τα θεωρούσαν συνήθως ως **επουσιώδη** ή ως απαραίτητη θυσία για την επίτευξη ενός πολύ σημαντικότερου στόχου, αυτού της οικονομικής

¹ τιθάσευση = έλεγχος, υποταγή

² ευμάρεια = αφθονία υλικών αγαθών, άνεση, καλοπέραση

ανάπτυξης. Η τελευταία πιστευόταν ότι θα εξασφάλιζε σε όλους μια ζωή άνεσης και ελεύθερου χρόνου, τη δυνατότητα απασχόλησης με πολιτιστικές δραστηριότητες, τη γενική εκπαίδευση των ενηλίκων, την άριστη ιατρική περίθαλψη κ.ά. Η στροφή προς τον καταναλωτικό τρόπο ζωής, που επικράτησε εδώ και μερικές δεκαετίες, ενθάρρυνε τον άνθρωπο να προσανατολίσει την προσοχή και τη δραστηριότητά του στο πώς να παράγει και να καταναλώνει όσο γίνεται περισσότερα αγαθά και υπηρεσίες. Παράλληλα, η εκπληκτική επιστημονική προόδος, που έλαβε χώρα τις τελευταίες δεκαετίες, καλλιέργησε την πεποίθηση ότι η επιστήμη μπορεί να επιλύσει όλα τα προβλήματα, μεταξύ των οποίων και τα περιβαλλοντικά.

Στο μεταξύ, γινόταν σε μεγάλο βαθμό αλόγιστη χρήση του περιβάλλοντος, που οδήγησε σε δραματική υποβάθμισή του σε πολύ μεγάλες περιοχές της γης. Ο άνθρωπος απορροφημένος από το στόχο της αύξησης της υλικής ευμάρειας και θαμπωμένος από τα επιτεύγματα της επιστήμης, χωρίς να το αντιλαμβάνεται, πριόνιζε το δέντρο πάνω στο οποίο κάθεται και από τους καρπούς του οποίου εξαρτάται η συντήρησή του.

Η αφύπνιση του κόσμου και των κυβερνήσεων ήταν απότομη. Η δυσανασχέτηση για την καταστροφή του περιβάλλοντος φαίνεται ότι βρισκόταν σε λανθάνουσα κατάσταση για αρκετά χρόνια και συσσωρευόταν. Άρχισε να εκδηλώνεται σχεδόν **ξαφνικά** με εκρηκτικό ρυθμό, καθώς πολλαπλασιάζονταν οι ειδήσεις για διάφορες περιβαλλοντικές καταστροφές και συνειδητοποιήθηκε ότι οι ιδιότητες της φύσης, που οι οικονομολόγοι των περασμένων αιώνων αποκαλούσαν «πρωτογενείς και άφθαρτες», έχασαν σε μεγάλο βαθμό το δεύτερο από τα εν λόγω χαρακτηριστικά. Μέσα σε μικρό χρονικό διάστημα το «φυσικό περιβάλλον» από αντικείμενο αδιαφορίας μετατράπηκε σε κρίσιμο θέμα. Τα φαινόμενα της καταστροφής του και του κοινωνικού και οικονομικού κόστους, που προκαλείται από αυτήν, βρέθηκαν ξαφνικά στο επίκεντρο των πολιτικών συζητήσεων. Για τις νεότερες ιδίως γενιές το «φυσικό περιβάλλον» άρχισε να αποτελεί νέο αντικείμενο λατρείας και νέα αφορμή για μαχητικές εκδηλώσεις. Διάφοροι, ειδικοί και μη, συμπεριφέρονται σαν προφήτες και προειδοποιούν ότι η ανθρωπότητα βαδίζει προς **βέβαιη** αυτοκαταστροφή και ότι ο homo

sapiens³, παρόλο που μπόρεσε να προσαρμόσει τις εκάστοτε ανάγκες του στις συνθήκες, που επικρατούσαν κατά τις διάφορες φάσεις της μακράς παρουσίας του στη Γη, δε θα μπορούσε να εξακολουθήσει να προσαρμόζεται στις νέες συνθήκες γιατί αυτές **μεταβάλλονται** με εξαιρετικά γρήγορο ρυθμό.

Άρθρο από τον Τύπο σε διασκευή

ΘΕΜΑΤΑ

A1. Να γράψετε την περίληψη του κειμένου, που σας δόθηκε, χωρίς δικά σας σχόλια (100-120 λέξεις).

Μονάδες 25

B1. Να αναπτύξετε σε μια παράγραφο 80-100 λέξεων το περιεχόμενο της παρακάτω περιόδου της τρίτης παραγράφου του κειμένου: «Ο άνθρωπος απορροφημένος ... συντήρησή του».

Μονάδες 15

B2. Ποιον τρόπο και ποια μέσα πειθούς χρησιμοποιεί ο συγγραφέας στην πρώτη παράγραφο; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

Μονάδες 5

B3. α) Να γράψετε από ένα συνώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις: υπερέχει, απώλεια, ξαφνικά, βέβαιη, μεταβάλλονται. (Μονάδες 5)

β) Να γράψετε από ένα αντώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις: επιδείνωση, αυξανόμενη, επουσιώδη, ενθάρρυνε, πρόοδος. (Μονάδες 5)

Μονάδες 10

B4. Να δώσετε έναν πλαγιότιτλο για την πρώτη παράγραφο.

Μονάδες 5

Γ1. Σε ημερίδα που οργανώνει το σχολείο σου, με θέμα την καταστροφή του περιβάλλοντος, έχεις οριστεί ως ομιλητής από το 15μελές μαθητικό συμβούλιο. Να εκθέσεις τις απόψεις σου για τους κινδύνους που απειλούν την υγεία του ανθρώπου εξαιτίας του προβλήματος αυτού και να προτείνεις τρόπους απόκτησης περιβαλλοντικής συνείδησης των νέων μέσα στη σχολική κοινότητα. (500-600 λέξεις)

Μονάδες 40

³ homo sapiens = σοφός άνθρωπος

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟΥΣ

1. Στο τετράδιο να γράψετε **μόνον** τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). **Να μην αντιγράψετε** τα θέματα στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων, αμέσως μόλις σας παραδοθούν. **Δεν επιτρέπεται να γράψετε** καμιά άλλη σημείωση. Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα.
4. Να γράψετε τις απαντήσεις σας **μόνον με μπλε ή μόνον με μαύρο στυλό ανεξίτηλης μελάνης**.
5. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
6. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
7. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: **10.00 π.μ.**

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

ΑΡΧΗ 1ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ - Α΄ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ
(ΟΜΑΔΑ Α΄)
ΚΑΙ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ (ΟΜΑΔΑ Β΄)
ΤΡΙΤΗ 22 ΜΑΪΟΥ 2012
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ
ΕΣΠΕΡΙΝΑ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΤΕΣΣΕΡΙΣ (4)

ΚΕΙΜΕΝΟ

Η ΦΙΛΙΑ ΘΗΣΑΥΡΟΣ ΤΟΥ ΩΡΙΜΟΥ ΚΑΙ ΑΞΙΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Η φιλία, δώρο ακριβό και ευτύχημα σπάνιο, έχει πανάρχαιους τίτλους ευγένειας. Την εχάρηκαν άνθρωποι **εκλεκτοί**, σε όλα τα γεωγραφικά και τα ιστορικά πλάτη της οικουμένης, και την εγκωμίασαν ποιητές, σοφοί, πολιτικοί, με τον τρόπο του ο καθένας, αλλά όλοι με την ίδια συγκίνηση.

Τα χαρακτηριστικά που βεβαιώνουν τη γνησιότητα και τη **σημασία** αυτής της έννοιας, υπογραμμίζονται στον ακόλουθο ορισμό: η φιλία είναι θησαυρός του ώριμου και αξιου ανθρώπου, και προσφέρεται σ' έναν επίσης ώριμο και άξιο άνθρωπο.

Η φιλία, κατά τον Αριστοτέλη, είναι αναγκαιότατο αγαθό. Πρώτα στους νέους: ο φίλος είναι ο παραστάτης που θα **ενθαρρύνει** και θα βοηθήσει τον νέο άνθρωπο να μην κάνει σφάλματα (ανοησίες, **αστοχίες**, απρέπειες), ο οδηγός στο σωστό δρόμο, ο επίκουρος¹ στις κακοτοπιές της ζωής. Έπειτα, στους πολύ ηλικιωμένους: αυτοί χρειάζονται την παρηγοριά, την περίθαλψη, τη φροντίδα του φίλου, επειδή δεν μπορούν να αντιμετωπίσουν τις ανάγκες τους από σωματική ανεπάρκεια ή πνευματική **αδυναμία**. Τέλος, σε

¹ επίκουρος: βοηθός

εκείνους που βρίσκονται στην ακμή της ηλικίας τους, ο φίλος είναι βοηθός στις καλές πράξεις, σύμβουλος και συνεργάτης στα ενάρετα έργα.

Το γιατί έχουμε τόσην ανάγκη το φίλο σε όλες τις φάσεις της ζωής, είναι φανερό: όταν πάνε δύο-δύο οι άνθρωποι, γίνονται ικανοί και καλύτεροι στο να αντιλαμβάνονται, να κρίνουν και να κάνουν πράξεις δυσκολότερες και τελειότερες. Όταν είμαστε φίλοι με τους συνανθρώπους μας, δε χρειαζόμαστε τη δικαιοσύνη, ρυθμιστή στις πράξεις μας· ως φίλοι, θα συμπεριφερόμαστε πάντοτε με τον καλύτερο τρόπο.

Φιλία, άλλωστε, σημαίνει να έχεις καλές διαθέσεις απέναντι σε έναν άνθρωπο, να **αισθάνεσαι** στοργή γι' αυτόν, να επιζητείς τη συντροφιά του και να θέλεις την ευτυχία του· αρκεί να υπάρχει ανταπόκριση, αμοιβαιότητα στα αισθήματα, να τον αγαπάς και να τον τιμάς και εκείνος επίσης να σε αγαπά και να σε τιμά. Γι' αυτό, όσο τρυφερές κι αν είναι οι σχέσεις μας με τα **άψυχα**, δεν λέγονται φιλία· για παράδειγμα, ένα λουλούδι, ένα κομψοτέχνημα δε μας αγαπά, εμείς μόνο το αγαπούμε. Με την έννοια αυτή, θα μπορούσε να υπάρξει φιλία του ανθρώπου με τα ζώα, αφού όσοι τα αγαπούν πιστεύουν ότι και εκείνα τους ανταποδίδουν την τρυφερότητα με τη συμπάθεια, την αφοσίωση, τα χάδια τους.

Ο ιδανικός, λοιπόν, φιλικός δεσμός, σύμφωνα και με τον Αριστοτέλη, είναι η τέλεια, η ουσιαστική και ακατάλυτη φιλία, η οποία είναι κτήμα παντοτινό του ανθρώπου, που δεν αλλοτριώνεται, ούτε φθείρεται. Οι φιλίες που δημιουργούνται πάνω σε αυτή τη βάση είναι **σταθερές**, μόνιμες και αδιάλυτες.

Ε.Π.Παπανούτσος, 2008, «Πρακτική Φιλοσοφία»
εκδ. Νόηση, σελ. 111-114 (Διασκευή)

ΘΕΜΑΤΑ

A1. Να γράψετε στο τετράδιό σας την περίληψη του κειμένου, χωρίς δικά σας σχόλια (80-100 λέξεις).

Μονάδες 25

B1. Να αναπτύξετε σε μία παράγραφο 60-80 λέξεων το περιεχόμενο του παρακάτω αποσπάσματος της πέμπτης παραγράφου του κειμένου: «αρκεί να υπάρχει ανταπόκριση, αμοιβαιότητα στα αισθήματα, να τον αγαπάς και να τον τιμάς και εκείνος επίσης να σε αγαπά και να σε τιμά».

Μονάδες 15

B2. Να βρείτε τον τρόπο πειθούς που χρησιμοποιεί ο συγγραφέας στην τελευταία παράγραφο του κειμένου, τεκμηριώνοντας την απάντησή σας.

Μονάδες 6

B3. Ο βασικός τρόπος ανάπτυξης της τρίτης παραγράφου είναι η διαίρεση. Να εντοπίσετε τα επιμέρους στοιχεία της διαίρεσης.

Μονάδες 6

B4. α. Να βρείτε ένα συνώνυμο για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις:

εκλεκτοί, σημασία, αστοχίες, αισθάνεσαι (Μον. 4)

β. Να βρείτε ένα αντώνυμο για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις:

ενθαρρύνει, αδυναμία, άψυχα, σταθερές. (Μον. 4)

Μονάδες 8

Γ1. Σε ένα κείμενο (350-450 λέξεις), που θα δημοσιευθεί ως άρθρο σε περιοδικό, να αναλύσετε τους παράγοντες που απαξιώνουν² τη γνήσια φιλία στην εποχή μας και να προσδιορίσετε τα ορθά, κατά τη γνώμη σας, κριτήρια επιλογής των φίλων.

Μονάδες 40

² απαξιώνουν: μειώνουν την αξία

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟΥΣ

1. Στο τετράδιο να γράψετε **μόνον** τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). Να μην αντιγράψετε τα θέματα στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. Δεν επιτρέπεται να γράψετε καμιά άλλη σημείωση. Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε στο τετράδιό σας σε όλα τα θέματα.
4. Να γράψετε τις απαντήσεις σας **μόνον** με μπλε ή **μόνον** με μαύρο στυλό ανεξίτηλης μελάνης.
5. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
6. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
7. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: **10.00 π.μ.**

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

ΑΡΧΗ 1ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ - Γ΄ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ

**ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ
(ΟΜΑΔΑ Α΄)
ΚΑΙ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ (ΟΜΑΔΑ Β΄)
ΤΡΙΤΗ 22 ΜΑΪΟΥ 2012
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ
ΗΜΕΡΗΣΙΑ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΤΕΣΣΕΡΙΣ (4)**

ΚΕΙΜΕΝΟ

ΟΙ ΑΡΕΤΕΣ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

Δεν είναι καθόλου τυχαίο το γεγονός ότι οι αρχαίοι Έλληνες με την ίδια λέξη, τη διεθνή σήμερα λέξη «λόγος», ονόμαζαν τη σκέψη και την ομιλία. Και τα δύο πάνε μαζί, όπως αναφέρει ο Πλάτωνας στο έργο του «Σοφιστής».

Δεν είναι καθόλου άστοχο το λεγόμενο ότι ο καλύτερος τρόπος να χαρακτηρίσεις έναν άνθρωπο, είναι να προσέξεις πώς **εκφράζεται**, πώς μιλεί και πώς γράφει. Εκείνος που έχει ξεκαθαρισμένες και τακτοποιημένες τις σκέψεις του εκφράζεται καθαρά και με τάξη, είτε για σοβαρά και δύσκολα πράγματα μιλεί, είτε γράφει για απλά και εύκολα θέματα της καθημερινής ζωής. Όσο και να προσπαθεί κανείς να κρύψει ή να καλύψει τα κενά των γνώσεών του, ο λόγος του τον αποκαλύπτει. Μια ξαφνική φράση ή μια περιπλεγμένη πρόταση θα τον προδώσει. Ό,τι προπάντων δεν μπορεί να περάσει απαρατήρητο, είναι η διανοητική φτώχεια, ή η αναφομοίωτη μάθηση. Ο κούφιος και παιδαριώδης λόγος (προφορικός ή γραπτός) τα φέρνει στην επιφάνεια.

Κακώς ισχυρίζονται οι θιγόμενοι ότι τους αδικούμε, όταν κρύνουμε τον εσωτερικό κόσμο τους από την

εκφραστική τους πενία¹. «Τα έχω στο νου μου» λένε «αλλά δεν μπορώ να τα διατυπώσω, γιατί μου λείπει η πείρα ή το **θάρος**». Το «αν και πώς» τα διατυπώνουν μαρτυρεί το «αν και πώς» τα έχουν στο νου τους. Δεν κινείται σε άλλο επίπεδο ο νους, και σε άλλο η γλώσσα. Του ίδιου ρολογιού δείχτες είναι και ο ένας και η άλλη.

Και τι χρειάζεται στον άνθρωπο, για να σκέπτεται και να εκφράζεται καθαρά και με τάξη; Το καλό εγκεφαλικό κύτταρο, θα απαντήσει ο ένας. Η καλή εκπαίδευση, θα ισχυριστεί ο άλλος. Η ταπεινή μου γνώμη είναι: και τα δύο. Ασφαλώς τα διανοητικά προσόντα, όπως και τις σωματικές ιδιότητες, τα οφείλουμε κατά **κύριο** λόγο στις βιολογικές καταβολές μας. Δεν αποδίδει όμως αυτό το φυσικό κεφάλαιο, εάν δεν αξιοποιηθεί με την καθοδήγηση και την άσκηση, με μία λέξη: με την αγωγή που θα δεχτούμε ή θα επιβάλλουμε στον εαυτό μας από τα τρυφερά μας χρόνια.

Εκείνοι που τα ρίχνουν όλα στην κληρονομικότητα, απαλείφουν αυθαίρετα έναν παράγοντα, που έχει αναμφισβήτητη και κάποτε **αποφασιστική** σημασία για τη διάπλαση² της προσωπικότητάς μας: τον παράγοντα «αγωγή» (ανατροφή, εκπαίδευση, άσκηση), που μας **παρέχουν** εκείνοι που μας ανέθρεψαν και μας εκπαίδευσαν, είτε πρόσωπα είναι αυτοί (γονιοί, δάσκαλοι, φίλοι) είτε απρόσωποι θεσμοί (διοίκηση, δικαιοσύνη, εκκλησία, σχολείο, επάγγελμα κ.λπ.).

Ε.Π. Παπανούτσου, 2003, *Οι δρόμοι της ζωής*,
Εκδ. Νόηση, Αθήνα, σελ. 121-123 (Διασκευή)

¹ πενία = φτώχεια

² διάπλαση= διαμόρφωση

ΘΕΜΑΤΑ

A1. Να γράψετε την περίληψη του κειμένου, που σας δόθηκε, χωρίς δικά σας σχόλια (60-80 λέξεις).

Μονάδες 25

B1. Να αναπτύξετε σε μία παράγραφο 60-80 λέξεων το περιεχόμενο της παρακάτω περιόδου: «Δεν είναι καθόλου άστοχο το λεγόμενο ότι ο καλύτερος τρόπος να χαρακτηρίσεις έναν άνθρωπο, είναι να προσέξεις πώς εκφράζεται, πώς μιλεί και πώς γράφει».

Μονάδες 15

B2. Ποιον τρόπο πειθούς χρησιμοποιεί ο συγγραφέας στην πρώτη παράγραφο του κειμένου;

Μονάδες 5

B3.α. Να γράψετε από ένα συνώνυμο για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις: **εκφράζεται, θάρρος, κύριο, αποφασιστική, παρέχουν.** (Μον. 5)

β. Να γράψετε από ένα αντώνυμο για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις: **άστοχο, κρύψει, πτώχεια, σωματικές, φυσικό.** (Μον. 5)

Μονάδες 10

B4. Να δώσετε έναν πλαγιότιτλο για την τελευταία παράγραφο του κειμένου.

Μονάδες 5

Γ1. Πολλές φορές οι νέοι χρησιμοποιούν ένα δικό τους, ξεχωριστό, τρόπο γλωσσικής επικοινωνίας. Σε ένα άρθρο (400-500 λέξεις), που θα δημοσιευτεί στην εφημερίδα του σχολείου σας, να διατυπώσετε τις απόψεις σας σχετικά με τους λόγους για τους οποίους οι νέοι χρησιμοποιούν με αυτόν τον τρόπο τη γλώσσα, καθώς και τους παράγοντες που μπορούν να συμβάλουν στην καλλιέργεια της γλώσσας των νέων σήμερα.

Μονάδες 40

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟΥΣ

1. Στο τετράδιο να γράψετε **μόνον** τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). **Να μην αντιγράψετε** τα θέματα στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων, αμέσως μόλις σας παραδοθούν. **Δεν επιτρέπεται να γράψετε** καμιά άλλη σημείωση. Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα.
4. Να γράψετε τις απαντήσεις σας **μόνον με μπλε ή μόνον με μαύρο στυλό ανεξίτηλης μελάνης**.
5. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
6. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
7. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: **10.00 π.μ.**

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

ΑΡΧΗ 1ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ - Α΄ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ
(ΟΜΑΔΑ Α΄)

ΚΑΙ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ (ΟΜΑΔΑ Β΄)

ΤΡΙΤΗ 21 ΜΑΪΟΥ 2013

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

ΕΣΠΕΡΙΝΑ

ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΤΕΣΣΕΡΙΣ (4)

ΚΕΙΜΕΝΟ

[Οι Νέες Τεχνολογίες στη ζωή μας]

Το ερώτημα που τίθεται σήμερα είναι: τι είδους αλλαγές έχουμε με την **ανάπτυξη** των Νέων Τεχνολογιών; Ποια είναι άραγε τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα από τις συνέπειες της διείσδυσής τους στη ζωή μας; [...]

Είναι πολλά τα επιτεύγματα και οι καινοτομίες που έχουν **πραγματοποιηθεί** από τα πρώτα κιόλας βήματα της πληροφορικής.[...] Η εκμηδένιση των αποστάσεων, η διεθνοποίηση της οικονομίας και της πολιτικής ζωής καθώς και το άνοιγμα των κοινωνιών με τις απίστευτες για τους ανθρώπους παλαιότερων εποχών δυνατότητες επικοινωνίας και ανταλλαγής αγαθών – όχι μόνον υλικών, αλλά και πολιτιστικών – είναι μία πρωτόγνωρη σε έκταση πραγματικότητα.

Ζούμε ήδη στην εποχή που όλο και περισσότεροι άνθρωποι μπορούν μέσω του υπολογιστή και άλλων ηλεκτρονικών μηχανημάτων να κάνουν πολλές δουλειές από το σπίτι τους, να αναπτύσσουν οικονομικές συναλλαγές και σχέσεις με άτομα και επιχειρήσεις στην άλλη άκρη του κόσμου. Μπορούν να σπουδάζουν από απόσταση, να πραγματοποιούν συνέδρια και συζητήσεις μέσω της οθόνης του υπολογιστή. Επιπλέον, να συμμετέχουν σε δημοψηφίσματα και έρευνες, να μελετούν κείμενα που βρίσκονται σε βιβλιοθήκες άλλων κρατών, να ζητούν, οποιαδήποτε στιγμή το θελήσουν, πληροφορίες ή συμβουλές από ειδικούς της επιλογής τους, οι οποίοι

βρίσκονται σε διαφορετικούς και μακρινούς τόπους, να εγχειριστούν με τη βοήθεια κάποιου ειδικού χειρουργού από μακριά.

Έτσι, το άτομο, με το άνοιγμα αυτό των ανθρώπινων συνόρων και τη διασύνδεσή του με μακρινούς τόπους και ανθρώπους, εκτίθεται σε ένα πολυπολιτισμικό περιβάλλον. Αναγκάζεται, λοιπόν, να διαχειριστεί διαφορετικά τον εθνοκεντρισμό¹ του. Το αν αυτό το πλεονέκτημα θα έχει θετικά αποτελέσματα, αν θα συμβάλει δηλαδή στην καλλιέργεια των δημοκρατικών και ανθρωπιστικών αξιών, στο σεβασμό της διαφορετικότητας των ατόμων, των λαών και των πολιτισμών, ή αν, αντίθετα, θα χρησιμοποιηθεί περισσότερο για να **κυριαρχήσει** ο δυνατός πάνω στον αδύνατο και να ικανοποιηθούν τυφλά οικονομικά συμφέροντα, αυτό είναι ζήτημα, στο οποίο δεν μπορεί να απαντήσει από μόνη της η τεχνολογία.

Όπως και να έχει πάντως το **πράγμα**, η άρνηση να αναγνωρίσουμε τις εξελίξεις και η αμυντική στάση, εξαιτίας του φόβου της διάβρωσής μας από τους άλλους, είναι μια λύση που οδηγεί στην απομόνωση. Από την άλλη πλευρά, χρειάζεται να επαγρυπνούμε και να αγωνιζόμαστε με θετικό προσανατολισμό και ωριμότητα, ώστε να γινόμαστε δημιουργοί της πραγματικότητας που θα καταξιώνει² τον άνθρωπο και όχι εκείνης που θα τον παγιδεύει, στην απληστία και την αλαζονεία, στον εγωκεντρισμό, στην αδιαφορία για το διαφορετικό, το Έτερο, αλλά και στην «ύβρι³» απέναντι στη φύση.

Α. Ράπτης – Α. Ράπτη «Μάθηση και Διδασκαλία στην εποχή της Πληροφορίας», τ. Α΄, Αθήνα 2007, σελ. 14-18 (Διασκευή)

¹ εθνοκεντρισμός: η τάση του ατόμου να χρησιμοποιεί τους κανόνες και τις αξίες της δικής του κοινωνικής ομάδας, ως μέτρο αξιολόγησης των κανόνων και των αξιών άλλων κοινωνιών.

² καταξιώνει: προσδίδει αξία

³ ύβρι: υπέρβαση των ορίων, αλαζονεία

ΘΕΜΑΤΑ

A1. Να γράψετε στο τετράδιό σας την περίληψη του κειμένου, χωρίς δικά σας σχόλια (80-100 λέξεις).

Μονάδες 25

B1. Να αναπτύξετε σε μία παράγραφο 60-80 λέξεων το περιεχόμενο του παρακάτω αποσπάσματος της τελευταίας παραγράφου του κειμένου: «Από την άλλη πλευρά, **χρειάζεται να επαγρυπνούμε και να αγωνιζόμαστε με θετικό προσανατολισμό και ωριμότητα, ώστε να γινόμαστε δημιουργοί της πραγματικότητας που θα καταξιώνει τον άνθρωπο και όχι εκείνης που θα τον παγιδεύει, στην απληστία και την αλαζονεία, στον εγωκεντρισμό, στην αδιαφορία για το διαφορετικό, το Έτερο, αλλά και στην «ύβρι» απέναντι στη φύση».**

Μονάδες 15

B2. Να εντοπίσετε τα δομικά μέρη της δεύτερης παραγράφου: «**Είναι πολλά τα επιτεύγματα ... πρωτόγνωρη σε έκταση πραγματικότητα**».

Μονάδες 6

B3. Να εντοπίσετε δύο σημεία επίκλησης στο συναίσθημα στην τελευταία παράγραφο: «**Όπως και να έχει ... απέναντι στη φύση**» και να τεκμηριώσετε την απάντησή σας.

Μονάδες 6

B4. α. Για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις, να βρείτε ένα συνώνυμο, που να αποδίδει το νόημα του κειμένου:
ανάπτυξη, πραγματοποιηθεί, κυριαρχήσει, πράγμα
(Μον. 4)

β. Για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις, να βρείτε ένα αντώνυμο:
παλαιότερων, συμμετέχουν, μακρινούς, άρνηση
(Μον. 4)

Μονάδες 8

Γ1. Σε ένα κείμενο (400-500 λέξεις), που θα δημοσιευθεί ως άρθρο στην ιστοσελίδα του σχολείου σας, να αναλύσετε ποια είναι, κατά τη γνώμη σας, τα θετικά και τα αρνητικά αποτελέσματα της χρήσης του Διαδικτύου στη ζωή μας.

Μονάδες 40

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟΥΣ

1. Στο τετράδιο να γράψετε **μόνον** τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). Να μην αντιγράψετε τα θέματα στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. Δεν επιτρέπεται να γράψετε καμιά άλλη σημείωση. Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε στο τετράδιό σας σε όλα τα θέματα.
4. Να γράψετε τις απαντήσεις σας **μόνον με μπλε ή μόνον με μαύρο στυλό ανεξίτηλης μελάνης**.
5. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
6. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
7. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: **10.00 π.μ.**

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

ΑΡΧΗ 1ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ - Γ΄ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ
(ΟΜΑΔΑ Α΄)

ΚΑΙ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ (ΟΜΑΔΑ Β΄)

ΤΡΙΤΗ 21 ΜΑΪΟΥ 2013

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

ΗΜΕΡΗΣΙΑ

ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΤΕΣΣΕΡΙΣ (4)

ΚΕΙΜΕΝΟ

Η ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ

Η σημερινή οικονομική κοινωνική ζωή είναι ως ένα μεγάλο σημείο πλημμυρισμένη και κυριευμένη από τη διαφήμιση.

Όπου κι αν γυρίσει κανένας σήμερα το βλέμμα του, έστω και για μια στιγμή, δεν μπορεί παρά να πέσει το μάτι του επάνω στη διαφήμιση, κι όπου δεν τη βλέπει ακόμη, την ακούει.[...] Εφημερίδες, περιοδικά εικονογραφημένα και μη, δρόμοι, σιδηροδρομικοί σταθμοί, γραφεία ταξιδίων, μετώπες σπιτιών, μανδρότοιχων είναι πλημμυρισμένα από διαφήμιση, από χαρτιά, εικόνες, κείμενα, χρώματα κλπ., πράγματα διαφήμισης. Είναι ένα φαινόμενο του βιομηχανικού πνεύματος και της προόδου του τεχνικού πολιτισμού, που έχει διαποτίσει το συνειδητό, όσο και το υποσυνείδητο του ψυχικού κόσμου μας.[...]

Ωστόσο, κανένας προωθητής της διαφήμισης, δεν μπορεί ν' αρνηθεί τους κοινωνικούς κινδύνους που κλείνει μέσα της η διαφήμιση, όταν αυτή διαβαίνει ορισμένα όρια. Σοβαροί ερευνητές του προβλήματος της διαφήμισης παρατηρούν ότι εκείνη η διαφήμιση αξίζει, που διαφημίζει μόνο το καλό εμπόρευμα, το καλό προϊόν, εκείνη που δε διαφημίζει περισσότερο απ' ό,τι προσφέρει.

Πέρα όμως απ' αυτές τις παρατηρήσεις, υπάρχουν και οι κακές μέθοδοι και οι κακοί σκοποί της διαφήμισης, οι οποίοι πάλι βάζουν σε συλλογή τους αντικειμενικούς

ερευνητές αυτού του φαινομένου. **Παρατηρούν**, π.χ., πώς επιτίθεται, πώς ορμά η διαφήμιση προς το κοινό συνειδητά και ραφιναρισμένα¹, για να προκαλέσει με την υποβολή **τεχνητές** ανάγκες, δηλαδή να παραπλανήσει το κοινό να αγοράσει εμπορεύματα, τα οποία δεν έχει καθόλου ανάγκη και τα οποία ακόμη μπορούν να αποβούν και προς βλάβη του. Με την υποβολή σπρώχνει τον άνθρωπο προς τη χωρίς μέτρο χρήση των απολαυστικών αγαθών, μια ώθηση που κλείνει αρκετούς κοινωνικούς κινδύνους.

Κι όχι μόνο αυτό, παρά με την υπερβολή και την υποβολή της η διαφήμιση προσπαθεί να ξυπνήσει τη βουλιμία² προς τα υλικά αγαθά, πέρα από την πρόπουσα και δικαιολογημένα κάλυψη των αναγκών των ανθρώπων, έτσι που να αδυνατίζει την αγοραστική δύναμη για άλλα αναγκαία και λογικά πράγματα. Έτσι η διαφήμιση, όπου λείπει η κοινωνική ευθύνη από τους παράγοντές της, εκεί σκορπά μέσα στην κοινωνία ένα μεγάλο κακό.

Η διαφήμιση αποπλανά και διαφθείρει, γιατί ο σημερινός άνθρωπος της μαζικής κοινωνίας είναι πολύ ευεπίφορος³ στη μαζική υποβολή. Αυτή η αιχμαλωσία την οποία υφίσταται ο άνθρωπος από την υποβολή και από τα άλλα μέσα της διαφήμισης, τον φτάνει στο σημείο ν' ακολουθεί με κλειστά τα μάτια. Τον φτάνει στο σημείο ν' ακολουθεί γραμμή χωρίς σκέψη, χωρίς έρευνα και εξέταση.

Η διαφήμιση μπορεί βέβαια, χωρίς αμβιβολία, να αποβεί κοινωνικά ωφέλιμη. Να συμβάλει πολύ στην **πρόοδο** και στο δυνάμωμα της ελεύθερης οικονομίας, όταν εκτελεί την αποστολή της κατά θετικό τρόπο, όταν αντικρίζεται και ενεργεί σαν διαφώτιση του κοινού, σαν προσανατολισμός σε ό,τι είναι συμφέρον στον αγοραστή, όταν αυτή κρατιέται μέσα στα όρια, μέσα στο πρόπον, όταν αφήσει τις χοντροκομμένες μεθόδους του ψεύδους και της απάτης ή της φαινομενικής αλήθειας.

1. ραφιναρισμένα: έντεχνα, επιδέξια

2. βουλιμία: λαιμαργία, έντονη επιθυμία

3. ευεπίφορος: επιρρεπής, αυτός που παρασύρεται εύκολα

Ιω. Ν. Ξηροτύρης, 1965, «*Επίκαιρα Κοινωνικά Προβλήματα*», Θεσσαλονίκη (Διασκευή)

ΘΕΜΑΤΑ

A1. Να γράψετε την περίληψη του κειμένου, που σας δόθηκε, χωρίς δικά σας σχόλια (90-110 λέξεις).

Μονάδες 25

B1. «Η διαφήμιση μπορεί βέβαια, χωρίς αμφιβολία, να αποβεί κοινωνικά ωφέλιμη». Σε μία παράγραφο 80-100 λέξεων να σχολιάσετε την παραπάνω άποψη του συγγραφέα.

Μονάδες 15

B2. Ο συγγραφέας στη δεύτερη παράγραφο του κειμένου «Όπου κι αν γυρίσει ... κόσμου μας» χρησιμοποιεί ως τρόπο πειθούς την επίκληση στη λογική. Να εντοπίσετε τα μέσα πειθούς στην παράγραφο αυτή.

Μονάδες 5

B3.α. Να γράψετε από ένα συνώνυμο για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις, χωρίς να αλλάζει το νόημα του κειμένου: **διαβαίνει, συλλογή, Παρατηρούν, τεχνητές, πρόοδο.** (Μον. 5)

β. Να γράψετε από ένα αντώνυμο για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις: αρνηθεί, δικαιολογημένη, λογικά, ωφέλιμη, διαφώτιση. (Μον. 5)

Μονάδες 10

B4. Να εντοπίσετε τα δομικά στοιχεία της τελευταίας παραγράφου του κειμένου: «Η διαφήμιση μπορεί ... φαινομενικής αλήθειας».

Μονάδες 5

Γ1. Σε ένα άρθρο (500-600 λέξεις), που θα δημοσιευτεί στην εφημερίδα του σχολείου σας, να αναφερθείτε:

- α) στις αρνητικές πλευρές της διαφήμισης και
- β) στους παράγοντες που βοηθούν στην ανάπτυξη κριτικής σκέψης των νέων απέναντι στα αρνητικά μηνύματα της διαφήμισης.

Μονάδες 40

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟΥΣ

1. Στο τετράδιο να γράψετε **μόνον** τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). **Να μην αντιγράψετε** τα θέματα στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων, αμέσως μόλις σας παραδοθούν. **Δεν επιτρέπεται να γράψετε** καμιά άλλη σημείωση. Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα.
4. Να γράψετε τις απαντήσεις σας **μόνον με μπλε ή μόνον με μαύρο στυλό ανεξίτηλης μελάνης**.
5. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
6. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
7. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: **10.00 π.μ.**

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

ΑΡΧΗ 1ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ - Α΄ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ
(ΟΜΑΔΑ Α΄)

ΚΑΙ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ (ΟΜΑΔΑ Β΄)

ΠΕΜΠΤΗ 29 ΜΑΪΟΥ 2014

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

ΕΣΠΕΡΙΝΑ

ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΤΕΣΣΕΡΙΣ (4)

ΚΕΙΜΕΝΟ

Το σχολείο που **θέλει** να αναπτύξει τη δημιουργικότητα των μαθητών του πρέπει να στρέψει προγράμματα, βιβλία, μεθόδους διδασκαλίας, **διδάσκοντες** και διδασκόμενους προς αυτή την κατεύθυνση. Η μηχανική μάθηση, η τυποποίηση της διδασκαλίας ή της εργασίας, η παθητική επανάληψη, η παιδαγωγική τού «κάνε αυτό που σου λέω» και του «κάνε το όπως σου το λέω» θα αποκλειστούν και θα αντικατασταθούν με μεθόδους όσο γίνεται περισσότερο ενεργητικές. [...]*

Πιο συγκεκριμένα, η σχολική ζωή στο δημιουργικό σχολείο θα μπορούσε να οργανωθεί με τρόπους που να ευνοούν τις πρωτοβουλίες, τις επιλογές, τις εργασίες των μαθητών σε θέματα που τους ενδιαφέρουν. Να ανατίθεται, για παράδειγμα, στους μαθητές η οργάνωση και παρουσίαση ορισμένων μαθημάτων, διάφορες εκθέσεις, έκδοση περιοδικού ή εφημερίδας, θεατρικές παραστάσεις, μουσικές παρουσίες, ομιλίες – συζητήσεις για θέματα επικαιρότητας, κοινωνικά ή πολιτικά, επιστημονικά, καλλιτεχνικά κτλ. Σε μια τέτοια οργάνωση, καθοριστικό ρόλο θα παίξουν οι ομάδες των μαθητών, με την προϋπόθεση ότι διδάσκοντες και διδασκόμενοι θα απαλλαγούν από την πίεση των ποικίλων εξετάσεων και από το **αδιάκοπο** κυνήγι της ύλης και του χρόνου.

Στο δημιουργικό σχολείο ο διδάσκων θα τονίσει ιδιαίτερα τη συμμετοχή των μαθητών στο διάλογο, ώστε να είναι όσο το

* [...]: παραλείπεται κείμενο.

δυνατόν ενεργητικότερη. [...]»* Θα προσέξει, επίσης, ιδιαίτερα το είδος των ερωτήσεων. Δεν πρέπει να είναι αυτές που «ξέρει» την απάντηση και την περιμένει, γιατί τότε ακούει αδιάφορα ή δεν ακούει καθόλου τις άλλες απαντήσεις, ώσπου να ακούσει την αναμενόμενη, οπότε και ενθουσιάζεται. Ο ίδιος ο μαθητής δεν απορεί, δε ρωτάει, δεν ενθαρρύνεται στην απορία ή στην ερώτηση, δε βλέπει να λαμβάνεται υπόψη η προσπάθειά του και, κατά συνέπεια, δε διακινδυνεύει μια απάντηση λαθεμένη. Ο δημιουργικός μαθητής δυσφορεί σε τέτοιες συνθήκες μαθήματος και αντιδρά συχνά με απρέπεια ή με ειρωνεία.

«Να κάνετε ερωτήσεις που **να μην ξέρετε** την απάντηση», αυτό είναι το αίτημα της δημιουργικότητας. Η στενή όμως αντίληψη για την αγωγή¹, που περιορίζει το ρόλο της στο γνωστικό υλικό, δεν αφήνει το διδάσκοντα να κινηθεί στον ευρύτερο χώρο της **συλλογικής** προσπάθειας και της γόνιμης ανταλλαγής ιδεών. [...]»*

Γενικά, το δημιουργικό σχολείο βοηθάει τους μαθητές να χρησιμοποιούν τα χέρια τους, να κατασκευάζουν, να κάνουν πειράματα, να ερευνούν, να αναζητούν, να αποκτούν προσωπικές εμπειρίες και γνώσεις – όχι μόνο από τα βιβλία – να δημιουργούν κάτι δικό τους, να «ποιούν²».

Κώστας Μπαλάσκας, «Το σχολείο της δημιουργικότητας»,
εκδ. Γρηγόρη (Απόσπασμα – Διασκευή).

* [...]: παραλείπεται κείμενο.

¹ αγωγή: μάθηση, μόρφωση, διαπαιδαγώγηση.

² ποιούν: κατασκευάζουν, δημιουργούν.

ΘΕΜΑΤΑ

A1. Να γράψετε στο τετράδιό σας την περίληψη του κειμένου (80-100 λέξεις).

Μονάδες 25

B1. Να αναζητήσετε στην πρώτη και στη δεύτερη παράγραφο, τα στοιχεία από τα οποία, κατά τη γνώμη του συγγραφέα, πρέπει να απαλλαγεί το σημερινό σχολείο, ώστε να γίνει δημιουργικό. Να τα αναπτύξετε σε μία παράγραφο (60-80 λέξεις).

Μονάδες 15

B2. α. Να επισημάνετε τα δομικά μέρη της δεύτερης παραγράφου («Πιο συγκεκριμένα, η σχολική ζωή ... της ύλης και του χρόνου»).

(Μον. 6)

β. Να δώσετε έναν πλαγιότιτλο στη δεύτερη παράγραφο.

(Μον. 4)

Μονάδες 10

B3. Να βρείτε ένα συνώνυμο για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις: «θέλει», «διδάσκοντες», «αδιάκοπο», «να μην ξέρετε», «συλλογικής».

Μονάδες 5

B4. «Στο δημιουργικό σχολείο ο διδάσκων ... των ερωτήσεων» (τρίτη παράγραφος): να μετατρέψετε την ενεργητική σύνταξη σε παθητική σύνταξη.

Μονάδες 5

Γ1. Με την ευκαιρία της αποφοίτησής σας από το σχολείο, σας ζητείται να συντάξετε ένα άρθρο για τη σχολική ιστοσελίδα. Στο άρθρο αυτό να αναφερθείτε στα εφόδια που αποκτά ο μαθητής κατά τη διάρκεια της σχολικής του ζωής και να προτείνετε τρόπους, με τους οποίους το σχολείο μπορεί να γίνει πιο δημιουργικό (400-500 λέξεις).

Μονάδες 40

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟΥΣ

1. Στο τετράδιο να γράψετε **μόνον** τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). Να μην αντιγράψετε τα θέματα στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. Δεν επιτρέπεται να γράψετε καμιά άλλη σημείωση. Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε στο τετράδιό σας σε όλα τα θέματα.
4. Να γράψετε τις απαντήσεις σας **μόνον με μπλε ή μόνον με μαύρο στυλό ανεξίτηλης μελάνης**.
5. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
6. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
7. Ώρα δυνατής αποχώρησης: **10.00 π.μ.**

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

ΑΡΧΗ 1ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ - Γ΄ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ
(ΟΜΑΔΑ Α΄)

ΚΑΙ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ (ΟΜΑΔΑ Β΄)

ΠΕΜΠΤΗ 29 ΜΑΪΟΥ 2014

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

ΗΜΕΡΗΣΙΑ

ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΤΕΣΣΕΡΙΣ (4)

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ένα **σημαντικό** πρόβλημα του καιρού μας είναι η μεγάλη αύξηση της εγκληματικότητας, ιδίως των νέων. Σε σημαντικό βαθμό οφείλεται στην έλλειψη υγιούς οικογενειακού περιβάλλοντος, στην **απουσία** διαπαιδαγώγησης και παραδείγματος που να εμπνέει πίστη στις ηθικές αξίες και να τους δίνει υγιείς στόχους και ιδανικά, στην ανεργία, στη χρήση ναρκωτικών και στην έκθεση σε μια υποκουλτούρα βίας, μέσα από τον κινηματογράφο και την τηλεόραση. [...] ¹

Η αύξηση της εγκληματικότητας και παραβατικότητας των νέων έχει επιβεβαιωθεί σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες, όπως μαρτυρούν στοιχεία στατιστικών ερευνών και μελετών.

Για την αντιμετώπιση του φαινομένου αυτού στο περιοδικό *Time* χαρακτηριστικά αναφέρεται: «[...] Πρέπει να αναρωτηθούμε τι θα κάνουμε εμείς η **ενήλικη** κοινότητα; Ναι, η βιομηχανία της ψυχαγωγίας πρέπει να σταματήσει “να πουλάει βία” στα παιδιά. Ναι, η βιομηχανία όπλων πρέπει να **σταματήσει** ν’ αγωνίζεται να κάνει τα όπλα προσιτά σε όλους. Ναι, οι πολιτικοί χρειάζεται να δουν αυτά τα θέματα με μία ειλικρινή και διακομματική προσπάθεια και όχι απλά ως μέσα αντιπαράθεσης στις κομματικές εκστρατείες. Και ναι, τα ΜΜΕ πρέπει να κάνουν περισσότερα από το να χρησιμοποιούν τις τραγωδίες για εντυπωσιακούς τίτλους. Αλλά και τι μερίδιο ευθύνης θ’ αναλάβουμε εμείς τα άτομα;»

¹ Το σύμβολο [...] σημαίνει ότι παραλείπεται κείμενο.

ΑΡΧΗ 2ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ - Γ΄ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ

Κοινωνιολόγοι και ψυχολόγοι καλούνται να ερμηνεύσουν το φαινόμενο αναζητώντας τα αίτια της εγκληματικότητας. [...] Γάλλοι κοινωνιολόγοι που ερεύνησαν το πρόβλημα της βίας στα σχολεία, επισημαίνουν ότι η λύση πρέπει ν' αναζητηθεί στην «αποκατάσταση της λειτουργίας των θεσμών» και όχι τόσο στα μέτρα επιτήρησης. Βασικές αιτίες θεωρούνται: τα οικονομικά προβλήματα, ο κοινωνικός αποκλεισμός, η **ανασφάλεια** στον τομέα της εργασίας και οι ολοένα διογκούμενες ανισότητες.

Ιωάννης Π. Τσαχαγέας, 2006, «*Η ανθρωπότητα σε κρίση θεσμών και αξιών*», Εκδόσεις Γκοβόστη, Αθήνα (Διασκευή).

ΘΕΜΑΤΑ

A1. Να γράψετε στο τετράδιό σας την περίληψη του κειμένου που σας δόθηκε (80 -100 λέξεις).

Μονάδες 25

B1. Να αναπτύξετε σε μία παράγραφο 60-80 λέξεων το περιεχόμενο της παρακάτω περιόδου: «Ναι, η βιομηχανία της ψυχαγωγίας πρέπει να σταματήσει “να πουλάει βία” στα παιδιά».

Μονάδες 10

B2. α. Να βρείτε τον τρόπο ανάπτυξης της πρώτης παραγράφου του κειμένου: «Ένα σημαντικό ... τηλεόραση» και να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

(Μον. 4)

β. Να γράψετε τα δομικά μέρη της ίδιας παραγράφου.

(Μον. 6)

Μονάδες 10

B3. α. Να γράψετε από ένα αντώνυμο για κάθε μία από τις παρακάτω λέξεις: **σημαντικό, απουσία, ενήλικη, σταματήσει, ανασφάλεια.**

(Μον. 5)

ΑΡΧΗ 3ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ - Γ΄ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ

β. Να γράψετε από ένα συνώνυμο για κάθε μία από τις παρακάτω λέξεις: πίστη, στόχους, αναφέρεται, μερίδιο, ερμηνεύσουν.

(Μον. 5)

Μονάδες 10

B4. α. Να αιτιολογήσετε τη χρήση των σημείων στίξης (εισαγωγικά) στις παρακάτω περιπτώσεις:

- «Πρέπει να αναρωτηθούμε ... εμείς τα άτομα;»,
- «να πουλάει βία».

(Μον. 2)

β. Να εντοπίσετε στο κείμενο μία έκφραση με μεταφορική σημασία.

(Μον. 3)

Μονάδες 5

Γ1. Σε ένα άρθρο 400-500 λέξεων που θα δημοσιευτεί στην ιστοσελίδα του σχολείου σας, να αναφέρετε μορφές ενδοσχολικής βίας που γνωρίζετε και να προτείνετε τρόπους αντιμετώπισης του φαινομένου.

Μονάδες 40

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟΥΣ

1. Στο τετράδιο να γράψετε **μόνον** τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). **Να μην αντιγράψετε** τα θέματα στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων, αμέσως μόλις σας παραδοθούν. **Δεν επιτρέπεται να γράψετε** καμιά άλλη σημείωση. Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα.
4. Να γράψετε τις απαντήσεις σας **μόνον με μπλε ή μόνον με μαύρο στυλό ανεξίτηλης μελάνης**.
5. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
6. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
7. Ώρα δυνατής αποχώρησης: **10.00 π.μ.**

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

ΑΡΧΗ 1ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ - Α΄ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ
(ΟΜΑΔΑ Α΄)

ΚΑΙ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ (ΟΜΑΔΑ Β΄)

ΤΡΙΤΗ 19 ΜΑΪΟΥ 2015

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

ΕΣΠΕΡΙΝΑ

ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΤΡΕΙΣ (3)

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ο άνθρωπος και η ευτυχία είναι δύο δυσπρόσιτες έννοιες. Αποτελούν δύο θεμελιώδη, ταυτόχρονα όμως αλληλοαντιμαχόμενα αντικείμενα της φιλοσοφίας.

Ο άνθρωπος και η ευτυχία μπορούν να παρομοιαστούν παραστατικότερα με δύο παράλληλες σιδηροτροχιές. Παρατηρώντας τις κανείς να χάνονται στον ορίζοντα, έχει την εντύπωση ότι ενώνονται σε κάποιο σημείο. Ευτυχώς όμως που δεν συναντώνται ποτέ οι σιδηροτροχιές, διότι διαφορετικά εκτροχιάζεται το τρένο.

Πώς μεταφράζονται όλα αυτά; Η ευτυχία βρίσκεται πάντοτε πολύ κοντά στον άνθρωπο και αυτός είναι ταγμένος από τη φύση του να την παρακολουθεί συνεχώς, επιδιώκοντας να την αποκτήσει. Δεν το κατορθώνει όμως ποτέ. Διατηρεί την ψευδαίσθηση ότι το **πετυχαίνει** κατά καιρούς, ενώ απλώς έχει μία **προσωρινή** επαφή με αυτή. Και όταν η επαφή γίνεται συχνότερη, ο άνθρωπος τείνει να μην την αντιλαμβάνεται. Αν όμως ο άνθρωπος γίνει κάποτε — ή νομίζει ότι έγινε — ευτυχής, η ευτυχία του διαρκεί πολύ λίγο, διότι αυτός σύντομα αρχίζει πάλι να την αναζητά, κάθε φορά κάπου αλλού.

Πολλοί νομίζουν ότι η ευτυχία έγκειται στην αφθονία. Πρόκειται για ένα **τεράστιο** λάθος, πράγμα που επιβεβαιώνεται και σήμερα. Οι κυβερνήσεις καταμετρούν την ευτυχία βάσει οικονομικών δεικτών: **αύξηση** της παραγωγής, άνοδο του κατά κεφαλήν εισοδήματος, των χρηματιστηριακών αξιών κ.λπ.

Εντούτοις, ο άνθρωπος σήμερα δεν είναι με κανένα τρόπο ευτυχέστερος απ' ό,τι στο παρελθόν στις λεγόμενες «αναπτυγμένες» τουλάχιστον χώρες, έστω και αν κατακλύζεται από καταναλωτικά αγαθά, διατρέφεται καλύτερα, επικοινωνεί

ευκολότερα κ.λπ. Είναι μάλλον δυστυχεστέρος, διότι αντιμετωπίζει μεγαλύτερη εγκληματικότητα (προστατεύεται με ολοένα πιο τέλεια συστήματα ασφαλείας), ζει απομονωμένος (λέει απλώς «καλημέρα» στον ένοικο του διπλανού διαμερίσματος), αναζητά υποκατάστατα της ευτυχίας (καταφεύγει στα ναρκωτικά).

Αυτά συμβαίνουν, διότι οι «αναπτυγμένες» χώρες γνωρίζουν μία υλική μόνο ανάπτυξη. Μπορεί να υπάρχουν καλλιτεχνικές εκδηλώσεις, πνευματικά κέντρα, εκδοτική δραστηριότητα, αλλά πολλά από αυτά είναι χωρίς περιεχόμενο και νόημα.

Πολλοί άνθρωποι είναι **αντικειμενικά** ευτυχείς, αλλά αισθάνονται δυστυχείς. Αντίθετα, άλλοι είναι αντικειμενικά δυστυχείς, αλλά θεωρούν τον εαυτό τους ευτυχή. Πού πρέπει, τελικά, να αναζητήσει ο άνθρωπος την ευτυχία;

Κ. Βάσσης, «Ενώπιον του 21^{ου} αιώνας - Δοκίμια», Εκδ. Οι Εκδόσεις των φίλων, Αθήνα 2008, σελ. 121 - 123. (Διασκευή)

ΘΕΜΑΤΑ

A. Να γράψετε στο τετράδιό σας την περίληψη του κειμένου (80-100 λέξεις).

Μονάδες 25

B1. Να αναπτύξετε σε μία παράγραφο 60-80 λέξεων το περιεχόμενο του παρακάτω αποσπάσματος: «Αν όμως ο άνθρωπος γίνει κάποτε — ή νομίσει ότι έγινε — ευτυχής, η ευτυχία του διαρκεί πολύ λίγο, διότι αυτός σύντομα αρχίζει πάλι να την αναζητά, κάθε φορά κάπου αλλού».

Μονάδες 15

B2. Να εντοπίσετε δύο τρόπους ανάπτυξης της πέμπτης παραγράφου: «Εντούτοις, ο άνθρωπος ... της ευτυχίας (καταφεύγει στα ναρκωτικά)» (Μον. 6) και να αιτιολογήσετε την απάντησή σας (Μον. 4).

Μονάδες 10

ΑΡΧΗ 3ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ - Α΄ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ

B3. πετυχαίνει, προσωρινή, τεράστιο, αύξηση, αντικειμενικά:
Να γράψετε ένα αντώνυμο για καθεμιά από τις παραπάνω λέξεις.

Μονάδες 5

B4. «Οι κυβερνήσεις καταμετρούν την ευτυχία βάσει οικονομικών δεικτών». Να μετατρέψετε την ενεργητική σύνταξη σε παθητική.

Μονάδες 5

Γ. Η ευτυχία αποτελεί ένα μόνιμο στόχο του ανθρώπου. Σε ένα άρθρο 400-500 λέξεων, που θα αναρτηθεί στην ιστοσελίδα του σχολείου σας, να αναφερθείτε:

α) Στις δυσκολίες που συναντά ο σύγχρονος άνθρωπος επιδιώκοντας την ευτυχία.

β) Στους τρόπους με τους οποίους μπορεί να νιώσει ευτυχισμένος στην καθημερινότητά του.

Μονάδες 40

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟΥΣ

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνον τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). **Να μην αντιγράψετε** τα θέματα στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. **Δεν επιτρέπεται να γράψετε** καμιά άλλη σημείωση. Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα, **μόνον με μπλε ή μόνον με μαύρο στυλό ανεξίτηλης μελάνης.**
4. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
6. Ώρα δυνατής αποχώρησης: **10.00 π.μ.**

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

ΑΡΧΗ 1ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ - Γ΄ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ
(ΟΜΑΔΑ Α΄)

ΚΑΙ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ (ΟΜΑΔΑ Β΄)

ΤΡΙΤΗ 19 ΜΑΪΟΥ 2015

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

ΗΜΕΡΗΣΙΑ

ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΤΕΣΣΕΡΙΣ (4)

ΚΕΙΜΕΝΟ

Την Ελλάδα χαρακτηρίζει η ποικιλία του τοπίου και μία απέραντη φυσική ομορφιά, που συνυπάρχουν με τα διάσπαρτα ίχνη σπουδαίων πολιτισμών. Παράλληλα, ένα ήπιο κλίμα και η διαύγεια του φωτός αναδεικνύουν τα χαρακτηριστικά αυτά και καθιστούν τη χώρα μας μοναδική. [...] ¹

Φαίνεται, όμως, ότι τον τόπο μας δεν τον αγαπούμε, αν και υμνούμε τις ομορφιές του και τονίζουμε τις πολλές του χάρες. Μας αρέσουν «τα ψεύτικα τα λόγια, τα μεγάλα», ενώ η αλήθεια είναι άλλη και πληγώνει. Τον τόπο μας τον θεωρούμε στρέμματα προς εκμετάλλευση, δάση προς οικοπεδοποίηση, ακρογιαλιές για ιδιωτικό όφελος. [...] ¹

Υπάρχει μια σημαντική αλλοίωση του ελληνικού περιβάλλοντος, που συντελείται σιωπηλά, ύπουλα. Μόνος στόχος η τουριστική ανάπτυξη, που σαν επιδημία απαξιώνει τις ωραίες γωνιές της πατρίδας και εξουθενώνει τοπία και ανθρώπους.

Βασική αιτία του φαινομένου υπήρξε η αλόγιστη επιδίωξη του αριθμού των τουριστών, σε βάρος της ποιότητάς τους. Έτσι, μοναδικά τοπία ενταφιάζονται στο μπετόν και παραδίδονται στην ευτέλεια ² και το κέρδος. Όσο για τους «τουρίστες», λίγοι ενδιαφέρονται για την ελληνική ιδιαιτερότητα. Είναι μάζες μετακινούμενες, που ψάχνουν τον πλαστικό ήλιο και τη φτήνια, ενώ προσθέτουν το δικό τους άχρωμο βλέμμα στις ήδη άχρωμες τουριστικές περιοχές.

¹ Το σύμβολο [...] σημαίνει ότι παραλείπεται κείμενο.

² ευτέλεια = κατώτερη ποιότητα

Όπως έλεγε και μια παλιά διαφήμιση, οι ξένοι τουρίστες καλούνται να ζήσουν τον «μύθο της Ελλάδας». Η Ελλάδα, ωστόσο, ζει τον μύθο της. Μόνον που ο μύθος έχει ξεθωριάσει: το τουριστικό «εισόδημα» δεν ακολουθεί την ίδια αυξητική πορεία, η φθηνή μαζικότητα οδηγεί διαρκώς καινούργιες περιοχές στην απαξίωση. Τους καλοκαιρινούς μήνες **επικρατεί** η ασυδοσία και ο υπερπληθυσμός. Τον χειμώνα, αντίθετα, τα ίδια τοπία μοιάζουν βομβαρδισμένα, έρημα από ζωή και **πραγματικές** προοπτικές. [...]¹

Οι ευθύνες για την τουριστική υποβάθμιση της χώρας μπορούν να αποδοθούν στην πολιτική εξουσία, σε συμφέροντα μεγάλα και μικρότερα, αλλά και σε όλους εμάς, παθητικούς αποδέκτες της κατάστασης. [...]¹

Υπάρχουν, όμως, και οι άλλοι, όσοι με επιμονή και αγάπη δίδουν συχνά άνισες μάχες για να κατακτήσουν μια σπιθαμή μνήμης, ένα μέτρο αξιοπρέπειας του τόπου: περιβαλλοντικές οργανώσεις και σωματεία πολιτιστικά, πολίτες μοναχικοί και εκπρόσωποι περιοχών που καταστρέφονται, διανοούμενοι, αλλά και δημόσιοι λειτουργοί, απλοί άνθρωποι, αλλά και ονόματα με κύρος. Όποια και αν είναι, όμως, η ταυτότητά τους, το γεγονός είναι ότι αυτοί πληθύνονται. Υπάρχει, λοιπόν, μια μικρή ελπίδα ότι ίσως κυριαρχήσουν κάποτε και επιδιώξουν την ανατροπή της υπάρχουσας κατάστασης.

Γιώργος Γραμματικάκης, «Ένας αστρολάβος του Ουρανού και της Ζωής», σελ. 187-193, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, Ηράκλειο 2013 (Διασκευή).

ΘΕΜΑΤΑ

- A.** Να γράψετε στο τετράδιό σας την περίληψη του κειμένου που σας δόθηκε (80 -100 λέξεις).

Μονάδες 25

- B1.** Να αναπτύξετε σε μία παράγραφο 60-80 λέξεων το περιεχόμενο της παρακάτω περιόδου: *Μας αρέσουν «τα ψεύτικα τα λόγια, τα μεγάλα», ενώ η αλήθεια είναι άλλη και πληγώνει.*

Μονάδες 10

- B2.** Να βρείτε τον τρόπο ανάπτυξης της πέμπτης παραγράφου του κειμένου: « Όπως έλεγε και μια παλιά διαφήμιση... έρημα αποζωή και πραγματικές προοπτικές». Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

Μονάδες 10

- B3. α.** Να γράψετε από ένα συνώνυμο για κάθε μία από τις παρακάτω λέξεις: **σπουδαίων, αλλοίωση, συντελείται, επικρατεί, πραγματικές.**

(Μον. 5)

- β.** Να γράψετε από ένα αντώνυμο για κάθε μία από τις παρακάτω λέξεις: απέραντη, σιωπηλά, αλόγιστη, υποβάθμιση, επιδιώξουν.

(Μον. 5)

Μονάδες 10

- B4. α.** Να εντοπίσετε στο κείμενο δύο εκφράσεις με μεταφορική σημασία και μία με κυριολεκτική.

(Μον. 3)

- β.** Να μετατρέψετε τη σύνταξη στην παρακάτω πρόταση από ενεργητική σε παθητική: «Την Ελλάδα χαρακτηρίζει η ποικιλία του τοπίου και μία απέραντη φυσική ομορφιά, που συνυπάρχουν με τα διάσπαρτα ίχνη σπουδαίων πολιτισμών»

(Μον. 2)

Μονάδες 5

ΑΡΧΗ 4ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ - Γ΄ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ

- Γ. Σε ένα άρθρο 400-500 λέξεων, που θα δημοσιευτεί στην ιστοσελίδα του σχολείου σας α) να αναπτύξετε τις απόψεις σας σχετικά με τα οφέλη του τουρισμού και β) να αναφερθείτε στα αρνητικά αποτελέσματα της υπερβολικής τουριστικής ανάπτυξης στη σύγχρονη εποχή.

Μονάδες 40

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟΥΣ

1. Στο τετράδιο να γράψετε **μόνον** τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). **Να μην αντιγράψετε** τα θέματα στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων, αμέσως μόλις σας παραδοθούν. **Δεν επιτρέπεται να γράψετε** καμιά άλλη σημείωση. Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα, **μόνον με μπλε ή μόνον με μαύρο στυλό ανεξίτηλης μελάνης**.
4. Κάθε τεκμηριωμένη απάντηση είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
6. Ώρα δυνατής αποχώρησης: **10.00 π.μ.**

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

ΑΡΧΗ 1ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ
ΝΕΟ ΣΥΣΤΗΜΑ Γ' ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ

**ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ
ΤΡΙΤΗ 17 ΜΑΪΟΥ 2016
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ**

ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΤΕΣΣΕΡΙΣ (4)

ΚΕΙΜΕΝΟ

Η ασφάλεια των παιδιών στο Διαδίκτυο

Σήμερα, σχεδόν όλοι συμφωνούν πως τα παιδιά έχουν δικαίωμα σε ειδική φροντίδα και προστασία. Όμως, κάτι τέτοιο δεν συνέβαινε και στο παρελθόν. Χρειάστηκε μια σειρά από αγώνες μέχρι την υιοθέτηση της Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Παιδιού, το 1989. Η Σύμβαση αυτή αποτελεί χρήσιμο και βασικό εργαλείο για όσους ασχολούνται με τα παιδιά, με απώτερο σκοπό την προστασία των δικαιωμάτων τους.

Η Unicef είναι θεματοφύλακας της Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Παιδιού. Δίνει φωνή στα παιδιά και τους νέους και προωθεί την πρόσβασή τους στην πληροφόρηση και σε κάθε είδος ή μέσο έκφρασης, όπως το διαδίκτυο και τα κινητά τηλέφωνα. Αυτά καταλαμβάνουν ολοένα και μεγαλύτερο χώρο στην επικοινωνία των παιδιών, διευκολύνοντας την πρόσβαση σε πληροφόρηση, πολιτισμό, επικοινωνία και ψυχαγωγία.

Σε έκθεση της Unicef με θέμα «Ασφάλεια των Παιδιών στον Κυβερνοχώρο» αναφέρεται ενδεικτικά ότι στην Ευρωπαϊκή Ένωση το 59% των παιδιών από 9-16 ετών έχουν προφίλ κοινωνικής δικτύωσης. Εξάλλου, σύμφωνα με έρευνα του Εργαστηρίου Ηλεκτρονικού Εμπορίου του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών για το 2012, στην Ελλάδα 3.937.880 είναι χρήστες στο facebook και το 78% του πληθυσμού έχει πρόσβαση στο ίντερνετ.

Ποιες είναι οι ευκαιρίες όμως και ποιοι οι πιθανοί κίνδυνοι από την έκθεση του παιδιού στην Τεχνολογία Επικοινωνιών και Πληροφόρησης, με βάση και τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού; Η διαδικτυακή ενημέρωση, η σύνδεση με την παγκόσμια κοινότητα, η ανταλλαγή πληροφοριών, η ελευθερία της έκφρασης είναι σίγουρα από τα θετικά της χρήσης του ψηφιακού κόσμου. Ωστόσο, η έκθεση των παιδιών στον εικονικό – ψηφιακό κόσμο ενέχει

ΑΡΧΗ 2ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ
ΝΕΟ ΣΥΣΤΗΜΑ Γ' ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ

και κινδύνους: είτε να δουν εικόνες από άλλα παιδιά που πέφτουν θύματα εκμετάλλευσης ή κακοποίησης, είτε να γίνουν τα ίδια θύματα βίας από συνομήλικούς τους ή από μεγαλύτερους. Θα μπορούσαμε να προσθέσουμε, επίσης, την παραβίαση της ιδιωτικότητας και την ανεπιθύμητη επικοινωνία.

Μπορούμε να «θωρακίσουμε» τα παιδιά με συγκεκριμένες στρατηγικές για την πρόληψη και την αποκατάσταση των παιδιών που έχουν πέσει θύματα στον κυβερνοχώρο. Συγκεκριμένα, πρέπει να δοθεί έμφαση στην ενδυνάμωση των παιδιών και των γονέων μέσα από την πληροφόρηση για τις νέες τεχνολογίες, καθώς και στην αυστηρή τιμωρία όσων εκμεταλλεύονται και κακοποιούν παιδιά στο ψηφιακό περιβάλλον.

Για να είναι αποτελεσματική μια στρατηγική προστασίας, χρειάζεται να εμπλέξουμε τα παιδιά και τους νέους, που είναι συχνά οι καλύτεροι ειδικοί. Επίσης, η υποστήριξη των γονέων και άλλων ενηλίκων, όπως οι δάσκαλοι, είναι αναγκαία για να τους βοηθήσουμε να καταλάβουν τη χρήση της πληροφορικής, καθώς και τους κινδύνους που μπορεί να αντιμετωπίσουν τα παιδιά στο διαδίκτυο.

Απόσπασμα ομιλίας του Γενικού Διευθυντή της Ελληνικής Εθνικής Επιτροπής της Unicef Ηλία Λυμπέρη, 5-2-2013 (διασκευή)

ΘΕΜΑΤΑ

A. Να γράψετε στο τετράδιό σας την περίληψη του κειμένου χωρίς δικά σας σχόλια (80 -100 λέξεις).

Μονάδες 25

B1. Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν, γράφοντας στο τετράδιό σας, δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση τη λέξη **Σωστό**, αν η πρόταση είναι σωστή, ή τη λέξη **Λάθος**, αν η πρόταση είναι λανθασμένη.

- α)** Τα ηλεκτρονικά μέσα επικοινωνίας καταλαμβάνουν ελάχιστο χώρο στην επικοινωνία των παιδιών.
- β)** Η διαδικτυακή ενημέρωση ανήκει στα θετικά στοιχεία της χρήσης του ψηφιακού κόσμου.

ΑΡΧΗ 3ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ
ΝΕΟ ΣΥΣΤΗΜΑ Γ' ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ

- γ) Η έκθεση των παιδιών στον εικονικό κόσμο δεν ενέχει κινδύνους.
- δ) Η πρόληψη είναι ένας από τους τρόπους προστασίας των παιδιών από το διαδίκτυο.
- ε) Η συμμετοχή των παιδιών σε μια στρατηγική προστασίας από τους διαδικτυακούς κινδύνους δεν είναι απαραίτητη.

Μονάδες 10

B2. α) Να εντοπίσετε τα δομικά μέρη της πέμπτης παραγράφου του κειμένου: «Μπορούμε να «θωρακίσουμε» τα παιδιά ... και κακοποιούν παιδιά στο ψηφιακό περιβάλλον».

(Μον. 5)

β) Να εντοπίσετε δύο τρόπους πειθούς στην τρίτη παράγραφο του κειμένου: «Σε έκθεση της Unicef με θέμα ... και το 78% του πληθυσμού έχει πρόσβαση στο ίντερνετ».

(Μον. 8)

Μονάδες 13

B3. Να γράψετε ένα αντώνυμο για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις: συμφωνούν, δικαίωμα, χρήσιμο, αυστηρή, αποτελεσματική.

Μονάδες 5

B4. α) Να εντοπίσετε στο κείμενο δύο εκφράσεις με μεταφορική σημασία.

(Μον. 4)

β) Να μετατρέψετε την ακόλουθη ενεργητική σύνταξη σε παθητική κάνοντας όλες τις απαραίτητες αλλαγές: «Μπορούμε να «θωρακίσουμε» τα παιδιά με συγκεκριμένες στρατηγικές για την πρόληψη» (5^η παράγραφος).

(Μον. 3)

Μονάδες 7

ΑΡΧΗ 4ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ
ΝΕΟ ΣΥΣΤΗΜΑ Γ' ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ

- Γ. Είστε ομιλητής/-τρια σε μια σχολική εκδήλωση με θέμα τη σχέση των νέων με το διαδίκτυο. Στην ομιλία που θα γράψετε για να εκφωνήσετε στους συμμαθητές σας, να αναλύσετε τους κινδύνους που απειλούν την ασφάλεια των παιδιών στο διαδίκτυο και να προτείνετε τρόπους προστασίας από αυτούς (400-500 λέξεις).

Μονάδες 40

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟΥΣ

1. Στο τετράδιο να γράψετε **μόνον** τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). **Να μην αντιγράψετε** τα θέματα στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων, αμέσως μόλις σας παραδοθούν. **Δεν επιτρέπεται να γράψετε** καμιά άλλη σημείωση. Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα, **μόνον με μπλε ή μόνον με μαύρο στυλό ανεξίτηλης μελάνης**.
4. Κάθε τεκμηριωμένη απάντηση είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
6. Ώρα δυνατής αποχώρησης: **10.00 π.μ.**

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

ΑΡΧΗ 1ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ
ΠΑΛΑΙΟ ΣΥΣΤΗΜΑ Δ΄ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ

**ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ
(ΟΜΑΔΑ Α΄)**

**ΚΑΙ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ (ΟΜΑΔΑ Β΄)**

ΤΡΙΤΗ 17 ΜΑΪΟΥ 2016

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

ΕΣΠΕΡΙΝΑ

ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΤΕΣΣΕΡΙΣ (4)

ΚΕΙΜΕΝΟ

Αποξένωση από τη φύση

Σήμερα βιώνουμε την παγκόσμια οικολογική κρίση και τις συνέπειές της, οι οποίες δεν απειλούν, πλέον, μόνο την ισορροπία των οικοσυστημάτων και την επιβίωση των έμβιων όντων, αλλά και την ψυχοσωματική υγεία και την ποιότητα ζωής των παρόντων και των μελλοντικών γενιών. Η οικολογική κρίση έχει βαθιές κοινωνικές, οικονομικές και πολιτικές αιτίες και τις ρίζες της βαθιά στην αποξενωμένη σχέση του σύγχρονου ανθρώπου με τη φύση.

Πολλοί επιστήμονες υποστηρίζουν ότι ο σύγχρονος άνθρωπος συμπεριφέρεται καθημερινά χωρίς να έχει συνείδηση της κατάστασης του πλανήτη. Υπνοβατεί χωρίς να συναισθάνεται τις πράξεις του και τις συνέπειές τους. Η αφύπνιση του ανθρώπου εξαρτάται από το αν ο ίδιος σκοπεύει να ξαναβρεί το συνειδητό βηματισμό του πάνω στη Μητέρα Γη και η συλλογική αφύπνιση αποτελεί προϋπόθεση για την υπέρβαση της οικολογικής κρίσης.[...] ¹

Στον «ανεπτυγμένο» κόσμο έχουμε δημιουργήσει ένα σύστημα που δεν μπορούμε να ελέγξουμε. Οι περισσότεροι από εμάς που θέλουμε να καταναλώνουμε συνεχώς, πρέπει να θυσιάσουμε το χρόνο μας και τη ζωή μας για αντάλλαγμα. Ζούμε συνεχώς υπό την πίεση του χρόνου. Έχουμε δημιουργήσει μια κοινωνία στην οποία είμαστε τόσο απασχολημένοι από τα προσωπικά μας προβλήματα ώστε δεν έχουμε την πολυτέλεια να ασχοληθούμε με το τι συμβαίνει στον πλανήτη μας. Μη

¹ Το σύμβολο [...] σημαίνει ότι παραλείπεται κείμενο.

ΑΡΧΗ 2ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ
ΠΑΛΑΙΟ ΣΥΣΤΗΜΑ Δ' ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ

κατανοώντας τη διαφορά ανάμεσα στην ικανοποίηση από τη ζωή και την ευτυχία, αισθανόμαστε δυστυχισμένοι παρά τα υλικά αγαθά που αποκτούμε.[...]

Έχει πλέον καταγραφεί ότι η **αποξένωση** του ανθρώπου από τη φύση συμβάλλει στη δημιουργία διαταραχών στη συμπεριφορά και στην ανάπτυξή του. Στερεί από τις νέες γενιές τη διαμόρφωση βασικών αντιληπτικών ικανοτήτων, την ανάπτυξη της δημιουργικότητας, της κριτικής σκέψης και της συναισθηματικής ωρίμανσης, καθώς και την **ενδυνάμωση** της αυτοπεποίθησης. Περιορίζει την αίσθηση ότι ανήκει κανείς σε ένα ευρύτερο πλαίσιο και την ικανότητα διαχείρισης του περιβάλλοντος.

Από τη διεθνή έρευνα έχει τεκμηριωθεί ότι μέσα από τη σχέση τους με τη φύση τα παιδιά αναπτύσσουν το σώμα, το μυαλό και το πνεύμα τους, την κατανόηση για τα μη ανθρώπινα όντα, **καταπολεμούν** το άγχος, αποκτούν την αίσθηση της φροντίδας της φύσης και αναπτύσσουν την αισθητική τους.

Ίριδα Τσεβρένη, Γαβριήλ Ξανθόπουλος: «Θεραπεύοντας την αποξένωση των νέων από τη φύση» (Διασκευή).

ΘΕΜΑΤΑ

A. Να γράψετε στο τετράδιό σας την περίληψη του κειμένου χωρίς δικά σας σχόλια. (80-100 λέξεις)

Μονάδες 25

B1. Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν, γράφοντας στο τετράδιό σας, δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση τη λέξη **Σωστό**, αν η πρόταση είναι σωστή, ή τη λέξη **Λάθος**, αν η πρόταση είναι λανθασμένη.

- α) Η οικολογική κρίση δεν επηρεάζει την ψυχοσωματική υγεία του ανθρώπου.
- β) Ο σύγχρονος άνθρωπος είναι συνειδητοποιημένος όσον αφορά την κατάσταση του πλανήτη.
- γ) Η συλλογική αφύπνιση θα βοηθήσει να ξεπεραστεί η οικολογική κρίση.

ΑΡΧΗ 3ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ
ΠΑΛΑΙΟ ΣΥΣΤΗΜΑ Δ' ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ

- δ) Τα προσωπικά προβλήματα δεν μας επιτρέπουν να ασχοληθούμε με τα προβλήματα του πλανήτη.
ε) Η αποξένωση του ανθρώπου από τη φύση αναπτύσσει τη δημιουργικότητα.

Μονάδες 10

B2. Να εντοπίσετε τα δομικά μέρη της τρίτης παραγράφου:
"Στον «ανεπτυγμένο» κόσμο αποκτούμε".

Μονάδες 5

B3. α) Να γράψετε ένα συνώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις: **συνέπειες, συνεχώς, αποξένωση, ενδυνάμωση, καταπολεμούν.**

(Μον. 5)

β) Να γράψετε ένα αντώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις: σύγχρονος, συλλογική, ευρύτερο, φροντίδας, αναπτύσσουν.

(Μον. 5)

Μονάδες 10

B4. α) Να εντοπίσετε στο κείμενο δύο εκφράσεις με μεταφορική σημασία.

(Μον. 4)

β) Να δώσετε ένα πλαγιότιτλο στην τέταρτη παράγραφο του κειμένου: «Έχει πλέον καταγραφεί του περιβάλλοντος».

(Μον. 6)

Μονάδες 10

Γ. Στη σύγχρονη εποχή οι νέοι έχουν αποξενωθεί από τη φύση. Σε ένα άρθρο 400-500 λέξεων, που θα δημοσιευθεί στην εφημερίδα του σχολείου σας, να αναφερθείτε:

- α) Στις αιτίες που απομακρύνουν τους νέους σήμερα από τη φύση.
β) Στους παράγοντες οι οποίοι μπορούν να βοηθήσουν τους νέους να αποκτήσουν οικολογική συνείδηση, αποκαθιστώντας τη σχέση τους με τη φύση.

Μονάδες 40

ΑΡΧΗ 4ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ
ΠΑΛΑΙΟ ΣΥΣΤΗΜΑ Δ΄ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟΥΣ

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνον τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). **Να μην αντιγράψετε** τα θέματα στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. **Δεν επιτρέπεται να γράψετε** καμιά άλλη σημείωση. Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα, **μόνον με μπλε ή μόνον με μαύρο στυλό ανεξίτηλης μελάνης**.
4. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
6. Ώρα δυνατής αποχώρησης: **10.00 π.μ.**

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

ΑΡΧΗ 1ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ
ΠΑΛΑΙΟ ΣΥΣΤΗΜΑ Γ' ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ
(ΟΜΑΔΑ Α')

ΚΑΙ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ (ΟΜΑΔΑ Β')

ΤΡΙΤΗ 17 ΜΑΪΟΥ 2016

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

ΗΜΕΡΗΣΙΑ

ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΤΕΣΣΕΡΙΣ (4)

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ασκήσεις επικοινωνίας

«Έχουμε πολλά να πούμε, ας μιλήσουμε». Η διαφημιστική καμπάνια εταιρείας κινητής τηλεφωνίας έρχεται σε αντίθεση με τη σύγχρονη τακτική της επικοινωνίας. Στο μετρό, μέρα-νύχτα, κορίτσια και αγόρια σκυμμένα πάνω από το μικρό πληκτρολόγιο του κινητού τους, επικοινωνούν αξιοζήλευτα γρήγορα. [...]¹

Αλλά και όταν μιλάνε δεν φαίνεται πως έχουν τόσα πολλά να πουν: το πού και το πότε συζητάνε. Δεν χρειάζεται να είσαι ωτακουστής²: οι άνθρωποι μιλούν μεγαλόφωνα στο κινητό τους, δεν θέλουν να **προστατεύσουν** τίποτα και κανέναν, ούτε καν τα αισθήματά τους. Μερικές φορές ολόκληρο το βαγόνι βυθίζεται σ' αυτή την παράδοξη επικοινωνία, οι άνθρωποι χάνονται σ' ένα **προσωπικό** σύμπαν που με απίθανο τρόπο αυτοεκτίθεται στα μάτια όλων.

Έχουμε στ' αλήθεια πολλά να πούμε; Τι τάξεως θέματα μας ενδιαφέρει να συζητήσουμε; Ας μιλήσουμε που λέει κι η διαφήμιση, αλλά γιατί και πώς. Ζούμε στην πιο επικοινωνιακή εποχή και κατά παράδοξο τρόπο η διαδικτυακή, τηλεοπτική επικοινωνία είναι πιο ρηχή από ποτέ. [...]

Ένας φίλος μου τηλεφώνησε ζητώντας να ανάψω την τηλεόραση εκείνη τη στιγμή και να παρακολουθήσω το «διάλογο» για την ανεργία στο Big Brother. Τα παιδιά, προφανώς, είχαν πάρει εντολές να συζητήσουν σοβαρά, όπως γίνεται στα στρογγυλά

¹ Το σύμβολο [...] σημαίνει ότι παραλείπεται κείμενο.

² Ωτακουστής: το πρόσωπο που κρυφακούει.

ΑΡΧΗ 2ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ
ΠΑΛΑΙΟ ΣΥΣΤΗΜΑ Γ' ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ

τραπέζια και στα τηλεοπτικά παράθυρα. [...] Δυστυχώς πρόλαβα μόνο το τελευταίο πεντάλεπτο που ήταν στ' αλήθεια τραγελαφικό³ στην **αφέλεια** και στο συντηρητισμό του, αλλά και πολύ ενδεικτικό των τάσεων της επικοινωνίας. Κάθε άλλο παρά αυθόρμητη ανταλλαγή απόψεων. [...]

Υπάρχει άραγε κάποιος τρόπος να **επικοινωνούν** οι άνθρωποι μεταξύ τους, να ανταλλάσσουν **ιδέες** που δεν είναι κακέκτυπο⁴ τηλεοπτικών διαλόγων; Το γεγονός ότι στο δρόμο οι περαστικοί διατυπώνουν ιδέες δημοσίως, χωρίς να ντρέπονται πια το μικρόφωνο, χωρίς να φοβούνται την κάμερα, με απίστευτη άνεση, αυτοπεποίθηση, εξοικείωση, υπόσχεται και καλύτερες επικοινωνιακές ημέρες; Μάλλον το **αντίθετο** συμβαίνει. Τα «πολλά» που έχουμε να πούμε καταχωνιάζονται ακόμα πιο βαθιά, τα λίγα και τα εύκολα και τα επαναλαμβανόμενα **επιπλέουν**.

Αμάντα Μιχαλοπούλου, άρθρο από τον ημερήσιο τύπο (Διασκευή).

ΘΕΜΑΤΑ

A. Να γράψετε στο τετράδιό σας την περίληψη του κειμένου χωρίς δικά σας σχόλια (60 - 80 λέξεις).

Μονάδες 25

B1. Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν, γράφοντας στο τετράδιό σας, δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση τη λέξη **Σωστό**, αν η πρόταση είναι σωστή, ή τη λέξη **Λάθος**, αν η πρόταση είναι λανθασμένη.

- α)** Η διαφημιστική καμπάνια εταιρείας κινητής τηλεφωνίας συμφωνεί προς τη σύγχρονη τακτική της επικοινωνίας.
- β)** Οι άνθρωποι μιλούν μεγάλωφωνα στο κινητό τους, αφού δεν θέλουν να προστατεύσουν τίποτα και κανέναν.
- γ)** Ζούμε στην πιο επικοινωνιακή εποχή, αλλά η διαδικτυακή επικοινωνία είναι πιο ρηχή από ποτέ.

³ Τραγελαφικό: αλλόκοτο, κατά γελοίο τρόπο αφύσικο.

⁴ Κακέκτυπο: αυτό που δεν μιμείται με επιτυχία το πρότυπό του.

ΑΡΧΗ 3ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ
ΠΑΛΑΙΟ ΣΥΣΤΗΜΑ Γ' ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ

- δ) Στο τηλεοπτικό παιχνίδι «Big Brother» ο λόγος των συμμετεχόντων παικτών ήταν αυθόρμητος.
- ε) Στο δρόμο οι περαστικοί αποφεύγουν την κάμερα και το μικρόφωνο, γιατί δεν είναι καθόλου εξοικειωμένοι.

Μονάδες 10

B2. Να γράψετε τα δομικά μέρη της πέμπτης παραγράφου: "Υπάρχει άραγε ... τα επαναλαμβανόμενα επιπλέουν".

Μονάδες 5

B3. α) Να γράψετε από ένα συνώνυμο για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις: **προστατεύσουν, προσωπικό, αφέλεια, επικοινωνούν, ιδέες.**

(Μον. 5)

β) Να γράψετε από ένα αντώνυμο για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις: σύγχρονη, μεγαλόφωνα, σοβαρά, αντίθετο, επιπλέουν.

(Μον. 5)

Μονάδες 10

B4. α) Να καταγράψετε από το κείμενο στο τετράδιό σας τρεις φράσεις ή προτάσεις με ποιητική χρήση της γλώσσας.

(Μον. 6)

β) Να γράψετε από μία πρόταση για την καθεμία από τις παρακάτω λέξεις: αυθόρμητη, ανταλλάσσουν.

(Μον. 4)

Μονάδες 10

Γ. Σε ένα άρθρο, 400 - 500 λέξεων, που θα αναρτηθεί στην ιστοσελίδα του σχολείου σας:

α) να παρουσιάσετε τους λόγους που οι νέοι επιλέγουν τη χρήση νέων τεχνολογιών (smartphones, chat κ.τ.λ.) για την επικοινωνία τους και

β) να επισημάνετε τους τυχόν κινδύνους που εγκυμονεί η αλόγιστη χρήση τους.

Μονάδες 40

ΑΡΧΗ 4ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ
ΠΑΛΑΙΟ ΣΥΣΤΗΜΑ Γ' ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟΥΣ

1. Στο τετράδιο να γράψετε **μόνον** τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). **Να μην αντιγράψετε** τα θέματα στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων, αμέσως μόλις σας παραδοθούν. **Δεν επιτρέπεται να γράψετε** καμιά άλλη σημείωση. Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα, **μόνον με μπλε ή μόνον με μαύρο στυλό ανεξίτηλης μελάνης**.
4. Κάθε τεκμηριωμένη απάντηση είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
6. Ώρα δυνατής αποχώρησης: **10.00 π.μ.**

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

ΑΡΧΗ 1ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ
Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ & Δ΄ ΤΑΞΗΣ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ

**ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ
ΤΡΙΤΗ 6 ΙΟΥΝΙΟΥ 2017**

**ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ)**

ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΤΕΣΣΕΡΙΣ (4)

ΚΕΙΜΕΝΟ

ΠΑΡΑΙΝΕΣΕΙΣ¹ ΕΝΟΣ ΠΑΤΕΡΑ ΤΟΥ ΚΑΙΡΟΥ ΜΑΣ

Αγαπημένο μου παιδί,

Ξαφνικά ψήλωσες, ωρίμασες. Παρατήρησες, άραγε, κι εσύ ότι η σχέση μας άλλαξε τον τελευταίο καιρό; Τώρα, μου φαίνεται πως δεν έχεις πια το ίδιο κέφι να βρεθούμε μόνοι οι δυο μας και να τα πούμε με τις ώρες. Ίσως δεν το καλοσκέφτηκες ακόμα, αλλά νομίζω πως, όταν δοθεί μια τέτοια ευκαιρία, τείνεις συχνά να βρεις μια πρόφαση² για να την αποφύγεις. Το ύφος σου απέναντί μου έγινε, καθαρά και ξάστερα, κριτικό. Γυρεύεις τα όριά μου και, φυσικά, **αρχίζεις** να τα ξεχωρίζεις. Με κρίνεις, με συγκρίνεις, με τοποθετείς σιγά-σιγά στη θέση που μου ταιριάζει. Ανακάλυψες κάτι που δεν το είχες φανταστεί ότι υπάρχουν άνθρωποι καλύτεροι, σοφότεροι, **σπουδαιότεροι** από μένα. Συζητάς ζωηρά τις γνώμες μου· συχνά τις αντικρούεις. Αμφισβητείς τις πληροφορίες που σου δίνω. Ώρες-ώρες θα έλεγα πως σου αρέσει να προσδίδεις στη συζήτησή μας τον τόνο μιας αντιδικίας των γενεών. Λες «εμείς» κι «εσείς» σαν να πρόκειται για δυο κόσμους ριζικά διαφορετικούς, ανάμεσα στους οποίους δεν είναι πιθανό να υπάρχει συνέχεια και βαθύτερη συνεννόηση ή σύμπτωση στις **ιδέες** και τα γούστα.

Παρατηρώ ακόμα – αυτό συνηθέστατα – ότι ορισμένες κοινότοπες, ανώδυνες συμβουλές μου – να, σα να πούμε «Κάνει ψύχρα, πάρε το πανωφόρι σου» ή «Μην πίνεις νερό ιδρωμένος» – σ' ερεθίζουν απροσδόκητα, σου προκαλούν εκδηλώσεις φανεράς

¹ ΠΑΡΑΙΝΕΣΕΙΣ : συμβουλές, προτροπές

² πρόφαση : δικαιολογία

Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ & Δ΄ ΤΑΞΗΣ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ

ανυπομονησίας και δυσαρέσκειας. Μα ξέρω και κάτι άλλο που μου το έχεις ομολογήσει. Έχεις ανάγκη στη ζωή σου από μια αξία ανώτερη από τις άλλες, μια αξία-γνώμονα, μια αξία-πυξίδα, στην οποία να αναφέρεται κάθε σου εκδήλωση, απόφαση, κρίση, πράξη. Η αξία αυτή, η πιο **ωραία** σου λέξη, σου προτείνω να είναι η γνησιότητα.

Να είσαι γνήσιος, αληθινός, ακέραιος, σε ό,τι αισθάνεσαι, λες και πράττεις, στον έρωτα, στη φιλία, στην κοινωνική σου δράση – απέναντι σε φίλους κι εχθρούς και, πρώτα-πρώτα, απέναντι στον εαυτό σου. Να σέβεσαι τον άλλον, να προσπαθείς να τον καταλάβεις· να τον βοηθάς, αν αυτό περνά από το χέρι σου. Συχνά, η ζωή μας έχει ν' αντιμετωπίσει δύσκολα διλήμματα που, μονάχα με πολλή αμοιβαία κατανόηση και βοήθεια, μπορούμε να τα λύσουμε και να τα ξεπεράσουμε. Να μην απαρνιέσαι τα δικαιώματά σου στη ζωή, μα να μην ξεχνάς και τα δικαιώματα του άλλου που βρέθηκε μαζί σου.

Τα ίδια θα σου έλεγα και για την εργασία σου. Να είσαι ειλικρινής και ευθύς σε κάθε δουλειά που θα αναλάβεις· να την τιμάς πρώτα-πρώτα εσύ ο ίδιος· να πασχίζεις να την κάνεις σωστά και όσο μπορείς καλύτερα, με φροντίδα και με μεράκι. Να είσαι αυτό που είσαι· τίποτα περισσότερο και τίποτα λιγότερο. Άκουσέ με· ένας **άξιος μαραγκός** που κατέχει καλά τη δουλειά του και πιστεύει σ' αυτήν είναι πολύ πιο ολοκληρωμένος και αξιοσέβαστος άνθρωπος από έναν κακό επιστήμονα.

Παρασύρθηκα όμως από τα λόγια μου και μου φαίνεται πως ξανάρχισα να συμβουλευώ. Σου τό 'πα και πριν· δε ζητώ να σου επιβάλω έτοιμες απόψεις για τον κόσμο, αλλά μονάχα να σε βοηθήσω να ξεκινήσεις. Ύστερα, τράβα το δρόμο σου και σβήσε με, σιγά-σιγά, από τους λογισμούς σου, καθώς το θέλει η ζωή.

Απόσπασμα από το βιβλίο του Γιώργου Θεοτοκά, ΣΤΟΧΑΣΜΟΙ ΚΑΙ ΘΕΣΕΙΣ, τ. Β', 1950-1966, εκδόσεις Εστία (διασκευή).

ΘΕΜΑΤΑ

Α. Να γράψετε στο τετράδιό σας την περίληψη του κειμένου χωρίς δικά σας σχόλια (90 -110 λέξεις).

Μονάδες 25

ΑΡΧΗ 3ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ
Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ & Δ΄ ΤΑΞΗΣ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ

B1. Να αναπτύξετε σε μία παράγραφο 60-70 λέξεων το νόημα της παρακάτω περιόδου: «ένας άξιος μαραγκός που κατέχει καλά τη δουλειά του και πιστεύει σ' αυτήν είναι πολύ πιο ολοκληρωμένος και αξιοσέβαστος άνθρωπος από έναν κακό επιστήμονα.»

Μονάδες 10

B2. α) Στη δεύτερη παράγραφο («Παρατηρώ ακόμα ... να είναι η γνησιότητα.») υπάρχει ανάπτυξη με παραδείγματα. Να εντοπίσετε τα παραδείγματα και να τα μεταφέρετε στο τετράδιό σας.

(Μον. 4)

β) Να εντοπίσετε και να καταγράψετε στο τετράδιό σας τρεις διαρθρωτικές λέξεις της τελευταίας παραγράφου («Παρασύρθηκα όμως ... το θέλει η ζωή.»).

(Μον. 3)

Μονάδες 7

B3. α) Να γράψετε ένα συνώνυμο για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις: αρχίζεις, σπουδαιότεροι, ιδέες, ωραία, μαραγκός.

(Μον. 5)

β) Να γράψετε ένα αντώνυμο για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις: συχνά, καλύτεροι, ανώτερη, απαρνιέσαι, άξιος.

(Μον. 5)

Μονάδες 10

B4. α) Ο συγγραφέας επιλέγει τη χρήση του β' ενικού προσώπου. Να αιτιολογήσετε αυτή την επιλογή του.

(Μον. 4)

β) Να μεταφέρετε από το κείμενο στο τετράδιό σας δύο φράσεις με ποιητική χρήση της γλώσσας.

(Μον. 4)

Μονάδες 8

Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ & Δ΄ ΤΑΞΗΣ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ

- Γ. Σε ένα άρθρο 450-500 λέξεων που θα δημοσιευθεί στο περιοδικό του σχολείου σας να αναφερθείτε: α) σε θέματα που προκαλούν συγκρούσεις μεταξύ εφήβων και ενηλίκων στο οικογενειακό περιβάλλον και β) στους τρόπους με τους οποίους θα μπορούσαν να ξεπεραστούν οι εντάσεις.

Μονάδες 40

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟΥΣ

1. Στο τετράδιο να γράψετε **μόνον** τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). **Να μην αντιγράψετε** τα θέματα στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων, αμέσως μόλις σας παραδοθούν. **Δεν επιτρέπεται να γράψετε** καμιά άλλη σημείωση. Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα, **μόνον με μπλε ή μόνον με μαύρο στυλό ανεξίτηλης μελάνης**.
4. Κάθε τεκμηριωμένη απάντηση είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
6. Ώρα δυνατής αποχώρησης: **10.00 π.μ.**

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

ΑΡΧΗ 1ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ
Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ

**ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ
ΠΕΜΠΤΗ 7 ΙΟΥΝΙΟΥ 2018**

**ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:
ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ**

ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΕΞΙ (6)

A. ΜΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Εισαγωγικό Σημείωμα:

Ο Yuval Noah Harari είναι καθηγητής Πανεπιστημίου με αντικείμενο την Παγκόσμια Ιστορία. Το κείμενο αποτελεί τον επίλογο του βιβλίου του *Sapiens: Μια Σύνοψη Ιστορία του Ανθρώπου* (2014).

ΤΟ ΖΩΟ ΠΟΥ ΕΓΙΝΕ ΘΕΟΣ

Πριν από 70.000 χρόνια, ο homo sapiens ήταν ακόμα ένα ασήμαντο ζώο που κοιτούσε τη δουλειά του σε μια γωνιά της Αφρικής. Στις χιλιετίες που ακολούθησαν, μεταμορφώθηκε σε κυρίαρχο όλου του πλανήτη και σε φόβο και τρόμο του οικοσυστήματος. Σήμερα ο άνθρωπος βρίσκεται στο χείλος της μετατροπής του σε θεό, έτοιμος να αποκτήσει όχι μόνο αιώνια νεότητα, αλλά και τις θεϊκές ικανότητες της δημιουργίας και της καταστροφής.

Δυστυχώς, ως τώρα το καθεστώς των ανθρώπων στη γη έχει δημιουργήσει πολύ λίγα πράγματα για τα οποία μπορούμε να είμαστε περήφανοι. Έχουμε κυριαρχήσει στο περιβάλλον μας, έχουμε αυξήσει την παραγωγή τροφής, έχουμε χτίσει πόλεις, ιδρύσαμε αυτοκρατορίες και δημιουργήσαμε εκτεταμένα εμπορικά δίκτυα. Μειώσαμε, όμως, την οδύνη στον κόσμο; Ξανά και ξανά, μεγάλα άλματα στη δύναμη των ανθρώπων δεν βελτίωσαν ιδιαίτερα τη ζωή του μεμονωμένου ατόμου και συνήθως προκάλεσαν απέραντη δυστυχία στα άλλα ζώα.

Τις τελευταίες δεκαετίες έχουμε τουλάχιστον σημειώσει κάποια πραγματική πρόοδο σε ό,τι αφορά την ανθρώπινη κατάσταση, με τη μείωση της πείνας, των ασθενειών και των πολέμων. Ωστόσο, η κατάσταση των άλλων ζώων επιδεινώνεται πιο γρήγορα από ποτέ

ΑΡΧΗ 2ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ
Γ' ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ

και η βελτίωση της μοίρας της ανθρωπότητας είναι πολύ πρόσφατη και εύθραυστη για να τη θεωρήσουμε σίγουρη.

Επιπλέον, παρά τα εντυπωσιακά πράγματα που είναι ικανοί να κάνουν οι άνθρωποι, παραμένουμε αβέβαιοι για τους στόχους μας και φαίνεται να είμαστε δυσारेστημένοι όσο πάντα. Έχουμε προοδεύσει από τα κανό στα διαστημόπλοια – αλλά κανείς δεν ξέρει πού πηγαίνουμε. Είμαστε πιο ισχυροί από ποτέ άλλοτε, αλλά δεν έχουμε ιδέα τι να κάνουμε με αυτή τη δύναμη. Ακόμα χειρότερα, οι άνθρωποι φαίνεται να είναι πιο ανεύθυνοι από ποτέ. Αυτοδημιουργήτοι θεοί, μόνο με τους νόμους της φύσης για συντροφιά μας, δεν δίνουμε λογαριασμό σε κανέναν. Έτσι, σπέρνουμε τον όλεθρο στα ζώα και το οικοσύστημα γύρω μας, με στόχο κυρίως την άνεση και τη διασκέδασή μας, χωρίς ποτέ να είμαστε ικανοποιημένοι.

Υπάρχει τίποτα πιο επικίνδυνο από δυσारेστημένους και ανεύθυνους θεούς που δεν ξέρουν τι θέλουν;

(Yuval Noah Harari, *Sapiens: Μια Σύντομη Ιστορία του Ανθρώπου*,
Αθήνα, εκδ. Αλεξάνδρεια, 2014, σ.427, Διασκευή)

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1^η δραστηριότητα

A1. Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν, γράφοντας στο τετράδιό σας, δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση, τη λέξη **Σωστό**, αν η πρόταση συμφωνεί με το νόημα του κειμένου, ή τη λέξη **Λάθος**, αν όχι.

- α) Ο άνθρωπος προόδευσε σε βάρος των άλλων όντων που ζουν στη γη.
- β) Η βελτίωση της μοίρας της ανθρωπότητας είναι σίγουρη.
- γ) Η οδύνη στον κόσμο μειώθηκε.
- δ) Η τεχνολογική πρόοδος εξασφαλίζει την επιτυχία της πορείας της ανθρωπότητας.

Μονάδες 8

ΑΡΧΗ 3ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ
Γ' ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ

- A2.** Πώς συνδέεται ο τίτλος με το υπόλοιπο κείμενο; Τεκμηριώστε την απάντησή σας παραπέμποντας στο κείμενο.

Μονάδες 7

2^η δραστηριότητα

- A3.** Να δώσετε δύο διαφορετικούς τίτλους στο κείμενο, αξιοποιώντας στον έναν τη μεταφορική χρήση της γλώσσας και στον άλλο την κυριολεκτική χρήση της γλώσσας.

Μονάδες 6

- A4.** Να γράψετε στο τετράδιό σας τις παρακάτω φράσεις, αντικαθιστώντας την κάθε υπογραμμισμένη λέξη με μία συνώνυμή της:

- α) Στις χιλιετίες που ακολούθησαν, μεταμορφώθηκε σε κυρίαρχο όλου του πλανήτη ...
- β) προκάλεσαν απέραντη δυστυχία στα άλλα ζώα.
- γ) Τις τελευταίες δεκαετίες έχουμε τουλάχιστον σημειώσει κάποια πραγματική πρόοδο ...

Μονάδες 9

3η δραστηριότητα

- A5.** Με αφορμή το κείμενο και κυρίως το τελευταίο απόσπασμα «σπέρνουμε τον όλεθρο στα ζώα και το οικοσύστημα γύρω μας, με στόχο κυρίως την άνεση και τη διασκέδασή μας, χωρίς ποτέ να είμαστε ικανοποιημένοι. Υπάρχει τίποτα πιο επικίνδυνο από δυσारेστημένους και ανεύθυνους θεούς που δεν ξέρουν τι θέλουν;», να γράψετε μία επιστολή 200-250 λέξεων προς τον συγγραφέα στην οποία θα εκφράζετε τις σκέψεις και τα συναισθήματά σας σχετικά με τις απόψεις του.

Μονάδες 20

ΑΡΧΗ 4ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ
Γ' ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ

B. ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Εισαγωγικό Σημείωμα:

Ο Θανάσης Βαλτινός είναι συγγραφέας και γράφει διηγήματα, μυθιστορήματα και σενάρια για τον κινηματογράφο. Το διήγημα *Ειδύλλιο* ανήκει στη συλλογή *Επείγουσα ανάγκη ελέου* (2015).

Ειδύλλιο¹

Δεν ήταν ακριβώς του δρόμου. Από κάπου πρέπει να το είχε σκάσει. Ήταν καθαρή και υγιής. Το τρίχωμά της γυάλιζε-εξαιρετικά νέα δηλαδή. Ενάμισι-δύο χρόνων;

Διασχίζοντας τη Βασιλίσσης Σοφίας, από Πλουτάρχου προς Ριζάρη, με πήρε από πίσω. Ήταν χαρούμενη. Με προσπερνούσε φερμάροντας², προχώραγε, ξαναγύριζε κοντά μου. Χαρούμενη. Με ακολούθησε έτσι έως τη Βασιλέως Κωνσταντίνου. Την περάσαμε μαζί. Μπήκαμε στην Αντήνορος. Έφυγε πάλι μπροστά. Πάντα τρέχοντας, πάντα φερμάροντας. Διαδήλωνε με αυτόν τον τρόπο την ευφροσύνη της. Ευφροσύνη που ζούσε, που ξαναγύριζε πίσω και με κοίταζε στα μάτια, που με εμπιστευόταν.

Στην Αστυδάμαντος σταμάτησα. Έβγαλα τα κλειδιά μου. Είχε φτάσει η ώρα. Εκείνη έπαψε να τρέχει. Ακίνητη. Ήταν μια πρώτη ραγισματιά αμφιβολίας. Είχα ψηλά ένα μεγάλο μπαλκόνι, αυτό ήταν όλο. Να την κάνω τι; Έβαλα το κλειδί στην πόρτα προσπαθώντας να μην την κοιτάξω. Συμπεριφορά δειλού. Δεν τα κατάφερα. Το μάτι μου την αναζήτησε από μόνο του. Πάντα ασάλευτη, με μιαν αξιοπρέπεια στην ακινησία της με παρακολουθούσε που την έκλεινα έξω.

Θανάσης Βαλτινός, *ΕΠΕΙΓΟΥΣΑ ΑΝΑΓΚΗ ΕΛΕΟΥ*. Αθήνα, Εστία, 2015, σελ. 55-56.

¹ Τρυφερή ερωτική σχέση

² Φερμάρω: Κοιτάζω κάποιον ή κάτι προσεκτικά ή επίμονα

ΑΡΧΗ 5ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ
Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1^η δραστηριότητα

- B1.** Το διήγημα αναφέρεται στη συνάντηση του αφηγητή – ήρωα με ένα ζώο. Να αντιστοιχίσετε τα ρήματα με τα υποκείμενά τους, γράφοντας στο τετράδιό σας τους αριθμούς 1, 2, 3, 4, 5, 6 από τη **ΣΤΗΛΗ Α** και δίπλα σε κάθε αριθμό ένα από τα γράμματα Α, Β, Γ της **ΣΤΗΛΗΣ Β**.

ΣΤΗΛΗ Α - Ρήματα	ΣΤΗΛΗ Β - Υποκείμενα
1. ακολούθησε	Α. ήρωας
2. περάσαμε	Β. ζώο
3. Διαδήλωνε	Γ. ήρωας + ζώο
4. εμπιστευόταν	
5. Δεν [...] κατάφερα	
6. παρακολουθούσε	

Μονάδες 6

- B2.** Να χαρακτηρίσετε τη συμπεριφορά του ζώου αξιοποιώντας στοιχεία του διηγήματος. Να γράψετε ένα κείμενο 50-60 λέξεων.

Μονάδες 9

2^η δραστηριότητα

- B3.** Να εντοπίσετε μία μεταφορά, να την αντιγράψετε και να εξηγήσετε τι πετυχαίνει ο συγγραφέας με αυτήν.

Μονάδες 8

- B4.** Γιατί ο συγγραφέας επιλέγει, την ερωτηματική πρόταση «Να την κάνω τι;», κατά τη γνώμη σας; Τι σημαίνει για την ψυχολογική κατάσταση του ήρωα;

Μονάδες 7

ΑΡΧΗ 6ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ
Γ' ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ

3^η δραστηριότητα

- B5.** Ο ήρωας τελικά «κλείνει έξω» το ζώο. Ποια είναι η γνώμη σας για τη στάση του ήρωα; Ποια θα ήταν η δική σας στάση σε παρόμοια περίπτωση και γιατί; Να αναπτύξετε την απάντησή σας σε ένα ενιαίο κείμενο 100-150 λέξεων.

Μονάδες 20

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟΥΣ

1. Στο τετράδιο να γράψετε **μόνον** τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). **Να μην αντιγράψετε** τα θέματα στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων, αμέσως μόλις σας παραδοθούν. **Δεν επιτρέπεται να γράψετε** καμιά άλλη σημείωση. Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα, **μόνον με μπλε ή μόνον με μαύρο στυλό ανεξίτηλης μελάνης**.
4. Κάθε τεκμηριωμένη απάντηση είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
6. Ώρα δυνατής αποχώρησης: **10.00 π.μ.**

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

ΑΡΧΗ 1ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ
Δ΄ ΤΑΞΗΣ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ

**ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ
ΠΕΜΠΤΗ 7 ΙΟΥΝΙΟΥ 2018**

**ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ)**

ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΤΕΣΣΕΡΙΣ (4)

ΚΕΙΜΕΝΟ

ΤΑ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΑ

Παρότι οι δύο τελευταίοι αιώνες, με την έκρηξη της τεχνικής και τον υπερπληθυσμό, λίγο απέχουν από το να μετατρέψουν τον πλανήτη Γη σε σκουπιδότοπο, ισχύει πάντα η σκέψη ότι η πληθώρα των απορριμμάτων ισοδυναμεί με τεκμήριο πολιτισμού και ανάπτυξης. Το «γιατί» είναι πολύ απλό.

Όπως όλοι γνωρίζουμε, τα ζώα δεν μολύνουν το περιβάλλον. Είτε φίδια είναι είτε κροκόδειλοι, είτε τετράποδα, παραμένουν ουσιαστικά εκτός ιστορίας, γιατί δεν έχουν τη δυνατότητα να εξέλθουν από τον αιώνιο κύκλο αναπαραγωγής και επιβίωσης. Τα αποδεκατίζει, βέβαια, η φυσική εξέλιξη, οι κλιματολογικές μεταβολές, ο αγώνας για την επιβίωση και ο άνθρωπος, δεν έχουμε, όμως, περίπτωση ζωικού είδους που να κινδύνευσε λόγω απορριμμάτων ή μολύνσεων που το ίδιο προκάλεσε. Η μόλυνση, οι σκουπιδότοποι, τα εκατομμύρια τόνων βόρβορου¹, παραμένουν καθαρά ανθρώπινο προνόμιο. Γνήσιο γνώρισμα του πολιτισμού. [...]

Σήμερα, για να περάσει μια πενταμελής οικογένεια ένα τριήμερο στην εξοχή, αποκλείεται να μην αφήσει πίσω της ένα σωρό σκουπίδια, δηλαδή ένα πλήθος από τεκμήρια υψηλού πολιτισμού (νάυλον σακούλες, κουτιά αναψυκτικών, μπουτίλιες, πλαστικά, εφημερίδες, κ.λπ.). Αν όπου άνθρωπος και σκουπίδια, τότε η πόλη τι είναι αν όχι ένα πελώριο εργοστάσιο που δουλεύει νυχθημερόν παράγοντας αμέτρητους τόνους σκουπιδιών;

¹ Βόρβορος: ακάθαρτη λάσπη

ΑΡΧΗ 2ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ
Δ' ΤΑΞΗΣ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ

Η ευζωία -να ζει κανείς χάρη στη φύση και σε ασφαλή απόσταση από τη φύση- είναι συνώνυμη με τη μοιραία δυνατότητα να αφήσει κανείς πίσω του τόνους σκουπιδιών. Μια πρωτόγονη φυλή, για παράδειγμα, τι σκέψεις να κάνει για χωματερές και υγειονομική ταφή; Ζώντας στη φύση, χρησιμοποιώντας τα ίδια τα στοιχεία της (νερό, ξύλο, φωτιά, αέρα, πέτρες, καρπούς), ουσιαστικά ζει αθώα σαν τα ζώα. Αντίθετα, οι προηγμένες -και ως εκ τούτου **ένοχες**- κοινωνίες, ό,τι κι αν αγγίζουν είναι τεχνητό, βιομηχανοποιημένο, κατεργασμένο. Ακόμα και το νερό το πίνουν από πλαστικό μπουκάλι, ακόμα και τη φωτιά την ανάβουν με ειδικές συσκευές, ακόμα και το φως το απολαμβάνουν με ειδικές τεχνικές εγκαταστάσεις. Σ' ένα **μοντέρνο** σπίτι τα πάντα -έπιπλα, σκεύη, συσκευές, τρόφιμα, βιβλία, ενδύματα κ.λπ.- είναι υλικά που εξορύχθηκαν από τα σπλάχνα της φύσης, που δυστυχώς δεν μπορούν εύκολα να επιστραφούν.

Συνεπώς, όποια κι αν είναι η **πένθιμη** αίσθηση που γεννά η σκέψη της μολυσμένης θάλασσας, του δηλητηριασμένου ποταμού, του αποψιλωμένου δάσους, δεν μπορεί να αποσπαστεί από την αίσθηση της παντοδυναμίας που κατακλύζει τον σύγχρονο άνθρωπο μέσα στον **τεχνητό** Παράδεισό του. Η ανθρωπότητα ενδέχεται να πνιγεί μέσα στα σκουπίδια της, αλλά δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι κάθε απόρριμμα και κάθε απόβρασμα είναι υπόλειμμα μιας τεχνικής προόδου για την οποία η επιστήμη -η υπερηφάνεια του πολιτισμού- έκανε τα αδύνατα δυνατά...

Κωστή Παπαγιώργη, *Υπεραστικά*, Αθήνα 2014, εκδόσεις Καστανιώτη (διασκευή).

ΘΕΜΑΤΑ

A. Να γράψετε στο τετράδιό σας την περίληψη του κειμένου χωρίς δικά σας σχόλια (100 - 120 λέξεις).

Μονάδες 25

B1. Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν, γράφοντας στο τετράδιό σας, δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση, τη λέξη **Σωστό**, αν η πρόταση συμφωνεί με το νόημα του κειμένου, ή τη λέξη **Λάθος**, αν όχι.

ΑΡΧΗ 3ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ
Δ' ΤΑΞΗΣ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ

- α) Υπάρχει η αντίληψη ότι η πληθώρα των απορριμμάτων συμβαδίζει με την ανάπτυξη.
- β) Οι κλιματολογικές μεταβολές ευθύνονται αποκλειστικά για τον αποδεκατισμό των ζώων.
- γ) Υπάρχει ζωικό είδος που κινδύνευσε λόγω απορριμμάτων, τα οποία το ίδιο παρήγαγε.
- δ) Οι πόλεις είναι τεράστια εργοστάσια παραγωγής σκουπιδιών.

Μονάδες 12

B2. Η τέταρτη παράγραφος του κειμένου «Η ευζωία ... να επιστραφούν.» αναπτύσσεται με συνδυασμό μεθόδων. Να εντοπίσετε και να καταγράψετε δύο (2) από αυτές και να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

Μονάδες 10

B3. Να γράψετε ένα αντώνυμο για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις, λαμβάνοντας υπόψη τη σημασία που έχουν στο κείμενο: **ένοχες, μοντέρνο, πένθιμη, τεχνητό.**

Μονάδες 8

B4. «Τα ζώα δεν μολύνουν το περιβάλλον»:

- α) Στην πιο πάνω πρόταση η σύνταξη είναι ενεργητική ή παθητική;

(Μον. 1)

- β) Να μετατρέψετε την πιο πάνω πρόταση στην αντίθετη συντακτική μορφή.

(Μον. 4)

Μονάδες 5

Γ. Στην εποχή μας η μόλυνση του περιβάλλοντος έχει πάρει ανησυχητικές διαστάσεις. Σ' ένα άρθρο 400-500 λέξεων που θα δημοσιευθεί σε σχολική εφημερίδα α) να αναφερθείτε στις αιτίες που προκαλούν το πρόβλημα και β) να προτείνετε λύσεις που θα βοηθήσουν στην αντιμετώπισή του.

Μονάδες 40

ΑΡΧΗ 4ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ
Δ' ΤΑΞΗΣ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟΥΣ

1. Στο τετράδιο να γράψετε **μόνον** τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). **Να μην αντιγράψετε** τα θέματα στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων, αμέσως μόλις σας παραδοθούν. **Δεν επιτρέπεται να γράψετε** καμιά άλλη σημείωση. Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα, **μόνον με μπλε ή μόνον με μαύρο στυλό ανεξίτηλης μελάνης**.
4. Κάθε τεκμηριωμένη απάντηση είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
6. Ώρα δυνατής αποχώρησης: **10.00 π.μ.**

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

**ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ - ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ
ΠΕΜΠΤΗ 6 ΙΟΥΝΙΟΥ 2019**

**ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:
ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ**

ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΠΕΝΤΕ (5)

A. ΜΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Εισαγωγικό Σημείωμα

Ο Α. Καμύ το 1957 κερδίζει το βραβείο Νόμπελ Λογοτεχνίας. Στην ομιλία του στην Ακαδημία της Σουηδίας αναφέρεται στην Τέχνη και στον κοινωνικό ρόλο του καλλιτέχνη.

[...] Προσωπικά, μου είναι αδύνατον να ζήσω χωρίς την τέχνη μου. Αλλά ουδέποτε την έβαλα πάνω απ' όλα. **Αντιθέτως**, μου είναι απαραίτητη γιατί συνυπάρχει με τον καθένα και μου επιτρέπει να ζω, έτσι όπως είμαι, στο ίδιο επίπεδο με όλους. Η τέχνη δεν είναι για μένα μια απόλαυση μοναχική. Είναι ένα μέσο για να αγγίζω τον μεγαλύτερο δυνατό αριθμό ανθρώπων, προσφέροντάς τους μια προνομιακή εικόνα για τους κοινούς πόνους και τις χαρές. Εξαναγκάζει, **λοιπόν**, τον καλλιτέχνη να μην απομονωθεί και του επιβάλλει την πιο ταπεινή και οικουμενική αλήθεια. Και αυτός που συχνά επιλέγει τη μοίρα του καλλιτέχνη επειδή αισθάνεται διαφορετικός, πολύ γρήγορα αντιλαμβάνεται ότι δεν θα τονώσει την τέχνη και τη διαφορετικότητά του παρά μόνον αποδεχόμενος την ομοιότητά του με όλο τον κόσμο.

Ο καλλιτέχνης διαπλάθεται μέσα σ' ένα αδιάκοπο πηγαινέλα από το εγώ του στους άλλους, στο μεταίχμιο¹ μεταξύ της αναγκαίας γι' αυτόν ομορφιάς και της κοινότητας από την οποία αδυνατεί να αποσπαστεί. **Γι' αυτό τον λόγο** οι αληθινοί καλλιτέχνες δεν περιφρονούν τίποτε και υποχρεώνουν εαυτούς να κατανοούν αντί να κρίνουν. Κι αν πρέπει να πάρουν το μέρος κάποιου σε αυτόν τον κόσμο, δεν μπορούν παρά να ταχθούν υπέρ μιας κοινωνίας όπου, σύμφωνα με την ιστορική ρήση του Νίτσε², δεν θα κυριαρχεί πλέον ο κριτής αλλά ο δημιουργός, είτε είναι εργάτης είτε διανοούμενος.

ΑΡΧΗ 2ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ

[...] Ο καλλιτέχνης μπορεί να ξαναβρεί το αίσθημα μιας ζωντανής κοινωνίας που θα τον δικαιώσει με μόνη προϋπόθεση να αποδεχτεί, όσο του είναι δυνατόν, τη διπλή υποχρέωση που προσδίδει αξία στο έργο του: να ταχθεί στην υπηρεσία της αλήθειας και της ελευθερίας. **Εφόσον**, προορισμός του είναι να συνενώσει τον μεγαλύτερο δυνατόν αριθμό ανθρώπων, αδυνατεί να συμβιβαστεί με το ψεύδος και τη δουλεία που, όπου βασιλεύουν, πολλαπλασιάζουν τη μοναξιά. Όποιες κι αν είναι οι προσωπικές μας αναπηρίες, το μεγαλείο της δουλειάς μας θα ριζώσει μόνο αν αναλάβουμε μια δέσμευση διττή³, που δύσκολα τηρείται: την άρνηση του ψεύδους για ό,τι γνωρίζουμε και την αντίσταση στην καταπίεση.

(Αλμπέρ Καμύ, «Ο Καλλιτέχνης και η Εποχή του. Ομιλίες στη Σουηδία», εκδ. Καστανιώτης, Αθήνα, 2011, απόσπασμα, σελ. 26-28, διασκευή)

¹ μεταίχμιο: το διαχωριστικό σημείο ανάμεσα σε δύο αντίθετες καταστάσεις

² Νίτσε: Γερμανός φιλόσοφος

³ διττή: διπλή

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1^η δραστηριότητα

A1. «Προσωπικά ... είτε διανοούμενος»: Παρουσιάστε περιληπτικά στην τάξη σας το περιεχόμενο του συγκεκριμένου αποσπάσματος του κειμένου. (60-80 λέξεις)

Μονάδες 15

2^η δραστηριότητα

A2. **αντιθέτως, λοιπόν, γι' αυτό τον λόγο, εφόσον:** Ποιος είναι ο ρόλος της κάθε διαρθρωτικής λέξης/φράσης στη συνοχή του κειμένου;

Μονάδες 4

A3. Να δώσετε έναν τίτλο στο κείμενο.

Μονάδες 3

A4. α) ουδέποτε, επιτρέπει, αδυνατεί, δέσμευση: Να γράψετε ένα αντώνυμο για κάθε μία από τις παραπάνω λέξεις. (μον. 4)

β) περιφρονούν, υποχρέωση: Για κάθε μία από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου να δημιουργήσετε μία πρόταση που θα φανερώνει τη σημασία τους. (μον. 4)

Μονάδες 8

3^η δραστηριότητα

A5. Σε μία σύντομη ομιλία σας στη Βουλή των Εφήβων να προτείνετε τρόπους με τους οποίους το σύγχρονο σχολείο θα αναλάβει καθοριστικό ρόλο στην πρόοδο της τέχνης και του πολιτισμού. (200-250 λέξεις)

Μονάδες 20

B. ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Εισαγωγικό Σημείωμα

Η Alda Merini είναι Ιταλίδα ποιήτρια και το 1996 προτάθηκε από τη Γαλλική Ακαδημία για το βραβείο Νόμπελ στη Λογοτεχνία.

[Ένα ποίημα δυο ερμηνείες]

Δεν έχω ανάγκη από χρήματα.
Έχω ανάγκη από αισθήματα,
από λέξεις, από λέξεις σοφά διαλεγμένες,
από λουλούδια που τα λένε σκέψεις,
από ρόδα που τα λένε παρουσίες,
από όνειρα που κατοικούν τα δέντρα,
από τραγούδια που κάνουν τ' αγάλματα να χορεύουν,
από άστρα που ψιθυρίζουν στ' αυτί των εραστών.
Έχω ανάγκη από ποίηση,
εκείνη τη μαγεία που καίει το βάρος των λέξεων,
που ξυπνά τις συγκινήσεις και φέρνει καινούργια χρώματα.

*Alda Merini, Μετάφραση: Ευαγγελία Πολύμου,
<https://bibliotheque.gr/article/67424>.*

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1^η δραστηριότητα

- B1.** Σε μία παράγραφο 50–60 λέξεων να καταγράψετε ποιες είναι οι προσδοκίες της ποιήτριας. Τεκμηριώστε την απάντησή σας με στοιχεία του ποιήματος.

Μονάδες 15

2^η δραστηριότητα

- B2.** α) Να εντοπίσετε και να καταγράψετε τρεις προσωποποιήσεις που υπάρχουν στο ποίημα. (μον. 6) Τι πετυχαίνει με τη χρήση τους η ποιήτρια; (μον. 1)

β) Η φράση «έχω ανάγκη» επαναλαμβάνεται στο ποίημα. Να ερμηνεύσετε τη λειτουργία της επανάληψης ως προς το νόημα του κειμένου. (μον. 8)

Μονάδες 15

3^η δραστηριότητα

- B3.** Η ποιήτρια δηλώνει ότι έχει ανάγκη την ποίηση. Εσείς, στη ζωή σας, κατά πόσο έχετε ανάγκη από κάποια μορφή τέχνης (μουσική, ζωγραφική, θέατρο, λογοτεχνία κ.λπ.); Σε ένα κείμενο 100–150 λέξεων να αναπτύξετε την άποψή σας.

Μονάδες 20

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟΥΣ

1. Στο τετράδιο να γράψετε **μόνον** τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). **Να μην αντιγράψετε** τα θέματα στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων, αμέσως μόλις σας παραδοθούν. **Δεν επιτρέπεται να γράψετε** καμιά άλλη σημείωση. Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα, **μόνο με μπλε ή μόνο με μαύρο στυλό ανεξίτηλης μελάνης**.
4. Κάθε τεκμηριωμένη απάντηση είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
6. Ώρα δυνατής αποχώρησης: **10.00 π.μ.**

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

**ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ - ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ
ΤΡΙΤΗ 16 ΙΟΥΝΙΟΥ 2020**

**ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:
ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ**

ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΟΚΤΩ (8)

A. ΜΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Εισαγωγικό Σημείωμα

Πρόκειται για άρθρο σε εβδομαδιαίο περιοδικό που αναφέρεται στην Παγκόσμια Ημέρα για το Νερό, η οποία σηματοδοτεί κάθε χρόνο μια επείγουσα υπενθύμιση ότι το υδάτινο στοιχείο είναι από τα πολυτιμότερα για την ανθρώπινη ύπαρξη.

Παγκόσμια Ημέρα για το Νερό

Σύμφωνα με έρευνα που εκπόνησε ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας πριν από ακριβώς έναν χρόνο, περίπου δύο δισεκατομμύρια άνθρωποι σε όλον τον κόσμο δεν έχουν πρόσβαση σε καθαρό πόσιμο νερό. Κατά τις εκτιμήσεις, καθημερινά δεκάδες πεθαίνουν από δηλητηριάσεις που οφείλονται σε ακατάλληλο για πόση νερό. Με αυτά τα δεδομένα (και υπάρχουν και άλλα, δραματικά και τρομακτικά), ο καθιερωμένος εορτασμός της Παγκόσμιας Ημέρας για το Νερό, κάθε χρόνο στις 22 Μαρτίου, αποκτά ξεχωριστή σημασία για όλους μας. Γιατί θυμίζει το αυτονόητο σε έναν κόσμο που επενδύοντας συχνά στο ανούσιο έχει την τάση να ξεχνάει το σημαντικό: ότι το νερό είναι διεθνής προτεραιότητα. Γιατί είναι εξίσου σημαντικό με το οξυγόνο που αναπνέουμε και με το φως του ήλιου. Γιατί, πολύ απλά και απόλυτα, είναι η ζωή.

Η Παγκόσμια Ημέρα για το Νερό καθιερώθηκε στη συνδιάσκεψη του ΟΗΕ¹ σχετικά με το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη, που πραγματοποιήθηκε στο Ρίο Ντε Τζανέιρο της Βραζιλίας το 1992. Όσο και αν μοιάζει μια ακόμα Παγκόσμια Ημέρα ανάμεσα στις εκατοντάδες που γιορτάζουμε, παραμένει από τις πιο σημαντικές, έστω και για καθαρά συμβολικούς λόγους:

¹Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών

Για τις ταλαιπωρημένες γυναίκες και τα αδικημένα ανήλικα παιδιά που περπατούν καθημερινά για πολλά χιλιόμετρα, μέσα σε τραγικές συνθήκες, για να βρουν και να μεταφέρουν λίγο νερό στα σπίτια τους. Για τους περισσότερους από 65 εκατομμύρια συνανθρώπους μας που έχουν τα τελευταία χρόνια εγκαταλείψει τις εστίες τους αναζητώντας περιοχές, όπου υπάρχει νερό, σε μια δραματική προσπάθεια να επιβιώσουν. Για τα περισσότερα από 700 παιδιά κάτω των πέντε ετών που πεθαίνουν καθημερινά από ασθένειες, οι οποίες προκαλούνται από το μολυσμένο νερό. Ακόμα και για τα ζώα, που θύματα της λειψυδρίας αφανίζονται-τραγικές οι φωτογραφίες που έχουν δημοσιεύσει τα τελευταία χρόνια οι φωτογράφοι της άγριας φύσης.

Ωστόσο, όπως μαθαίνουμε και στο σχολείο, χωρίς πιθανώς να καταλαβαίνουμε εκείνη τη στιγμή πόσο σημαντική είναι η πληροφορία, το νερό αποτελεί το 60% του ανθρώπινου σώματος. Και αυτό το ταλαίπωρο ανθρώπινο σώμα χρειάζεται καθημερινά περισσότερα από ενάμισι λίτρο καθαρού νερού, για να μπορεί να λειτουργεί σωστά. Χωρίς αυτό, χωρίς το υγρό στοιχείο, μετά βίας επιβιώνουμε για έξι-επτά ημέρες, τη στιγμή που χωρίς φαγητό μπορεί να αντέξουμε περισσότερο από μήνα. Πολλοί αριθμοί, πολλά τα στοιχεία που καταθέτουν οι επιστήμονες, πολλές οι έρευνες οι οποίες δημοσιεύονται και επιβεβαιώνουν εκείνο που όλοι γνωρίζουμε: πόσο απαραίτητο μάς είναι το νερό.

Οι ειδικοί κρούουν (ξανά και ξανά τα τελευταία χρόνια) τον κώδωνα του κινδύνου προτείνοντας λύσεις, τη στιγμή που η λειψυδρία προβάλλει ως η νέα παγκόσμια κρίση που μέχρι το 2025 θα πλήξει τέσσερα δισεκατομμύρια ανθρώπους. Η καταστροφή των δασών, η ατμοσφαιρική μόλυνση, η κατασπατάληση των φυσικών πόρων, η κακή διαχείριση των βιομηχανικών απορριμμάτων είναι μερικοί παράγοντες που έρχονται, για να επιδεινώσουν την κατάσταση. Υπάρχει όμως (ευτυχώς!) και αντίδραση από τον (συνειδητοποιημένο) κόσμο. Αυτή η αντίδραση για την κλιματική αλλαγή γίνεται όλο και πιο έντονη και μας επιτρέπει να ελπίζουμε πως έστω την τελευταία στιγμή θα κάνουμε εκείνο που πρέπει για το νερό, για το καλό μας, για την επιβίωσή μας.

Ζωγράφοι, συνθέτες, λογοτέχνες και ποιητές δανείζονται τη δροσιά των υδάτων και την προσθέτουν στην τέχνη τους. Όμορφες,

τρυφερές και εκστατικές εικόνες ενέπνεε και εμπνέει το υγρό στοιχείο. Και εμείς καλούμαστε τώρα, περισσότερο από κάθε άλλη φορά, να το προσέξουμε, να το φροντίσουμε, να σεβαστούμε την αξία του.

Κοσμάς Βίδος, Παγκόσμια Ημέρα για το Νερό, ΒΗΜΑgazino, 22 Μαρτίου 2020 (Διασκευή).

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1^η δραστηριότητα

- A1.** Να εξηγήσετε με δικά σας λόγια σε μία παράγραφο 60-80 λέξεων γιατί είναι σημαντική η καθιέρωση του εορτασμού της Παγκόσμιας Ημέρας για το Νερό, σύμφωνα με το άρθρο που διαβάσατε.

Μονάδες 15

2^η δραστηριότητα

- A2.** Να γράψετε έναν δικό σας τίτλο για το κείμενο που να ευαισθητοποιεί το αναγνωστικό κοινό (μον. 3), δικαιολογώντας πώς συνδέεται η επιλογή σας με το περιεχόμενο του κειμένου (μον. 3).

Μονάδες 6

- A3.** «Και εμείς καλούμαστε τώρα, περισσότερο από κάθε άλλη φορά, να το προσέξουμε, να το φροντίσουμε, να σεβαστούμε την αξία του». Τι πετυχαίνει ο αρθρογράφος με τη χρήση του α' πληθυντικού προσώπου;

Μονάδες 3

- A4.** Να γράψετε ένα συνώνυμο για καθεμία από τις υπογραμμισμένες λέξεις στις παρακάτω φράσεις/προτάσεις:

- α) διεθνής προτεραιότητα
- β) ταλαιπωρημένες γυναίκες
- γ) έχουν εγκαταλείψει τις εστίες τους

- δ) κρούουν τον κώδωνα
- ε) ατμοσφαιρική μόλυνση
- στ) να επιδεινώσουν την κατάσταση

Μονάδες 6

3^η δραστηριότητα

A5. Με αφορμή το άρθρο που διαβάσατε, να γράψετε μία ομιλία, την οποία θα απευθύνετε στους συμμαθητές και στις συμμαθήτριάς σας με θέμα τους τρόπους με τους οποίους εσείς οι νέοι μπορείτε να προστατέψετε το υδάτινο στοιχείο (200-250 λέξεις).

Μονάδες 20

B. ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Εισαγωγικό Σημείωμα

Το συγκεκριμένο απόσπασμα προέρχεται από τη 13^η ιστορία του μυθιστορήματος του Ίταλο Καλβίνο *Μαρκοβάλντο ή Οι εποχές στην πόλη*. Ο ήρωας εργάζεται ως αχθοφόρος σε μια εταιρεία για να ζήσει την πολυμελή οικογένειά του. Στη δουλειά του και στο καφενείο ακούει διαρκώς ιστορίες που αποκαλύπτουν στοιχεία σχετικά με την κερδοσκοπία στα τρόφιμα και αποφασίζει να δράσει ...

ΑΝΟΙΞΗ

13. Πού είναι πιο γαλάζιος ο ποταμός

[...] «Όλες μου οι προσπάθειες θα πρέπει ν' αποσκοπούν», ορκίστηκε στον εαυτό του, «στο να προσφέρω στην οικογένειά μου τροφές που δεν έχουν περάσει από τα επίβουλα² χέρια των κερδοσκόπων». Το πρωί που πήγαινε στη δουλειά του συναντούσε μερικές φορές ανθρώπους με πετονιές και λαστιχένιες μπότες να κατευθύνονται στο ποτάμι. «Αυτός είναι ο τρόπος», είπε ο Μαρκοβάλντο. Εκεί στην πόλη, όμως, το ποτάμι μάζευε σκουπίδια, αποχετεύσεις και υπονόμους, και του προξενούσε βαθιά αποστροφή. «Πρέπει να βρω ένα μέρος», είπε, «όπου το νερό θα είναι αληθινό νερό και τα ψάρια αληθινά ψάρια. Εκεί θα ρίξω την πετονιά μου».

² επίβουλα: αυτά που χαρακτηρίζονται από κακές προθέσεις

Οι μέρες είχαν αρχίσει να μεγαλώνουν: μετά τη δουλειά ο Μαρκοβάλντο έπαιρνε το μοτοποδήλατό του και πήγαινε να εξερευνήσει το ποτάμι και τους παραποτάμους του στους λόφους πάνω από την πόλη. Τον ενδιέφεραν κυρίως οι περιοχές όπου το νερό έτρεχε μακριά από τον ασφαλόδρομο. Έπαιρνε τα μονοπάτια ανάμεσα στα δάση με τις ιτιές, προχωρούσε όσο γινόταν με το μοτοποδήλατό του κι έπειτα – αφήνοντάς το σ' ένα σύθαμνο³ – συνέχιζε με τα πόδια, ώσπου να φτάσει στο νερό. Μια φορά χάθηκε: τριγυρνούσε σε απότομες όχθες γεμάτες θάμνους και δεν έβρισκε πια μονοπάτι ούτε ήξερε πού βρισκόταν το ποτάμι: ξαφνικά, παραμερίζοντας μερικά κλαδιά, είδε λίγα μέτρα παρακάτω τα σιωπηλά νερά – ήταν ένα πλάτωμα του ποταμού σαν μια μικρή ήσυχη λεκάνη – μ' ένα γαλάζιο χρώμα που θύμιζε λίμνη στα βουνά.

Η συγκίνηση δεν τον εμπόδισε να διερευνήσει τις αδιόρατες πτυχές του ρεύματος. Και να που η επιμονή του επιβραβεύτηκε! Ένα σκίρτημα, η αναμφισβήτητη ένδειξη ενός περύγιου κάτω από την επιφάνεια του νερού, κι έπειτα κι άλλο, κι άλλο, τόση ευτυχία, που δεν πίστευε στα μάτια του: εδώ ήταν το λημέρι όλων των ψαριών του ποταμού, ο παράδεισος κάθε ψαρά, άγνωστος ίσως σε όλους, εκτός απ' αυτόν. Καθώς επέστρεφε (ήδη είχε αρχίσει να σκοτεινιάζει), σταματούσε για να χαράξει σημάδια στους κορμούς της φτελιάς⁴ και να σωριάσει πέτρες σε ορισμένα σημεία, ώστε να μπορέσει να ξαναβρεί το δρόμο.

Τώρα δεν του έλειπε παρά ο εξοπλισμός. Ωστόσο το είχε ήδη σκεφτεί: ανάμεσα στους γείτονες και το προσωπικό της εταιρείας είχε εντοπίσει καμιά δεκαριά φανατικούς ψαράδες. Με μισόλογα και υπαινιγμούς, με ξεχωριστές στον καθένα υποσχέσεις ότι θα τον πληροφορήσει μόλις βεβαιωθεί για ένα μέρος γεμάτο πέστροφες που μόνο αυτός ήξερε, κατάφερε να δανειστεί από δω κι από κει ένα οπλοστάσιο ψαρά πρωτοφανές σε πληρότητα.

Τώρα πια δεν του έλειπε τίποτα: καλάμι, πετονιές, αγκίστρια, δολώματα, απόχη, μπότες, τσάντα, ο καιρός ωραίος, δύο ώρες ελεύθερες – από τις έξι ως τις οχτώ – προτού να πάει στη δουλειά, το ποτάμι με τις πέστροφες ...

³ σύθαμνο: πολλοί θάμνοι μαζί

⁴ φτελιά: είδος δέντρου

Είναι δυνατό να μην έπιανε τίποτα; Πράγματι: μόλις έριχνε το αγκίστρι, έβγαζε ψάρι· οι πέστροφες τσιμπούσαν ανυποψίαστες. Μιας και με την πετονιά ήταν τόσο εύκολο, δοκίμασε με το δίχτυ: ήταν τόσο καλόβολες οι πέστροφες, που έπεφταν μες στο δίχτυ με τα μάτια κλειστά.

Όταν ήρθε η ώρα να φύγει, η τσάντα του ήταν πια γεμάτη. Έψαξε να βρει ένα μονοπάτι για ν' ανηφορίσει την όχθη.

- Έι, εσείς! – σε μια καμπή⁵ της όχθης, ανάμεσα στις λεύκες, στεκόταν ένας τύπος με πηλήκιο αγροφύλακα και τον κοιτούσε βλοσυρός⁶.
- Εγώ; Τι έγινε; έκανε ο Μαρκοβάλντο με το προαίσθημα ότι κάτι άγνωστο απειλούσε τις πέστροφές του.
- Πού τα έπιασες αυτά τα ψάρια; είπε ο φύλακας.
- Ε; Γιατί; και η καρδιά του Μαρκοβάλντο πήγαινε να σπάσει.
- Αν τα ψάρεψες εδώ κάτω, πέταξέ τα αμέσως: δεν είδες το εργοστάσιο εδώ παραπάνω; και πράγματι έδειχνε ένα μακρύ και χαμηλό κτήριο που φαινόταν πέρα από τις ιτιές μετά τη στροφή του ποταμού και που γέμιζε τον αέρα καπνούς και τα νερά μ' ένα πυκνό σύννεφο σ' ένα απερίγραπτο χρώμα ανάμεσα στο τιρκουάζ και το βιολετί. Τουλάχιστον δεν είδες τι χρώμα έχει το νερό; Εργοστάσιο χρωμάτων: το ποτάμι έχει δηλητηριαστεί απ' αυτό το μπλε, το ίδιο και τα ψάρια. Πέταξέ τα αμέσως, αλλιώς θα σου τα κατάσχω!

Τώρα ο Μαρκοβάλντο ήθελε να τα πετάξει όσο πιο γρήγορα γινόταν, να τα ξεφορτωθεί, λες και μόνη η μυρωδιά τους μπορούσε να τον δηλητηριάσει. [...]

⁵ καμπή: στροφή

⁶ βλοσυρός: αυτός που έχει αυστηρό βλέμμα

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1^η δραστηριότητα

- B1.** Να αναπτύξετε σε μια παράγραφο 50-60 λέξεων με ποιες ενέργειες επιχειρεί ο Μαρκοβάλντο να λύσει το πρόβλημα που αντιμετωπίζει και ποιο είναι το αποτέλεσμα.

Μονάδες 15

2^η δραστηριότητα

- B2.** α) Ο αφηγητής χρησιμοποιεί περιγραφή, διάλογο και μονόλογο. Να δώσετε από ένα παράδειγμα για καθέναν από αυτούς τους αφηγηματικούς τρόπους μέσα από το κείμενο (μον. 9).
β) « – ήταν ένα πλάτωμα του ποταμού σαν μια μικρή ήσυχη λεκάνη – μ' ένα γαλάζιο χρώμα που θύμιζε λίμνη στα βουνά». Στην παραπάνω περίοδο να εντοπίσετε ένα εκφραστικό μέσο και να εξηγήσετε τι πετυχαίνει με αυτό ο αφηγητής (μον. 6).

Μονάδες 15

3^η δραστηριότητα

- B3.** Ποιες σκέψεις και συναισθήματα σας προκαλεί η περιπέτεια του Μαρκοβάλντο; Να αναπτύξετε την απάντησή σας σ' ένα κείμενο 100-150 λέξεων.

Μονάδες 20

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟΥΣ

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). **Να μην αντιγράψετε** τα θέματα στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων, αμέσως μόλις σας παραδοθούν. **Δεν επιτρέπεται να γράψετε** καμιά άλλη σημείωση. Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα, **μόνο με μπλε ή μόνο με μαύρο στυλό ανεξίτηλης μελάνης**.
4. Κάθε τεκμηριωμένη απάντηση είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
6. Ώρα δυνατής αποχώρησης: **10.00 π.μ.**

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

**ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ - ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ
ΤΡΙΤΗ 15 ΙΟΥΝΙΟΥ 2021**

**ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:
ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ**

ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΕΞΙ (6)

A. ΜΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Εισαγωγικό Σημείωμα

Πρόκειται για άρθρο που δημοσιεύτηκε στις 03.06.2021 στην ηλεκτρονική έκδοση ημερήσιας εφημερίδας.

Αθλητές: Αιχμάλωτοι της... επιτυχίας

Επιτυχημένος αθλητής. Ποιος δεν θα ήθελε να γίνει ένας Λεμπρόν, ένας Μέσι, μία Οσάκα¹; Χρήματα, δόξα, υγεία.

Υγεία; Η 23χρονη Γιαπωνέζα τενίστρια, που βρίσκεται στο Νο 1 της παγκόσμιας κατάταξης του τένις και είναι κάτοχος τεσσάρων γκραν σλαμ², έχει πλέον τις υψηλότερες αμοιβές στο γυναικείο τένις και η εικόνα της βρίσκεται παντού. Παρ' όλα αυτά, αποχώρησε από το Ρολάν Γκαρός³ επικαλούμενη κατάθλιψη. Είναι η πρώτη φορά που ένα αστέρι τέτοιου βεληνεκούς εγκαταλείπει ένα γκραν σλαμ χωρίς να έχει τραυματιστεί σωματικά.

Η Οσάκα είχε αποφασίσει να απέχει και από τις συνεντεύξεις Τύπου, διότι κάποιες κακόβουλες ερωτήσεις –όπως δήλωσε– σχετικά με τις αποτυχίες της στις χωμάτινες επιφάνειες, την επηρέασαν αρνητικά. Οι ιθύνοντες⁴ των τεσσάρων γκραν σλαμ την απείλησαν αρχικά (πριν κάνουν στροφή 180 μοιρών) με αυστηρές κυρώσεις αν δεν εκπλήρωνε τις... υποχρεώσεις της απέναντι στα ΜΜΕ, ενώ της επεβλήθη πρόστιμο ύψους 15.000 ευρώ.

Η αλήθεια είναι ότι ένα νέο κορίτσι ένιωσε να συνθλίβεται από το βάρος της επιτυχίας. Ένα βάρος που εμπεριέχει τεράστια πίεση

¹ διακεκριμένοι αθλητές

² μία από τις τέσσερις πιο σημαντικές ετήσιες αθλητικές διοργανώσεις του τένις

³ αθλητική διοργάνωση, που διεξάγεται κάθε χρόνο στο Παρίσι

⁴ υπεύθυνοι

από τους... «ειδικούς» των ΜΜΕ –στις μέρες μας και των social media–, από τους χορηγούς, τις ρήτρες⁵ και πιθανότατα από τα νέα δεδομένα της πανδημίας. Για όλα αυτά η Οσάκα αποτελεί ένα «προϊόν» που πρέπει να αποδώσει κι όχι ένας νέος άνθρωπος που έχει ελάχιστο προσωπικό χρόνο και ανάγκες, οι οποίες απλώς έχουν διαγραφεί.

«Επιλογή της», θα πει κάποιος. «Ο πρωταθλητισμός είναι για τους δυνατούς», θα πει άλλος. Τελικά, μήπως η επιτυχία έχει γίνει απάνθρωπη; Μήπως η λάμψη απαιτεί τη «ρομποτοποίηση» κάθε νέου αθλητή –γιατί για νέους ανθρώπους μιλάμε– χωρίς συναισθήματα, αλλά με στρατιωτική πειθαρχία και αυτοματοποίηση;

Η ιστορία της Οσάκα βγάζει στην επιφάνεια μία από τις πολλές σκοτεινές πλευρές του πρωταθλητισμού. Ένας νέος άνθρωπος έβγαλε μια άηχη, αλλά ταυτόχρονα δυνατή «κραυγή». Και όλοι μας οφείλουμε να την ακούσουμε...

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1^η δραστηριότητα

A1. α) Να παρουσιάσετε με δικά σας λόγια σε μία παράγραφο 60-70 λέξεων το βασικό θέμα του άρθρου (μον. 9).

β) Στις δύο τελευταίες παραγράφους του παραπάνω κειμένου ο αρθρογράφος καταφεύγει στην επίκληση στο συναίσθημα για να μας πείσει. Να αναγνωρίσετε στις συγκεκριμένες παραγράφους δύο από τα παρακάτω μέσα πειθούς, όπως λέξεις συναισθηματικά φορτισμένες, ειρωνεία, σαρκασμός, χιούμορ, υπερβολή, μεταφορά, ρητορικά ερωτήματα, που αξιοποιεί ο αρθρογράφος δίνοντας από ένα παράδειγμα για το καθένα (μον. 6).

Μονάδες 15

⁵ όροι, περιορισμοί

2^η δραστηριότητα

A2. α) Στην τέταρτη παράγραφο χρησιμοποιούνται τα εισαγωγικά σε δύο λέξεις: «ειδικούς», «προϊόν». Να αιτιολογήσετε τη λειτουργία των εισαγωγικών σε καθεμία από τις λέξεις αυτές (μον. 6).

β) Να γράψετε ένα συνώνυμο για καθεμία από τις υπογραμμισμένες λέξεις στις παρακάτω προτάσεις (μον. 9):

«Παρ' όλα αυτά, αποχώρησε από το Ρολάν Γκαρός επικαλούμενη κατάθλιψη».

«Οι ιθύνοντες [...] απείλησαν [...] με αυστηρές κυρώσεις [...]».

«[...] έχει ελάχιστο προσωπικό χρόνο».

Μονάδες 15

3^η δραστηριότητα

A3. Σύμφωνα με τον αρθρογράφο ποιος δεν θα ήθελε να γίνει ένας Λεμπρόν, ένας Μέσι, μία Οσάκα; Ποιες δυσκολίες θα αντιμετωπίσει ένας αθλητής ή μία αθλήτρια και ποια προσόντα θα πρέπει να διαθέτει για να τις ξεπεράσει και να πετύχει τους στόχους του/της; Να αναπτύξετε τις απόψεις σας τεκμηριωμένα σε ένα άρθρο 200-250 λέξεων το οποίο θα δημοσιευτεί σε νεανική ιστοσελίδα.

Μονάδες 20

B. ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Εισαγωγικό Σημείωμα

Το ποίημα ανήκει στην ποιητική συλλογή του Νίκου Μοσχοβάκου (1946-) «Απριλίου ξανθίσματα» (εκδ. Μελάι, 2016). Ο ποιητής πρωτοεμφανίστηκε στα ελληνικά γράμματα στη δεκαετία του '70 και γράφει κατεξοχήν σε ελεύθερο στίχο.

ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΚΟΥΡΣΑ

Άλλη μια φορά
πάλι από την αρχή
στη γραμμή εκκίνησης.
Μια ακόμα κούρσα ταχύτητας
μήπως κι επιτέλους
κόψω το νήμα.
Οι δικαιολογίες μου τέλειωσαν πια
μια οι αφέτες⁶ που βιάστηκαν
ύστερα η απρόοπτη θλάση
την άλλη η υγρή ατμόσφαιρα
κι άλλοτε η κακή μου φόρμα.

Τώρα όμως από την αρχή
χωρίς φθορές
χωρίς δεύτερες σκέψεις
χωρίς φόβους και κρατήματα.
Έτοιμος για να κόψω
πρώτος το νήμα
να ξεχρεώσω τη ζωή μου.
Οι κερκίδες πυκνοκατοικημένες
χρώματα που επευφημούν
άπληστοι θεατές κι αυστηροί
κυρίως με τους ηττημένους.

Σταματάει η καρδιά μου
και φεύγω ξέφρενα
εξογκωμένες φλέβες
τένοντες τεντωμένοι
συσπάσεις στο πρόσωπο.
Θέλω πολύ να νικήσω
σφίγγω τα δόντια

⁶ αφέτης: πρόσωπο που δίνει το σύνθημα εκκίνησης σε αγώνες ταχύτητας και παρακολουθεί την ομαλή διεξαγωγή τους.

και ναι! κόβω το νήμα.
Όμως κανένας δεν ακολουθεί
όλοι οι άλλοι δρομείς
ακόμα περιμένουν στην αφετηρία
ν' ακούσουν το μπαμ της εκκίνησης.
Μέσα σε χάχανα κι αποδοκιμασίες
σφίγγω το νήμα που κρατώ
υψώνω τη γροθιά μου
και παίρνω οριστικά απόφαση
πως είμαι για πάντα μόνος.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1^η δραστηριότητα

- B1.** Να παρουσιάσετε σε μία παράγραφο 50-60 λέξεων την ιστορία, η οποία ξετυλίγεται στο ποίημα.

Μονάδες 15

2^η δραστηριότητα

- B2. α)** Ο ήρωας της ιστορίας μοιράζεται μαζί μας προσωπικές σκέψεις και επιθυμίες. Να κατονομάσετε τρεις διαφορετικούς τρόπους (λέξεις/φράσεις, σχήματα λόγου, ρηματικά πρόσωπα), με τους οποίους επιτυγχάνεται ο εξομολογητικός τόνος στο ποίημα (μον. 3) δίνοντας από ένα παράδειγμα για τον καθένα (μον. 6).

β) Στη δεύτερη στροφή «Τώρα όμως από την αρχή ... τους ηττημένους» να εντοπίσετε σε ποιους στίχους υπάρχει περιγραφή (μον. 3) και ποια συναισθηματική κατάσταση του ήρωα υποδηλώνει η περιγραφή αυτή (μον. 3).

Μονάδες 15

3^η δραστηριότητα

B3. «Οι δικαιολογίες μου τέλειωσαν πια
μια οι αφέτες που βιάστηκαν
ύστερα η απρόοπτη θλάση
την άλλη η υγρή ατμόσφαιρα
κι άλλοτε η κακή μου φόρμα.

Τώρα όμως από την αρχή
χωρίς φθορές
χωρίς δεύτερες σκέψεις
χωρίς φόβους και κρατήματα.
Έτοιμος για να κόψω
πρώτος το νήμα
να ξεχρεώσω τη ζωή μου.»

Πώς θα χαρακτηρίζατε τη στάση του ήρωα στους συγκεκριμένους στίχους; Νομίζετε ότι αυτή του η στάση μπορεί να εμπνεύσει τους αναγνώστες της γενιάς σας; Να απαντήσετε και στα δύο ερωτήματα σε ένα ενιαίο κείμενο 100-150 λέξεων, αιτιολογώντας τις απόψεις σας.

Μονάδες 20

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟΥΣ

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). **Να μην αντιγράψετε** τα θέματα στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων, αμέσως μόλις σας παραδοθούν. **Δεν επιτρέπεται να γράψετε** καμιά άλλη σημείωση. Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα, **μόνο με μπλε ή μόνο με μαύρο στυλό ανεξίτηλης μελάνης**.
4. Κάθε τεκμηριωμένη απάντηση είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
6. Ώρα δυνατής αποχώρησης: **10.00 π.μ.**

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

**ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ – ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ
ΠΕΜΠΤΗ 2 ΙΟΥΝΙΟΥ 2022**

**ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:
ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ**

ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΕΠΤΑ (7)

A. ΜΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Εισαγωγικό Σημείωμα

Το κείμενο προέρχεται από την ιστοσελίδα του ιδρύματος με την επωνυμία «Παγκόσμιο Ταμείο για τη Φύση (W.W.F.) – ΕΛΛΑΣ».

Η σωστή και ισορροπημένη διατροφή δεν θωρακίζει μόνο την υγεία μας αλλά και την υγεία του πλανήτη!

Η τροφή μας προέρχεται από τη φύση και εξαρτάται από ένα υγιές περιβάλλον. Για κάθε μπουκιά που φτάνει στο πιάτο μας, χρειάζεται γη για να καλλιεργηθεί, νερό, ενέργεια. Τελικά, αν το σκεφτεί κανείς, η τροφή μας συνδέει με τη Γη και μας δείχνει ότι την χρειαζόμαστε ακμαία για να είμαστε υγιείς.

Το γεγονός ότι ολοένα και περισσότεροι άνθρωποι ζούμε σε μεγάλες πόλεις προκάλεσε παγκόσμια μεταβολή στις διατροφικές συνήθειές μας. Ακόμα και στην Ελλάδα, η χρυσή «συνταγή» της μεσογειακής διατροφής αντικαθίσταται ολοένα και περισσότερο με διατροφικά μοντέλα που είναι υψηλότερα σε σάκχαρα, λίπη, έλαια και κατανάλωση κρέατος. Αυτές οι διατροφικές συνήθειες, όμως, έχουν ιδιαίτερα μεγάλο «οικολογικό αποτύπωμα»¹.

Για πόσο, όμως, ακόμα η φύση θα μπορεί να μας προσφέρει απλόχερα τα καλούδια της; Σήμερα είμαστε «λαίμαργοι» δυστυχώς, καθώς καταναλώνουμε 1,6 φορές περισσότερους πόρους από όσους μπορεί να μας δώσει ο πλανήτης μας. Το 2050 προβλέπεται ότι ο ανθρώπινος πληθυσμός θα φτάσει τα 9,7 δισεκατομμύρια και ο ένας πλανήτης, ο

¹ Αντίκτυπο στο περιβάλλον

μοναδικός που έχουμε, θα χρειαστεί να μας θρέψει όλους. Κι όμως, κάθε χρόνο παγκοσμίως το 1/3 των παραγόμενων τροφίμων καταλήγει στον κάδο, την ώρα που 868 εκατομμύρια άνθρωποι υποσιτίζονται. Ήρθε η ώρα να δούμε το πιάτο μας με άλλο μάτι.

ΤΙ ΚΑΝΟΥΜΕ

Ευαισθητοποιούμε γονείς και παιδιά μέσα από δεκάδες δράσεις και πρωτότυπες ιδέες, ενώ συνεργαζόμαστε με κομβικούς «παίκτες» τόσο στην παραγωγή τροφίμων όσο και στην εφοδιαστική αλυσίδα, για να φέρουμε την αλλαγή που οραματιζόμαστε.

Πιο συγκεκριμένα:

- Θέτουμε τις βάσεις για την αλλαγή ενημερώνοντας μαθητές και γονείς για τα οφέλη της σωστής και υγιεινής μεσογειακής διατροφής, καθώς, επίσης, και για τον όγκο της σπατάλης τροφίμων ανά νοικοκυριό. Με την κινητή έκθεση του WWF «Υγιή παιδιά υγιής πλανήτης» ταξιδέψαμε σε όλη την Ελλάδα, «μαγειρεύοντας» έναν καλύτερο κόσμο για τα παιδιά μας. Αυτή τη στιγμή έξι «Καλάθια του Πικνίκ» ταξιδεύουν σε σχολεία της Ελλάδας, της Ρουμανίας και της Τουρκίας, στο πλαίσιο ενός πρωτότυπου προγράμματος που επιχειρεί να αλλάξει τη διατροφή των παιδιών εστιάζοντας στο βιώσιμο κολατσιό στο σχολείο.
- Ενημερώνουμε και ευαισθητοποιούμε τους καταναλωτές για τις περιβαλλοντικές και κοινωνικές επιπτώσεις της υπεραλίευσης, προάγοντας την υπεύθυνη κατανάλωση ψαρικών ως ουσιαστική λύση για ζωντανές θάλασσες, που μπορούν να υποστηρίξουν την ευημερία 800 εκατομμυρίων ανθρώπων παγκοσμίως.
- Μαχόμαστε κατά της κλιματικής κρίσης, κινητοποιώντας τους πολίτες, και ειδικά τους νέους, να υιοθετήσουν μία πιο βιώσιμη διατροφή μειώνοντας πρωτίστως την κατανάλωση κρέατος.
- Συνεργαζόμαστε με ξενοδοχεία της χώρας για να μειώσουμε δραστικά τη σπατάλη τροφίμων στις επιχειρήσεις φιλοξενίας και εστίασης.

ΤΙ ΜΠΟΡΕΙΣ ΝΑ ΚΑΝΕΙΣ

«Δεν κληρονομούμε τον κόσμο από τους προγόνους μας, τον δανειζόμαστε από τα παιδιά μας» λέει μία παροιμία και εμείς μπορούμε να κρατήσουμε «γεμάτο το πιάτο» και για τις επόμενες γενιές. Μικρές αλλαγές μπορούν να κάνουν μεγάλη διαφορά! Κατανάλωσε υπεύθυνα, ανακάλυψε τα οφέλη της βιώσιμης διατροφής για την υγεία σου και το περιβάλλον, θυμήσου τη μαγική συνταγή της μεσογειακής διατροφής και αντί να πετάξεις το περισσευούμενο φαγητό στα σκουπίδια, σκέψου πόσοι εύκολοι τρόποι υπάρχουν για να το αξιοποιήσεις μέχρι την τελευταία μπουκιά! Μέσα από απλές κινήσεις μπορούμε να «μαγειρέψουμε» έναν καλύτερο κόσμο για όλους! Στήριξε το έργο μας για να αλλάξουμε τη συνταγή της διατροφής μας και να εξασφαλίσουμε υγεία σε εμάς και τον πλανήτη!

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1^η δραστηριότητα

A1. α) Αφού διαβάσετε με προσοχή τη δεύτερη και τρίτη παράγραφο του κειμένου «Το γεγονός ... με άλλο μάτι», να παρουσιάσετε με δικά σας λόγια δύο (2) προβλήματα που θέτει το κείμενο σχετικά με το τι προκαλούν στον πλανήτη οι διατροφικές μας συνήθειες.

(μον. 9)

β) Στην τελευταία παράγραφο «Δεν κληρονομούμε ... και τον πλανήτη!» ο συντάκτης του κειμένου καταφεύγει στην επίκληση στο συναίσθημα για να μας πείσει. Να αναγνωρίσετε τρία (3) διαφορετικά μέσα πειθούς (μεταφορικές εκφράσεις, υπερβολές, αντιθέσεις, ρηματικά πρόσωπα, εγκλίσεις, σημεία στίξης) δίνοντας από ένα παράδειγμα για το καθένα.

(μον. 6)

Μονάδες 15

2^η δραστηριότητα

- A2.** α) Στην πρώτη παράγραφο του κειμένου «Η τροφή μας ... είμαστε υγιείς» να εντοπίσετε τη θεματική περίοδο, τις λεπτομέρειες/σχόλια και την κατακλείδα.

(μον. 6)

β) Στο απόσπασμα «Θέτουμε τις βάσεις... κολατσιό στο σχολείο» να γράψετε ένα συνώνυμο για καθεμία από τις υπογραμμισμένες λέξεις στις παρακάτω προτάσεις/φράσεις: «Θέτουμε τις βάσεις», «ενημερώνοντας μαθητές», «επιχειρεί να αλλάξει».

(μον. 9)

Μονάδες 15

3^η δραστηριότητα

- A3.** Συμμετέχεις, ως εκπρόσωπος του σχολείου σου, σε ένα μαθητικό συνέδριο για την Παγκόσμια Ημέρα Διατροφής (16 Οκτωβρίου). Αξιοποιώντας υλικό από το κείμενο και τις προσωπικές σου εμπειρίες, καλείσαι να γράψεις μία ομιλία (200-250 λέξεις) για να πείσεις τους συνέδρους να αλλάξουν τις διατροφικές τους συνήθειες για την «υγεία» του πλανήτη αλλά και τη δική τους.

Μονάδες 20

B. ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Εισαγωγικό Σημείωμα

Πρόκειται για απόσπασμα από το μυθιστόρημα της Σοφίας Νικολαΐδου «Στο τέλος νικάω εγώ», εκδόσεις Μεταίχμιο, 2017, σελ. 20-21. Στο συγκεκριμένο απόσπασμα η δράση των προσώπων τοποθετείται στη Θεσσαλονίκη στη διάρκεια του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου. Ο Γιωργάκης, το κεντρικό πρόσωπο του αποσπάσματος, με μια αναπηρία στο πόδι του, από μικρός «καθόταν σε μια γωνιά και ζύμωνε τη λάσπη. Έπλαθε μαργαρίτες, τριαντάφυλλα, κρινάκια ίσα με το δάχτυλο». Η μητέρα του, η κυρα-Λένη, καμάρωνε ότι «πιάνουν τα χέρια του με τα αλεύρια και τις ζάχαρες».

Μα τι κάνει ο Γιωργάκης; Τι μπορούσε να κάνει; Δεν σταματούσε η ζωή, επειδή ήταν πόλεμος. Διπλοκλειδωνόταν μες στο μαγαζί και έβαζε την κρέμα του να βράζει. Οι υπάλληλοι ξεφόρτωναν κάθε πρωί το βουβαλίσιο γάλα κι εκείνος πάλευε με τα υλικά στο εργαστήριο. Τι έβαζε, τι έβραζε, τι ανακάτευε, όσο κι αν πάσχιζαν οι υπόλοιποι ζαχαροπλάστες να βρουν το μυστικό, δεν τα κατάφερναν. Πάντως η κρέμα του τον έκανε διάσημο, αυτή και τα ζαχαρωμένα φιογκάκια του. Τα έπλαθε σε χρώματα, ροζ, βιολετί, γαλάζιο, πράσινο και στόλιζε τις πάστες. Κάθε πρωί άλλαζε τη βιτρίνα. Στο κέντρο οι κρέμες, που ήταν διάσημες στην πόλη. Στο πάνω ράφι, η καινούργια πάστα. Πού έβρισκε τόσες ιδέες κι έφτιαχνε κάθε μήνα κι από μία; Πρόσθετε τα ονόματά τους στον κατάλογο, *μαστοί της Αφροδίτης, μαύρο τριαντάφυλλο*. Γίνονταν μόδα μέσα σε ένα απόγευμα. Στον Ξενοφώντα έμοιαζε ακατανόητο που οι στρατιώτες ξόδευαν λεφτά σε γλυκά. Ο ίδιος ούτε να τα δει, του έφτανε η ρακή και το στραγάλι.

- Μια πάστα κάνει τη ζωή πιο γλυκιά, χαμογελούσε ο Γιωργάκης.

Από τον πάγκο του παρακολουθούσε τους πελάτες. Οι ξένοι έμεναν προσώρας² άφωνοι· έκλειναν τα μάτια για να απολαύσουν την πρώτη κουταλιά. Ο Ντελαρισύ μάλιστα – γάλλος γιατρός που ήξερε να γλεντά και να ξοδεύει – σηκώθηκε και υπέβαλε επισήμως τα σέβη του στον ζαχαροπλάστη. Εκείνος τα έχασε, πρώτη φορά κάποιος έκανε υπόκλιση μπροστά του, πίστευε πως μόνο στις γυναίκες γίνονται αυτά. Ο Ξενοφών έβαλε τα δυο δάχτυλα στο στόμα και σφύριξε λες κι ήταν στο χωριό του, στον Ζαρό. Ακόμα και η κυρα-Λένη το σχολίασε, *αυτό του έλειπε του*

² για την ώρα

Λαρισύ, Παρίσια και βλακείες. Σαν του παιδιού μου την κρέμα δεν έχει πουθενά.

Ο Γιωργάκης έριχνε κόκκινο πιπέρι στη σοκολάτα, λεμονανθό στο σιρόπι – αντί για μοσχοκάρφι και γαρίφαλο που έβαζαν οι Τούρκοι. Κρατούσε σημειώσεις σ' ένα τεφτέρι που κουβαλούσε πάντα μαζί του, στην τσέπη της ποδιάς. Με τον καιρό είχε γίνει κουρελόχαρτο, μα ο Γιωργάκης το είχε για ευαγγέλιο. Εκεί έγραφε τις συνταγές. *Οφού, μωρέ Γιωργάκη, λες κι είσαι στο σκολειό, γκρίνιαζε ο Ξενοφών. Τι το θες το τεφτέρι, δεν φτάνει που τα σημειώνεις στο μυαλό σου;*

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1^η δραστηριότητα

- B1.** Να παρουσιάσετε σε μία παράγραφο 50-60 λέξεων τον χαρακτήρα του Γιωργάκη, όπως φαίνεται στο συγκεκριμένο απόσπασμα, τεκμηριώνοντας την απάντησή σας με στοιχεία μέσα από το κείμενο.

Μονάδες 15

2^η δραστηριότητα

- B2. α)** Στο συγκεκριμένο απόσπασμα ο αναγνώστης σχηματίζει την εντύπωση ότι ο αφηγητής είναι πανταχού παρών, γνωρίζει τα πάντα (σκέψεις, συναισθήματα, δράση των προσώπων) και τα αφηγείται (παντογνώστης αφηγητής). Να αναφέρετε τρία (3) σημεία του κειμένου (φράσεις – προτάσεις), όπου φαίνεται αυτό. (μον. 9)

β) «Μια πάστα κάνει τη ζωή πιο γλυκιά, ...»

«... μα ο Γιωργάκης το (τεφτέρι) είχε για ευαγγέλιο»

Να αναγνωρίσετε ποιο από τα ακόλουθα εκφραστικά μέσα, μεταφορά, παρομοίωση, ασύνδετο σχήμα, χρησιμοποιεί ο αφηγητής σε καθεμία από τις παραπάνω προτάσεις (μον. 2) και ποιο είναι το νόημά τους σε κάθε περίπτωση (μον. 4);

Μονάδες 15

3^η δραστηριότητα

- B3.** Ο νεαρός ήρωας του αποσπάσματος φαίνεται να αντιμετωπίζει την τροφή ως μέσο δημιουργικής έκφρασης, προσφοράς και ανάπτυξης σχέσεων. Σας βρίσκει σύμφωνους μια τέτοια στάση ζωής; Να αναπτύξετε την απάντησή σας σε ένα κείμενο 100-150 λέξεων αξιοποιώντας προσωπικά βιώματα και εμπειρίες.

Μονάδες 20

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟΥΣ

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). **Να μην αντιγράψετε** τα θέματα στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων, αμέσως μόλις σας παραδοθούν. **Δεν επιτρέπεται να γράψετε** καμία άλλη σημείωση. Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα, **μόνο με μπλε ή μόνο με μαύρο στυλό ανεξίτηλης μελάνης**.
4. Κάθε τεκμηριωμένη απάντηση είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
6. Ώρα δυνατής αποχώρησης: **10.00 π.μ.**

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

**ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ – ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ
ΠΕΜΠΤΗ 1 ΙΟΥΝΙΟΥ 2023**

**ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:
ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ**

ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΠΕΝΤΕ (5)

A. ΜΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Εισαγωγικό Σημείωμα

Διασκευασμένο απόσπασμα από ψηφιακό αποθετήριο ακαδημαϊκών εργασιών.

Τα οφέλη του εθελοντισμού

Τα οφέλη που μπορεί να αποκομίσει ένας νέος (ηλικίας 18-30 ετών) μέσα από την εθελοντική εργασία είναι πολλαπλά. Ο εθελοντισμός είναι μία πράξη ανιδιοτέλειας, από την οποία ο εθελοντής δεν περιμένει να αποκομίσει κάποιο κέρδος. Σύμφωνα μάλιστα με την έρευνα δύο ψυχολόγων, της Ewa Mojza και της Sabrine Sonnentag, τα οφέλη για έναν εθελοντή είναι αμέτρητα, τόσο για την ψυχική του υγεία όσο και για την κοινωνική του ζωή. Η συγκεκριμένη έρευνα κατέδειξε ότι τα άτομα που συμμετέχουν συχνά σε εθελοντικές δραστηριότητες πέρα από την καθημερινή τους εργασία, έχουν την ικανότητα να υπομένουν καλύτερα τις εργασιακές πιέσεις. Όπως δηλώνουν οι ίδιοι, την επόμενη μέρα στην εργασία τους νιώθουν πιο χαλαροί. Είναι πιο ψύχραιμοι και υπομονετικοί σε σχέση με τους συναδέλφους τους, όταν αντιμετωπίζουν δύσκολες και πιεστικές εργασιακές συνθήκες.

Επιπλέον, η ένταξη σε μία ομάδα εθελοντών αυξάνει τις ευκαιρίες για απόκτηση νέων γνώσεων και πρακτικών ικανοτήτων και, κυρίως, για νέες κοινωνικές επαφές με άτομα με τα οποία μοιράζονται τις ίδιες προσωπικές ανησυχίες και κοινωνικοπολιτικές απόψεις. Οι κοινωνικές επαφές σε συνδυασμό με τον ομαδικό χαρακτήρα της εθελοντικής εργασίας αποδεικνύονται ιδιαίτερα επωφελείς για τους εθελοντές: ξεχνάνε τα προσωπικά τους προβλήματα και με τη βοήθεια της ομάδας

παρακάμπτουν ψυχολογικά και κοινωνικά τους αδιέξοδα. Εύλογο είναι, βέβαια, το ερώτημα αν οι εθελοντικές πρακτικές προκαλούν αυτές καθαυτές τις θετικές ψυχολογικές αντιδράσεις απέναντι στο καθημερινό άγχος και τις εργασιακές πιέσεις ή, αντιθέτως, αν ο εθελοντισμός είναι αυτός που προσελκύει τα πιο ήρεμα και ισορροπημένα ψυχολογικά άτομα.

Ωστόσο, οι ψυχολόγοι επιβεβαιώνουν ότι υπάρχει όντως μία εγγενής¹ θετική επίδραση σε όσους ασκούν συνειδητά τον εθελοντισμό. Με άλλα λόγια, η ένταξη σε μία νέα κοινωνική ομάδα, την οποία επέλεξαν ελεύθερα, τους προσφέρει το ανιδιοτελές αίσθημα αισιοδοξίας, πληρότητας και προσωπικής δικαίωσης που από καιρό είχαν απωλέσει στην καθημερινή κοινωνική, εργασιακή και οικογενειακή τους ζωή.

Ένα άλλο εύλογο ερώτημα είναι γιατί οι άνθρωποι αυτοί δεν επέλεξαν να στραφούν σε άλλες επωφελείς δραστηριότητες, μέσα από τις οποίες θα μπορούσαν να δημιουργήσουν νέες κοινωνικές επαφές, όπως, για παράδειγμα, μαθήματα μαγειρικής, θεάτρου, δημιουργικής γραφής ή ακόμη και ένα ομαδικό άθλημα. Τι το ιδιαίτερο έχουν οι εθελοντικές δραστηριότητες; Οι ερευνητές – ψυχολόγοι και κοινωνιολόγοι – διαπίστωσαν ότι η εθελοντική δραστηριότητα αναπληρώνει, έστω και φαντασιακά, την ανάγκη των ανθρώπων για προσωπική δημιουργία και, κυρίως, το αίσθημα ότι ασχολούνται με μία χρήσιμη κοινωνική δραστηριότητα.

Καθώς η εθελοντική εργασία μπορεί να καλύπτει διαφορετικούς τομείς, δίνει τη δυνατότητα στους νέους να αποκτούν ποικίλες γνώσεις, ενώ παράλληλα ανακαλύπτουν νέες δεξιότητες και ταλέντα που ίσως δεν γνώριζαν ποτέ ότι είχαν. Κοινωνικοποιούνται, έρχονται σε επαφή με άλλους ανθρώπους και μέσα από την ομαδική εργασία τούς δίνεται η ευκαιρία να γνωρίσουν πραγματικά τους γύρω τους και να δημιουργήσουν φιλίες. Επίσης, μέσα από τον εθελοντισμό, βελτιώνεται η υγεία, μειώνεται το στρες και ενισχύεται η αυτοεκτίμησή τους. Οι εθελοντές κάνουν τον κόσμο καλύτερο, βάζοντας τέρμα στην αδράνεια και παίρνοντας πρωτοβουλίες για την επίλυση καθημερινών προβλημάτων. Γενικότερα, ο εθελοντισμός σε κάθε μορφή του μας χαρίζει ένα αίσθημα χαράς και φέρνει γέλιο και χαμόγελο στη ζωή μας.

¹ εγγενής: από τη φύση της

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1^η δραστηριότητα

- A1.** Αφού διαβάσετε με προσοχή τις τρεις (3) πρώτες παραγράφους του κειμένου «Τα οφέλη...οικογενειακή τους ζωή.» να παρουσιάσετε τρία (3) οφέλη του εθελοντισμού για την ψυχική υγεία και δύο (2) οφέλη για την κοινωνική ζωή των εθελοντών.

Μονάδες 15

2^η δραστηριότητα

- A2.** α) Στην τελευταία παράγραφο του κειμένου «Καθώς η εθελοντική εργασία ... χαμόγελο στη ζωή μας.» να εντοπίσετε τα δομικά μέρη (θεματική περίοδος, λεπτομέρειες/σχόλια, κατακλείδα περίοδος).

(μον. 6)

β) Στο απόσπασμα «Κοινωνικοποιούνται ... καθημερινών προβλημάτων.» να γράψετε ένα συνώνυμο για καθεμία από τις υπογραμμισμένες λέξεις στις παρακάτω προτάσεις/φράσεις: «ομαδική εργασία», «ενισχύεται η αυτοεκτίμησή τους», «βάζοντας τέρμα στην αδράνεια».

(μον. 9)

Μονάδες 15

3^η δραστηριότητα

- A3.** Αξιοποιώντας το κείμενο καθώς και τις προσωπικές γνώσεις και εμπειρίες σας να συντάξετε άρθρο (200-250 λέξεις), που θα δημοσιευθεί στην ιστοσελίδα του σχολείου σας, στο οποίο θα παρουσιάσετε: α) μορφές εθελοντικών δράσεων μέσα από τις οποίες μπορούν να αντιμετωπιστούν σύγχρονα προβλήματα και β) τρόπους με τους οποίους το σχολείο μπορεί να συμβάλει στην καλλιέργεια πνεύματος εθελοντισμού στους νέους.

Μονάδες 20

B. ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Εισαγωγικό Σημείωμα

Μπέρτολτ Μπρεχτ, Ποιήματα, Αθήνα 1992

Καταφύγια για τη νύχτα

Ακούω πως στη Νέα Υόρκη
Στη γωνιά της 26ης Οδού και του Μπροντγουαίη
Στέκει ένας άντρας κάθε βράδυ τους μήνες του χειμώνα
Και στους άστεγους που μαζεύονται βρίσκει ένα καταφύγιο για τη νύχτα
Κάνοντας εκκλήσεις στους διαβάτες.
Ο κόσμος έτσι δε θ' αλλάξει.
Δε θα καλυτερέψουνε ανάμεσα στους ανθρώπους οι σχέσεις
Δε συντομεύει έτσι η εποχή της εκμετάλλευσης
Μα ωστόσο λίγοι άνθρωποι βρίσκουνε καταφύγιο για τη νύχτα
Για μια νύχτα τους φυλάγεις απ' τον άνεμο
Το χιόνι που προορίζονταν γι' αυτούς πέφτει στο δρόμο.
Σαν διαβάσεις τούτο 'δω, μην κλείσεις το βιβλίο, άνθρωπε.
Λίγοι άνθρωποι βρίσκουνε καταφύγιο για τη νύχτα
Για μια νύχτα τους φυλάγεις απ' τον άνεμο
Το χιόνι που προορίζονταν γι' αυτούς πέφτει στο δρόμο
Μα ο κόσμος έτσι δε θ' αλλάξει
Δε θα καλυτερέψουνε ανάμεσα στους ανθρώπους οι σχέσεις
Δε συντομεύει έτσι η εποχή της εκμετάλλευσης.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1^η δραστηριότητα

- B1.** Να αναφέρετε τρία (3) από τα θέματα που πραγματεύεται στο ποίημά του ο Μπ. Μπρέχτ (μον. 9). Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας με την παράθεση συγκεκριμένων φράσεων του κειμένου (μον. 6).

Μονάδες 15

2^η δραστηριότητα

B2. α) Να εντοπίσετε και να καταγράψετε τρία (3) σχήματα λόγου (μεταφορά, εικόνα, επανάληψη) (μον. 3) δίνοντας από ένα παράδειγμα για το καθένα από αυτά (μον. 3).

β) Στο ποίημα του Μπ. Μπρέχτ εναλλάσσονται το α', το β' και το γ' ενικό πρόσωπο. Να δώσετε από ένα παράδειγμα για καθεμία περίπτωση (μον. 3) και να αιτιολογήσετε τη χρήση τους (μον. 6).

Μονάδες 15

3^η δραστηριότητα

B3. «Μα ωστόσο λίγοι άνθρωποι ... Μα ο κόσμος έτσι δε θ' αλλάξει» (στίχοι 9-16). Θεωρείτε αισιόδοξη ή απαισιόδοξη την άποψη του ποιητικού υποκειμένου; Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας σε ένα κείμενο 100-150 λέξεων.

Μονάδες 20

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟΥΣ

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). **Να μην αντιγράψετε** τα θέματα στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων, αμέσως μόλις σας παραδοθούν. **Δεν επιτρέπεται να γράψετε** καμία άλλη σημείωση. Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα, **μόνο με μπλε ή μόνο με μαύρο στυλό ανεξίτηλης μελάνης**.
4. Κάθε τεκμηριωμένη απάντηση είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
6. Ώρα δυνατής αποχώρησης: **10.00 π.μ.**

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

**ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ – ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ
ΠΕΜΠΤΗ 30 ΜΑΙΟΥ 2024**

**ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:
ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ**

ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΕΞΙ (6)

A. ΜΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Εισαγωγικό Σημείωμα

Διασκευασμένο κείμενο από το διαδίκτυο

Βιβλίο: Η σημασία και η χρησιμότητά του για τον άνθρωπο

Τι είναι αλήθεια το βιβλίο και ποια είναι η σημασία του για εμάς; Πολλές διαφορετικές απόψεις μπορούν να ειπωθούν για αυτό το χλιοσυζητημένο θέμα. Μπορεί κανείς να προσεγγίσει το ζήτημα από δεκάδες σημεία, ξεκινώντας από διαφορετικές οπτικές. Από όπου και αν αρχίσει κανείς να ξετυλίγει το κουβάρι, ένα είναι πάντως το σίγουρο, ένα είναι το συμπέρασμα στο οποίο όλοι ανεξαιρέτως συμφωνούν. Το βιβλίο αποτελεί ένα πανίσχυρο εργαλείο στα χέρια του ανθρώπου, έναν συνοδοιπόρο που προσφέρει στον αναγνώστη την ευκαιρία να κατακτήσει άπλετη γνώση, μα και σημαντικά διδάγματα, ικανά να καθοδηγήσουν κάποιον σε όλη την πορεία της ζωής του. Αν το δούμε καθαρά από επιστημονική και μόνο άποψη, όλες οι έρευνες συγκλίνουν στο συμπέρασμα πως το διάβασμα βιβλίων είναι μια πολύ ωφέλιμη για τον ανθρώπινο εγκέφαλο λειτουργία, μια παραγωγική ενασχόληση που προσφέρει γενναιόδωρα τους καρπούς της σε όποιον έχει το σθένος να τους δρέψει¹. Και τα φρούτα αυτά είναι τέτοιου είδους που μπορούν να θρέψουν και να κρατήσουν υγιές το μυαλό του ανθρώπου, καθώς είναι ευρέως αποδεκτό πως το διάβασμα ενδυναμώνει τη λειτουργία του.[...]

Ένα άλλο αδιαμφισβήτητο αποτέλεσμα που συναντάται στους συστηματικούς αναγνώστες είναι το εξελιγμένο λεξιλόγιο και η βελτιωμένη ικανότητα κατανόησης, χαρακτηριστικά αρκετά σημαντικά και χρήσιμα σε όλους τους τομείς της ζωής κάποιου, από τις διαπροσωπικές του σχέσεις μέχρι και τον επαγγελματικό του τομέα. Ταυτόχρονα, ενισχύεται η ικανότητα να συμπάσχει κανείς με άλλους ανθρώπους, κάτι που

¹ δρέψει: μαζέψει, συγκεντρώσει

επιτυγχάνεται ιδίως μέσω της ανάγνωσης λογοτεχνικών έργων, όπου έρχεται κανείς σε επαφή με διαφορετικές ανθρώπινες οπτικές και με τον εσωτερικό κόσμο μιας πλειάδας χαρακτηριστικών, καθώς και φυσικά με τον εσωτερικό κόσμο του συγγραφέα. Αυτή η νοητική επαφή καθιστά ευκολότερο για κάποιον να κατανοεί τα κίνητρα και τις σκέψεις των άλλων ανθρώπων, τον συναισθηματικό τους κόσμο και την αντίληψή τους. Τον βοηθά να μπαίνει πιο συχνά στη θέση τους και να βγαίνει από τα στενά πλαίσια της δικής του ατομικής λογικής.

Η ευεργετική επιρροή του διαβάσματος δεν σταματάει εδώ. Πολλά ακόμα μπορεί να διαβάσει κανείς για αυτήν, από τη μείωση του άγχους και της κατάθλιψης μέχρι τον καλύτερο ύπνο και τη διατήρηση της καλής και ορθής νοητικής λειτουργίας στους γηραιότερους, από την ενίσχυση της μνήμης και της συγκέντρωσης μέχρι την εξάσκηση της λογικής σκέψης και της κριτικής ικανότητας. Μα τα σημαντικότερα κέρδη που μπορεί να αποκομίσει κανείς από την επαφή του με τον κόσμο των βιβλίων δεν θα τα βρει απαριθμημένα σε κάποιες από τις απειράριθμες διαδικτυακές λίστες των μηχανών αναζήτησης. Θα τα γνωρίσει στην πράξη και θα τα βιώσει μέσα του. Θα συνειδητοποιήσει τότε πως το μυαλό του αποτελείται από μια εύπλαστη ύλη η οποία επηρεάζεται συνεχώς και με δυναμικό ρυθμό από αυτή τη διαδικασία.

Το βιβλίο αποτελεί κυριολεκτικά ένα πανίσχυρο εργαλείο στα χέρια του ανθρώπου. Μια πηγή απύθμενης² γνώσης και εσωτερικών θησαυρών. Το κυριότερο για εμένα όμως είναι πως προσφέρει μια γέφυρα επικοινωνίας ανάμεσα στο παρελθόν και το παρόν. Είναι σαν μια μορφή συλλογικής μνήμης της ανθρωπότητας, ένα μέσο αποθήκευσης βιωμάτων, πληροφοριών και ιδεών με σκοπό τη μεταβίβασή τους τόσο στους υπόλοιπους ανθρώπους της ίδιας εποχής, όσο και σε αυτούς που μέλλεται να έρθουν, στις επόμενες γενιές.[...]

Φυσικά όμως, το διάβασμα όσο χρήσιμο και ωφέλιμο και αν είναι, δεν αποτελεί σε καμία περίπτωση την πεμπτουσία³ της ανθρώπινης γνώσης ή κάποιο ουτοπικό⁴, θαυματουργό φάρμακο ικανό να θεραπεύσει και να εξελίξει από μόνο του τον άνθρωπο και κάθε πρόβλημα που αυτός έχει να αντιμετωπίσει. Καμιά πηγή πνευματικής τροφής, κανενός είδους σχολείο, δεν μπορεί να προσφέρει περισσότερες και πιο ουσιώδεις γνώσεις για τη ζωή από την ίδια τη ζωή. [...] Δεν υφίσταται καλύτερος

² απύθμενης: απεριόριστης

³ πεμπτουσία: η σημαντικότερη παράμετρος

⁴ ουτοπικό: μη πραγματικό

δάσκαλος λοιπόν από την ίδια την εν κινήσει ζωή, μα το βιβλίο κατέχει σίγουρα τη θέση ενός φλογερού φάρου, μιας άσβεστης δάδας που μας περιτριγυρίζει, βοηθώντας μας σημαντικά να αντιλαμβανόμαστε και να κατανοούμε τις καταστάσεις, να αντλούμε τα σωστά συμπεράσματα από τις εμπειρίες μας και φυσικά να παίρνουμε τις πιο κατάλληλες επιλογές. Ένας πραγματικός οδηγός να πορευόμαστε.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1^η δραστηριότητα

- A1.** α) Ο αρθρογράφος στην τελευταία παράγραφο του κειμένου «Φυσικά όμως ... να πορευόμαστε» καταλήγει σε δύο (2) συμπεράσματα. Να τα παρουσιάσετε σε μία (1) παράγραφο 60-70 λέξεων. (μον. 12)
- β) Στην τελευταία παράγραφο του κειμένου «Φυσικά όμως ... να πορευόμαστε» ο αρθρογράφος χρησιμοποιεί την επίκληση στο συναίσθημα προκειμένου να πείσει τους αναγνώστες. Να αναφέρετε τρία (3) διαφορετικά μέσα πειθούς (μία μεταφορά, μία συγκινησιακά φορτισμένη έκφραση, μία χρήση επιθέτου) παραθέτοντας ένα χωρίο για κάθε περίπτωση. (μον.3)

Μονάδες 15

2^η δραστηριότητα

- A2.** α) Στη δεύτερη παράγραφο του κειμένου «Ένα άλλο αδιαμφισβήτητο αποτέλεσμα ... ατομικής λογικής» να εντοπίσετε τα δομικά μέρη (θεματική περίοδος, λεπτομέρειες/σχόλια, περίοδος κατακλείδα). (μον. 6)
- β) Να γράψετε ένα συνώνυμο για κάθε μία από τις υπογραμμισμένες λέξεις του κειμένου: άποψη (1η παράγραφος), ενισχύεται (2η παράγραφος), συνειδητοποιήσει (3η παράγραφος). (μον. 9)

Μονάδες 15

3^η δραστηριότητα

- A3.** Το άρθρο πραγματεύεται τη σημασία και τη χρησιμότητα του βιβλίου. Να γράψετε μία ομιλία (200-250 λέξεις) που θα εκφωνήσετε στο σχολείο σας στο πλαίσιο ημερίδας για τη φιλιαναγνωσία, στην οποία θα παρουσιάσετε την αξία του βιβλίου για τον άνθρωπο.

Μονάδες 20

B. ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Εισαγωγικό Σημείωμα

Μενέλαος Λουντέμης, Απόσπασμα, Ένα παιδί μετράει τ' άστρα, 1956

Ένα παιδί μετράει τ' άστρα (απόσπασμα)

Θα πιανε φίλια με τα βιβλία. Θα γύρευε να μάθει και από κει, αυτά που του κρύβαν οι μεγάλοι πίσω απ τα παραμύθια που λέγανε αυτοί οι μικροί χάρτινοι «παππούδες» που κάθονται στα γόνατά σου και σου λένε τις ιστορίες τους χωρίς καμώματα και παρακάλια.

Μα στο χωριό, που δούλευε παραπαίδι, δεν είχε χαρτοπωλεία⁵. Έπρεπε, λοιπόν, να παρακαλέσει κανένα μπάρμπα απ αυτούς που κατεβαίνανε στην πολιτεία και πουλούσανε το καλαμπόκι τους να του φέρει ένα. Και μια μέρα αυτό έγινε. Έπιασε έναν τέτοιο γερούλη, του βαλε στη χούφτα καναδυό μεταλλίκια⁶ και, «σε παρακαλώ», του λέει, «αν βρεις, εκεί που πας, κανένα βιβλίο που να λέει καλές ιστορίες, πάρ το μου. Ε; Πολύ θα σε περικαλέσω, όμως...».

Έβαλε ο παππούς τα μεταλλίκια στην απαλάμη του, τα πασπάτεψε με το δάχτυλο, αναποδογύρισε ένα, για να δει τι έχει από κάτω...έστρωσε με το δάχτυλο τα μουστάκια του...και μου τα δωσε πίσω. «Παρ τα», του λέει. «Αν τα χαρτιά λένε καλά παραμύθια...μου τα λες και μένα και ξεχρεώνουμε. Αν, πάλι δεν λένε, θα σου πάρω ένα αυτί. Ε;...». Το παιδί τρόμαξε. Ο γέρος τότε έβαλε τα γέλια... «Αίντε, αίντε... Σύχασε...», είπε. «Δεν σου παίρνω αυτί, σου παίρνω ένα μεταλλίκι. Σύμφωνα;».

⁵ χαρτοπωλεία: βιβλιοπωλεία

⁶ μεταλλίκια: μεταλλικά νομίσματα

Σε τρεις μέρες του φερε ένα χαρτί, λίγο πιο χοντρό απ το βαγγέλιο, και του το δωσε. «Το πασπάτεψα από παντού», λέει στο παιδί. «Δεν βγαίνει τίποτα. Για πάρ το εσύ, μην πα και σε γνωρίζει και συνεννοηθείτε». Το παιδί τ άνοιξε τρέμοντας. Ήταν σαν μικρό σπιτάκι, «Ιστορία Σεβάχ του Θαλασσινού» έλεγε το ξώφυλλό του. Αυτό ήταν! Το παιδί έπεσε πάνου στο βιβλίο με τα μούτρα. Και το διάβαζε, το διάβαζε ολόκληρο το χειμώνα. Το διάβαζε και ξανά το διάβαζε και πάλι το ξαναδιάβαζε, και το μαθε νεράκι. Κείνος ο μπάρμπας, που του το χε φέρει, τ άκουε και τρέμανε τα μουστάκια του. Όμορφο βιβλίο. Μόνο που είχε μια παραξενιά. Έλεγε την ιστορία του μονάχα σ όποιον ήθελε.

Όσπου να κλείσει κείνη η χρονιά, είχε καταπιεί κι άλλα καμιά δεκαριά βιβλία.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1^η δραστηριότητα

- B1.** Να παρουσιάσετε σε μία (1) παράγραφο 60-70 λέξεων τον χώρο στον οποίο διαδραματίζεται η ιστορία, τα πρόσωπα που δρουν σε αυτήν και το γεγονός που τα συνδέει.

Μονάδες 15

2^η δραστηριότητα

- B2. α)** Στο απόσπασμα «Έβαλε ο παππούς ... Σύμφωνα;» να εντοπίσετε τους δύο (2) αφηγηματικούς τρόπους (αφήγηση, διάλογος). (μον.6)

β) Να αναγνωρίσετε τα ακόλουθα σχήματα λόγου:

- «το παιδί έπεσε πάνω στο βιβλίο με τα μούτρα»
- «ήταν σαν μικρό σπιτάκι»
- «Και το διάβαζε, το διάβαζε ολόκληρο το χειμώνα»

(μον. 9)

Μονάδες 15

3^η δραστηριότητα

- B3.** Πώς αποδεικνύεται η μεγάλη αγάπη που φαίνεται να τρέφει ο ήρωας του αποσπάσματος για το βιβλίο; Ποια θεωρείτε ότι είναι η στάση των νέων της εποχής μας απέναντι στο βιβλίο; Να αναπτύξετε την απάντησή σας σε ένα κείμενο 100-150 λέξεων.

Μονάδες 20

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟΥΣ

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). **Να μην αντιγράψετε** τα θέματα στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων, αμέσως μόλις σας παραδοθούν. **Δεν επιτρέπεται να γράψετε** καμία άλλη σημείωση. Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα, **μόνο με μπλε ή μόνο με μαύρο στυλό ανεξίτηλης μελάνης**.
4. Κάθε τεκμηριωμένη απάντηση είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
6. Ώρα δυνατής αποχώρησης: **10.00 π.μ.**

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

**ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ – ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ
ΣΑΒΒΑΤΟ 31 ΜΑΪΟΥ 2025
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:
ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ**

ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΠΕΝΤΕ (5)

A. ΜΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Εισαγωγικό Σημείωμα

Διασκευασμένο άρθρο από το διαδίκτυο.

Η αξία της μουσικής στη ζωή μας

Θα μπορούσαμε άραγε να φανταστούμε μία ημέρα στην καθημερινότητά μας χωρίς έστω και τον τυχαίο ήχο ενός τραγουδιού, χωρίς έστω και τις φευγαλέες νότες από το ραδιόφωνο στο αυτοκίνητο ή από την τηλεόραση; Πώς θα ήταν άραγε οι σχέσεις των ανθρώπων, αν δεν υπήρχε ένα τραγούδι για να τις εκφράσει, να εκφράσει τον έρωτα για παράδειγμα ή την απογοήτευση;

Η μουσική, λοιπόν, είναι μία γλώσσα, ένας σημαντικός τρόπος έκφρασης των ανθρώπινων σκέψεων και συναισθημάτων, μία γλώσσα τόσο πλούσια ώστε να καλύπτει όλο το φάσμα αυτών. Είναι μία γλώσσα για όλους τους ανθρώπους. Είναι μία γλώσσα που είναι εκεί και μπορεί να λειτουργήσει ακόμη και όταν η κανονική γλώσσα, ο λόγος, αποδεικνύεται να είναι μικρής χρησιμότητας και αποτελεσματικότητας, ως προς την έκφραση κάποιων καταστάσεων, σκέψεων ή συναισθημάτων.

Δεν είναι τυχαίο ότι κάθε πολιτισμός έχει δημιουργήσει μουσική. Οι αρχαίοι Έλληνες είχαν συνειδητοποιήσει σε τέτοιο βαθμό τη σημαντικότητα της μουσικής, που στο δωδεκάθεο είχαν έναν θεό, τον Απόλλωνα, ως αποκλειστικό θεό της μουσικής. Μουσικά όργανα απαντώνται ως αρχαιολογικά ευρήματα σε όλους τους αρχαίους πολιτισμούς και είναι από τα παλαιότερα αντικείμενα που βρέθηκαν ποτέ.

Επιστημονικές μελέτες έχουν αποκαλύψει ότι η μουσική επηρεάζει πολλά μέρη του εγκεφάλου μας σε μεγάλο βαθμό και δημιουργεί πολλαπλά επίπεδα μνήμης. Ακόμη και τα μικρά παιδιά, που δεν έχουν μορφώσει ολοκληρωμένο λόγο, αντιδρούν θετικά στο άκουσμα μίας μελωδίας που έχουν ξανακούσει.

Η μουσική, λοιπόν, είναι σημαντική γιατί η μουσική δημιουργείται από τον άνθρωπο για τον άνθρωπο και γιατί υπάρχει για να εκφράσει όλα μας τα θέλω, τα πρέπει, τις σκέψεις, τα συναισθήματα και τις καταστάσεις που μας χαρακτηρίζουν. Είναι μία γλώσσα που τη μιλάμε όλοι και τη μεταφράζουμε ανάλογα με τα βιώματά μας και την ψυχοσύνθεσή μας. Είναι συνάμα μία γλώσσα τόσο πλούσια που έχει πληθώρα «διαλέκτων», τζαζ, ποπ, ροκ, σόουλ, φάνκυ, μπλουζ, παραδοσιακή, συρτάκι... Όλες με τον ίδιο σκοπό, όλες για να εκφράσουν εμάς και τις καταστάσεις που βιώνουμε. Γι' αυτό αγαπάμε όλοι τη μουσική! Γιατί μας συντροφεύει πάντα και παντού σε ό,τι κι αν βιώνουμε, σε καθετί που αισθανόμαστε!

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1^η δραστηριότητα

- A1. α)** Στη 2η παράγραφο του κειμένου «Η μουσική λοιπόν ... σκέψεων ή συναισθημάτων» να εντοπίσεις τρεις λόγους για τους οποίους η μουσική είναι «ένας σημαντικός τρόπος έκφρασης ανθρώπινων σκέψεων και συναισθημάτων». (μον.6)
- β)** Στο κείμενο η αρθρογράφος καταφεύγει στην επίκληση στη λογική και στην επίκληση στο συναίσθημα για να μας πείσει. Να αναγνωρίσεις στο κείμενο τρία διαφορετικά μέσα πειθούς (δύο για την επίκληση στη λογική και ένα για την επίκληση στο συναίσθημα) (μον.6) δίνοντας ένα παράδειγμα για το καθένα. (μον.3)

Μονάδες 15

2^η δραστηριότητα

- A2. α)** Να γράψεις έναν δικό σου τίτλο για το κείμενο χρησιμοποιώντας τη γλώσσα μεταφορικά. (μον.3)
- β)** Στην τελευταία παράγραφο του κειμένου «Η μουσική, λοιπόν, είναι σημαντική ... σε καθετί που αισθανόμαστε!» να εντοπίσεις δύο τρόπους ανάπτυξής της (μον.4) τεκμηριώνοντας την απάντησή σου με ένα παράδειγμα για καθεμία περίπτωση. (μον.2)

- γ) Να επιλέξεις τη σωστή ερμηνεία για καθεμία από τις φράσεις που σου δίνονται σημειώνοντας στο τετράδιό σου το γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε αριθμό. (μον.6)
1. μία γλώσσα τόσο πλούσια, ώστε να καλύπτει όλο το **φάσμα** αυτών
 - α) μία γλώσσα τόσο πλούσια, ώστε να καλύπτει όλο το έναυσμα αυτών
 - β) μία γλώσσα τόσο πλούσια, ώστε να καλύπτει όλο το εύρος αυτών
 2. Μουσικά όργανα **απαντώνται** ως αρχαιολογικά ευρήματα σε όλους τους αρχαίους πολιτισμούς
 - α) Μουσικά όργανα ανταποκρίνονται ως αρχαιολογικά ευρήματα σε όλους τους αρχαίους πολιτισμούς
 - β) Μουσικά όργανα εντοπίζονται ως αρχαιολογικά ευρήματα σε όλους τους αρχαίους πολιτισμούς
 3. Ακόμη και τα μικρά παιδιά, που δεν **έχουν μορφώσει** ολοκληρωμένο λόγο
 - α) Ακόμη και τα μικρά παιδιά, που δεν έχουν συγκροτήσει ολοκληρωμένο λόγο
 - β) Ακόμη και τα μικρά παιδιά, που δεν έχουν αναμορφώσει ολοκληρωμένο λόγο

Μονάδες 15

3^η δραστηριότητα

- A3.** Όπως φαίνεται από το παραπάνω άρθρο, η μουσική συντροφεύει τον άνθρωπο σε όλη τη διάρκεια της ζωής του. Τι προσφέρει, κατά τη γνώμη σου, η μουσική στον άνθρωπο και γιατί θα μπορούσαμε να τη χαρακτηρίσουμε ως μία παγκόσμια γλώσσα επικοινωνίας; Να αναπτύξεις τις απόψεις σου τεκμηριωμένα, σε ένα άρθρο που θα δημοσιευθεί στην εφημερίδα του σχολείου σου. (200-250 λέξεις)

Μονάδες 20

B. ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Εισαγωγικό Σημείωμα

Πρόκειται για ποίημα του Τάσου Λειβαδίτη που ανήκει στην ποιητική συλλογή «Τα Χειρόγραφα του Φθινοπώρου» (1990). Χρησιμοποιήθηκε το μονοτονικό σύστημα για τις ανάγκες της εξέτασης.

ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΣΤΟ ΔΡΟΜΟ

Τα κάγκελα του κήπου υγρά απ' τη βροχή σαν τους φτωχούς που
τους αφήνουν έξω
αλλά καθώς βραδιάζει ένα φλάουτο κάπου ή ένα άστρο συνηγορεί
για όλη την ανθρωπότητα –
σαν ήμασταν παιδιά κρυβόμαστε κάτω απ' τη σκάλα κι όταν
βγαίναμε είχαμε αφήσει εκεί ένα βασιλικό πεπρωμένο
η σιωπή κάνει τον κόσμο πιο μεγάλο, η θλίψη πιο δίκαιο
κι αργότερα νέοι αγκαλιάσαμε το πρώτο δέντρο και του
διηγηθήκαμε τα περασμένα
άχαρες μέρες που φύγατε κι όμως αφήσατε μια ανάμνηση
συγκινητική
κι εγώ που υπήρξα τρελός για το αύριο κοιτάζω τώρα με αγωνία
να προχωρούν οι λεπτοδείχτες στα ρολόγια.

Όσπου μια νύχτα ένας διαβάτης περνάει στο δρόμο τραγουδώντας.
Πού έχεις ξανακούσει το τραγούδι αυτό; Δε θυμάσαι.
Κι όμως η νοσταλγία όλων όσων ονειρεύτηκες τρέμει μες στο
τραγούδι. Στέκεσαι στο παράθυρο
κι ακούς σα μαγεμένος. Κι άξαφνα σε κάποια στροφή του δρόμου
το τραγούδι σβήνει. Όλα χάνονται. Ησυχία.
Και τώρα τι θα κάνεις;

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1^η δραστηριότητα

- B1.** Το ποίημα αφηγείται μία ιστορία. Να εντοπίσεις τα πρόσωπα, τον χώρο και τον χρόνο κατά τον οποίο διαδραματίζεται η ιστορία (μον.6). Ποιο είναι το κεντρικό γεγονός που εκτυλίσσεται; Ποια επίδραση έχει στο ποιητικό υποκείμενο; Πώς τελειώνει η ιστορία; (μον.9)

Μονάδες 15

2^η δραστηριότητα

- B2. α)** Να εντοπίσεις στο ποίημα τους στίχους όπου χρησιμοποιείται το α' πληθυντικό, το α' ενικό και το β' ενικό πρόσωπο δίνοντας από ένα παράδειγμα (μον.3) και να ερμηνεύσεις τη λειτουργία τους στο συγκεκριμένο κάθε φορά σημείο. (μον.6)
- β)** Να εντοπίσεις και να καταγράψεις στο τετράδιό σου μία εικόνα, μία μεταφορά και μία παρομοίωση. (μον.6)

Μονάδες 15

3^η δραστηριότητα

- B3.** Ποιες σκέψεις και συναισθήματα σου προκαλεί το ποίημα; Να αναπτύξεις σε ένα ενιαίο κείμενο την απάντησή σου κάνοντας αναφορές στα σημεία του ποιήματος που τη δικαιολογούν. (100-150 λέξεις)

Μονάδες 20

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟΥΣ

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). **Να μην αντιγράψετε** τα θέματα στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων, αμέσως μόλις σας παραδοθούν. **Δεν επιτρέπεται να γράψετε** καμία άλλη σημείωση. Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα, **μόνο με μπλε ή μόνο με μαύρο στυλό ανεξίτηλης μελάνης**.
4. Κάθε τεκμηριωμένη απάντηση είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
6. Ώρα δυνατής αποχώρησης: **10.00 π.μ.**

**ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ
ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ**